

Bulletin advokacie
1956-2016

držitel prestižního ocenění
Právník časopis ČR
2014, 2015 a 2016

od 2014
RECENZOVANÝ
ČASOPIS

12 2016

Bulletin advokacie

Konference „Nové soukromé právo“ popáté v Praze • Nad některými oblastmi nového zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich • Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční? • Jak vylepšit údaje v katastru nemovitostí • Pojištění odpovědnosti statutárních orgánů advokátních kanceláří s. r. o. a v. o. s. •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Informace o inovacích a budoucnosti
advokátní profese nejen z říjnové konference
CCBE v Paříži – čtěte na str. 65-72.**

**OD 2. 1. 2017
MÁ ČAK NOVÁ
TELEFONNÍ
ČÍSLA!**
Viz str. 4.

Komentáře Wolters Kluwer

Nejrozsáhlejší komentářová řada v ASPI

VYBRANÉ KOMENTÁŘE VÝZNAMNÝCH AUTORŮ ZAŘAZENÉ DO ASPI

Energetický zákon

Komentář

Kateřina Eichlerová, Jakub Handrlíca, Martin Jasenský, Jan Kořán, Vratislav Košťál, Doubravka Plášilová, Petr Zákoucký

Zákon o zadávání veřejných zakázek Zákon o registru smluv

Komentář

Vilém Podešva, Lukáš Sommer, Jiří Votrubec, Martin Flaškár, Jiří Harnach, Jan Měkota, Martin Janoušek

Ústava České republiky Zákon o bezpečnosti České republiky

Komentář

Pavel Rychetský, Tomáš Langášek, Tomáš Herc, Petr Mlsna a kolektiv

AUTORSKÁ CENA 2016

Tituly Wolters Kluwer získaly Autorskou cenu za nejhodnotnější právnickou publikaci čtyřikrát v řadě za sebou.

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává Česká advokátní komora v Praze (IČ 66 000 777) v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o. www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR. Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. Dr. Alexander Bělohávek,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu: ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč, zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma. S reklamací při problémech s distribucí se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce zasílejte na adresu agency@impax.cz, případně volejte na tel. 244 404 555 nebo na 606 404 953. Media kit a další informace naleznete na internetových stránkách www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz a v právních informačních systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 16. 12. 2016 v nákladu 16 700 výtisků.

Obálka: plakát konference CCBE o inovacích a budoucnosti advokátní profese v Paříži

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

Antonín Mokry: **Adventní zamyšlení nad rokem příštím** 3

Aktuality

Pozor! Od 2. ledna 2017 má ČAK nová telefonní čísla 4

Předseda ČAK odhalil nově umístěný pomník událostí 17. 11. 1989

Hana Rýdlová 6

Konference „Nové soukromé právo“ popáté v Praze

Hana Rýdlová, Ivana Cihlářová 8

Právníká firma roku 2016 Hana Rýdlová 14

ČAK diskutovala s profesními komorami o plánu legislativních prací

na rok 2017 Hana Rýdlová 18

Galavečer Právnicka roku 2016 icha 19

Informace o povinných platbách advokátů na rok 2017 20

Aktuálně v právu Hana Rýdlová 24

z právní teorie a praxe

Články

Nad některými oblastmi nového zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich Pavel Mates 25

Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční?

Vojtěch Kment 31

Jak vylepšit údaje v katastru nemovitostí Daniela Šustrová 36

Legální kopie v autorském právu Jan Tuláček 38

Rozhodování v oblasti posuzování hendikepovaných osob

Elena Pospíšilová 40

Z judikatury

Odměna exekutora v insolvenčním řízení 44

K otázce přípustnosti odvolání v bagatelních věcech, resp. dělení peněžitého plnění odvolacím soudem 49

Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia NS

k problematice rozhodování o výživném pro nezletilé děti 50

Odměna advokáta – dobré mravy 52

Z judikatury Soudního dvora EU 54

Z odborné literatury

Petr Liška, Karel Dřevínek, Štefan Elek, Petr Koták a Tomáš Rýdl:

Zákon o bankách. Komentář (Marie Karfíková) 55

Trestní právo. Soubor zákonů (Tomáš Gřivna) 56

Lenka Pítrová a kol.: **Aktuální právní aspekty migrace** (Monika Forejtová) 56

Vojtěch Stejskal: **Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář** (Ondřej Vícha) 57

Bulletin slovenskej advokácie prináša... 58

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Retrogenerační blouznění a Trumpova éra v Čechách 59

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 60

Pojištění odpovědnosti statutárních orgánů advokátních kanceláří s. r. o. a v. o. s. Zdeněk Turek	62
Z jednání představenstva ČAK ichta	64
Odešli do nebeské síně	64

Z Evropy

Budoucnost advokátních služeb již potřetí a nadále jako téma č. 1 v Evropě i ve světě Antonín Mokrý, Eva Indruchová	65
Online právní služby ve Francii Jiří Novák	71

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	73
Pozvánka na seminář „Aktuální otázky insolvenčního řízení“	74
Přístup ke spravedlnosti – téma letošního Evropského dne advokátů Eva Ropková	75
Pozvánka na XII. ročník právního plesu v Ostravě	77
Německo-česko-slovenské advokátní fórum 2016 v Plzni Eva Indruchová... ..	78
XIII. konference o historii advokacie Ivana Cihlářová	79
Digitalizácia matričných knih historickej matriky SAK Peter Kerecman.....	80
„Perspektivy lidských práv“ – téma Právního salonu 2016 Ivana Cihlářová	81

Z právníké společnosti

Slavnostní předání medailí Antonína Randy za rok 2016 Božena Burdychová	82

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn	84
Kresba Lubomíra Lichého	85
Víte, že... Stanislav Balík	85

Inhaltsverzeichnis	86
Zusammenfassung/Summary	87
Table of Contents	88

ZIZLAVSKY

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasilaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce odděľujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasilané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevklaďte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Adventní zamyšlení nad rokem příštím

V domě mých rodičů a prarodičů se vždy říkávalo, že doba adventu je časem zklidnění, rozjímání a zamyšlení nad tím, co se stalo v roce, který odchází. V křesťanství je to však také doba velkého očekávání příchodu Spasitele, tedy věcí příštích, které teprve mají přijít.

V předvečer 17. listopadu 2016 proběhlo, myslím, velmi důstojné přemístění pomníku na památku účastníků demonstrace z listopadu 1989 z průchodu staroslavného Kaňkova paláce na jeho průčelí, stejně jako krátké uctění dne boje za svobodu a demokracii. Jen mne napadá, zda si opravdu všichni a vždy dostatečně vážíme toho, že je to vlastně už 27 let, co sklízíme, co bylo našimi studenty zaseto v onen památný den a co se nám v letech následujících docela slušně podařilo z této setby vypěstovat.

I v příštím roce budeme povětšinou sklízet, co bylo zaseto již v čase minulém. A jako vždy, bude jenom na nás, jak s tou kterou setbou naložíme.

Tak například v roce příštím, v kontextu mezinárodním, budeme pravděpodobně sklízet, co zaseli referendem v červnu tohoto roku britští voliči. Někteří politici u nás i ve zbytku Evropy, bývalí i minulé, se z rozhodnutí Britů očividně radují a gratulují jim, že lépe nemohli udělat, jiní je škodolibě nabádají, aby s odchodem neotáleli. Bude napínavé sledovat, zda se britskému kabinetu už v březnu 2017 opravdu podaří aktivovat dnes již kultovní článek 50 Lisabonské smlouvy. A jak s tím zamíchají soudy a parlament ve Westminsteru a možná Evropský soudní dvůr, a to se nebavím ani o Skotech nebo Severním Irsku, kteří jenom vyčkávají? Koho celý tento proces, hlavně z pohledu právníckého zajímá, nechť si přečte instruktivní stať Andrewa Duffa „Brexit: A co dál?“, aby zjistil, že jde o opravdu dobrodružnou záležitost... A pro právníky, jako vždy, v ní asi také zbude pěkný kus místa. Jistě, je třeba především zachovat chladnou hlavu, jinak z této setby nevyroste pro Evropu ani Spojené království příliš dobrého.

V USA zase vyhrál Donald Trump a příští rok se asi budeme dozvídat, co opravdu myslel svými předvolebními prohlášeními a sliby. Půjde mimo jiné o TTIP, tedy transatlantickou smlouvu o obchodu a investicích. Její přijetí by mělo vliv i na naši profesi. CCBE například již delší dobu jednala o tom, aby pro advokáty z EU byl výrazně rozšířen přístup na trh právních služeb ve všech státech americké Unie. Američtí právníci již v Evropě jsou, my v Americe spíše s obtížemi. Také by určitě vzrostl vzájemný obchod a investice a ty jsou pro advokáty vždy živná půda.

Pokud jde o migraci do Evropy, zde budeme patrně nadále sklízet plody nejednoty politiků ohledně toho, kolik uprchlíků (migrantů) máme přijímat a zda vůbec. A pokud ano, jak se fakticky děje, co s nimi počít a kam je „distribtovat“, když

chtějí jen do několika málo zemí, které jim vyhovují. Evropská advokacie nicméně k věci přistoupila otevřeně. Chce pomáhat těm, co tady již jsou, ať už v uprchlických centrech, nebo jinde, prozatím jen z vlastních zdrojů, protože nikdo z politiků nás o takovou pomoc ani nežádal. Co z této uprchlické setby Evropa, a tedy my všichni sklídíme, je však jenom ve hvězdách. Rok příští také možná ještě poodhalí závoj (nebo vlastně nikáb?), kam skutečně směřuje turecká demokracie. Situace tamních soudců, advokátů, některých státních úředníků (dnes již bývalých) je kritická. Nad všemi zatčenými či propuštěnými se vznáší stín znovuzavedení trestu smrti, o zničené kariéře a rozvrácených životech nemluvě. Evropská advokacie proti tomu hlasitě protestuje, ale zda její protesty dopadnou na úrodnou zem a vzkličí, těžko předpovědět.

Budoucnost již není, co bývala, pravil kdosi inteligentní, leč poněkud pesimista. Já bych řekl, že budoucnost není ani horší, ani lepší, než bývala. Je stále vzrušující a dobrodružná, protože stále netušíme, co přinese. Ani to, co přinesla.

JUDr. ANTONÍN MOKŘÝ,
místopředseda ČAK a druhý viceprezident
Rady evropských advokátních komor (CCBE)

Pozor! Od 2. ledna 2017 má ČAK nová telefonní čísla

OD 2. LEDNA 2017 PŘECHÁZEJÍ VŠECHNA PRACOVIŠTĚ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY V PRAZE I V BRNĚ Z TECHNICKÝCH DŮVODŮ NA NOVÁ TELEFONNÍ ČÍSLA. JEJICH SEZNAM NAJDETE ROVNĚŽ NA ÚVODNÍ STRANĚ WEBU ČAK POD BANNEREM OZNAČENÝM STEJNÝM TELEFONEM JAKO ZDE.

KAŇKŮV PALÁC, NÁRODNÍ 16, PRAHA 1

ODBOR SEKRETARIÁTU

RECEPCE		273 193 111
JUDr. Martin Vychopenš	předseda ČAK	273 193 112
JUDr. Ladislav Krym	tajemník ČAK	273 193 113
JUDr. Milan Hoke	vedoucí odboru	273 193 114
Bc. Martina Kurzová	sekretariát	273 193 113
Filip Anton		273 193 112

útvár technického zabezpečení

Kateřina Herrmannová	e-podatelna	273 193 117
Magda Šťastná		273 193 118
Jiří Svinka		273 193 119

ODBOR HOSPODÁŘSKÝ A ORGANIZAČNÍ

Mgr. Miroslava Sedláčková	vedoucí	273 193 130
Věra Kašpárková		273 193 133
Josef Fiala	manažer IT	273 193 132
Martina Mošková		273 193 131

účetárna a správa majetku

Eva Bálková	hlavní účetní	273 193 120
Alena Vondráčková		273 193 121
Darina Havelková		273 193 122
Helena Lacinová		273 193 123
Jana Foukalová		273 193 124
Ing. Alena Křížková		273 193 125
Eva Gajdošová		273 193 126
Romana Vácová		273 193 127

ODBOR VNĚJŠÍCH VZTAHŮ

PhDr. Iva Chaloupková	vedoucí, tisková mluvčí	273 193 160
Bc. Barbora Petráčková	asistentka odboru	273 193 161
JUDr. Pavel Blanický	šéfredaktor	273 193 162
PhDr. Ivana Cihlářová	redaktorka BA	273 193 163
JUDr. Hana Rýdlová	redaktorka BA a BA online	273 193 164
Eva Dvořáková	tajemnice BA	273 193 165
knihovna		
Miroslava Pátková		273 193 166
Alena Karlová		273 193 167

ODBOR MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

JUDr. Eva Indruchová,	vedoucí	273 193 140
LL.M., Ph.D.		
Lenka Vobořilová		273 193 141
Mgr. Alžběta Recová		273 193 142
Mgr. Lenka Vojtřová		273 193 143

ODBOR VNĚJŠÍ A VNITŘNÍ LEGISLATIVY

JUDr. Johan Justoň	vedoucí	273 193 170
Barbora Melíšková		273 193 171
Mgr. Petra Vráblíková		273 193 172
JUDr. Martina Doležalová, Ph.D.		273 193 173

PALÁC DUNAJ, NÁRODNÍ 10 (VORŠILSKÁ 14), PRAHA 1

RECEPCE		
Ladislav Pírk		273 193 273

ODBOR MATRIKY

JUDr. Jaroslava Macková	vedoucí	273 193 220
Jana Pešková		273 193 221
Simona Spružinová		273 193 222
Kamila Kratochvílová		273 193 223
Zachová Kateřina		273 193 224

Evidenční referát

Mgr. Petr Svoboda	vedoucí referátu	273 193 225
Pavel Lacina		273 193 226
Kateřina Kočí		273 193 227

ODBOR VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ

Mgr. Lenka Danilišin	zastupující vedoucí	273 193 250

Marie Knížová		273 193 251
Helena Adamová		273 193 252
Jana Ponáhlá		273 193 253
Zdeňka Muráriková		273 193 254

KONTROLNÍ ODDĚLENÍ

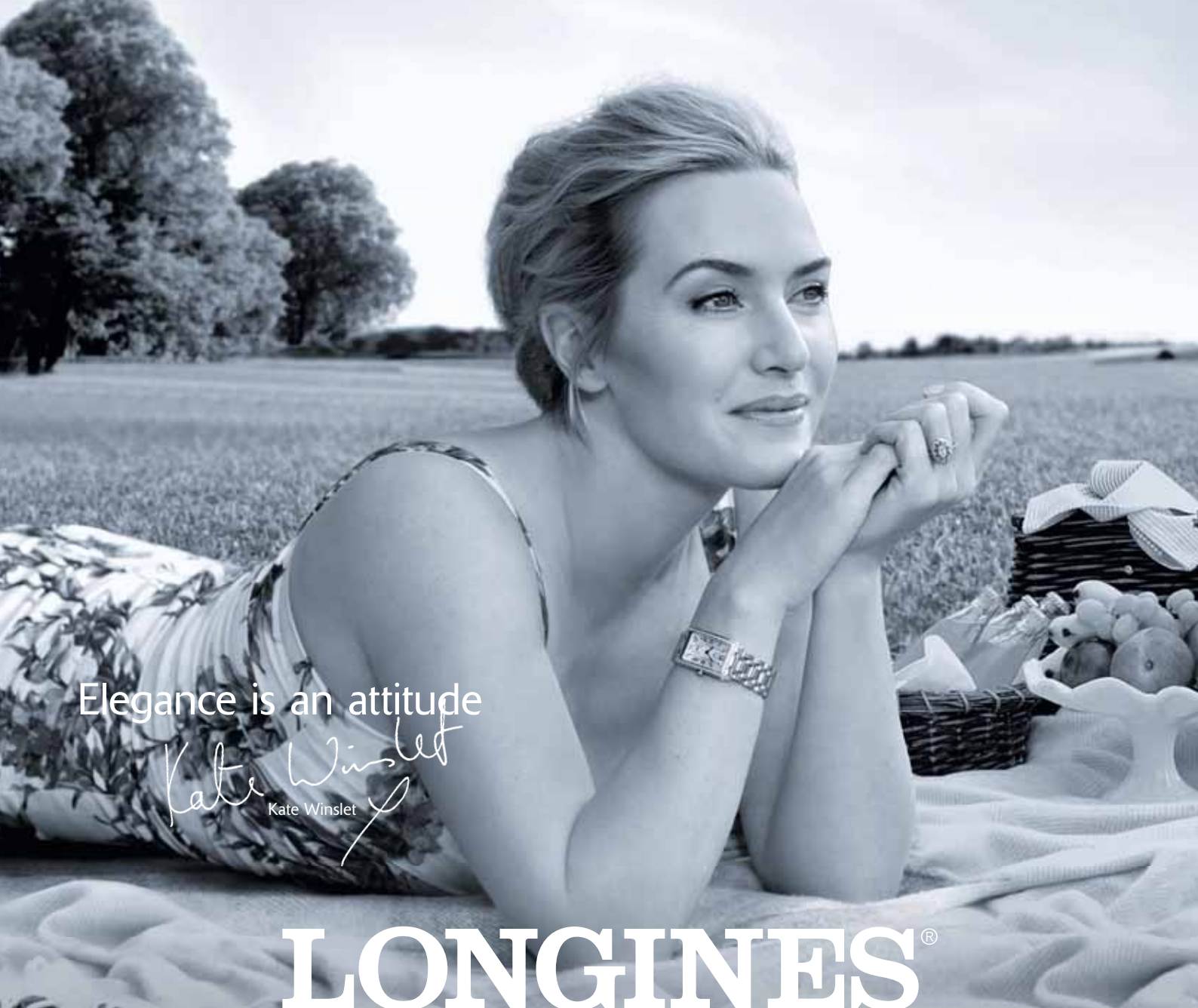
JUDr. Marcela Marešová,	vedoucí	273 193 280
Ph.D., MBA		
Eva Frodlová	sekretariát	273 193 281
Mgr. Aneta Hüblbauerová		273 193 282
Mgr. Martina Koukolová		273 193 283
Dana Kopecká		273 193 284
Bc. Lenka Pášová		273 193 285
Karolína Roubalová		273 193 286
Ing. Jana Malečková		273 193 287

ODDĚLENÍ PRO VĚCI KÁRNÉ

JUDr. Jan Syka	vedoucí	273 193 290
Květa Divišová		273 193 291
Věra Prejzová		273 193 292
Veronika Marešová		273 193 293

KLEINŮV PALÁC, NÁM. SVOBODY, BRNO

VRÁTNICE		732 147 193
sekretariát		513 030 111
JUDr. Irena Schejbalová	ředitelka pobočky	513 030 111
Hana Kislícká		513 030 111
Karolína Župková, DiS		513 030 112
Bc. Helena Tomalová		513 030 113
Marcela Ridlová		513 030 114
Mgr. Lenka Danilišin	vedoucí knihovnik	513 030 115

Elegance is an attitude

Kate Winslet
Kate Winslet

LONGINES®

Bechyně

HODINÁŘSTVÍ

www.bechynewatch.cz

Longines DolceVita

Předseda ČAK odhalil nově umístěný pomník událostí 17. 11. 1989

DNE 16. LISTOPADU 2016 V 17 HODIN PŘEDSEDA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY JUDr. MARTIN VYCHOPEŇ SLAVNOSTNĚ ZNOVUODHALIL POMNÍK VĚNOVANÝ UDÁLOSTEM 17. LISTOPADU 1989, KTERÝ JE NOVĚ UMÍSTĚN NA PRŮČELÍ KAŇKOVA PALÁCE. SLAVNOSTNÍMU AKTU BYLI PŘÍTOMNI VEDLE MINISTRA SPRAVEDLNOSTI ČR JUDr. ROBERTA PELIKÁNA, Ph.D., A STAROSTY PRAHY 1 ING. OLDŘICHA LOMECKÉHO ŠPIČKY ČESKÉ JUSTICE, ZÁKONODÁRNÉ I VÝKONNÉ MOCI A ŠIROKÁ VEŘEJNOST.

Předseda Komory při svém projevu vyzdvihl potřebu ochrany demokracie a jejích principů a zmínil také důvody, které k přemístění pomníku vedly. Poté pozval hosty k prohlídce nově vybudované a veřejnosti přístupné galerie připomínající události 17. listopadu 1989 a přilehlých prostor sloužících pro potřeby Komory.

V dnes již uzavřeném průchodu Kaňkova paláce se u pomníku věnovaného událostem 17. listopadu 1989 během oslav shromažďovaly vždy davy lidí, vznikala tlačence, mezi věnci a květinami hořely svíčky, docházelo k drobným požárům, k poškozování pískovcové podlahy průchodu, pravidelně tu zasahovala ochranka ČAK s hasičími přístroji, několikrát v posledních letech byli povoláni k zásahu v průchodu

i profesionální hasiči, protože vznikl požár, který dokonce ohrožoval život a zdraví lidí a celou budovu. Rok od roku se situace horšila i v tom, že lidí navštěvujících pomník přibývalo a rostla i jejich jistá nekázeň při pietních vzpomínkách. Tento stav byl nadále těžko udržitelný.

Tomu nemohla Česká advokátní komora jako vlastník Kaňkova paláce nadále jen přihlížet, a proto přistoupila k opravám průchodu a k vyřešení možnosti připomínat si významná data nedávné české historie důstojně a bez nebezpečí ohrožení života a zdraví lidí. Vzhledem k tomu, že Kaňkův palác je kulturní památkou v památkové rezervaci hlavního města Prahy, která je zapsána na seznamu UNESCO, ČAK jako jeho vlastník oslovila v první řadě Národní památkový ústav a odbor památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy. Památkáři navrhli úpravy, které měly barokní palác přiblí-

žit jeho původnímu vzhledu z doby, než došlo k jeho necitlivé proměně – průchod byl totiž uměle probourán v roce 1953 v souvislosti s tramvajovými kolejemi na Národní třídě, kdy byl zúžen chodník před palácem a chodci byli vedeni právě průchodem.

Pomník připomínající události 17. listopadu 1989 navrhli památkáři nově umístit na průčelí Kaňkova paláce. Veřejnost má tak nyní možnost v míře daleko větší než dříve důstojně uctít u pomníku památné dny.

Navíc, v obnovených barokních výkladcích jsou směrem na Národní třídu trvale umístěny velkoformátové fotografie Tomkiho Němce připomínající události listopadu 1989. V místech dnes již bývalého podloubí vznikl malý galerijní prostor veřejně přístupný během pracovní doby na Komoře (od pondělí do čtvrtka od 8 do 16.45 hodin, v pátek od 8 do 15.30 hodin). Od 16. 11. 2016 zde probíhala výstava dalších fotografií z období sametové revoluce od Tomkiho Němce, který byl slavnostnímu aktu rovněž přítomen a ve svém projevu mj. ocenil, jak Komora k úpravám přistoupila.

Dne 12. 12. 2016 (již po uzávěrce tohoto čísla) zde proběhla u příležitosti Dne lidských práv a Evropského dne advokacie vernisáž další výstavy fotografií, tentokrát od Jana Šibíka.

Ve zbývajících prostorách bývalého uměle vytvořeného průchodu paláce je nově také vybudováno lepší zázemí pro činnost České advokátní komory, potřebné mj. pro organizaci bezplatných právních porad s advokáty, pro návštěvy, chod podatelny a recepce.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

✿ Foto JAKUB STADLER, EVA DVOŘÁKOVÁ a BARBORA PETRÁČKOVÁ

Konference „Nové soukromé právo“ popáté v Praze

DNE 22. LISTOPADU 2016 USPOŘÁDALA ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA A VYDAVATELSTVÍ EPRAVO.CZ PRO ADVOKÁTY A ŠIRŠÍ PRÁVNICKOU VEŘEJNOST ODBORNOU KONFERENCI NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO, KTEROU SVOU ZÁŠTITOU PODPOŘIL MINISTR SPRAVEDLNOSTI ROBERT PELIKÁN. KONFERENCE SE KONALA V KONGRESOVÉM HOTELU CLARION CONGRESS HOTEL PRAGUE V PRAZE 9 – VYSOČANECH.

Již pátý ročník konference krátce po deváté svým úvodním slovem zahájil a přítomné přivítal bývalý předseda České advokátní komory **JUDr. Vladimír Jirousek**, který se ujal moderování celého konferenčního dne.

* * *

Přednášející prvního bloku. Zleva Arsény Verny, Karel Havlíček, Vladimír Dlouhý, Roman Fiala, Karel Eliáš, Robert Pelikán, moderátor Vladimír Jirousek a u řečnického pultu Robert Němec.

Jako první vystoupil ministr spravedlnosti **JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.**, který si připravil pro publikum téma **Svéprávnost**

nezletilých. Ve svém příspěvku stručně shrnul úpravu nabývání svéprávnosti podle nového občanského zákoníku a tematizoval její možné negativní praktické konsekvence. Zejména zdůraznil skutečnost, že rekodifikací soukromého práva nebyla právní úprava nabývání svéprávnosti nezletilci nijak zásadně dotčena a ono základní pravidlo postupného nabývání svéprávnosti bylo přejato z předcházející úpravy. Tudíž jde o úpravu známou, obecně zažitou, na druhou stranu, jak upozornil, je třeba zvažovat, zda je to úprava vhodná a souladná se základními cíli civilního práva. Je totiž nutné si uvědomit, že ve všech oblastech se bohužel nepodařilo vymanit civilní právo z područí socialistických vzorců, byť obecně lze proměnu statusového práva, zejména pak ve vztahu k osobám s postižením, vnímat jako pozitivní posun, ve vztahu k nezletilcům přetrvává ovšem úprava v mnoha směrech nevhodná. Zájem na ochraně nezletilé osoby totiž nestojí nad ostatními, ale je v tvrdé konkurenci s jinými zásadami, jako je smluvní volnost nebo preference platnosti právních jednání, a na nezletilce je ve vztahu k jeho právnímu jednání nahlíženo izolovaně, bez vztahu k rodičům a rodině, kdy její role je marginalizována. Nezletilec je mnohdy osamocen, ponechán na pospas případnému vrchnostenskému posouzení, zda jeho některé jednání mohl platně učinit, či nikoliv, a rodičům je tak odejmuta možnost potomka chránit a kontrolovat. Upozornil závěrem, že společnost a právo by například neměly umožňovat, aby se mohlo dítě platně zadlužit.

Další přednášející **Mgr. Robert Němec, LL.M.**, advokát a místopředseda ČAK, se ve svém vystoupení věnoval tématu **Praktické dopady o. z. do oblastí úvěrového financování a zajištění – představa versus realita**. Pro fungování ekonomiky, ať vnitřní nebo mezinárodní, je podle jeho slov potřebný kvalitní právní základ, a v oblasti úvěrového financování a zajištění jde o téma obzvlášť důležité. Ve svém vystoupení se tak zaměřil na pojem úvěru jako základního nástroje dlouhodobého financování, jeho úpravu v občanském zákoníku, přičemž upozornil na novou terminologii, ale zmínil i možnost dispozitivní úpravy a standardy LMA, ČBA a další. Neopomenul ani otázky týkající se čerpání a splácení úvěru, zejmé-

na pak otázku předčasného splácení, a v této souvislosti také promluvil o jednotlivých typech úvěrů, jako je úvěr kontokorentní, revolvingový a další. Dále se věnoval pravidlům kapitálové přiměřenosti bank, zejména pak směrnici Basel II a novince – správci zajištění, kdy lze zajištění poskytnout věřiteli nebo ve prospěch věřitele.

Hlavní autor nového občanského zákoníku **prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš** věnoval své vystoupení tématu **Soukromé a veřejné právo v koexistenci. Praktické efekty druhé věty o. z.** Jak uvedl úvodem, druhá věta občanského zákoníku o nezávislosti uplatňování soukromého práva na právu veřejném vyvolala krátce po přijetí občanského zákoníku řadu názorových kontroverzí. První texty na toto téma v komentářích, právnických časopisech a v řadě konferenčních příspěvků jako by odrážely etatistické vnímání právního a soukromého dění u nejednoho představitelů právní akademie. V té souvislosti stojí za povšimnutí odlišný a střízlivý judikatorní přístup našich vysokých soudů k dané otázce. K dispozici máme již poměrně obsáhlý soubor rozhodnutí, na jejichž základě lze formulovat některé obecné závěry. Největší skupinu judikátů představují rozsudky Nejvyššího správního soudu (sp. zn. 2 As 225/2014-20, Konf 8/2014-25, 2 Azs 32/2015-30, 1 As 28/2014-62, 4 As 150/2015-78, 4 As 19/2016-51). Bez významu však nejsou ani rozhodnutí Nejvyššího soudu (sp. zn. 23 Cdo 2080/2013, 22 Cdo 3277/2014 nebo 32 Cdo 498/2015) a Ústavního soudu (sp. zn. II. ÚS 117/14). V předneseném příspěvku autor poukázal na nosné myšlenky plynoucí z judikatury a na to, jak justice vystihla koncepční východiska základů občanského zákoníku s větším pochopením než relativizující disenterárně vyjádřených názorů publikujících právníků.

Advokát a profesor na Dunajské univerzitě v Kremsu **prof. Dr. univ. Arsène Verny M. E. S.** svůj příspěvek, nazvaný **O. Z. – revoluce, která se nekonala**, zaměřil na rekonfiguraci soukromého práva pohledem profesora evropského práva, který se vrací téměř po 20 letech do České republiky. Změny tak pozoroval zvenčí a spíše v teoretické rovině, při praktickém uplatnění nových zákonů ale zjišťuje, že k žádným zásadním posunům nedošlo. Dotkl se přitom několika pravidel, na nichž tento postoj ilustroval.

Předseda představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků a děkan na Vysoké škole finanční a správní v Praze **doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D., MBA**, pak zaměřil svou pozornost na **Insolvence a exekuce po česku**. Ve svém vystoupení zdůraznil, že právní prostředí v ČR a vymahatelnost práva jako takového není na tak špatné úrovni, jak nám je vsugerováno. I ty „komplikace“ spočívající například v úpravě mnoha listin, které následovaly po nabytí účinnosti rekonfiguračních předpisů, jsou dnes již překonány a z jeho pohledu nová úprava v mnoha směrech usnadnila život v podnikatelském prostředí. Dokonce konstatoval, že dnes vše běží jednodušeji a lze vidět mnohá další pozitivita. Nyní se tedy pozornost podnikatelů soustředí spíše k otázkám insolvenčním, zejména k insolvenční šikaně, a také k exekučnímu řádu.

Místopředseda Nejvyššího soudu **JUDr. Roman Fiala** si vybral téma **Společné jmění manželů – povinnost nebo svobodná volba** dle jeho slov spíše jako symbol pro své několikrát úvahy nad právem a jeho změnami nebo „nezměnami“ v dnešní době. Jak uvedl, vše podléhá módě a ani právo ne-

ní výjimkou. Témata probíhají v pravidelné sinusoidě, a co bylo včera „in“, je dnes „out“. Právní instituty jsou nahlíženy v průběhu doby různou optikou. Podle doktora Fialy nyní nadešel čas, abychom jednak zrevidovali katalog lidských práv (neboť klidně hrozí, že mezi ně bude zařazen i nárok na zábavu a obecné veselí), a jednak otázky rovnosti a spravedlnosti (každý, kdo právo potřebuje, musí mít k dispozici seriózní výklad, a tím určitou jistotu, aby věděl, jaké následky svého právního jednání může očekávat). Vedle toho je zde však i potřeba přehodnotit právo jako celek, což uvedl na příkladu z Německa. Tam je, jako i v jiných vyspělých zemích, zakotven zákaz bigamie. Ovšem dnes, po uprchlické vlně, je bigamie najednou u vybraných skupin obyvatel rehabilitována a dokonce podporována sociálními dávkami. Je tedy otázkou, co s takovou situací? Aby se ale vrátil ke svému nadepsanému tématu **SJM**, v návaznosti na výše uvedené upozornil na to, že by možná stálo za úvahu přehodnotit i tento institut v tom smyslu, že by snoubenci museli být seznámeni s následky toho, co je vstupem, nikoliv do manželství, ale do **SJM**, čeká, a měl by to být akt dobrovolný (a nikoliv jako dnes se vstupem do manželství automatický, povinný). Úplným závěrem pak vznesl i myšlenku, proč se vlastně **SJM** netýká i registrovaných partnerství a zda by i toto nemělo být přehodnoceno.

V následujícím příspěvku **Několik poznámek ke statutárním orgánům korporací** se prezident Hospodářské komory ČR **Ing. Vladimír Dlouhý, CSc.**, zaměřil na nové pravidlo podnikatelského úsudku v kombinaci s péčí řádného hospodáře. Klád si otázku, jak je nové pravidlo kompatibilní s podnikatelským rizikem, které musejí statutární orgány při řízení podniků podstupovat. V další části pak seznámil publikum s novým nálezem Ústavního soudu ve věci souběhu funkce člena statutárního orgánu a pracovního poměru na vedoucí manažerské pozici a zamýšlel se nad tím, zda rozhodnutí Ústavního soudu znamená zásadní průlom v současném výkladu, podle něhož je souběh uvedených funkcí nemožný. Závěrem vedl úvahy nad potřebností nové právní úpravy, která zavádí povinnou účast zaměstnanců v dozorčích radách akciových společností.

* * *

Po přestávce jako další a ve druhém bloku jako první vystoupil **JUDr. David Uhlíř**, ústavní soudce a bývalý místopředseda ČAK, s přednáškou na téma **Stát jako účastník občanskoprávních vztahů**. Jeho příspěvek spočíval v zamyšlení nad otázkou, zda je stát právní osobou a zda obsah a ochrana jeho vlastnického práva jsou stejné jako u jiných vlastníků. Vedle otázek dělené subjektivity (stát a organizační složky státu) si kladl otázky, zda má stát stejná práva jako lidé a může se dovolávat Listiny základních práv a svobod na ochranu svých majetkových práv vůči svým občanům, hovořil také o odpovědnosti státu v pozici vlastníka. Z pohledu ústavního soudce poukázal i na vývoj judikatury Ústavního soudu (IV. ÚS 458/97, I. ÚS 449/99, III. ÚS 651/05) a zamýšlel se i nad tím, jaké je postavení subjektů, jako je kupř. Česká advokátní komora, na které stát zčásti převedl svá vrchnostenská oprávnění (srov. IV. ÚS 571/06).

Přednášející druhého bloku. Zleva Monika Novotná, František Korbel, Martin Maisner, Michal Žižlavský, moderátor Vladimír Jirousek a u řečnického pultu David Uhlíř.

Následovala dvě v publiku velmi oceňovaná vystoupení k aktuálním otázkám vztahu advokacie a nových technologií. Jako první se tématu, nazvanému **Potřebujeme advokáty v době mediální?**, ujal člen představenstva ČAK, advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením **JUDr. Michal Žižlavský**, který si na příkladech z doby současné (případ Kramný) i historické (případ dr. Horákové) kladl otázky, zda využívají orgány státní moci médií a jak vypadá soudobý mediální proces. Poukázal i na to, jak vypadal a co jej ovlivňovalo v průběhu 20. století. Zejména pak zaměřil svou pozornost na téma, zda a jak ovlivňují média výsledek soudních řízení, zda je následkem toho nezastoupený účastník slabší stranou řízení a zda tedy potřebujeme advokátní proces.

Přednáškou **Výzvy digitálního věku v advokacii** na dr. Žižlavského navázal advokát a přední odborník v oblasti práva informačních technologií **JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb.** Přednesl publiku své zkušenosti a poznatky s digitalizací advokacie. Digitální věk jako zatím nedefinovaný pojem lze podle něho alespoň charakterizovat pojmy jako vliv technologií, změna mapy světa, nové typy klientů, nové vnímání času a nové obchodní modely. O vlivu technologií pak lze říci, že jsou všudypřítomné, samozřejmé, ale jen částečně regulované a jen částečně bezpečné, avšak dnes již zcela nezbytné. Pokusy o právní regulaci zde jsou, ale bohužel nikdy nemožou samotné technologie předběhnout, regulace tak přichází vždy až po nastalém problému. Zmínil i otázky týkající se zahraničního obchodu v dnešní online době, která klade větší nároky na obezřetnost a bedlivější zvažování všech rizik, které s obchodem s cizinou souvisejí. Upozornil ale i na fakt, že v budoucnu se jen těžko ubráníme takovým „utopiím“ jako e-shop s advokátními službami, mobilní aplikace na sepsání smluv a žalob, aplikace srovnávající služby advokátů a jiné online služby nabízející právní služby. Neopomněl v této souvislosti zmínit rizika spojené s mlčenlivostí advokáta a ochranou advokátního trhu, integrity, pověsti a etiky.

Své předřečníky pak odbornou přednáškou **Dopady nařízení eIDAS do právního řádu ČR** doplnil advokát a přední český civilista **Mgr. František Korbel, Ph.D.** Ten se zaměřil na důvody přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 910/2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru

pro elektronické transakce na vnitřním trhu, které je účinné zčásti od 1. 7. 2016, jako celek pak od 29. 9. 2018. Pozitiva nařízení vidí v budování důvěry v online prostředí pro hospodářský rozvoj na jednotném digitálním trhu v EU (interoperabilita) a společném základu pro elektronickou komunikaci mezi občany, podniky a orgány veřejné moci, jakož i v efektivnosti veřejných a soukromých online služeb. Hovořil dále o zdrojích úpravy a obsahu nařízení, zejména zmínil otázky související s elektronickou identifikací, službami vytvářejícími důvěru (e-podpis, e-pečeť, e-časové razítko, elektronické doporučené doručování) a elektronickými dokumenty a neopomněl přítomné publikum seznámit s vybranými novými pojmy a aktuálními otázkami odpovědnosti za škodu a také s tím, co znamená eIDAS pro veřejnou správu.

Dopolední blok přednášek uzavřelo vystoupení advokátky a členky kontrolní rady ČAK **JUDr. Moniky Novotné**, která se věnovala tématu **Rozhodování o neplatnosti usnesení orgánu obchodní korporace v intencích základních zásad soukromého práva**. Na úvod zopakovala a zdůraznila, že nový občanský zákoník je postaven na základních zásadách soukromého práva, mezi které patří zásada *pacta sunt servanda*, dále zásada, podle níž nelze nikomu odeprít, co mu po právu náleží, zásada povinnosti poctivého jednání v právním styku apod. Ve světle těchto zásad by dle jejího názoru mělo být interpretováno i porušení závazků akcionáře, jak bude hlasovat na valné hromadě, vyplývající z dohody akcionářů o výkonu hlasovacích práv. Jednání akcionáře, který poruší akcionářskou smlouvu, by nemělo požívat právní ochrany a mělo by vést k vyslovení neplatnosti přijatého usnesení valné hromady. Prozatím je soudní praxe odlišná. Svým příspěvkem tak cílila na vyvolání odborné diskuse na toto téma s úmyslem zamezit poskytování právní ochrany nepoctivému jednání akcionáře porušujícím smluvní závazek.

* * *

Přednášející třetího bloku. U mikrofonu Bohumil Havel, dále zprava moderátor Vladimír Jirousek, Aleš Rozehnal, Petr Liška, Jindřich Vítek a Michal Nulíček.

První odpolední blok konference zahájil advokát, výzkumný pracovník Ústavu státu a práva AV ČR a především hlavní autor návrhu zákona o obchodních korporacích **doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.**, který se zamýšlel nad tím **Co dělat, když se blížím úpadku**, či přesněji řečeno,

nad tím, jak vlastně poznat, že se společnost blíží úpadku a je třeba podat insolvenční návrh. Nejdříve se zabýval judikaturou. Za bezproblémové označil rozhodnutí Nejvyššího soudu 29 Cdo 4462/2011, podle něhož není možné při předložení prohlásit konkurs, pokud je dluh bez potíží vydobytný exekucí na majetek, ostře ale kritizoval usnesení 29 NSCR 119/2014. To podle jeho slov dramaticky rozkolísalo praxi a znamená velký posun. Podle tohoto rozhodnutí NS je totiž i při platební neschopnosti nutné nejdříve zkoumat, zda tu není majetek zpeněžitelný exekucí.

Havel se dále zamýšlel i nad dalšími možnostmi řešení situace v kritické době před podáním návrhu na insolvenční – mohou jimi být pomoc v rámci koncernu či vyjednání dohody s věřiteli, poukázal ale zároveň na možná rizika takového postupu, jimiž může být odporovatelnost, neúčinnost či neplatnost těchto právních jednání, či dokonce vychýlení ze standardu péče řádného hospodáře. Podle Havla je tak nikoliv na právnících, ale na jiných specialistech, tedy oceňovatelích majetku, kteří mohou kompetentně rozhodnout, zda je situace společnosti taková, že je nutné podat insolvenční návrh.

Následovalo vystoupení advokáta a vysokoškolského pedagoga **JUDr. Aleše Rozehnal, Ph.D.**, který se zabýval **Právním akcionářů na náhradu reflexní škody**. Reflexní škodu definoval jako škodu způsobenou jednáním, které porušuje právní normu a kterou utrpí osoba, jež není účastníkem právního závazku vzniklého porušením dané normy. V případě společníků a akcionářů je to škoda, která jim vznikla následným snížením hodnoty jejich podílů po něčím protiprávním jednání. České právo i právo ve většině států žaloby na reflexní škody nepřipouští, Rozehnal ale navrhuje, aby byla *de lege ferenda* výjimečně taková žaloba přípustná, a to tehdy, pokud poškozená společnost nemůže nebo nechce uplatnit své nároky či pokud vyrovnání se škůdcem nenahradilo celou škodu. Poukázal také na fakt, že u mezinárodní arbitráže mohou akcionáři vznést jak akcionářskou žalobu, tak žalobu podle smlouvy o vzájemné ochraně investic, což v případě úspěchu znamená dvojnásobnou náhradu škody; rozhodnutí v téže věci přitom mohou být opačná, tedy nekonzistentní. Připustění soudních žalob na náhradu reflexní škody by tak podle Rozehnal mohlo svoji judikaturou pozitivně ovlivnit rozhodování arbitráže.

Dalším řečníkem byl ředitel úseku právní služby v České spořitelně, docent obchodního práva na PF UK a rozhodce **doc. JUDr. Petr Liška, LL.M., Ph.D.**, který svůj příspěvek nazval **Je záporný úrok (i)legální?** Úvodem poukázal na fakt, že Evropská centrální banka dne 5. 6. 2014 snížila základní depozitní úrokovou sazbu do záporné hodnoty, takže komerční banky musí za své peníze zde uložené platit. I když Česká národní banka zatím drží úrokové sazby v kladných hodnotách, české Ministerstvo financí již začalo v srpnu 2016 prodávat dluhopisy se zápornou úrokovou sazbou. Je tak podle něho jen otázkou času, kdy tyto náklady začnou komerční banky přenášet na své klienty. České právo ale podle Lišky chápe úrok jako kladnou hodnotu; bylo by možné si záporný úrok smluvně sjednat ve formě sankčních poplatků, které zatíží aktiva uložená v bance, jistě však není myslitelná varianta, že věřitel platí dlužníkovi. Scénář budoucnosti je tak podle Lišky dvojnásobný: buď se splní nedávná vize senátora Jaroslava Kubery, podle níž záporný úrok způsobí třetí světovou válku,

nebo skončíme všichni jako známý strýček Skrblik a všechny svoje peníze budeme mít ke své potěše doma.

Po Liškovi se ujal slova advokát a rozhodce, specialista na právo obchodních společností, cenných papírů a veřejných zakázek **JUDr. Jindřich Vítek, Ph.D.**, a ve vystoupení, nazvaném **Soukromé právo a veřejné zakázky**, se zaměřil na střetávání soukromého a veřejného práva při zadávání veřejných zakázek na konkrétním případě doručování do datové schránky při podávání námitek vůči zadavateli, jež je třeba doručit v zákonné lhůtě 15 dní. Většinový výklad přitom chápal zadavatele jako jednu ze smluvních stran, již se doručuje v režimu soukromého práva a již je doručeno až tehdy, když se do datové schránky přihlásí oprávněná osoba, což může být až deset dní po odeslání námitek. Tento problém našťastí vyřešil nový zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, podle něhož jsou námítky zadavateli doručeny dodáním do datové schránky, tedy stejně, jako když se doručuje orgánům veřejné moci.

Jako poslední ve třetím bloku konference vystoupil advokát se specializací na právo IT, ochrany osobních údajů, duševního vlastnictví a autorského práva **Mgr. Michal Nulíček, LL.M.**, s tématem **Současné trendy odpovědnosti a prevenční povinnost v prostředí ISP**, konkrétně se zabýval (případnou) odpovědností poskytovatelů služeb informační společnosti (ISP), tedy firem, které pro své klienty ukládají velké objemy dat, za obsah těchto dat. Jak Nulíček zdůraznil, pro ISP platí zvláštní odpovědnostní režim proto, že jinak by tyto služby nikdo neposkytoval. Zásada tzv. bezpečného přístavu (tzv. *safe harbour*) ukládá poskytovateli vymazat závadný obsah, jakmile se o něm dozví od držitele práv. Situaci poskytovatelů ale podle Nulíčka dramaticky zhoršuje návrh nové směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu, podle něhož by měli poskytovatelé hostingů (ukladatelé velkého objemu cizích dat) uzavírat licenční smlouvy s držitelem práv a navíc by měli zjišťovat, zda ukládaný obsah neporušuje práva třetích osob. Tyto povinnosti by byly pro poskytovatele ISP obrovsky nákladné, v řádu milionů korun měsíčně, a je tedy podle Nulíčka třeba věnovat debatě nad tímto návrhem směrnice velkou pozornost.

* * *

Poslední blok konference zahájil po přestávce na kávu hlavní spoluautor velkého komentáře k novému občanskému zákoníku **doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.**, který se zabýval **některými vybranými problémy nepřikázaného jednání**, konkrétně pak náhradou nákladů či škody tomu, kdo „nepřikázaně jednal“ ve prospěch někoho jiného. Tyto nároky se v ČR téměř neuplatňují, zatímco jinde zcela standardně ano. Typickým příkladem je úhrada nákladů horské službě ze strany zachráněných osob, která je např. v Rakousku běžná. Z jiného úhlu se i naše soudy zabývaly situací, kdy lékař neměl informovaný souhlas pacienta a po zákroku *lege artis* vznikly nepředvídatelné komplikace. Soudy prvního i druhého stupně řekly, že zdravotní zařízení odpovídá za následky a nahradí škodu, Nejvyšší soud ale v rozhodnutí 25 Cdo 1381/2013 rozhodl, že nižší soudy špatně posoudily kauzalitu. Nedříve je třeba posoudit,

zda by pacient udělil informovaný souhlas. Pokud ano, příčinný řetěz mezi nedáním souhlasu k zákroku a pozdějšími komplikacemi chybí. Melzer dále poukázal na jistou kolizi mezi § 2901 a § 3006 nového občanského zákoníku, přičemž podle jeho mínění by měla právní úprava motivovat lidi k pomoci bližnímu např. při dopravních nehodách a podobných situacích.

Přednášející čtvrtého bloku. U mikrofonu Petr Tégl, dále zprava moderátor, Filip Melzer, Aleš Linhart, Marie Janšová, Daniela Šustrová a Michal Pálinskás.

Další významný civilista, **JUDr. Petr Tégl, Ph.D.**, se v následujícím příspěvku zaměřil na **osud nájmu věci, k níž existuje jiné majetkové právo**. Poukázal především na zvláštní povahu nájmu jako práva obligačního, avšak s výraznými aspekty absolutního práva, protože nový vlastník je vázán uzavřením nájmu. Dokonce je platně uzavřen i nájem od nevlastníka (i zloděje), ovšem skutečný vlastník touto smlouvou není vázán. Dále se Tégl zabýval kolizí nájmu a věcného práva k věci cizí (služebnost, zástavní právo, právo stavby), s tím závěrem, že chráněn je ten, jehož právo je starší.

Dále vystoupil advokát se specializací na spory v oblastech stavebních investic, pracovního a farmaceutického práva **JUDr. Aleš Linhart, Ph.D.**, který si vybral téma **Meze předmluvní odpovědnosti podle o. z. – poznatky z výkladové praxe**. Explicitní zakotvení institutu tzv. předmluvní odpovědnosti (*culpa in contrahendo*) sice přinesl do českého právního řádu až nový občanský zákoník, Linhart však poukázal na fakt, že již dříve se jím judikatura zabývala, a je tedy stále použitelná, konkrétně zmínil rozhodnutí Nejvyššího soudu 29 Odo 1166/2004, 25 Cdo 127/2007 či 25 Cdo 4147/2008. Z rozhodnutí stejného senátu již podle nové právní úpravy pak zmínil rozhodnutí 25 Cdo 5233/2014 z 27. 1. 2016 (kdy NS odmítl dovolání společnosti EP ENERGY TRADING a konstatoval, že její nabídka byla v rozporu se zadávací dokumentací a proto společnost nemohla být důvodně přesvědčena, že na základě této její nabídky bude smlouva uzavřena, byť zadavatel, kvůli pochybení na jeho straně, nabídku žalobkyně nevyřadil ze zadávacího řízení a vybral ji jako nejúspěšnější), či rozhodnutí Městského soudu v Praze 18 Co 111/2016 z 1. 6. 2016.

Po Linhartovi se ujala slova advokátka se specializací na pracovní právo **Mgr. Marie Janšová** s příspěvkem nazvaným **Pracovní právní vztahy a nové občanské právo, jejich hranice a prolínání**. Úvodem v této souvislosti zmínila chystanou novelu občanského zákoníku, která by měla odstranit zcela neživotné ustanovení, podle něhož může rodič se svolením soudu zrušit pracovní poměr svého dítěte, které ještě nedosáhlo 16 let. Podobně by měla novela o. z. odstranit i ustanovení o mož-

nosti srážek ze mzdy až do výše poloviny mzdy, které konkuruje velmi podrobným pracovní právním předpisům o srážkách ze mzdy a započtení.

Janšová poukázala dále na fakt, že mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem nemusí nutně vznikat jen pracovní právní vztahy, ale i vztahy jiné (zaměstnavatel pronajme zaměstnanci služební byt, či mu poskytne půjčku), které se samozřejmě řídí občanským zákoníkem. Závěrem zmínila i problematiku souběhu funkcí – souběh člena statutárního orgánu korporace a výkonu závislé práce vrcholového manažera – ředitele, kterou v nedávné době opět zproblematizoval Ústavní soud, když ve svém nálezu I. ÚS 190/15 z 13. září 2016 konstatoval, že zákaz souběhu funkcí nevyplývá ze zákona, byl pouze judikatorně vytvořen obecnými soudy, avšak dosud předkládané argumenty jsou nedostatečné, a hodlají-li obecné soudy na svém názoru setrvat, musejí přinést propracovanější odůvodnění svých rozhodnutí. Janšová doporučila, aby osoby v tomto podvojném postavení při uzavírání smlouvy „vzobaly ze zákoníku práce to, co se hodí“.

Jako předposlední vystoupila ředitelka kanceláře Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu **JUDr. Daniela Šustrová**, jejíž příspěvek **Jak vylepšit údaje v katastru nemovitostí** najdete na str. 36-37.

Konferenci uzavřel advokát se specializací na fúze a akvizice, korporátní právo a restrukturalizace **Mgr. Michal Pálinskás**, který si vybral velmi aktuální téma **Konflikt zájmů členů orgánů obchodních korporací po rekonstrukci**. Ten definoval dva základní problémy. První, **kdo a jak** má povinnost notifikovat, tedy informovat, že hrozí střet zájmů. Podle Pálinskáse tato povinnost nedopadá na společníky. V této souvislosti poznamenal, že navrhovaná novela zákona o obchodních korporacích směřuje opět k tomu, zavést účast zaměstnanců v dozorčích radách, na které by se tato povinnost samozřejmě také vztahovala. Co se týče toho, jak o hrozícím střetu zájmů informovat, podle Pálinskáse není bezpodmínečně nutné to učinit písemně, stačí ústně při jednání příslušného orgánu, takže se pak tato informace ocitne v zápisu.

Druhým problémem je, **kdy** se má notifikovat. Pálinskásův výčet zahrnoval: výkon funkce, uzavření smlouvy mezi členy příslušných orgánů a společností, při zajištění, či spoludlužnickém závazku člena organizace, a je-li člen orgánu ovlivněn chováním vlivné či ovládací osoby. Notifikace platí i pro osoby blízké, nikoliv však osoby právnické ve smyslu osob ovlivněných či ovládaných.

Dalším problémem pak je, **jaký orgán** má notifikaci projednat, zda dozorčí rada, nebo valná hromada. Podle Pálinskáse stačí, učiní-li to dozorčí rada, a to i *per rollam*, valná hromada pak tuto věc dostane na vědomí. Není-li ale příslušný orgán usnášeníschopný, nelze to klást k tíži inkriminovaného člena orgánu. Co se týče sankcí za nesplnění notifikační povinnosti, je podle Pálinskásových slov příslušný právní úkon stížen relativní neplatností.

Pražská konference byla svým obsazením a přednesenými tématy velice přínosná a již nyní se můžeme těšit na další ročník.

Organizátoři děkují partnerům, Česká advokátní komora zejména společnosti WI-ASS ČR za podporu a pomoc.

❁ JUDr. HANA RÝDLOVÁ, PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

❁ Foto JAKUB STADLER

Jediný komentář k patentovému právu na trhu

Patentový zákon

Komentář

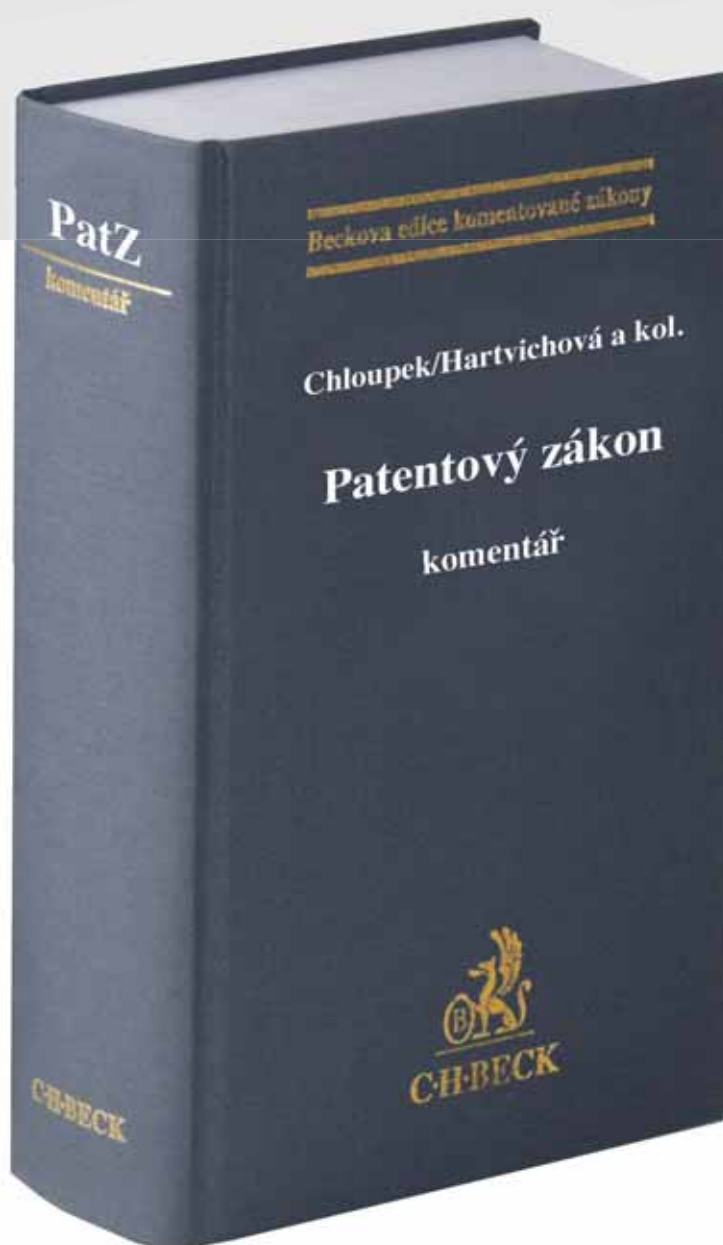
Chaloupek/Hartvichová a kol.

2016, vázané v plátně, 352 stran
cena 1 090 Kč, obj. číslo EKZ158

VYCHÁZÍ 22. 12. 2016

Jediný komentář zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích na trhu je praktickou pomůckou každého, kdo se setká s ochranou práv duševního vlastnictví.

Nedostatek judikatury českých soudů publikace překonává příležitými odkazy na správní rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví a Evropského patentového úřadu.

Objednávejte na www.beck.cz

Právnícká firma roku 2016

HLAVNÍ VÍTEŽOVÉ: PRK PARTNERS A DENTONS

DNE 7. LISTOPADU 2016 VYHLÁSILA SPOLEČNOST EPRAVO.CZ V PROSTORÁCH PRAŽSKÉHO PALÁCE ŽOFÍN ZA ÚČASTI ZÁSTUPCŮ PŘEDNÍCH ADVOKÁTNÍCH KANCELÁŘÍ A OSOBNOSTÍ ČESKÉ JUSTICE JIŽ 9. ROČNÍK FIREMNÍHO ŽEBŘÍČKU PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU. ZÁŠTITU NAD LETOŠNÍM ROČNÍKEM PŘEVZAL STEJNĚ JAKO V LOŇSKÉM ROCE MINISTR SPRÁVEDLNOSTI ČR JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D. ZÁŠTITU NAD GALAVEČEREM PAK JIŽ TRADIČNĚ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA.

Vítěze určila nezávislá skupina hodnotitelů z řad firem a institucí a rovněž pořádající společnost EPRAVO.CZ, která činnost právníků v České republice monitoruje dlouhodobě. **Hlavní cenu v kategorii Právnícká firma roku pro domácí kancelář získala advokátní kancelář PRK Partners.** Kromě toho se stala vítězem i ve dvou odborných kategoriích – Právo obchodních společností a Bankovníctví a finance. V této druhé kategorii bodovala také v loňském ročníku. V dalších pěti kategoriích je PRK Partners zařazena mezi velmi doporučo-

vané kanceláře. **Hlavní cena v kategorii Právnícká firma roku pro mezinárodní kancelář pak patří advokátní kanceláři Dentons.** Ta uspěla i v odborných kategoriích, kde se – stejně jako v předchozím roce – stala vítězem kategorie Developerské a nemovitostní projekty. V dalších osmi kategoriích se tato nadnárodní kancelář řadí mezi velmi doporučované.

Hned tři zlaté příčky v odborných kategoriích patří advokátní kanceláři WEIL, GOTSHAL & MANGES. Obhájila loňské vítězství v kategoriích Fúze a akvizice a Řešení sporů a arbitráže a prvenství získala i ve zcela nové kategorii Kapitálové trhy.

Po dvou cenách si odnáší advokátní kancelář Havel, Holásek & Partners – Veřejné zakázky a Právo hospodářské soutěže, přičemž v této druhé jmenované kategorii obhájila post z roku 2015. Advokátní kanceláři ROWAN LEGAL patří nejvyšší příčka v kategoriích Telekomunikace a média a Právo informačních technologií. V obou kategoriích obhájila loňské vítězství.

Vítězem odborné kategorie Restrukturalizace a insolvence se stejně jako loni stala advokátní kancelář ŽIŽLAVSKÝ. Loňské vítězství v kategorii Duševní vlastnictví obhájila také Advokátní kancelář Kříž a partneři, stejně jako KŠD LEGAL advokátní kancelář v kategorii Sportovní právo, advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák v kategorii Trestní právo a Rödl & Partner v kategorii Daňové právo. Vítězem kategorie Pracovní právo se pak stala advokátní kancelář Randl Partners.

Výsledky 9. ročníku firemního žebříčku Právníká firma roku:

ODBORNÉ KATEGORIE

PRÁVO OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ

Vítěz kategorie: **PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s. r. o.
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- Rödl & Partner, advokáti, v. o. s.
- Schönherr s. r. o., advokátní kancelář
- Squire Patton Boggs, v. o. s., advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář

PRÁVO HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Vítěz kategorie: **Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- Nedelka Kubáč advokáti s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s. r. o.
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.
- ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- Schönherr s. r. o., advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář

DEVELOPERSKÉ A NEMOVITOSTNÍ PROJEKTY

Vítěz kategorie: **Dentons Europe CS LLP, organizační složka**

Velmi doporučované:

- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- Schönherr s. r. o., advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka
- WOLF THEISS Rechtsanwälte GmbH & CO KG, organizační složka

Doporučované:

- Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s. r. o.
- Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s. r. o.
- ACHOUR & PARTNERS advokátní kancelář, s. r. o.
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- Squire Patton Boggs, v. o. s., advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář

FÚZE A AKVIZICE

Vítěz kategorie: **WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s. r. o.
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- bpv Braun Partners s. r. o.
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.
- Schönherr s. r. o., advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář
- WOLF THEISS Rechtsanwälte GmbH & CO KG, organizační složka

RESTRUKTURALIZACE A INSOLVENCE

Vítěz kategorie: **ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s. r. o.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář

ŘEŠENÍ SPORŮ A ARBITRÁŽE

Vítěz kategorie: **WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Advokátní kancelář Hartmann, Jelinek, Fráňa a partneři, s. r. o.
- Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s. r. o.
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Glatzová & Co., s. r. o.
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.
- Squire Patton Boggs, v. o. s., advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s. r. o.
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s. r. o.

BANKOVNICTVÍ A FINANCE

Vítěz kategorie: **PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Schönherr s. r. o., advokátní kancelář
- Squire Patton Boggs, v. o. s., advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář
- WOLF THEISS Rechtsanwälte GmbH & CO KG, organizační složka

KAPITÁLOVÉ TRHY

Vítěz kategorie: **WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s. r. o.
- Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s. r. o.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář

TELEKOMUNIKACE A MÉDIA

Vítěz kategorie: **ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Bird & Bird s. r. o. advokátní kancelář
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- NIELSEN MEINL, advokátní kancelář, s. r. o.
- PIERSTONE s. r. o., advokátní kancelář
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- CMS Cameron McKenna v. o. s.

- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- Squire Patton Boggs, v. o. s., advokátní kancelář

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Vítěz kategorie: **Advokátní kancelář Kříž a partneři s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Bird & Bird s. r. o. advokátní kancelář
- Čermák a spol.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PIERSTONE s. r. o., advokátní kancelář
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.

Doporučované:

- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Holec, Zuska & partneři
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář
- Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář

PRÁVO INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Vítěz kategorie: **ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.**

Velmi doporučované:

- Bird & Bird s. r. o. advokátní kancelář
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- NIELSEN MEINL, advokátní kancelář, s. r. o.
- PIERSTONE s. r. o., advokátní kancelář
- ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

Doporučované:

- DUNOVSKÁ & PARTNERS s. r. o., advokátní kancelář
- Holec, Zuska & partneři
- Jansa, Mokry, Otevřel & partneři s. r. o., advokátní kancelář
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- MT Legal s. r. o., advokátní kancelář
- Squire Patton Boggs, v. o. s., advokátní kancelář

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

Vítěz kategorie: **Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář**

Velmi doporučované:

- Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s. r. o.
- BRODEC & PARTNERS s. r. o., advokátní kancelář
- CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s. r. o., advokátní kancelář
- MT Legal s. r. o., advokátní kancelář
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.
- ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář

Doporučované:

- Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s. r. o.
- ACHOUR & PARTNERS advokátní kancelář, s. r. o.
- Holec, Zuska & partneři
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

PRACOVNÍ PRÁVOVítěz kategorie: **Randl Partners****Velmi doporučované:**

- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s. r. o.
- Glatzová & Co., s. r. o.
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- PricewaterhouseCoopers Legal s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- Rödler & Partner, advokáti, v. o. s.
- Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář

Doporučované:

- bpv Braun Partners s. r. o.
- CMS Cameron McKenna v. o. s.
- Kinstellar, s. r. o., advokátní kancelář
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- Squire Patton Boggs, v. o. s., advokátní kancelář
- VEPŘEK CASKA VLACHOVÁ advokátní kancelář s. r. o.

SPORTOVNÍ PRÁVOVítěz kategorie: **KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.****Velmi doporučované:**

- Advokátní kancelář Brož, Sedlatý s. r. o.
- BRODEC & PARTNERS s. r. o., advokátní kancelář
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- Legalcom advokátní kancelář, s. r. o.
- MORENO VLK & ASOCIADOS
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.

TRESTNÍ PRÁVOVítěz kategorie: **Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s. r. o.****Velmi doporučované:**

- Advokátní kancelář Grivna & Šmerda, s. r. o.
- Advokátní kancelář Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s. r. o.
- Advokátní kancelář Nespala, s. r. o.
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- MORENO VLK & ASOCIADOS
- PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.
- TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.

DAŇOVÉ PRÁVOVítěz kategorie: **Rödler & Partner, advokáti, v. o. s.****Velmi doporučované:**

- Ambruz & Dark Deloitte Legal s. r. o., advokátní kancelář
- Bříza & Trubač, s. r. o., advokátní kancelář
- Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář
- KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.
- PricewaterhouseCoopers Legal s. r. o., advokátní kancelář
- PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář
- ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.

Doporučované:

- Allen & Overy (Czech Republic) LLP, organizační složka
- Baker & McKenzie, s. r. o., advokátní kancelář
- Clifford Chance Prague LLP, organizační složka
- DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s. r. o.
- Dentons Europe CS LLP, organizační složka
- LTA Legal s. r. o.
- White & Case (Europe) LLP, organizační složka

ZVLÁŠTNÍ KATEGORIE:**REGIONÁLNÍ PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU**Vítěz kategorie: **Advokátní kancelář Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s. r. o.****Velmi doporučované:**

- Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s. r. o.
- DOHNAL PERTOT SLANINA, advokátní kancelář, v. o. s.
- Jansa, Mokry, Otevrel & partneři s. r. o., advokátní kancelář
- KVB advokátní kancelář s. r. o.
- Legalcom advokátní kancelář, s. r. o.
- PPS advokáti s. r. o.

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU – ČESKÁ FIRMA NA MEZINÁRODNÍCH TRZÍCHVítěz kategorie: **PETERKA & PARTNERS advokátní kancelář s. r. o.****PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO BONO A CSR**Vítěz kategorie: **CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s. r. o., advokátní kancelář****PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU – TRANSAKČNÍ PORADENSTVÍ**Vítěz kategorie: **DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s. r. o.****PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU ZA NEJLEPŠÍ KLIENTSKÉ SLUŽBY**Vítěz kategorie: **Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář****HLAVNÍ CENA:****PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ**Vítěz kategorie: **Dentons Europe CS LLP, organizační složka**
Cenu převzali (na snímku zleva) Ladislav Štorek, Jiří Tomola a Tomáš Bílek.**PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO DOMÁCÍ KANCELÁŘ**Vítěz kategorie: **PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář**
Cenu převzali (na snímku zleva) Jan Kohout, Martin Aschenbrenner, Robert Němec a Marek Procházka.

✦ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

✦ Foto EPRAVO.CZ

Tisková konference po setkání zástupců profesních komor na vládě. Na snímku zprava prezident České lékařské komory Milan Kubek, předseda ČAK Martin Vychopen, ministr Jiří Dienstbier a jeho mluvčí Patrik Eichler.

ČAK diskutovala s profesními komorami o plánu legislativních prací na rok 2017

V PONDĚLÍ 14. LISTOPADU 2016 PROBĚHLO V BUDOVĚ ÚŘADU VLÁDY ČR SETKÁNÍ ZÁSTUPCŮ PROFESNÍCH KOMOR ZŘIZOVANÝCH ZE ZÁKONA S TEHDEJŠÍM MINISTREM A SOUČASNĚ PŘEDSEDOU LEGISLATIVNÍ RADY VLÁDY JIŘÍM DIENSTBIEREM. JEDNALO SE O TŘETÍ TAKOVÉ SETKÁNÍ V LETOŠNÍM ROCE. ZA ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMORU SE JEDNÁNÍ ZÚČASTNIL JEJÍ PŘEDSEDA JUDr. MARTIN VYCHOPEŇ.

Hlavním tématem setkání byl plán legislativních prací vlády na rok 2017. Zástupci profesních komor ale opět také diskutovali o možnostech, jak se zapojovat do legislativního procesu. Prostřednictvím ministra Dienstbiera požádali další členy vlády, aby se mohli účastnit připomínkových řízení k legislativním návrhům resortů, ke kterým gesčně nepřísluší, ale jejich návrhy se činností komor svým obsahem přesto týkají.

Diskutovalo se dále o kompetencích profesních komor

zřízených zákonem. Představitelé komor upozorňovali zejména na skutečnost, že evidují časté případy, kdy neodborníci vykonávají práci bez povolení.

Toto téma bylo i hlavním bodem každoročního setkání zástupců profesních komor zřízených zákonem, které se uskutečnilo dne 1. 12. 2016 v sídle Notářské komory ČR. K této problematice vydali prezidenti profesních komor společné prohlášení, ve kterém varují před množícími se případy neoprávněného výkonu povolání osobami, které se vydávají za odborníky, jimiž ale nejsou. Profesní komory vyzvaly vládu i regionální samosprávy, aby podpořily jejich aktivity, jejichž cílem je ochrana spotřebitele. Jako dobrý příklad takové podpory profesní komory se zájmem vítají navrhovanou změnu regulace postihování neoprávněného výkonu činnosti coby správního deliktu, zpracovávanou v současné době Ministerstvem spravedlnosti pro právnické profese. Pokud se tato úprava v praxi ukáže být efektivní, vyzývají profesní komory další příslušná ministerstva, aby obdobná úprava správního postihu „vinklaření“ proběhla v brzké době také u profesí v gesci ostatních komor.

♣ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

♣ Foto Úřad vlády ČR

GALAVEČER PRÁVNÍKA ROKU 2016

právník roku 2016

3. 2. 2017
TOP HOTEL
PRAHA

VSTUPENKY NA GALAVEČER LETOŠNÍHO PRÁVNÍKA ROKU BYLY ROZEBRÁNY ZA NĚKOLIK MÁLO HODIN PO SPUŠTĚNÍ PŘÍJMU REZERVACÍ. TĚM ŠTASTNĚJŠÍM Z VÁS, NA KTERÉ SE VSTUPENKY DOSTALY, TEDY DLUŽÍME ORGANIZAČNÍ POKYNY A NÁSTIN PROGRAMU:

- 19.00** zahájení slavnostního vyhlášení výsledků dvanáctého ročníku Právnicka roku – letos rovnou se dvěma moderátory – **Alešem Hárou a Jakubem Wehrenbergem**
 - 20.30** společenský raut a hudební program v ostatních prostorech hotelu
Restaurace Praha: RHYTHM DESPERADOS s Borisem Urbánkem
Restaurace Moravia: cimbálová muzika PONAVALA
 - 22.00** Kongresový sál II: ACDC revival v podání Špejbl's Helprs
 - 23.00** Top Congress Hall: koncert hvězdy večera – **Miroslava Žbirky**
 - 24.00** Top Congress Hall: videodiskotéka Oldy Burdy
1.00 předpokládaný konec galavečera
- K dispozici hostům galavečera bude hotelový parking zdarma a rovněž taxislužba.*

Upozorňujeme hosty galavečera, že vzhledem k přetrvávající vyostřené bezpečnostní situaci bude výrazně zpřísněna kontrola příchozích u vstupu do TOP HOTELU PRAHA.

Žádáme tedy, abyste se dostavili s dostatečným časovým předstihem před slavnostním zahájením. Jen tak bude možné v klidu bez front a stresu zvládnout příval hostů.

Věříme, že v zájmu bezpečnosti nás všech toto opatření pochopíte a zachováte se dle pokynů organizátorů.

Top Congress Hall bude otevřena již hodinu předem, stejně tak jako placené bary u ní.

Ještě připomínáme, že vstupenky, které si advokáti a advokátky zarezervovali, jsou určené výhradně jim, jsou zásadně neprenosné na koncipienty, natož na osoby mimo advokátní či justiční stav. Organizátoři si v tomto smyslu vyhrazují právo na kontrolu.

✿ icha

Kasíková/Jirmanová/Hubáček/
Plášil/Šimka/Kučera/Nekola

Exekuční řád Komentář, 4. vydání

- čtvrté vydání komentáře reaguje na změny, které v exekučním právu nastaly v souvislosti s novým občanským zákoníkem a dvěma významnými novelami exekučního řádu a občanského soudního řádu v roce 2015
- v publikaci se autoři mimo jiné věnují nejpálčivějším problémům současných exekucí – postihu společného jmění manželů a vylučného majetku manžela povinného, exekucí rozhodčího nálezu, sřetů exekuce a insolvence

2016, vázané v plátně, 1 168 stran
cena 1 790 Kč, obj. číslo EKZ172

Kindl/Munková

Zákon o ochraně hospodářské soutěže

Komentář, 3. vydání

- třetí vydání komentáře k zákonu o ochraně hospodářské soutěže reaguje na změny, k nimž došlo od předchozího vydání v roce 2009
- jedná se jak o významné úpravy v textu zákona o ochraně hospodářské soutěže provedené zejména novelou č. 360/2012 Sb., tak mj. i o změny vyvolané rekodifikací soukromého práva s účinností od 1. 1. 2014
- publikace navíc obsahuje i podrobný komentář nařízení Komise (ES) č. 330/2010

2016, vázané, 864 stran
cena 1 990 Kč, obj. číslo EKZ167

Kocourek/Dobříchovský

Pracovní právo pro praxi

- publikace je zaměřena na přístup k řešení vybraných, nejčastěji se vyskytujících otázek spojených s aplikací zákoníku práce a souvisejících právních předpisů s ohledem na ustálenou judikaturu
- upozorňuje též na základní změny, k nimž došlo v této oblasti v důsledku nabítní účinnosti nového občanského zákoníku

2016, brožovaná, 332 stran
cena 690 Kč, obj. číslo PP105

Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném

- o výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2017
- o výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2017
- o výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2016
- o výši a splatnosti pojistného pro rok 2016

I. Příspěvek na činnost Komory za rok 2017

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2017 činí

- 8 000 Kč,
- 3 000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- 4 000 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2017.

Příspěvek je splatný do 20. ledna 2017.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2017, je příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu. Tato lhůta platí při změnách v průběhu roku a u všech plateb.

II. Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2017

Výše odvodu advokáta do sociálního fondu Komory za rok 2017 činí

- 500 Kč,
- 250 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2017,
- odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný do 20. ledna 2017.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2017, je odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty a advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a pětímístného registračního čísla advokáta.

Příklad: variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2017 je 201704876.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00–12.00 hod. a 13.00–15.30 hod.; pátek 8.00–13.00 hod.).

III. Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2016

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropští advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2016 činí

- 3 000 Kč;
- pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý kalendářní rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; povinnost platit odvod vzniká dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů;
- pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní

praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo;

d) pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo. Povinný advokát je na výzvu Komory povinen důvod a dobu trvání přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta hodnověrně doložit; pokud tak neučiní, nárok na snížení výše odvodu mu zanikne.

Odvod je splatný do 20. ledna 2017.

Poměrná částka příspěvku do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je splatná posledním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž pracovní poměr advokátního koncipienta skončil.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se **platí převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající z posledního dvojčíslí roku, za který je odvod placen (16) a pětímístného registračního čísla advokátního koncipienta.

Příklad: Variabilní symbol pro odvod za advokátního koncipienta s registračním číslem 14876 za rok 2016 je 1614876.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00–12.00 hod. a 13.00–15.30 hod.; pátek 8.00–13.00 hod.).

IV. Pojištění profesní odpovědnosti pro rok 2017

1. Pojištění na základě Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, ve znění pozdějších dodatků (dále jen „hromadné pojištění advokátů“), uzavřené mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou:

Hromadné pojištění advokátů se i pro rok 2017 vztahuje pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobí v souvislosti s poskytováním právních služeb on sám, tzn., že hromadné pojištění advokátů se u advokátů vykonávajících advokacii samostatně nebo ve sdružení bude vztahovat na odpovědnost za škodu, za kterou advokát sám odpovídá klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Výše ročního pojistného advokáta prostřednictvím hromadného pojištění činí 6 700 Kč a je splatné do 31. 12. 2016.

Toto pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 5 000 000 Kč.

Pojistné se platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a pětímístného registračního čísla advokáta.

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2017 je 201704876.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až pátek 8.00–13.00 hod.).

Na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie se hromadné pojištění advokátů nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie advokacii nevykonávají.

Hromadné pojištění advokátů se nevztahuje na advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii (tzv. zahraniční advokáti) a na usazené evropské advokáty. Ti jsou povinni pojistit se individuálně.

Účastníkem hromadného pojištění advokátů není ani advokát, který advokacii vykonává v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, jejímž předmětem podnikání je výkon advokacie (dále jen „zaměstnaný advokát“). Za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem odpovídá jeho zaměstnavatel. Zaměstnaný advokát odpovídá svému zaměstnavateli za škodu takto způsobenou při plnění pracovních úkolů podle zákoníku práce.

Pro hromadné pojištění advokátů je rozhodný seznam advokátů s účinností k 1. 1. a 1. 7. kalendářního roku.

Podle pojistné smlouvy jsou hromadným pojištěním advokátů pojištěni advokáti zapsaní do seznamu advokátů v půlročním období od 1. 1. do 30. 6. a od 1. 7. do 31. 12. příslušného kalendářního roku (bez ohledu na to, zda v průběhu těchto období byli do tohoto seznamu zapsáni další advokáti nebo z něj byli někteří advokáti vyškrtnuti). Tzn., že účastníky hromadného pojištění advokátů do 30. 6. 2017 budou i advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 1. až 30. 6. 2017, aniž budou platit za toto období pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na II. pololetí roku 2017. Advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 7. až 31. 12. 2017 budou účastníky hromadného pojištění advokátů do 31. 12. 2017, aniž budou na toto období platit pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na rok 2018. Tzn., že advokáti, kteří jsou zapsaní do seznamu advokátů v období od 2. 1. do 1. 7. 2017, hradí pouze poloviční pojistné ve výši 3 350 Kč. Toto poloviční pojistné je splatné do týdne po zápisu nebo změně ve způsobu výkonu advokacie.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2016 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro rok 2017 individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění nesmí však být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nikdy nižší, než který stanoví usnesení představenstva č. 4/2009 Věstníku ze dne 15. září 2009, ve znění pozdějších předpisů. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

2. Pojištění individuálními pojistnými smlouvami:

- a) Advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, kteří jsou účastni hromadného pojištění advokátů, jak je popsáno v bodě 1., jsou dále i pro rok 2017 povinni být pojištěni samostatně pro případ vzniku závazku, k jehož splnění je advokát podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako společník sdružení (§ 14 zákona) za újmu, za kterou advokát odpovídá podle § 24 odst. 1 zákona a podle zvláštních právních předpisů z důvodu solidární odpovědnosti, se s účinností od 1. ledna 2017 stanoví částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem všech společníků sdružení, a to u každého společníka sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky sdružení.

Příklad: U tříčlenného sdružení je povinný minimální limit pojistného plnění pro každého ze společníků sdružení 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč. Pokud je tento společník sdružení účasten hromadného pojištění s limitem pojistného plnění 5 000 000 Kč, je třeba, aby se dále připojil do limitu 9 000 000 Kč, tj. zvýšil si limit o další 4 000 000 Kč.

- b) Advokáti vykonávající advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementáři komanditní společnosti i pro rok 2017 nejsou účastni hromadného pojištění, a jsou tedy povinni být pojištěni samostatně, včetně pojištění pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a advokát je podle zvláštních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2017 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem společníků veřejné obchodní společnosti, a to u každého ze společníků společnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako komplementář komanditní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, se stanoví s účinností od 1. ledna 2017 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem komplementářů této společnosti, a to u každého z komplementářů.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení, se vztahuje také i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Příklad: Společnost (veřejná obchodní nebo komanditní) se třemi společníky/komplementáři hradí pojistné pro povinný limit pojistného plnění 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč za každého společníka/komplementáře. Pojistné platí přímo pojistiteli.

- c) Zahraniční advokáti (podle § 5a zákona o advokacii) a evropská usazení advokátů zapsaní do seznamu advokátů – minimální limit pojistného plnění s účinností od 1. 1. 2017 činí 5 000 000 Kč.

- d) Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost musejí být od vzniku do dne svého zrušení pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu, za kterou klientovi odpovídají podle § 24 odst. 2. Minimální limit pojistného plnění z pojištění společnosti musí činit nejméně 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s ručením omezeným, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, nebo nejméně 10 000 000 Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie.

Individuální pojistné smlouvy sjednané pro pojistné období roku 2017 jsou advokáti povinni předložit Komoře nejpozději do 31. 12. 2016, bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

Platné znění usnesení č. 4/2009 Věstníku s účinností od 1. 1. 2016 je k dispozici na webových stránkách Komory: www.cak.cz/Pro_advokáty/Předpisy_o_advokacii/Stavovské_předpisy.

BMW EFFICIENT DYNAMICS.
NIŽŠÍ SPOTŘEBA. VÍCE RADOSTI Z JÍZDY.

Nové BMW řady 4
Gran Coupé

www.renocar.cz

Radost z jízdy

PERFEKTNÍ V KAŽDÉ SITUACI.

BMW ŘADY 4 GRAN COUPÉ PERFECTION ADVOCATE.

BMW Renocar představuje limitovanou edici BMW 4 Gran Coupé Perfection advocate s příplatkovou výbavou za 259 000 Kč zdarma a paketem „Servisní prázdniny“ na 5 let.
BMW 420d xDrive Perfection za 974 380 Kč + DPH.*

Vyzkoušejte přednosti elegantního a výjimečně praktického BMW 4 Gran Coupé. Exkluzivně v BMW Renocar poskytneme advokátům vůz pro vyzkoušení na 3 dny zdarma. * Více se dozvíte na www.renocar.cz/advokati a u našich prodejců.

Renocar Praha, Lipová 280, Praha - Čestlice (D1, EXIT 8), tel.: 261 393 600, advokatum@renocar.cz

Renocar Brno, Řípská 5C, Brno - Slatina (D1, EXIT 201), tel.: 548 141 548, advokatum@renocar.cz

Otevřeno 7 dní v týdnu, www.renocar.cz

OBJEDNÁVEJTE NA WWW.BULLETIN-ADVOKACIE/NESTORI

nebo poštou

ZÁVAZNÁ OBJEDNÁVKA PUBLIKACE

Nestoři české advokacie Objednávám: ks publikace

Jméno objednavatele:

Fakturační adresa:

Adresa pro zaslání knihy:

Telefon a e-mail (nutné pro kurýrní službu):

Cena za 1 ks: 350 Kč + 100 Kč poštovné a balné (zasíláme na dobírku kurýrní službou DPD), poštovné a balné při objednávce více kusů bude upřesněno na zadaný e-mail.

Vystřižený objednávkový formulář zašlete na adresu: Impax, spol. s r. o.,

reklamní a komunikační agentura, Vojtova 2000/45, Praha 12, 143 00, tel. 244 404 555.

Podpis

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Změny ve veřejném opatrovnictví

Obcím zatíženým veřejným opatrovnictvím by měla pomoci novela připravená Ministerstvem spravedlnosti, kterou podpořila dne 23. listopadu 2016 vláda a nyní ji čeká projednání v parlamentu. Novela totiž zefektivňuje jeho výkon: podle stávající právní úpravy se veřejným opatrovníkem stává vždy obec, ve které má osoba, o které soud rozhoduje, bydliště. Není tak brána v potaz velikost a personální možnosti obce. Novela reaguje na tuto situaci tak, že zavádí možnost uzavření veřejnoprávní smlouvy, jejímž předmětem je přenos výkonu veřejného opatrovnictví na jinou obec, která má pro jeho výkon lepší podmínky.

Projednávání novely stavebního zákona přerušeno

Sněmovní výbor pro veřejnou správu přerušil 15. listopadu 2016 projednávání vládní novely stavebního zákona, která má především umožnit sloučení územního a stavebního řízení i řízení o posuzování vlivu staveb na životní prostředí. Členové výboru budou mít nyní čas na podávání svých pozměňovacích návrhů, výbor se jimi bude zabývat na začátku února 2017.

Z judikatury

ÚS k zápisu absolventa cizí univerzity do seznamu koncipientů

Ústavní soud se svým rozhodnutím ze dne 7. listopadu 2016 zastal českého absolventa Jagellonské univerzity v Krakově, jenž se marně domáhal zápisu do seznamu koncipientů vedeného ČAK. Právníkovu žalobu musí znovu řešit Obvodní soud pro Prahu 1, je nutné prohloubit dokazování a zohlednit individuální okolnosti. Komora v minulosti trvala na tom, že muž nabyl svým studiem znalosti polského, nikoli českého práva.

ÚS: soudce není účetní

Soudce není účetní, na tresty nesmí pohlížet formalisticky a vždy má zvažovat konkrétní dopady v životě pachatele. To vyplývá z nálezu Ústavního soudu ze dne 15. listopadu 2016, ve kterém se zastal muže, jemuž odvolací soud zpřisnil zákaz řízení, což vykompenzoval zkrácením podmínky. Podle

tohoto nálezu nelze paušálně stanovit, že snížení výměry trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem „vyvažuje“ zpřísnění trestu zákazu činnosti.

ESLP: stížnost kvůli domácím porodům zamítnuta

Evropský soud pro lidská práva zamítl dne 15. listopadu 2016 stížnost dvou českých občerek kvůli domácím porodům. Případ se týká svobodné volby místa porodu a práva ženy mít u porodu v domácím prostředí porodní asistentku. Velký senát štrasburského soudu rozsudkem potvrdil své dřívější rozhodnutí, že práva rodiček v České republice nebyla porušena.

ÚS se zastal invalidy v exekuci kvůli údajné černé jízdě

Ústavní soud se svým rozhodnutím ze dne 16. listopadu 2016 zastal prakticky slepého invalidy, který je držitelem průkazu ZTP/P, a tedy má nárok na bezplatnou jízdu v hromadné dopravě. Přesto proti němu směřoval exekuční návrh kvůli dluhu za údajnou černou jízdu v Praze. Podle nálezu platí, že nelze vést exekuci proti nevidomému za protiprávní jednání, kterého se kvůli svému handicapu nemohl dopustit.

ÚS: k povaze insolvenčních návrhů

Pokud existují pochybnosti o věcné správnosti a oprávněnosti insolvenčního návrhu, je povinností soudů se podezřením zabývat. Pochybnosti mohou vyvrátit dokazováním, případně lze návrh odmítnout pro zjevnou bezdůvodnost. Soudy by také měly zvažovat, zda postup věřitele není v rozporu s dobrými mravy. Vyplývá to z nálezu ze dne 22. listopadu 2016, jímž Ústavní soud vyhověl stížnosti společnosti Zemka Praha.

NS a NSZ: více peněžitých trestů

Dne 23. listopadu 2016 vyzval Nejvyšší soud společně s Nejvyšším státním zastupitelstvím k tomu, aby české soudy mnohem častěji udělovaly peněžitě tresty jako alternativu nebo doplňující sankci k odnětí svobody. V letech 2014 a 2015 tvořily výhradně peněžitě tresty jen zhruba čtyři procenta všech ukládaných trestů, většinou jako následek dopravních deliktů.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Vše ze světa advokacie naleznete na www.bulletin-advokacie.cz.

Nad některými oblastmi nového zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

doc. JUDr. PAVEL MATES, CSc.

Porovnáme-li rozsah diskusí, které provázely přípravu obou hlavních hmotně-právních justičních kodexů, s tou, která probíhala okolo zákona o odpovědnosti za přestupky, lze říci, že poutal pozornost nijak příliš širokého okruhu odborné veřejnosti, třebaže jeho dopady, přinejmenším po stránce kvantitativní, tedy co do počtu subjektů, jichž se může dotknout, budou nepochybně značně široké. **Poprvé v naší historii máme fakticky kodex správního práva trestního, na jehož přijetí se pracovalo již od počátku století.**

Jen v krátkosti připomínám, že první návrh zpracovaný Ministerstvem vnitra z r. 2002, resp. 2004, ani neprošel do sněmovny a teprve v r. 2013 vláda schválila věcný záměr zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který pak o dva roky později byl bez zásadnějších změn přijat parlamentem.

Východiskem při jeho koncipování byla kritická reflexe faktu, že právní úprava odpovědnosti za správní delikty je nepřehledná, a tím i komplikovaná, podmínky trestnosti, zejména u správních deliktů, které nepatří mezi přestupky, jsou upraveny nedostatečně, nejsou zajištěny takové základní zásady, jakými je rovnost před zákonem a subsidiarita trestní represe, správní řád ani jiné procesní předpisy nerespektují specifika řízení v těchto věcech a existuje ještě mnoho dalších nedostatků, na které bylo ostatně poukazováno již delší dobu.¹ Za této situace hrála mnohdy rozhodující roli judikatura, která nejrůznější mezery překlenovala za použití analogie, ba až dotváření práva, byť vždy se tak dělo ve prospěch účastníků řízení.²

Zřejmě tím nejzásadnějším přínosem nové úpravy je sjednocení podmínek vzniku a posuzování odpovědnosti za dva okruhy nejvíce frekventovaných správních deliktů, jimiž jsou přestupky a dosavadní tzv. delikty smíšené správní (tj. právnických osob a podnikajících fyzických osob), resp. delikty právnic-

kých osob.³ Formálně se tak děje tím, že všechny tyto delikty nesou označení přestupky, významnější je pochopitelně obsahová stránka.

Podle § 5 zák. č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále též jen „zákon“), účinného od 1. 7. 2017, je přestupkem společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin. Jak patrně, zachovává tu zákonodárce do jisté míry kontinuitu se stávající úpravou zákona o přestupcích, když přestupek vymezuje na základě materiálně formálních kritérií. Přidání výrazu protiprávní na věci nic nemění, protože pouze protiprávní jednání může být postihováno jako delikt, ať je to *expressis verbis* vyjádřeno, či nikoli. Není tedy rozhodné, že v dikci některých zákonů se lze setkat s výrazy, jako je *in rozporu s tímto zákonem, poruší povinnost stanovenou tímto zákonem, neoprávněně znemožňuje atd.*, a jinde chybí.

Problém může vyvolat to, že negativní vymezení přestupku je provedeno pouze ohledně trestného činu, a nikoli vůči jiným správním deliktům. Nauka, judikatura a v neposlední řadě i právní úprava uznávají, že existuje pluralita správních deliktů, na čemž nic nemění to, že nepanuje shoda v tom, jaká je jejich kategorizace, resp. označení.⁴ To ostatně akcep-

- 1 Důvodová zpráva k návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, tisk Poslanecké sněmovny 550/0. Např. Kolokvium o správním trestání, Správní právo č. 1/2002, str. 1-44; H. Prášková: Základy odpovědnosti za správní delikty, C. H. Beck, Praha 2013, str. 389-391.
- 2 P. Mates: Některé společné otázky projednávání správních deliktů, in P. Mates a kol.: Základy správního práva trestního, C. H. Beck, Praha 2015, str. 37-51.
- 3 Přestupky se stanou i tzv. jiné správní delikty fyzických osob, což je specifická skupina správních deliktů, které v současnosti již z nejasných důvodů nespádají mezi přestupky, jako je delikt podle § 28 odst. 1 písm. a) zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo § 48 odst. 1 písm. f) zák. č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů.
- 4 Srov. např. P. Průcha: Správní právo, obecná část, Doplněk a Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Brno-Plzeň 2012, str. 409 a násled.; K. Sládeček: Obecné správní právo, Wolters Kluwer, Praha 2009, str. 191-192; D. Bohadlo, J. Potěšil, J. Potměšil: Správní trestání z hlediska praxe a judikatury, C. H. Beck, Praha 2013, str. 71-75; § 41 soudního řádu správního hovoří o přestupcích, kárných nebo disciplinárních nebo jiných správních deliktech; rozsudky NSS. č. j. 4 As 49/2004-74, 4 As 245/2014-50 a 5 As 62/2015-15.

tuje i zákonodárce, který, jak je uvedeno v důvodové zprávě, však vyšel z toho, že správní pořádkové, platební a disciplinární delikty jsou hraniční, a tedy tzv. nepravé, a zákon o odpovědnosti za přestupky se na ně vztahovat nebude. Nebude nepochybně komplikované tyto delikty odlišit od přestupků, protože se tak stane již samotným označením přestupků. Složitější však může být otázka posouzení přednosti a subsidiarity toho kterého správního deliktu tam, kde se jejich skutkové podstaty budou překrývat.⁵ S tím pak souvisí i případná potřeba řešit zákaz dvojího postihu, který je v judikatuře Nejvyššího soudu nastaven značně široce.⁶

Mezi instituty, které zákon zavádí, náleží pokus přestupku. Při jeho formulování se zákonodárce inspiroval § 21 trestního zákoníku, když jej vymezil v § 6 odst. 1 jako jednání fyzické osoby, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku a jehož se fyzická osoba dopustila v úmyslu přestupek spáchat, jestliže k dokonání přestupku nedošlo, resp. v odst. 2 tohoto paragrafu jako jednání právnické nebo podnikající fyzické osoby, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku, jestliže k dokonání přestupku nedošlo. Pokus přestupku je přitom trestný stejně jako dokonání činu.

U pokusu pachatele – fyzické osoby by neměly aplikační problémy vzniknout, vzhledem k tomu, že správní orgány budou mít dostatečnou oporu v trestním právu, kde existuje obsáhlé rozpracování této problematiky jak v doktríně a komentářích, tak i judikatuře.⁷

Kde lze spatřovat významnou odlišnost pokusu, je subjektivní stránka: zatímco u fyzické osoby je požadováno úmyslné jednání, přičemž postačuje i úmysl eventuální, u právnické a podnikající fyzické osoby tento znak či podmínka chybí, což odpovídá konstrukci odpovědnosti u těchto pachatelů, která je postavena na principu objektivní odpovědnosti, čili bez ohledu na zavinění, kterou zná již stávající úprava.⁸ Situace se přitom jeví o to komplikovanější, že pokus přestupku pojmově přichází v úvahu jen u úmyslných přestupků [trestný je

např. pokus u přestupku krádeže, zpronevěry a podvodu podle § 8 odst. 2 písm. a) zák. č. 251/2016 Sb.].

Řešení bude třeba hledat v konstrukci objektivní stránky skutkové podstaty přestupku právnické osoby, která vzhledem k tomu, že právnická osoba jako taková nemůže jednat, vychází z přičitatelnosti. V § 20 zákona je stanoven okruh subjektů, jejichž jednání se za účelem posuzování odpovědnosti přičítá právnické osobě (např. její statutární orgán, zaměstnanec, jiný orgán právnické osoby). Tyto osoby se musí inkriminovaného jednání dopustit úmyslně a za toto jejich jednání objektivně odpovídá právnická osoba. Dopustí-li se tedy např. zaměstnanec právnické osoby jednající za ni zpronevěry, bude odpovídat v režimu objektivní odpovědnosti tato právnická osoba. U podnikající fyzické osoby je třeba ke vzniku odpovědnosti za pokus přestupku její úmyslné jednání.

Podle trestního zákoníku se pokus týká všech trestných činů, kdežto podle zákona o odpovědnosti za přestupky půjde pouze o ty, o nichž tak stanoví zákon, a jejich určení bude tedy záviset na úvaze zákonodárce.

Na rozdíl od zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, kde je vyloučena odpovědnost České republiky a územních samosprávných celků při výkonu veřejné moci, zákon o odpovědnosti za přestupky žádné takové omezení nezná, což je třeba označit jako vhodné řešení, protože vyamatelnost některých důležitých povinností, resp. ochrana práv postižených subjektů, by v opačném případě mohla být povážlivě ohrožena (příkladem v tomto směru je ochrana osobních údajů, jejichž nejpočetnější část je v dispozici právě orgánů veřejné moci).

Jak zmíněno, je odpovědnost právnické osoby a podnikající fyzické osoby postavena, resp. ponechána, na principu objektivní odpovědnosti, není tedy třeba zavinění. Zevrubně byl tento institut rozebrán již v roce 1996 v rozsudku Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 12/94-16, který položil základ dnes již konstantní judikatury.⁹ Jádro jeho argumentace spočívá v tom, že odpovědnost vzniká v důsledku provozní činnosti právnické osoby nebo jednání, resp. opomenutí fyzické osoby, kterou ke svojí činnosti použila, a nikoli za výsledek, nejde tedy o odpovědnost absolutní. S tím souvisí i obecné zakotvení možnosti liberace, formulované v § 21 odst. 1 zákona, podle něhož se právnická a podnikající fyzická osoba zproští odpovědnosti, prokáže-li (důkazní břemeno je tedy na ní), že vynaložila veškeré úsilí, které lze požadovat, aby přestupku zabránila.¹⁰

Dosavadní aplikační praxe jak správních orgánů, tak soudů pojímala liberační důvody vesměs negativně, tedy stanovením, která jednání či skutečnosti mezi ně nepatří, a nebyla příliš nakloněna uznávat liberační důvody předkládané účastníky řízení. Jako důvod zproštění odpovědnosti byl např. odmítnut obecný poukaz na text zákona, dále na nijak bližší nekonkretizovaná opatření v rámci vnitřní kontroly, to, že k porušení povinnosti došlo v důsledku skutečnosti spočívající výlučně ve vnitřních poměrech odpovědného subjektu, nebo fakt, že výkonem určité činnosti byl smluvně pověřen jiný subjekt, či odkaz na to, že povinnost porušil některý ze zaměstnanců právnické osoby, rozhodným důvodem není dobrá víra, stejně jako subjektivní přesvědčení o nesprávnosti rozhodnutí orgánu veřejné moci a obec-

5 Příkladem v tomto směru mohou být přestupky proti veřejnému pořádku podle § 5 odst. 1 písm. a) a b) zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, spočívající v neuposlechnutí výzvy úřední osoby nebo znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci, na straně jedné, a pořádkové delikty podle § 62 správního řádu.

6 P. Šámal: Nejvyšší soud České republiky: K zákazu ne bis in idem ve vztahu k blokovému řízení, *Trestněprávní revue* č. 2/2009, str. 47 a násl.; T. Gřivna: Konkurence trestního řízení a řízení o přestupku (jiném správním deliktu), *Správní právo* č. 1-2/2014, str. 58-64; např. rozsudek NS sp. zn. 11 Tdo 738/2003, usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 243/2008 a rozsudek NS sp. zn. 4 Tz 183/2005.

7 Např. A. Draščík, R. Fremer, T. Durdík, M. Růžička, A. Sotolář a kol.: *Trestní zákoník, Komentář, I. díl*, Wolters Kluwer, Praha 2015, str. 159 a násl.; P. Šámal a kol.: *Trestní zákoník I, § 1-139*, C. H. Beck, Praha 2009, str. 237 a násl.; J. Jelínek: *Trestní právo hmotné, Obecná část, Zvláštní část, Leges*, Praha 2014, str. 288 a násl.

8 Viz např. rozsudky NSS č. j. 4 As 28/2006-65, 10 As 167/2015-35 a 1 As 112/2010-52.

9 Např. rozsudek KS v Hradci Králové č. j. 31 Ad 13/2014-53, rozsudky NSS č. j. 2 As 24/2006-57 nebo 9 As 50/2008-64.

10 Nejde tu o žádnou novinku, důležité je spíše to, že možnost liberace bude přicházet v úvahu vždy, protože v současnosti není z důvodů nijak věcných v některých zákonech obsažena (např. § 102 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 48 zák. č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, nebo § 76-77 zák. č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů), z čehož je dovozován problematický závěr, že zde vůbec nepřichází v úvahu, který se jeví být jako ničím neopodstatněná nerovnost, a věc by měla být řešena za použití analogie (např. rozsudky NSS č. j. 1 As 17/2006-121 a 6 As 97/2014-48).

Ilustrační foto

ně se nepřihlíží k tomu, v jaké oblasti je podnikání realizováno.¹¹ Pro liberaci je tak ponecháván spíše jen úzký prostor v těch výjimečných případech, kdy šlo o zcela mimořádné vnější okolnosti, které účastník řízení nemohl ovlivnit, takže by uložení sankce odporovalo jejímu smyslu, a sotva lze očekávat, že toto pojmání praxe nyní nějak zásadně změní.

V § 21 odst. 2 zákona je výslovně stanoveno, za jakých podmínek se odpovědnosti zprostit nelze. Tak je tomu, nebyla-li ze strany právnické osoby vykonávána povinná či potřebná kontrola nad fyzickou osobou, jejíž jednání je za účelem posouzení deliktu přičitatelné právnické osobě, anebo jestliže nebyla učiněna nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku.

Jaká je míra potřebnosti kontroly, závisí na tom, o jakou činnost se jedná, což lze obdobně říci o nezbytných opatření, jejichž povaha a rozsah jsou závislé na povaze činnosti, o niž jde, zejména s ohledem na možné nebezpečí, které může vyvolat. Zásadně k liberaci nepostačuje pouze splnění zákonné povinnosti provádět kontrolu např. v rámci pravidelných školení, ale je nutné provést celý komplex potřebných opatření.¹²

Mezi nejkomplikovanější otázky dosud platné úpravy správního trestání náleží vymezení zániku odpovědnosti z důvodu uplynutí promlčecí, fakticky prekluzivní¹³ doby, jejíž počátek, délka, ba i běh se od sebe v jednotlivých zákonech nezdá lišit. Výjimku zde představují přestupky, avšak i ty jen do jisté míry.

K odstranění těchto problémů v nové úpravě našel záko-

nodárce inspiraci dílem ve stávajícím režimu zákona o přestupcích, tak, jak jej zakotvila jeho novela provedená zák. č. 204/2015 Sb., dílem použil jako vzor trestní zákoník. Celkově usiloval o nalezení rovnováhy mezi zájmem na postihu přestupku a požadavky právní jistoty a také tím, že během času dochází k vyprchání společenské škodlivosti, obtížnosti se získáním důkazů atd.

Obecná promlčecí doba je roční, u přestupků, za něž je stanovena sazba pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč, je tříletá (§ 31 zákona), což odpovídá tomu, že tyto přestupky budou závažnější, míra jejich společenské škodlivosti vyšší a po stránce skutkové může být jejich prokazování složitější, přičemž je dán intenzivní veřejný zájem na tom, aby byly postiženy.¹⁴ Jde o lhůtu objektivní, která počíná běžet dnem následujícím po dni spáchání přestupku. Tím by měly

11 Rozsudky NSS č. j. 5 As 36/2016-27, 6 As 159/2016-40, 4 As 68/2016-48, 5 As 10/2015-27, 6 As 250/2014-35 a 5 As 170/2014-36.

12 Rozsudky NSS č. j. 7 As 61/2016-34 a 5 As 10/2015-27.

13 Tato její povaha je důležitá mj. proto, že k jejímu uplynutí, a tím i zániku odpovědnosti se musí přihlížet *ex officio*, a nikoli k námitce účastníka řízení (např. rozsudky NSS č. j. 7 As 109/2011-92, 5 As 73/2008-117 a nálezy ÚS sp. zn. I. ÚS 1169/07).

14 Samozřejmě i zde lze očekávat, že ve zvláštních zákonech bude stanovena jiná, zpravidla delší lhůta. V současné době je připravován tzv. změnový zákon, jímž by měla být do příslušných zákonů promítnuta úprava zákona o odpovědnosti za přestupky, v němž se s takovou úpravou setkáváme, např. u zák. č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zák. č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů, nebo zák. č. 589/1992 Sb., o pojištění na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

současně odpadnout komplikace spojené s počítáním subjektivních lhůt, jejichž počátek je vázán na okamžik, kdy se správní orgán o přestupku dozvěděl, a tedy zjišťováním, resp. posuzováním, kdy se tak stalo.

Zákon to konkretizuje tak, že dnem spáchání přestupku se rozumí den, kdy došlo k ukončení jednání, kterým byl přestupek spáchán, a pokud je znakem přestupku účinek, tj. změna hmotného předmětu útoku, počíná promlčecí doba běžet dnem následujícím po dni, kdy účinek nastal. **Z nauky trestního práva byla převzata úprava promlčecí doby u přestupku pokračujícího**, která počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku, **hromadného**, kde se její počátek odvíjí ode dne následujícího po dni, kdy došlo k poslednímu útoku, a **trvajících**, pro jejíž počátek je rozhodný den následující po dni, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu. Platí konečně, že pokud se pachatel dopustil více přestupků, běží pro každý z nich promlčecí doba zvlášť.

Skutečnost, že obecná roční lhůta pro projednání přestupku byla ze strany správních orgánů dlouhodobě kritizována jako příliš krátká, vedla k tomu, že **zmíněnou novelou z r. 2015 bylo zavedeno přerušení promlčecí doby, k němuž dochází zahájením řízení o přestupku, jakož i vydáním rozhodnutí o přestupku, jímž je obviněný z přestupku uznán vinným**, čímž bylo doplněno její (již existující) stavení v případě, že pro týž skutek je vedeno trestní řízení. U deliktů právnických osob, až na nesystematické výjimky, není tato otázka v současnosti řešena. **Pro všechny druhy správních deliktů bude ovšem i nadále platit, že se po dobu, kdy se o nich vede řízení u soudu, staví lhůty pro zánik odpovědnosti za ně (§ 41 s. ř. s.).¹⁵**

Ust. § 32 zákona dochází k odstranění zmíněných mezer a také ke sjednocení úpravy. Mezi důvody stavení promlčecích lhůt uvádí zákon dobu, po niž se vedlo pro týž skutek trestní řízení nebo se o téže věci vedlo soudní řízení správní, po dobu přerušení řízení o přestupku proto, že bylo možné očekávat, že uložením trestu obviněnému z přestupku za jiný skutek v trestním řízení by se trest, který lze uložit v řízení o přestupku, jevil jako bezvýznamný vedle trestu, který by bylo možné uložit v trestním řízení (§ 85 zákona), a dobu, po kterou trvalo podmíněně upuštění od uložení správního trestu (§ 42 zákona). K přerušení promlčecí doby dochází oznámením o zahájení řízení o přestupku, vydáním rozhodnutí, jímž byl obviněný uznán vinným, a schválením dohody o narovnání. S ohledem na to, že přerušením promlčecí doby počíná promlčecí doba nová, je tímto vyhověno požadavku praxe na to, aby byla dána dostatečná doba k projednání přestupku. Na druhé straně, aby nemohlo být řízení nadbytečně prodlužováno, a účastník tím udržován

ve stavu nejistoty, platí, že **při přerušení promlčecí doby zaniká odpovědnost nejpozději do tří, resp. u přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč, do pěti let, s tím, že obě tyto lhůty jsou objektivní**, počítají se tedy od spáchání přestupku.

Třebaže se okruh důvodů pro stavení i přerušení lhůty rozšiřuje, nelze očekávat významnější aplikační problémy, vzhledem k tomu, že tam, kde snad v minulosti vznikaly, byly již vyřešeny judikaturou, která je konstantní. To platí v první řadě o pojetí totožnosti skutku, kde bylo zaujato extenzivní chápání, podle něhož postačí k zachování totožnosti i jen to, že trestní řízení bylo zahájeno proti témuž pachateli za obdobné jednání, přičemž je důležité, jak byl skutek popsán v úkonech, jimiž bylo zahájeno trestní stíhání, a pokrývali v podstatných rysech jednání, které bylo posléze postoupeno k vyřízení jako přestupek, aniž je vyžadována totožnost úplná. K této okolnosti je přitom třeba přihlížet z úřední moci.¹⁶ Pokud se týká přerušení lhůty z důvodu vydání rozhodnutí, jímž byl obviněný uznán vinným, a schválení dohody o narovnání, je třeba, aby rozhodnutí bylo pravomocné, protože až jím vzniká účastníkovi povinnost takovému rozhodnutí se podrobit.¹⁷

K přerušení promlčecí lhůty dochází mj. každým zahájením řízení o přestupku, k němuž, na rozdíl od stávající úpravy, dochází výhradně ex officio (§ 78 zákona). Zde je třeba se zamyslet nad problematikou totožnosti skutku i z roviny procesní. Řízení je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení (§ 78 odst. 2 zákona). Oznámení o zahájení řízení o přestupku musí obsahovat popis skutku, o kterém má být v řízení rozhodováno, a jeho předběžnou právní kvalifikaci.

Je samozřejmě prakticky nemožné, aby popis skutku byl vždy již v okamžiku zahájení řízení proveden zcela precizně a zůstal po celou dobu jeho průběhu neměnný, současně však nelze připustit, aby takový popis byl jen zcela obecný, protože obviněný z přestupku musí mít možnost vědět, za co má být postižen. Změna popisu je zásadně možná, ale musí být zachována totožnost skutku, k čemuž postačí shoda mezi podstatnými skutkovými okolnostmi nebo úplná shoda alespoň v jednání při rozdílném následku.¹⁸

Zákon o odpovědnosti za přestupky pamatuje i na to, že v průběhu řízení bude zjištěno, že má být rozhodováno také o jiném skutku, než pro který bylo oznámeno zahájení řízení, zde musí správní orgán postupovat obdobně podle ustanovení o zahájení řízení (§ 78 odst. 4 zákona). Jestliže by vyšlo najevo, že se stal zcela jiný skutek, musel by o něm zahájit zcela nové řízení.

Dojde-li však v průběhu ke změně právní kvalifikace skutku, aniž se změní jeho totožnost, není třeba zahajovat nové řízení a obviněný je o tom pouze vyrozuměn. Zde se pak vracíme k významu skutku z hlediska běhu lhůt (jejich přerušeni), které se odvíjejí od zjištění skutkového stavu, a nikoli od jeho právní kvalifikace.¹⁹

Mezi důležité novinky zaváděné zákonem o odpovědnosti za přestupky patří přechod odpovědnosti na právního nástupce právnické osoby a u podnikající fyzické osoby, v případě její smrti, na osobu, která pokračuje v její podnikatelské čin-

15 Víceméně shodnou dikci obsahuje § 28 odst. 3 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, nicméně ve zmíněném změnovém zákonu je navrhováno jeho zrušení.

16 Rozsudky NSS č. j. 1 As 22/2012-55, 4 As 29/2015-47 a 6 As 175/2016-17.

17 Např. rozsudek NSS č. j. 5 A 1/2001-56 a rozsudek VS v Praze č. j. 6 A 103/94-26.

18 Rozsudek NSS č. j. 4 As 62/2007-63; P. Šámal: Trestní řád, Komentář, C. H. Beck, Praha 2013, str. 2723 a násl.

19 Rozsudek NSS č. j. 1 As 110/2011-74.

Stojánky na knihy ideální dárek pro každého čtenáře

nosti. I tato problematika byla, resp. dosud je v právním řádu dosud řešena spíše *ad hoc*²⁰ a ani judikatura není v tomto ohledu jednotná a jasná. **Otázku nástupnictví bude třeba řešit podle předpisů soukromého práva**, v úvahu přichází zejména občanský zákoník a zák. č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů. Nepochybně však o nástupnictví nepůjde v situaci, kdy se změní jen název či sídlo nebo majetkový substrát. Konkrétní výše sankce u právních nástupců má reflektovat to, v jakém rozsahu na toho kterého z nich přešly výnosy, užitky a jiné výhody, a dále to, zda některý z nich pokračuje v činnosti, při níž byl přestupek spáchán [§ 37 písm. h) zákona].

Co se týče ukládání trestů za více přestupků, které jsou projednávány ve společném řízení, podržel zákon jako zásadu absorpci, která by měla být uplatňována i tam, kde sice nebylo vedeno společné řízení, ačkoli tomu tak mělo být.²¹

Nově je upravena i možnost použití zásady asperace (§ 41 odst. 2 zákona), kdy v případě, že je společně projednáváno více přestupků, může správní orgán uložit pokutu ve vyšší sazbě, a to tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejprísněji trestný se zvyšuje až o polovinu, nejvýše však do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávány přestupky. Nutno zmínit, že zavedení této zásady není nijak v rozporu s požadavky ústavní konformity, protože je věcí zákonodárce, jakou metodu ukládání sankcí v tom kterém případě zvolí.²² Soudlovi „může uložit“ je třeba chápat jako pokyn k užití diskrece a je na správním orgánu, zda tuto možnost využije. Z teleologického výkladu zákona plyne, že asperace by měla být rezervována pro závažnější případy porušení povinností, s tím, že musí vždy respektovat zákaz zneužití pravomoci a šetřit legitimní očekávání, zásady zakotvené v § 2 správního řádu.

Co do druhů trestů (zákon se zde terminologicky odchýlil od pojmu sankce, kterou používá platný zákon o přestupcích i jiné zákony), zakotvuje zákon vedle stávajících, tj. napomenutí, pokuty, zákazu činnosti a propadnutí věci, **nově propadnutí náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí**. Přes požadavky ze strany některých starostů nebyla uzákoněna, resp. převzata sankce zákazu pobytu, kterou odborná veřejnost od počátku kritizovala nejen jako neústavní, ale také pro její malý skutečný efekt.

Pozornost zasluhuje **nová úprava trestu propadnutí věci, kde již není limitem pro jeho vyslovení hodnota věci, v případě, že její uložení vyžaduje bezpečnost osob, majetku či jiný obecný zájem**. Uložit tedy bude možné propadnutí např. drogy či zbraně, a to bez ohledu na jejich hodnotu (§ 48 odst. 3 zákona).²³

Po vzoru § 71 trestního zákoníku je **zaváděno propadnutí náhradní hodnoty**. Pokud pachatel přestupku věc, která by

20 Jako příklad lze uvést zákon o ochraně hospodářské soutěže (zák. č. 143/2001 Sb.), podle jehož § 22b odst. 6 odpovědnost za správní delikt právnické osoby, která zanikla, přechází na jejího právního nástupce.

21 Z konstantní judikatury viz např. rozsudky NSS č. j. 7 As 196/2015-25, 9 As 172/2014-89 a 1 As 28/2009-62.

22 Rozsudek NSS č. j. 2 As 321/2015-25; tato zásada má ostatně svoje místo i v trestním zákoníku (§ 43 odst. 1), kde se ocitla dosud bez výhrad.

23 Až praxe ukáže, které další věci se do tohoto okruhu také vejdou.

Stojánek na knihy

Adirondack

Stabilní stojánek na knihy, čtečky nebo tablety z masivního dřeva vychází z designu klasického amerického křesla Adirondack s charakteristickým opěradlem z dřevěných fošen spojených lamelami. Čtěte v americkém stylu!

Stojánek na knihy

křesílko Egg

Stojánek svým designem odkazuje na ikonické křeslo Egg chair dánského architekta Arne Jacobsena. Sofistikovaná odlehčená konstrukce z masivního dřeva s kovovými prvky umožňuje pohodlné čtení knihy, čtečky i tabletu každému milovníku designu. Nabízíme ho v atraktivní modré barvě.

Stojánek na knihy

režisérské křeslo

Režisérská křesla jsou jak známo nepostradatelnou filmařskou výbavou pro nejdůležitější členy štábu. Postupem času se z této židle stal designový kousek. Jedno takové designové křesílko si pro své nejdůležitější knihy můžete pořídit právě teď! Světlé masivní dřevo s pevným tmavým plátnem vytvářejí ten správný kontrast dominující celému interiéru.

Stojánek na knihy

plážové lehátko

Tato stálice v naší nabídce stojáneků je nyní přizpůsobena aktuálnímu trendu čtení ze čteček a tabletů a přidává prostor pro připojení kabelu k těmto zařízením. Neobvyklé spojení masivního dřeva a kvalitního plátna ve dvou atraktivních barvách činí z plážového lehátka hravý designový kousek. Plážové lehátko učiní z každé odborné literatury plážové čtení!

mohla být prohlášena za propadlou, před uložením tohoto trestu zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zúžitkuje či jinak propadnutí takové věci zmaří, může být uloženo propadnutí náhradní hodnoty do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.

Novým trestem je zveřejnění rozhodnutí, které lze uložit toliko právnické osobě a podnikající fyzické osobě. Jeho smyslem je informovat veřejnost o závadných praktikách pachatelů deliktu, a tím je nepochybně i difamovat. Vzhledem k možným dopadům trestu nejen na samotného pachatele, ale i další osoby z jeho okruhu, jsou pro jeho uložení stanovena zevrubná pravidla, byť mnohdy za použití neurčitých pojmů.

Zřejmá je podmínka, že tento trest přichází v úvahu, jen stanoví-li tak zvláštní zákon,²⁴ že lze rozhodnutí zveřejnit až po nabytí právní moci, a to, že se publikuje pouze výroková část rozhodnutí. Totéž platí o pokynu, aby se zveřejnění provedlo na úřední desce správního orgánu, který vydal rozhodnutí v první instanci, na němž je, aby určil, kde, ve kterém sdělovacím prostředku, se na náklady pachatele rozhodnutí zveřejní. Komplikace může vyvolat díkce, že je třeba dbát, aby zásah do soukromí pachatele byl přiměřený povaze a závažnosti přestupku. Hovoří-li se tu o soukromí, přichází tak v úvahu pouze ohledně osob fyzických, protože jen jim toto právo zakotvené v čl. 10 Listiny základních práv a svobod svědčí.²⁵ Požadavek zachování proporcionality je třeba uvážit ve vztahu ke všem součástem realizace tohoto trestu, tedy i k tomu, ve kterém hromadném sdělovacím prostředku bude rozhodnutí publikováno, kdy se tak stane, po jakou dobu bude rozhodnutí zveřejněno na úřední desce, a další. Vždy pak je třeba dbát toho, že obsahem zveřejněného rozhodnutí mohou být identifikační údaje toliko pachatele přestupku. Již nyní si lze položit otázku, zda, resp. v jakém rozsahu, bude možné učinit přiměřenost předmětem zejména soudního přezkumu.

Poměrně značnými změnami prošla ochranná opatření, jimiž jsou omezující opatření a zabránění věci, resp. náhradní hodnoty.

Omezující opatření může spočívat nejen, jako je tomu dosud, v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa či místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ale také v povinnosti zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob nebo podrobit se vhodnému programu pro zvládnání agrese nebo násilného chování. Zásadně ho lze uložit pouze se správním trestem, a to nejdéle na jeden rok.

Omezující opatření lze uložit jen tam, kde tak stanoví zvláštní zákon, a z povahy věci plyne, že pouze fyzické osobě.²⁶ Je otázkou, nakolik se bude aplikační praxe schopna vyrovnat s poměrně subtilní podmínkou, že k jeho uložení je třeba, aby byla dovozena existence souvislosti, a to přímé, mezi spáchaným přestupkem a omezujícím opatřením. Složitě může být pro správní orgány i posouzení, je-li omezující opatření adekvátní povaze a závažnosti přestupku a osobním poměrům pachatele, s čímž se budou muset zevrubně vypořádat v odůvodnění. Nezbytné též bude konkretizovat, na jaká místa se zákaz vztahuje či s jakými osobami se pachatel přestupku nesmí stýkat, protože jinak by bylo rozhodnutí nejen nejasné a nepřezkoumatelné, ale ve svých důsledcích i nerealizovatelné.

Vzhledem ke smyslu omezujícího opatření, jímž je v první řadě zabránit v opakování protiprávní činnosti např. na sportovních utkáních, zamezit styku s jinými problémovými osobami, jakými jsou uživatelé návykových látek, nebo opakování domácího násilí, bude efektivní pouze za předpokladu zajištění kontroly toho, zda jsou uložené zákazy či omezení dodržovány, což si v některých případech lze opravdu jen těžko představit (příkladem v tomto směru může být zákaz styku s určitou skupinou osob ve větším městě). Zásadně má kontrolu provádět správní orgán, který omezující opatření uložil, a má-li účinky i mimo jeho správní obvod, také tamní správní orgán stejného druhu, což bude v praxi nejčastěji obecní úřad.

Zákon zachovává speciální režim odpovědnosti, pokud se týká mladistvých, které vymezuje shodně se stávající úpravou jako osoby, jež v době spáchání přestupku dovršily patnáctý a nepřekročily osmnáctý rok věku (§ 55 zákona). Tento status tedy budou mít i osoby, které získaly svéprávnost uzavřením manželství podle § 30 či tzv. příznáním svéprávnosti podle § 37 občanského zákoníku vzhledem k tomu, že důsledky takového získání svéprávnosti se promítají jen do oblasti práva soukromého, a nikoli veřejného.²⁷ Taková osoba bude ovšem moci být v obecném režimu odpovědnosti postižena, půjde-li o podnikající fyzickou osobu, protože ust. § 22 zákona lze považovat za speciální ve vztahu k obecné úpravě.

Lze uzavřít, že zákon o odpovědnosti za přestupky znamená nepochybně významný posun v regulaci odpovědnosti za správní delikty. Nejen tím, že ji, jak zmíněno, sjednocuje, ale také v řadě ohledů přibližuje úpravě trestního práva, což je v souladu s koncepcí, podle níž má být nahlíženo na veškeré veřejnoprávní trestání jako na jeden celek. Pro správní orgány to bude jistě nepopíratelná výhoda, když se navíc zachovává i jistá kontinuita s platnou úpravou a budou se moci v řadě případů opřít o konstantní judikaturu, jejíž závěry byly mnohdy vtěleny do textu ustanovení zákona o odpovědnosti za přestupky. Nemohu si ovšem odpustit i jistou míru skepse, danou tím, zda se dokáží se všemi občas složitě formulovanými instituty náležitě vyrovnat a nebudou-li ty, které nemusí aplikovat, raději ignorovat.

✦ Autor působí na Vysoké škole finanční a správní v Praze, FSE UJEP v Ústí nad Labem a je konzultantem Alfery a partner v Praze.

24 Zmíněný změnový zákon počítá s jejím zavedením např. u přestupku podle zák. č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, zák. č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, ve znění pozdějších předpisů, nebo zák. č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, ve znění pozdějších předpisů.

25 Zevrubně k tomu E. Wagnerová, V. Šimíček, T. Langášek, I. Pospíšil: Listina základních práv a svobod, Komentář, Wolters Kluwer, Praha 2012, str. 186-194 a 277-299. Občanský zákoník sice v § 135 hovoří o soukromí i u právnické osoby, lze však právem pochybovat, zda u tohoto subjektu je možno o soukromí hovořit.

26 Podle zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, přichází uložení omezujícího opatření v úvahu např. za přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku.

27 Např. F. Melzer, P. Těgl a kol.: Občanský zákoník § 1-117, Velký komentář, Leges, Praha 2013, str. 389 a násl.

Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční?

Mgr. Ing. VOJTĚCH KMENT

Stačí kliknout a je podepsáno? Bude možné poklepaním na tlačítko „Souhlasím“ v prohlížeči elektronicky podepsat souhlas k lékařskému pokusu na člověku podle § 96 občanského zákoníku (o. z.)? Lze běžnou zprávou elektronické internetové pošty vystavit věřiteli ručitelské prohlášení podle § 2018 o. z., a založit tak své ručení? Můžete podle § 2053 o. z. uznat svůj údajný dluh dokumentem z textového editoru, na jehož konci jen napíšete kurzívou své jméno a příjmení s doložkou „ve smyslu podpisu“? Nebo tak snad podle § 1314 o. z. uzavřete smlouvu zástavní?

Příklady spojuje kogentní požadavek soukromého práva na písemnou formu právního jednání. V tradičním světě by na závěr listiny bylo nutné připojit vlastnoruční podpis. To by osobu přímělo se zabývat obsahem listiny a podpis odmítnout, ledaže tak právně jednat chce.

Tento článek¹ varuje, že od 19. 9. 2016 jsou uvedené možnosti zřejmě v souladu s právem ČR. Účinností nabyl zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce (dále jen „adaptační zákon“), který spolu s doprovodným zákonem č. 298/2017 Sb. adaptuje valnou část čerstvého účinného evropského nařízení č. 910/2014² (dále jen „eIDAS“³ nebo „nařízení“).

Článek probírá argumentaci k nastalým právním změnám. Výše uvedené příklady nejsou nutně absurdní. Pro diskurs se článek zabývá funkcemi podpisu, zejména dle německé nauky, a tím, jak jsou funkce podpisu poté plněny či neplněny technikami implementace, ale především různými definicemi a požadavky práva.

Do hloubky a včetně komparace je analyzován pojem prostý elektronický podpis z eIDAS. Stručně jsou zmíněny možnosti jeho důkazního použití.

Vše by mělo sloužit pro pochopení situace, včetně možné reakce právnické obce zpět k zákonodárci. Kvůli rozsahu se článek omezuje jen na elektronický podpis (prostý) a soukromé právní jednání v ČR, některé části může však čtenář využít univerzálněji.

1. Podpis: od vlastnoručního ke kvalifikovanému

1.1 Vlastnoruční podpis a jeho funkce

Tradičním je v ČR vlastnoruční podpis⁴ na papírové listině. Způsob jeho provedení⁵ v právu stanoven není. Podle Pol-

čáka⁶ se u něj nejen v ČR jedná o významný právní obyčej, který zahrnuje i domněnku o projevu vůle. Domněnka bývá do určité míry v právu někdy zachycena. Např. v německém právu, není-li pravost soukromé listiny uznána, pak podle § 440 odst. 2 ZPO⁷ platí: „Je-li pravost podpisu jména jistá ... platí pro psaní nad podpisem ... domněnka pravosti.“ Obdobnou domněnku můžeme nalézt v § 565 o. z. (srov. níže).

Uvedená domněnka je jádrem našeho chápání významu vlastnoručního podpisu. Z pravosti podpisu se odvozuje pravost jím podepsané písemnosti.

Podrobili-li se vlastnoruční podpis analýze, lze nalézt jeho funkce. Zabývají se jimi různí autoři z různých právních okruhů i profesí. Dle anglického právníka S. Masona⁸ je zdaleka nejdůležitější důkazní funkce. Americký kryptolog B. Schneier⁹ ve svém přehledu jako ideální cíl zmiňuje i funkci nepopíratelnosti. V ČR se funkcemi podpisu zabývali Korbel a Melzer,¹⁰ Polčák¹¹ a Čermák ml.¹²

Podle analýzy německé nauky,¹³ kterou pokládám za asi nej-

- 1 Plná verze tohoto článku vyšla nyní v elektronické verzi vydání na webu Bulletinu advokacie: <http://www.bulletin-advokacie.cz/nahradi-elektronicky-podpis-prosty-ten-tradici-vlastnorucni>. Plná verze má rozsah cca 170 % textu tohoto článku a obsahuje navíc zejména výklad elektronického právního jednání v písemné formě podle o. z. v kombinaci s elektronickým podpisem prostým.
- 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES. Od 1. 7. 2016 jsou účinné již i jeho kapitoly III. a IV. Na plnou účinnost do roku 2018 čeká z nařízení již jen čl. 6, týkající se elektronické identifikace. Je ale možné ho plnit dobrovolně i dříve.
- 3 Pro nařízení se dnes nejčastěji používá zkratka eIDAS z electronic Identification And Services. V průběhu legislativního procesu bylo označováno i jako eIAS, z electronic Identification - Authentization - Signature.
- 4 Z důvodu rozsahu a zaměření článku jsou opomenuty možnosti nahrazení podpisu mechanickými prostředky (§ 561 o. z.), znamenání ruky (§ 563 o. z.) i úřední ověřování podpisu.
- 5 Dle rozhodování soudů jako provedení dostačuje v ČR pouhé přijetí a čitelnost podpisu se nevyžaduje. V závislosti na okolnostech může někdy dostačovat i jen parafa. Srov. F. Melzer a F. Korbel in F. Melzer, P. Tégli a kol.: Občanský zákoník – velký komentář, Svazek III, č. 419-654, Leges, Praha 2014, str. 635-636.
- 6 R. Polčák: Elektronické právní jednání – změny, problémy a nové možnosti v zákoně č. 89/2012 Sb., Bulletin advokacie č. 10/2013, str. 34-40, str. 35.
- 7 Zivilprozessordnung.
- 8 S. Mason: Electronic Signatures in Law, 3rd edition, Cambridge University Press, New York 2012, str. 8-10.
- 9 B. Schneier: Applied cryptography: protocols, algorithms and source code in C, 2nd edition, John Wiley & Sons, New York 1996, str. 35.
- 10 F. Korbel, F. Melzer: Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právním jednání, Bulletin advokacie č. 12/2014, str. 31-36, str. 32.
- 11 R. Polčák: Praxe elektronických dokumentů, Bulletin advokacie č. 7-8/2011, str. 55.
- 12 K. Čermák ml.: Elektronický podpis: pohled soukromoprávní. Bulletin advokacie č. 11/2002, str. 64-77.
- 13 Drucksache 14/4987, Entwurf eines Gesetzes zur Anpassung der Formvorschriften des Privatrechts und anderer Vorschriften an den modernen Rechtsgeschäftsverkehr, Deutscher Bundestag, 14. 12. 2000, str. 16-17.

úplnější, z blízké kultury i právního prostředí, se jedná o tyto funkce podpisu vztažené k písemnému vyjádření:¹⁴

- 1. Ověřovací (Verifikation).** Srovnáním vůči známým vzorům pravého podpisu se zjistí pravost podpisu.
- 2. Identifikační (Identifikation).** Ověřený podpis se jednoznačně váže k osobě určité totožnosti.
- 3. Pravostní (Echtheit).** Ověřený podpis pod písemností zásadně znamená, že celá písemnost pochází od podepsané osoby a je pravá.
- 4. Uzavírací (Abschluss).** Připojením podpisu se potvrzuje konečnost formování vůle, podpis ji chrání i na listině před doplňováním.
- 5. Varovací (Warn).** Vytvoření podpisu varovalo podepisujícího o právní závaznosti.
- 6. Zachovávací (Perpetuirung).** Podpis a písemnost umožňují trvalé zachycení právního jednání.
- 7. Důkazní (Beweis).** Písemnost s podpisem lze použít jako důkaz.

Funkce jsou uvedeny zhruba v pořadí, jak by se jimi mohl zabývat pečlivý příjemce listiny. Funkce navzájem souvisejí a doplňují se. Pro ověřovací a identifikační funkce nestačí podpis sám, ale je třeba mít jeho vzory a další záznamy.

Z hlediska podepisujícího funkce nastupují zhruba v pořadí: varující, uzavírací, pravostní; po vytvoření podpisu se přidávají ověřující, identifikační, zachovávací a důkazní.

Pro podepisujícího jsou důležité i **ochranné vlastnosti** spočívající v tom, že ověřovací funkce vlastnoručního podpisu jej nepřetržitě chrání před zfalšováním. Podpis běžně nelze vytvořit nevědomě a podpis jiné listiny než chtěné je možný jen při hrubé nedbalosti.

1.2 Druhy techniky elektronických podpisů

Z obsáhlého díla Masona, autora¹⁵ mezinárodního souhrnu legislativy i soudních případů, plyne,^{16, 17} že jako technické implementace právně relevantního elektronického podpisu se ve světě vyskytuje devět metod:

- 1. Napsání jména v e-mailu.** Jméno na závěr e-mailu je považováno za podpis.
- 2. Napsání jména v elektronickém dokumentu.** Obdobně jako v e-mailu, ale v textovém editoru, textovém poli pod formulářem apod.
- 3. Jméno v odesílací elektronické adrese.** Za podpis se považuje již jen adresa odesílatele.
- 4. Zadání PINu.** Zadání osobního kódu finálně potvrzuje (jako podpis) předchozí jednání.
- 5. Kliknutí „click-wrap“.** Na displeji je zobrazen právní text

nebo odkaz na něj, uživatel zaškrtně¹⁸ políčko a stiskne tlačítko „Souhlasím“ (*I accept, I agree*). Jméno se neuvádí vůbec, nebo se vyplní do předchozího formuláře.

- 6. Naskenovaný vlastnoruční podpis.** Vzniklý obrázek (faksimile) je následně vkládán do elektronických dokumentů jako jejich podpis.
- 7. Naskenovaná celá listina s vlastnoručním podpisem.** Nejen podpis, ale celá papírová listina i s podpisem jsou naskenovány. Následně bývá sken zaslán elektronickou poštou. Metoda i v ČR nahradila dřívější faxování.
- 8. Biodynamická verze vlastnoručního podpisu.** Podpis se vytváří na podpisové plošince technickým perem, plošinka (zvláštní tablet) je schopna snímat polohu pera i dynamiku vlastnoručního podpisu (přítlak, sklon, rychlost, výšku nad). Záznam o podpisu se poté připojí k dokumentu.
- 9. Digitální podpis.** Používá asymetrickou kryptografii. Dokument se podepisuje za pomoci soukromého klíče, kterým na celém světě disponuje pouze podepisující. Podpis dokumentu ověřuje spoléhající veřejným klíčem podepisujícího.

Výčet neznámá, že v každé jurisdikci a situaci budou metody připuštěny jako náhrada vlastnoručního podpisu. Uvedené možnosti jsou však časté.

1.3 K čemu slouží funkce podpisu?

Umožňují hodnotit technické implementace a právní definice elektronických podpisů.

K sedmi funkcím vlastnoručního podpisu (tzv. funkční ekvivalenci) se teoreticky dokáží přiblížit jen dvě poslední techniky, tj. digitální podpis a biodynamický podpis. Jejich bezpečnost ale musí být zaručena složitými postupy a technologiemi, nezávisle věrohodně ověřenými. U digitálního podpisu je typicky zajišťuje podepisující, u biodynamických spoléhající (srov. německý judikát níže).

Proto se v IT pragmaticky ujal jednodušší podoby elektronických podpisů, reflektované případně i v právu. Např. ty podle právní definice amerického zákona E-SIGN (srov. níže) splňují pouze uzavírací a varovací funkci. Důvodem amerického pojetí je i předchozí mnohem větší právní pestrost soudy uznávaných podob podpisů v common law, než kdy byla ve střední Evropě.

Diverzité elektronického podpisu působí technické potíže implementace i rozdíly kulturní a právní. Nalézt jediné správné pojetí je pak potíž již i na úrovni EU.

Dosud byla pro země EU východiskem směrnice 1999/93/ES o rámci pro elektronické podpisy (dále jen „DirES“), která používala dvouúrovňový koncept (two-tier). Pro první nejnižší úroveň definovala elektronický podpis (prostý), který obsahoval pravostní funkci a možná ověřovací, ale žádné jiné. Pro druhou úroveň definovala zaručený elektronický podpis, rovněž technologicky nezávisle, který se již snaží o funkční ekvivalenci.

Směrnice definovala třetí druh podpisu v čl. 5 odst. 2, naukou zvaný jako kvalifikovaný elektronický podpis, který měl být brán jako nejvyšší požadavek států EU na ekvivalenci s vlastnoručním podpisem. Nejedná se o třetí úroveň, ale o vyjádření druhé úrovně technologicky závislým způsobem, za použití kryptogra-

¹⁴ Seznam je parafrázován z pohledu české právní terminologie.

¹⁵ S. Mason, op. cit. sub 8.

¹⁶ S. Mason: Informal Debate on the Issues Relating to Terminology and Clarification of Concept in Respect of the EU e-Signature Legislation, in SCRIPTed [online], 2012, 9:1, str. 82-103, str. 84 [31. 8. 2016]. Dostupné na <<http://script-ed.org/?p=327>>.

¹⁷ S. Mason: Electronic signatures: the essentials, in InsideOut Magazine [online], 15th December 2015 [31. 8. 2016]. Dostupné na <<http://communities.lawsociety.org.uk/in-house/insideout-magazine/electronic-signatures-the-essentials/5052726.fullarticle>>.

¹⁸ Zaškrtná se nejen křížkem (cross), ale i odškrtnávací „fajfkou“ (tick).

fie veřejného klíče. Z technik ji splní ten digitální podpis, který vyhoví některé důkladné vnitrostátní transpozici směrnice.

1.4 Kvalifikovaný elektronický podpis (Německo)

Vzorem může být kvalifikovaný elektronický podpis z německého práva podle zákona SigG a prováděcích předpisů.¹⁹

V Německu se pak pro soukromé právní jednání v písemné formě v elektronické podobě od r. 2001 v § 126a BGB stanoví: „Pokud má být předepsaná písemná forma nahrazena elektronickou formou, musí vystavitel přidat takové vyjádření svým jménem a elektronický dokument opatřit kvalifikovaným elektronickým podpisem podle zákona o podpisu“ (zvýraznil VK).

Dekádu poté německé soudnictví judikovalo, že právní jednání s povinnou písemnou formou nelze provést ani biodynamickým podpisem. Dle rozhodnutí soudu OLG München:²⁰ „Písemná listina ve smyslu § 126 BGB vyžaduje trvalé vtělení znaků písma na psací materiál jakéhokoli druhu ... při zde předloženém případě ručně psaného elektronického podpisu na podpisovací plošinku [Unterschriftenpad] ... V předloženém případě ... dokument ... v žádném časovém okamžiku neexistoval tělesně.“

Soud odmítl i doplnění analogií:²¹ „... nelze dojít k souhrnné analogii jako výsledku § 126 a 126a BGB, ... jelikož zákoné účely formy, zejména varovací funkce a důkazová funkce, ... byly splněny“. Dle soudu analogii lze použít pouze pro právé mezery v právu, vzniklé opomenutím zákonodárce, a nikoli jím záměrně vytvořené.

Případ komentoval²² i A. Roßnagel,²³ hlavní autorita elektronického podpisu v Německu. Biodynamický podpis nesplňuje písemnou formu přímo (§ 126 BGB) ani nepřímo přes elektronickou formu (§ 126a BGB).

2. Elektronický podpis prostý de lege lata (eIDAS)

Na základě směrnice DirES členské státy přijaly své vlastní zákony. V ČR byl přijat zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu (dále jen „ZEP“), a k němu prováděcí předpisy. ZEP výslovně rozeznává elektronický podpis „prostý“, zaručený a uznávaný.

Stručnost směrnice způsobila, že ač přístup států EU k problematice byl podobný, vznikla právní divergence i technická neinteroperabilita. Teprve v r. 2012 Komise dokončila návrh nařízení eIDAS, které se snaží potíže řešit. Nařízení bylo v r. 2014 přijato.

Dnem 1. 7. 2016 vstoupila v účinnost valná část nařízení eIDAS. Nařízení je v ČR přímo aplikovatelný právní předpis. Z hlediska právní síly je srovnatelné se zákony, až na to, že je-li nařízení v rozporu s tuzemskými právními předpisy včetně zákonů, má nařízení před nimi přednost. Neruší formálně jejich platnost, ale vytlačuje je z aplikace.²⁴

2.1 Elektronický podpis pro soukromé právo ČR

Občanský zákoník zmiňuje elektronický podpis ve třetí větě § 561 odst. 1 blanketní normou: „Jiný právní předpis stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat.“ Jiným právním předpisem byl dosud

český ZEP. Jelikož obsahuje úpravu více druhů elektronických podpisů, vznikala²⁵ nejistota, který z nich se má připouštět.

Adaptační zákon nejistotu odstraňuje. Jednak ZEP zrušuje, jednak se z hlediska o. z. sám stává zákonem, který stanoví, jak lze písemnost elektronicky podepsat. Jeho § 5 až 7 mapují, podle druhu právního jednání a podle podepisujícího subjektu, dovolené druhy elektronického podpisu z eIDAS. K podepisování elektronickým podpisem lze dle § 7 použít i „případně jiný typ elektronického podpisu, podepisuje-li se elektronický dokument, kterým se právně jedná jiným způsobem než způsobem uvedeným v § 5 nebo § 6 odst. 1“.

Mezi jiné způsoby jednání zde náleží i soukromé právní jednání v písemné formě. Jiný typ elektronického podpisu zahrnuje i elektronický podpis prostý z eIDAS. Výjimkou je pouze podpis státu aj. veřejnoprávních podepisujících podle § 5 odst. 1 adaptačního zákona, který omezuje i jejich soukromé právní jednání a vyžaduje kvalifikovaný elektronický podpis z eIDAS.

2.2 Definice eIDAS

Dle čl. 3 bodu 10 nového nařízení se **elektronickým podpisem** rozumí: „data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena a která podepisující osoba používá k podepsání“.

Pro pochopení definice je potřebné ji srovnat s dosud existujícími definicemi ve směrnici DirES, v českém ZEP, ale i v americkém právu.

Dle dřívější směrnice DirES platilo dle čl. 2 bod 1, že elektronický podpis (prostý) jsou „data v elektronické podobě, která jsou připojena nebo logicky spojena s jinými elektronickými daty a která slouží jako metoda autentizace“. Metoda autentizace zde má význam výše zmíněné základní domněnky pro vlastnoruční podpis, že podpis autentizuje pravost celé listiny. V ČR dle definice § 2 písm. a) ZEP dokonce platilo, že elektronický podpis měl sloužit „k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě“.

V nařízení eIDAS je oproti směrnici DirES požadavek autentizace vyňat, a tak neobsahuje ani určení totožnosti dle ZEP. Nově je v definici zmíněna podepisující osoba, kterou je dle čl. 3 bodu 9 eIDAS výhradně fyzická osoba.

Zkusme demonstrovat novou definici eIDAS za pomoci umělého znázornění v listinné praxi. Vyhověl by postup,

19 Signaturgesetz (2001) a Signaturverordnung (2001).

20 OLG München, Urteil vom 4. Juni 2012, Az. 19 U 771/12 [31. 8. 2016]. Dostupné na <<http://openjur.de/u/498795.html>>.

21 Tamtéž, bod 25.

22 OLG München in A. Roßnagel (ed.): Keine Wahrung der Schriftform bei Unterzeichnung auf einem elektronischen Schreibtablett, Neue Juristische Wochenschrift, 65. Jg. (2012), Heft 49, str. 3584-3586.

23 Prof. A. Roßnagel z univerzity v Kasselu je autorem desítek článků na téma elektronického podpisu v Německu i vydavatelem komentáře k německým předpisům o elektronickém podpisu: A. K. Roßnagel: Beck'scher Kommentar zum Recht der Telemediendienste: Telemediengesetz, Jugendmedienschutz-Staatsvertrag (Auszug), Signaturgesetz, Signaturverordnung, Vorschriften zum elektronischen Rechts- und Geschäftsverkehr, C. H. Beck, München 2013.

24 R. Král: Nařízení ES z pohledu jejich vnitrostátní aplikace a implementace, C. H. Beck, Praha 2006, str. 3-7.

25 Srov. níže sekci o výkladech § 561 a 562 o. z.

při kterém by fyzická osoba podepsala listinu tak, že by na bloček papírků Post-It ležící vedle listiny napsala křížek a vrchní papírek s ním pak přichytila na listinu.

Protože papírek s podpisem je nezjistitelně odstranitelný, nemůže sloužit jako metoda autentizace listiny. Nelze ani vědět, že papírek nepodepsala osoba v souvislosti s nějakou jinou listinou a že papírek nebyl dodatečně přelepen. I kdyby byla jistota o nepřelepení, z křížku nelze spolehlivě odvodit identitu osoby. Příklad ale vyhovuje, autentizace ani identifikace nejsou v nové definici obsaženy.

Zatímco v listinné podobě bychom měli pochyby o svéprávnosti osoby, která by takový podpis vytvořila, popř. se na něj spoléhá, pro elektronický svět nám **evropský zákonodárce stanoví, že se jedná o normální postup.**

Pro pochopení je nyní nutný exkurs do amerického práva.

2.3 Americké pojetí elektronického podpisu

V USA nejprve uniformní zákon UETA²⁶ v r. 1999 a poté i federální zákon E-SIGN²⁷ v r. 2000 použily definici: „*Pojem ‚elektronický podpis‘ znamená elektronický zvuk, symbol nebo postup, připojený nebo logicky spojený se smlouvou nebo jiným záznamem a vytvořený nebo připojený osobou s úmyslem záznam podepsat.*“

Požadavek autentizace není obsažen. Zúžíme-li americkou definici na digitální techniku a data, lze ji parafrázovat, že elektronický podpis jsou „**data vytvořená nebo připojená osobou s úmyslem jiná data podepsat**“.

Parafrázovaně evropský elektronický podpis prostý (eIDAS) jsou „**data, která podepisující osoba používá k podepsání jiných dat**“.

Nová evropská definice prostého elektronického podpisu je tedy uvážena, jejím trendem je přiblížit se americkému právnímu pojetí. V něm podle § 7 písm. c) a d) UETA platí, že elektronický záznam uspokojuje požadavek práva na písemný záznam a elektronický podpis požadavek práva na podpis.

Zákony podle UETA i zákon E-SIGN mají ovšem značně omezenou působnost.²⁸ Přesto jejich pojetí představuje v USA

určitý normál pro nahrazování písemných listin a vlastnoručních podpisů elektronickou podobou.

Z výčtu technik podpisu 1. až 9. pro UETA nebo E-SIGN jsou všechny metody přijatelné, což potvrzují i američtí autoři.²⁹ Pouhá technika 3. – odesílací elektronická adresa – bude myslitelná s nástupem stručných chatovacích aplikací³⁰ v mobilních telefonech, kde se jméno často úplně vynechává.

2.4 Definice eIDAS – pokračování

Poučení komparací nyní vyložíme význam obratu „*data, která podepisující osoba používá k podepsání jiných dat*“.

Co je právní podstatou činnosti použití k podepsání, tedy vytváření podpisu?

Souhlasím s Korbelem a Melzerem,³¹ že „podpis plní v našem sociokulturním prostředí funkci stvrzení konečnosti a vážnosti vlastní vůle ve vztahu k obsahu podepsané písemnosti“. V definici eIDAS se význam podepsání soustřeďuje jen na tuto vlastnost v elektronické praxi, ilustrovanou postupem s papírkem Post-It. Podpis již není autentizačním prvkem písemnosti! Autor podpisu pouze musí jistým způsobem navenek projevít, že s obsahem písemnosti souhlasí, že je jeho vůlí ji podepsat a jistou činností písemnost podepisuje.

Obdobně američtí autoři UETA:³² „**záměr provést právně významné jednání [je] puncem podpisu**“, tj. jeho hlavním charakteristickým znakem. Proto z definice vyjmuli i význam podpisu *autentizovat* a místo něj zavedli sloveso *podepsat*.³³

Je v obratu „*podepisující osoba používá k podepsání*“ přítomen požadavek na **vůli** podepisující osoby podepsat písemnost? Jsem názoru, že požadavek lze z obratu odvodit. Podpis vytvořený omylem nebo nedbalostí neodpovídá obratu „*použit k podepsání*“. Znak vůle je pak i v evropské definici přítomen.

Obrat „**data používaná**“ k podepsání musí být dle mého názoru vykládán **široce**. Úzkým výkladem by bylo jen připuštění dat přímo vkládaných uživatelem, např. PIN nebo jméno na konci e-mailu. Daty používanými pro podpis mohou být i výsledky operací. Jinak by nemohly elektronickým podpisem být ani kryptograficky silné digitální podpisy, což by byl absurdní závěr. Není ani nutné, aby elektronický podpis byl spočten celý na počítači drženém podepisující osobou.

Za vhodnou definici slovesa **podepsat** v kontextu prostého elektronického podpisu z eIDAS považuji „*stvrdit konečnost a vážnost vlastní vůle ve vztahu k obsahu podepsované písemnosti*“.³⁴

Elektronický podpis prostý bude splňovat pouze **funkci uzavírání** (konečnost vůle) a **funkci varování** (vážnost vlastní vůle). Implementovat je mohou všechny druhy technik podpisů 1. až 9. Musí ale dát najevo, že dojde k právně významnému jednání, jakož i odlišit konečnou fázi.

3. Důkazní použití prostého elektronického podpisu

Jestliže zákonodárce prostý elektronický podpis připouští, je třeba se zabývat i jeho důkazním použitím.

3.1 Regulační princip podpisů v USA

Právníci z common law od 90. let trvali na tom, že i když technici nebo kryptologové některou vlastnost řešení nazvou

26 National conference of commissioners on uniform state laws, Uniform Electronic Transactions Act (1999), Denver 1999 [31. 8. 2016]. Dostupné na <<http://uniformlaws.org/Act.aspx?title=Electronic%20Transactions%20Act>>.

27 Electronic Signatures in Global and National Commerce Act (E-SIGN), 15 USC, § 7001-7003, str. 106(5).

28 Např. z působnosti E-SIGN jsou vyňaty podle § 7003 (a) závěti, odkazy nebo dědické trusty, záležitosti rodinného práva (adopce, rozvod...), z působnosti jednotného obchodního zákoníku UCC jsou vyloučeny: směnký apod. peněžní instrumenty, bankovní vklady a výběry, bankovní převody, akreditivy, skladní listy, nákladové listy aj. tituly ke zboží, investiční cenné papíry, zajišťovací transakce (zástavy movitých i nemovitých věcí); mnohá další omezení jsou v § 7003 (b) (1) až (3).

29 J. S. Buckley, et al.: The Law of Electronic Signatures and Records, Thomson Reuters, 2016, str. 38, 89.

30 Aplikací s konverzací v chatu je mnoho, např. WhatsApp, Skype, Facebook Messenger, ale i český BabelNet.

31 Korbel a Melzer zmiňují i další (zde vynechané) požadavky in F. Korbel, F. Melzer, op. cit. sub 10, str. 32.

32 Op. cit. sub 26, str. 11.

33 J. S. Buckley, et al., op. cit. sub 29, str. 8.

34 K definici jsem částečně inspirován u Korbela a Melzera dle F. Korbel, F. Melzer, op. cit. sub 10.

„nepopiratelnost“ (*non-repudiation*), nemůže to znamenat konec popiratelnosti v právním slova smyslu, a že v případě sporu důkazní břemeno stále nese spoléhající se strana.³⁵

Toto stanovisko zastávají američtí právníci i dnes:³⁶ „*E-SIGN ponechává otázku, zda podpis může být řádně přičten určité osobě, na jiných zákonech a na doprovodných faktických okolnostech. Při sporech o pravost elektronického podpisu bude důkazní břemeno, že je podpis pravý, ležet na osobách, které se jej snaží vymoci. Znamená to, že strany přijímající elektronické podpisy se musejí samy postarat o to, že takové podpisy jsou dostatečně ověřitelné, při zvážení okolností a zamýšlených účelů, aby vyrovnaly riziko takového sporu.*“

Důkazní břemeno způsobuje zájem spoléhající se osoby použít faktickou implementaci elektronického podpisu s dostatečnou důkazní přesvědčivostí.

3.2 Sporná presumpce pravosti v § 565 o. z.

V § 565 odst. 1 větě první o. z. se stanoví: „*Je na každém, kdo se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost.*“ Jedná se zhruba o stejnou zásadu, jakou používá americké právo jako regulační princip pro elektronické podpisy. Pravostí se myslí původ, tedy ověření totožnosti podepsané osoby nebo výstavce listiny, správnosti pravdivost obsahu.

Ve druhé větě je zakotvena právní domněnka: „*Je-li soukromá listina použita proti osobě, která listinu zjevně podepsala, ... má se za to, že pravost a správnost listiny byla uznána.*“

Souhlasím s míněním, že ustanovení domněnky nemá dopad jen na dobrou víru, jak uváděla důvodová zpráva k o. z., ale je třeba jej považovat i za procesní normu (shodně Jindřichem³⁷). Ustanovení je možné rozebírat, předně však zastávám názor, že v případě jen elektronického podpisu prostého dle eIDAS by se neměla druhá věta § 565 o. z. aplikovat vůbec.

3.3 Jak zajistit důkaz pravosti?

Jestliže elektronický podpis prostý neposkytuje důkaz ani o pravosti podpisu, ani o původnosti písemnosti, naskýtá se otázka, jak obě skutečnosti věrohodně dokázat.

Právo neklade žádné meze implementacím, jak věrohodné důkazy zajišťovat. **Základních strategií je nejméně pět.** Je možné využít nezávislé a nestranné třetí subjekty, které právní jednání nebo záznam o něm zprostředkují. Dále lze využít technické systémy, které pracují systematicky, opakovaně, a s ochranou proti změnám. Jimi vytvořeným záznamům mohou svědčit i důkazní presumpce z § 562 odst. 2 a § 566 odst. 2 o. z. Třetí strategií je odkaz na jiné okolnosti jednání, které předcházely nebo následovaly po právním jednání. Čtvrtou možností je jakákoli kombinace předchozích. Pátou je rezignace na dokazování, obchodní model, který rizika vyloučí jinak, popř. škody statisticky snese.

V praxi se nyní často uplatňují dvě řešení. Prvním je zjištění identity osoby jinak než při elektronickém podpisu, např. přihlášením se ke službě. I pokud se nevyžaduje, bývají zejména na mobilních telefonech jejich držitelé téměř trvale přihlášení u některé služby druhu Facebook nebo Google. Tento vpád do soukromí (srov. Kühn³⁸) umožňuje vedle přízpůsobování reklamních sdělení i identifikaci uživatelů.

4. Závěr a doporučení

Evropské nařízení eIDAS používá novou definici elektronického podpisu (prostého). Definici vyhoví všechny uváděné techniky elektronického podpisu 1. až 9. Definice z eIDAS se přibližuje definici z amerického práva v UETA a v E-SIGN.

Adaptační zákon v ČR výslovně připouští pro soukromé právní jednání v písemné formě i tento elektronický podpis (prostý), který však splňuje jen dvě ze sedmi funkcí vlastnoručního podpisu.

V právu USA jsou podepisující chráněni tím, že existují rozsáhlá omezení působnosti UETA a E-SIGN. Podepisující je též chráněn důkazním břemenem, které nese spoléhající se strana. V ČR je důkazní situace údajného podepisujícího znejistěna spornou důkazní presumpcí pravosti v § 565 o. z. V ČR ochranu neposkytne ani systematické získávání důkazních písemností od jiných subjektů právního sporu (*document discovery*).

V Německu je pro soukromé právní jednání v povinné písemné formě možný jen kvalifikovaný elektronický podpis, který by měl splňovat všech sedm funkcí vlastnoručního podpisu.

Ze srovnání české úpravy vůči USA i vůči Německu plyne, že česká úprava má nyní příliš málo požadavků na autentičnost písemné formy a podepisující je méně chráněn i jinak.

Uživatelé IT by si měli dávat větší pozor na e-maily, chaty, elektronické dokumenty i na klikání na internetu. Spoléhající strany by se neměly domnívat, že elektronické podpisy prosté nebudou údajnými podepisujícími popírány či jinak zpochybnovány.

Zákonodárce by měl zvážit, zda v adaptačním zákoně zpětně neposílít a nevyjasnit požadavky na elektronický podpis pro právní jednání v povinné písemné formě. Bylo by vhodné provést katalogizaci právních jednání s povinnou písemnou formou, včetně komparace se zahraničím, a jednotlivě zvážit přínosy versus rizika.

Mělo by se zvážit přeformulování domněnky pravosti a správnosti v § 565 o. z.

Změny by si zasloužily i § 561 a 562 o. z., aby jednoznačně ji definovaly požadavky na elektronické právní jednání, které splňuje platnou písemnou formou.³⁹

✦ Autor je vědecký pracovník a doktorand katedry teorie práva a právního učení na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Zabývá se elektronickým právním jednáním. Veškerá vyslovená mínění jsou však jen názory autora, a nikoli zmíněné instituce.

Autor děkuje za podněty ke struktuře článku Karlu Beranovi. Případné omyly či nepřesnosti jdou však jen na jeho vlastní vrub.

Tento článek byl zpracován v rámci projektu GAČR reg. č. 16-22016S „Právní jednání a odpovědnost právnických osob“.

35 A. McCullagh, W. Caelli: Non-repudiation in the Digital Environment, in *First Monday*, Volume 5, Number 8, 7 August 2000 [31. 8. 2016]. Dostupné na <<http://pear.accu.uic.edu/ojs/index.php/fm/article/view/778/687>>.

36 J. S. Buckley, et al., op. cit. sub 29, str. 89.

37 Jindřich in F. Melzer, P. Tégl a kol., op. cit. sub 5, str. 659-667.

38 Z. Kühn: Transformace pojmu soukromí a odpovědnost za jeho narušení na počátku třetího milénia, v tisku, Praha 2016.

39 Podrobněji k tomu v plném znění článku.

Jak vylepšit údaje v katastru nemovitostí

JUDr. DANIELA ŠUSTROVÁ

Následující příspěvek je věnován některým významným úkolům, které katastrální úřady plnily nejen v souvislosti s digitalizací katastru nemovitostí, a uvádí, jakým směrem se bude rozvíjet činnost katastrálních úřadů po digitalizaci katastrálních map.

Od 1. 1. 1993 do současnosti

Katastr nemovitostí tak, jak jej známe dnes, byl zřízen k 1. 1. 1993 zákonem č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, který vystřídal s účinností od 1. 1. 2014 v návaznosti na rekonstrukci soukromého práva současný zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), v platném znění.¹

Hlavním úkolem novodobého katastru nemovitostí na počátku 90. let minulého století bylo, v důsledku změny politických a společenských poměrů, vytvořit spolehlivý, přehledný a fungující veřejnoprávní registr nemovitostí a právních vztahů k nim. Zákonem č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, byl zřízen Český úřad zeměměřický a katastrální jako ústřední správní úřad, který dle ust. § 3 odst. 1 písm. a) zabezpečuje mj. jednotné provádění správy katastru nemovitostí prostřednictvím katastrálních úřadů.

Katastrální úřady se musely vypořádat s řadou významných úkolů, mezi které lze zařadit zejména převzetí neukončených řízení od bývalých státních notářství, rozhodování o povolení vkladu práva do katastru a elektronizace dat katastru nemovitostí. Usnesením č. 312 vlády České republiky ze dne 16. 6. 1993 bylo Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu uloženo zpracovat koncepci postupných kroků vedoucích k převedení písemného a mapového operátu do digitální formy a jejich vedení a aktualizaci na katastrálních úřadech. Následná, ještě téhož roku vládou schválená koncepce, odstartovala digitalizaci souboru popisných a souboru geodetických informací katastru.

- 1 Ve znění zák. č. 86/2015 Sb., č. 139/2015 Sb., č. 106/2016 Sb. a č. 298/2016 Sb.
- 2 Dílčí úkoly digitalizace souboru popisných informací: zavedení počítačových sítí PC LAN (realizace 1994), digitalizace listů vlastnictví (realizace 1994-1998), doplnění parcel sloučených do půdních celků (realizace 1994-1998), doplnění rodných čísel a IČO (realizace 1994-1995), doplnění bonit (realizace 1994-1998), doplnění diakritiky a úprava záznamu o vlastníkovi (realizace 1995-1997), doplnění definičních bodů parcel (realizace 1997-2006) a přechod na novou generaci automatizační jednotky (vývoj a realizace 1994-2000).
- 3 Podle ust. § 23 odst. 2 vyhlášky č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška), je výpis z listu vlastnictví evidenční jednotkou, která se zakládá v rámci katastrálního území pro skupinu nemovitostí, ke které jsou evidovány shodné údaje o vlastnictví a která obsahuje části uvedené v ust. § 23 odst. 2 vyhlášky č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška).
- 4 Dílčí úkoly digitalizace souboru popisných informací uvedené v koncepci: zpracování grafického přehledu parcel v půdních celcích (realizace 1994-1998), doplnění bodů podrobných polohových polí (realizace 1994-2000), postupná obnova KN na základě číselného zaměrování změn (realizace průběžně od roku 1995), přepracování katastrálních map v S-JTSK (map dle instrukce A, THM a ZMVM) na digitální katastrální mapu (realizace 1994-2000) a přepracování map 1 : 2 880 do digitální formy (realizace 1994-2006).
- 5 Katastrální mapa jako základní státní mapové dílo určené pro veřejné užití je polohopisnou mapou velkého měřítká s popisem. Katastrální mapa zobrazuje všechny pozemky, které jsou předmětem katastru, katastrální území a další prvky polohopisu. Pozemky se v katastrální mapě zobrazují průmětem svých hranic do zobrazovací roviny, označují se parcelními čísly a značkami druhů pozemků.

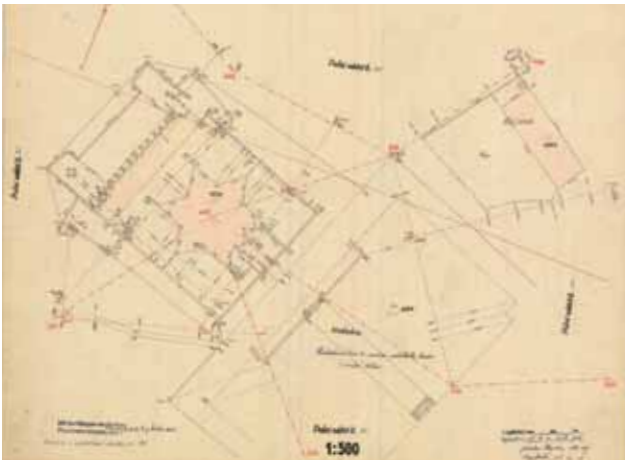
VÝPIS Z KATASTRU NEMOVITOSTÍ	
prokazující stav evidovaný k datu 21.11.2016 12:26:29	
Okres: C02100 Hlavní město Praha	Obec: 554782 Praha
Kat.území: 730475 Kobylišy	List vlastnictví: 1685
V kat. území jsou pozemky vedeny v jedné číselné řadě	
A Vlastník, jiný oprávněný	Identifikátor
Vlastnické právo	Podíl
Česká republika	00000001-001
Příslušnost hospodářit a majetkem státu	
Český úřad zeměměřický a katastrální, Pod Sídlištěm 1800/9, Kobylišy, 18211 Praha	00025712
ČÁSTĚČNÝ VÝPIS	
B Nemovitosti	
Pozemky	
Parcela	Výměra [a2] Druh pozemku
605/12	5071 zastavěná plocha a nádvoří
Soudástí je stavba: Kobylišy, č.p. 1800, admin. Stavba stojí na pozemku p.č.: 605/12	
B1 Jiná práva - Bez zápisu	
B2 Omezení vlastnického práva	
Typ vztahu	Povinnost k
Oprávnění pro	
o Věcné břemeno (podle listiny)	
střední umístění a provozu vstupní části technického zařízení TS 8066 s právem volného přístupu na účelem sajití jejího provozu, oprav a údržby na dobu 30 let PRÉdistribuce, a.s., Svoznosti Parcela: 605/12 Z-92161/2011-101 319/15a; Smíchov, 15000 Praha 5, RC/ICO: 27376516	
Listina	Smlouva ořízení věcného břemene - bezplatná ze dne 29.01.2002. Právní účinky vkladu práva ke dni 21.02.2002.
	V-7344/2002-101
Listina	Ohlášení přechodu oprávnění (zákon č. 670/2004 Sb., čl. II) 00217 217-05/2010 ze dne 21.05.2010.
	Z-46142/2010-101
Pořadí k datu podle právní úpravy účinné v době vzniku práva	
B3 Jiná zápisu	
Typ vztahu	Povinnost k
Oprávnění pro	
o Změna výměr obnovou operátu	
	Parcela: 605/12 Z-67334/2008-101
Plomb a upozornění - Bez zápisu	
B4 Nabývací tituly a jiné podklady zápisu	
Listina	
	o Ropný smlouva VII 14116/1996.

Na obrázku č. 1 je ukázka ručně psaného listu vlastnictví (před digitalizací) a na obrázku č. 2 je ukázka výpisu z listu vlastnictví v elektronické podobě.

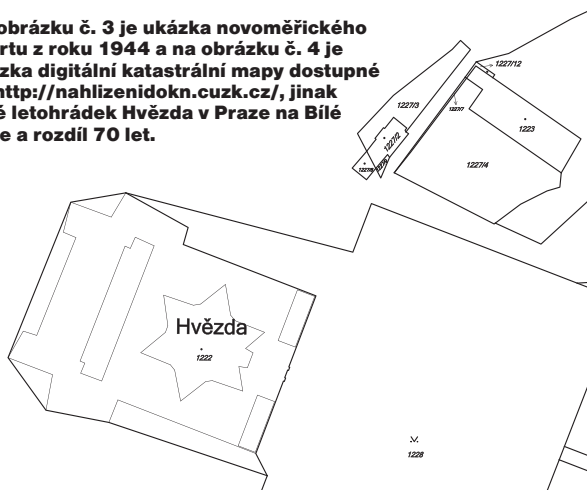
Program digitalizace souboru popisných informací zahrnoval osm dílčích cílů,² z nichž na pomyslné první místo z hlediska důležitosti a oblíbenosti u veřejnosti, která do katastru nahlíží, řadím digitalizaci listů vlastnictví, neboť výpis z listu vlastnictví³ je nejčastěji poskytovaným výstupem katastru.

Koncepce digitalizace vytyčila pro program digitalizace souboru geodetických informací pět úkolů,⁴ z nichž nejnámější je digitalizace katastrálních map.⁵ Původně navrhované termíny se v této části ukázaly jako nereálné, resp. zpoždění při plnění úkolů bylo způsobeno řadou faktorů, které nebylo možné v plné míře při vytvoření koncepce předpokládat. Od roku 2009 plní katastrální úřady úkol stanovený usnesením č. 871 vlády České republiky ze dne 25. 7. 2007, o opatřeních k urychlení digitalizace katastrálních map. V současné době je z celkového počtu 13 091 katastrálních území na území České republiky di-

gitalizováno 12 376 katastrálních území, což je 94,5 % území, a digitalizace katastrálních map bude dokončena⁶ na konci roku 2017. Kopie⁷ katastrální mapy je nejtýpčtějším a také nejčastějším výstupem ze souboru geodetických informací.

Na obrázku č. 3 je ukázka novoměřického náčrtu z roku 1944 a na obrázku č. 4 je ukázka digitální katastrální mapy dostupné na <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>, jinak také letohrádek Hvězda v Praze na Bílé Hoře a rozdíl 70 let.

Údaje katastru v digitální podobě mají řadu výhod pro široký okruh uživatelů. K nesporným výhodám digitálních souborů informací (geodetických i popisných) patří mj. i to, že se s nimi báječně pracuje při výkonu správy katastru, ale také to, že se dokážeme podívat zpátky do minulosti, což umí ocenit i veřejnost. Výpis z listu vlastnictví si lze vyhotovit aktuální, k okamžiku vyhotovení, nebo se zpětnou platností,⁸ tedy výpis ke konkrétnímu okamžiku v minulosti (nejdále však ke 4. 9. 2001). Kopii katastrální mapy vedené v digitální formě lze vyhotovit v aktuální podobě nebo zpětně k datu v minulosti, nejvýše však k datu vyhlášení platnosti obnoveného katastrálního operátu, ke kterému byla mapa v digitální podobě do informačního systému katastru nemovitostí zavedena.

A co dál?

Katastr nemovitostí je evidencí s primárním důrazem na evidování stavu podle listin předložených k zápisu (vkladem, záznamem a poznámkou) a katastrální úřady tuto agendu běžně vykonávají v rámci své působnosti v souladu s tradičními hlavními zásadami⁹ veřejné pozemkové evidence. **Po dokončení digitalizace souboru geodetických informací převezmou katastrální úřady další významný úkol, který nebylo možné dříve realizovat, a budou provádět revizi katastru.** Jedná se o činnost upravenou

v ust. § 35 katastrálního zákona a § 43 katastrální vyhlášky. Cílem revize je zajištění co největšího souladu údajů katastru nemovitostí se skutečným stavem v terénu, a to prostřednictvím:

- odstranění nesouladu mezi evidovaným a skutečným stavem nemovitostí a
- odstranění neaktuálnosti již evidovaných technických údajů (druh pozemku, způsob využití nemovitosti, typ a způsob ochrany nemovitosti apod.).

Jak se revize provádí

Rozsah revize stanoví příslušný katastrální úřad podle potřeby v návaznosti na předchozí seznámení se stavem operátu a dalšími podklady.¹⁰ **Revize zahajují pracovníci katastrálního úřadu tak, že prověřují údaje evidované v katastru (na listu vlastnictví a v katastrální mapě) s dalšími dostupnými údaji¹¹ a porovnávají platný zákres v katastrální mapě s leteckým snímkem (ortofoto mapa).** Důležitou součástí revize katastru je následně vlastní šetření prováděné pochůzkou přímo v terénu, kdy se srovnává stav evidovaný v katastru se skutečným stavem nemovitostí. V případě zjištěného nesouladu projedná katastrální úřad možné způsoby jeho odstranění s místně příslušným stavebním úřadem a dalšími orgány veřejné moci. Následně bude nesoulad projednán s vlastníkem nemovitosti, a to osobně nebo v podobě písemné výzvy. Katastrální úřady disponují metodikou, která obsahuje rozsáhlý přehled typových situací se základními instrukcemi, zda a jak situaci řešit, a revize bude prováděna tak, aby bylo dosaženo kvalitního výsledku revize.

Příklady nesouladu:

- stavba, která je předmětem evidence katastru, avšak není dosud v katastru evidována,
- přístavba ke stávající budově, která mění výměru mezi zastavěnou plochou a sousedním pozemkem,
- stavba, která je v katastru evidována na listu vlastnictví, avšak ve skutečnosti je již odstraněna, a řada dalších.

Revize katastru lze konečkonců chápat jako vhodný nástroj zdokonalení údajů katastru, kdy dochází ke spolupráci orgánů katastru nemovitostí s ostatními orgány státní správy a samosprávy a těmi nejpovolanějšími, tedy vlastníky nemovitostí a jinými oprávněnými.

❖ Autorka je ředitelkou kanceláře ředitele Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu.

6 Digitalizace katastrálních map bude dokončena s drobnými výjimkami. Nedokončena zůstane v těch katastrálních územích, kde bude rozpracována obnova katastrálního operátu na základě výsledků pozemkových úprav nebo novým mapováním, a dále v katastrálních územích, kde kvalita původních mapových podkladů neumožní přepracovat katastrální mapu do digitální podoby jednodušším technologickým postupem a bude nutné přistoupit k novému mapování.

7 Originál katastrální mapy má pouze katastrální úřad, veřejnosti se poskytuje kopie katastrální mapy.

8 Na konci výpisu z listu vlastnictví se uvádí datum a čas jeho vyhotovení, pokud se tento okamžik neshoduje s okamžikem uvedeným v záhlaví výpisu, ke kterému výpis prokazuje stav evidovaný v katastru, znamená to, že výpis byl vyhotoven se zpětnou platností (hovorově se mu říká „historický“).

9 Zásada materiální publicity, zásada intabulační, zásada priority, zásada dispoziční, zásada legality a zásada formální publicity.

10 Např. Katastrální úřad pro hl. m. Prahu plánuje provádět revize v intervalu zhruba deseti let v každém katastrálním území. V Praze je celkem 112 katastrálních území od Běchovic až po Žižkov, a to znamená, že každý rok bude nutné provést revizi v deseti až dvanácti katastrálních územích.

11 Např. s údaji uvedenými v RUIAN – registr územní identifikace, adres a nemovitostí, který je volně a bezplatně přístupný všem uživatelům internetu na adrese veřejného dálkového přístupu <http://vdp.cuzk.cz/>.

Legální kopie v autorském právu

JUDr. JAN TULÁČEK

Mezi laickou veřejností panuje sice dojem, že autorské právo je příliš striktní a omezující, nicméně v určitých případech není zcela jasné, co lze a co nelze považovat za jeho porušení. **Ja-**

ká je právní situace nakladatele či vydavatele neperiodických tiskovin v souvislosti s volným užitím díla, jak je upraveno autorským zákonem?

Ochrana autorského práva má mnoho výjimek a omezení, jak musí konstatovat každý, kdo nahlédne do autorského zákona (dále „aut. zák.“) a zjistí, že celý Díl 4 tohoto zákona neсе tento nadpis. Autora a nakladatele či vydavatele¹ a samozřejmě čtenáře obvykle zajímají podmínky volného užití díla ve smyslu § 30 a 30a aut. zák., tedy zhotovení záznamu, rozmnoženiny nebo napodobeniny díla. U těchto termínů je třeba se zastavit. Volné užití díla se týká všech autorských děl, jejichž rozčlenění je uvedeno (příkladmo) v § 2 aut. zák. **Činností nakladatele se logicky týká volné užití těch děl, na něž lze uzavřít licenční smlouvu nakladatelskou ve smyslu § 2384 občanského zákoníku, tj. autorských děl slovesných, hudebnědramatických nebo hudebních, výtvarných, fotografických nebo vyjádřených způsobem podobným fotografii. Negativně je zde pak vymezeno, že nesmí jít o užití díla v provedení výkonnými umělci.**

Vezměme si pro zjednodušení a jako typický případ nakladatelské činnosti vydávání neperiodických publikací, tedy knih. Vydávání knih spočívá ve výrobě tzv. rozmnoženin (tedy výtisků knih) a jejich následném zveřejňování a rozšiřování, tedy prodeji. Typická papírová kniha je nyní doplňována knihami elektronickými (e-knihy, e-books) nebo textem rozšiřovaným v jiné elektronické podobě, např. na různých nosičích nebo i online.

U papírové knihy můžeme volně, pro osobní potřebu, zhotovit její papírovou kopii čili rozmnoženinu. První otázka, která nás napadne, je, **kolik rozmnoženin si lze ve smyslu § 30 a 30a aut. zák. pro svoji potřebu vytvořit?** Zákon hovoří zcela jasně o rozmnoženině, nikoli o rozmnoženinách. V databázi Nejvyššího soudu ČR jsem nenašel k § 30a ani jeden judikát, který by se k tomu jakkoli vyjadřoval. Pokud jde o literaturu, je zajímavý názor Ivo Telce a Pavla Tůmy na množstevní rozsah volného rozmnožování díla (I. Telec, P. Tůma: Autorský

zákon, Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2007, str. 347).

Autoři zastávají názor, že lze vytvářet více kopií pro osobní potřebu ve smyslu § 30 aut. zák., s argumentem, že užití jednotného čísla v právním předpise je běžnou legislativní technikou a trvání na jazykovém výkladu by znamenalo výklad *ad absurdum*. Cituji: „Legislativní právní jazyk hovoří totiž zásadně v jednotném čísle, což je legislativně technickým pravidlem, nic víc.“ Studiem uvedených pravidel (dostupné na webových stránkách vlády ČR) jsem však tuto údajně legislativní zásadu nenašel, obecně je zde však řečeno, v čl. 2 písm. d), že předpis musí být: „*koncipován přehledně a formulován jednoznačně, srozumitelně, jazykově a stylisticky bezvadně*“. Samozřejmě jazyková pravidla vyžadují používat singulár tam, kde se v kontextu mluví o singuláru, a plurál tam, kde se mluví v plurálu. Žádnou výjimku z tohoto pravidla jsem v pravidlech, jak legislativních, tak jazykových, nenašel. Je jasné, že pokud právní norma mluví obecně, používá singulár, který se automaticky dá vztáhnout na plurál – tedy mluví-li aut. zák. např. o autorském díle v § 2 obecně, je jasné, že se toto ustanovení vztahuje na všechna díla, která zde uvedenému vymezení podléhají, nikoli jen na dílo jedno. Jestliže se ale mluví nikoli obecně, ale o určitém speciálním případě, což volné užití díla je, je nutné v zájmu výše uvedené a legislativními pravidly vyžadované jednoznačnosti a srozumitelnosti uvést, jestli se tento speciální případ uplatňuje pro jednotlivé anebo mnohé případy. Jiný výklad by byl absurdní.

Takže aut. zák. např. v § 13 odst. 1 mluví o rozmnoženinách v plurálu právě proto, že v kontextu sem plurál patří. Nehledě na četný výskyt plurálu v ostatních právních normách.

Zmiňoval jsem rozmnoženiny, protože záznam ani napodobenina zde nepřichází v úvahu. Samozřejmě se můžeme přít o sémantiku těchto pojmů, nicméně vycházím z dostupných slovníků spisovné češtiny. Ty se shodují na tom, že záznam se týká záznamu zvukového či hudebního, případně pořízení zápisu, protokolu. Takže ano, kdyby si někdo pořídil kopii knihy tak, že by ji manuálně opsal, půjde o záznam, což se v praxi sotva vyskytne. (Ovšem existuje i možnost převodu mluveného slova přímo do písemné elektronické podoby v počítači, takže kdyby někdo takto knihu přečetl a tato četba by se v jeho počítači uložila jako text, nebo by byla uložena na CD, šlo by o záznam.) Termín „napodobenina“ pak je užíván ve vztahu k dílům výtvarným nebo architektonickým, případně dramatickým, ale v podání výkonných umělců (napodobit hercovu nebo zpěvákovu mluvu, zpěv a gestikulaci), což není náš případ.

U e-knihy nebo jiné elektronické podoby knihy můžeme samozřejmě mluvit o záznamu a zřejmě také o rozmnoženině. Text se totiž, je-li to technicky možné, zkopíruje běžnou metodou používanou při práci s počítači, čímž vznikne záznam, a ten je další elektronickou rozmnoženinou, kterou si

¹ Aut. zák. (v § 87) je zřejmě jediná právní norma, která momentálně používá pojem „nakladatel“. Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, používá pouze termín „vydavatel“. Stejně tak zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon. Autorský zákon jinak vystačí s obecným „osoba s výhradním oprávněním dílo užit“ (§ 41 aut. zák.) nebo prostě jen „jiná osoba“ (§ 12 odst. 1) k označení subjektu, kterému autor poskytl licenci, což bývá obvykle nakladatel. Občanský zákoník nepoužívá termín „nakladatel“ ani „nakladatelství“, ale pouze spojení „licenční smlouva nakladatelská“, kterou ale uzavírá „nabyvatel“ a někdy „osoba fyzická“ a „osoba právnická“, které byla udělena licence (§ 2383).

její pořizovatel tzv. uloží v počítači nebo na nějakém nosiči.

Základní otázka zní, **z jakého podkladu lze legální kopii pro osobní potřebu vytvořit? Naše právo, tedy ani občanský zákoník, ani autorský zákon, explicitní úpravu v tomto směru nemá. Relevantní judikatura je minimální.** Na rozdíl od např. práva německého, kde se používá pojem *Quellenfrage*, tedy otázka zdroje či původu kopie, což pak dává odpověď na otázku, zda je kopie legální anebo ne.

Podíváme-li se tedy na otázku původu, může se vyskytnout řada situací. Čistě technicky vzato by mohlo být lhostejné, jestli okopíruji knihu, kterou jsem si koupil, nebo půjčil v knihovně či od známého, nebo zdědil, nebo našel, anebo ukradl či dokonce uloupil. Platí ovšem zásada *ex iniuria ius non iuritur*, v občanském zákoníku vyjádřená v § 6 odst. 2: „*Nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Nikdo nesmí těžit ani z protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu.*“

Jasně tedy je, že když knihu ukradnu a z tohoto výtisku si udělám kopii pro vlastní potřebu, legální to nebude. Bude to trestní kauza krádeže, a navíc porušování autorského práva. Takový případ ale asi nenastane, protože proč bych si dělal z ukradeného výtisku ještě kopii? Co když ale ukradenou knihu půjčím někomu, aby si kopii pro vlastní potřebu udělal? (Stranou necháme případné komerční využití kradené věci.) Když tento člověk ví, že jsem knihu ukradl, opět to legální nebude. Ale co když to neví? Potom to bude pro tohoto člověka z autorskoprávního hlediska to samé, jako bych mu půjčil knihu, kterou jsem řádně koupil, aby si z ní kopii pro osobní potřebu udělal. Což žádný zákon nezakazuje. Když se ale na tuto situaci podíváme z hlediska testu proporcionality (testy jsou dnes docela oblíbené), vychází nám, že proporce mezi ochranou autorského práva a právem na kopii pro osobní potřebu je vychýlená. Protože připustíme-li takovou možnost jako legální, potom může naprosto legálně nastat situace, kdy si jeden člověk koupí knihu a potom ji bude půjčovat desítkám nebo stovkám lidí k okopírování, což by znamenalo, že autor bude krácen v právu na odměnu za prodaný výtisk, což lze považovat za jednání v rozporu s § 29 odst. 1 aut. zák. – tedy že by tím byly nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Ve své podstatě by to byla právně stejná situace, jako když někdo uloží knihu v elektronické podobě na určitý veřejně přístupný server – např. na uloz.to – s tím, že si ji každý návštěvník tohoto serveru může zdarma tzv. stáhnout – rozdíl je jen v technické stránce věci. Takový způsob zacházení s knihou legální není.

Čistě technicky vzato, obvykle není pro laika (nikoli pro odborníka) možné si u nějakého placeného elektronického produktu zkopírovat část nebo celek v elektronické podobě, je ale možné si část textu vytisknout. Potom půjde o papírovou kopii, na kterou se vztahuje § 30a aut. zák. Tento paragraf nese nadpis „*Rozmnožování na papír nebo na podobný podklad.*“ Proč zákonodárce vedle možnosti, obecně formulované v § 30 odst. 2 aut. zák., tedy zhotovit pro osobní potřebu záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla, považoval za nutné konkretizovat tuto možnost zvláště pro rozmnoženinu na papíře nebo podobném podkladě? Možná proto, že v § 30 aut. zák. se mluví jen o osobní potřebě fyzické osoby, zatímco v § 30a aut. zák. je v odst. 1 pod písm. b) uvedena ještě právnická osoba a pod písm. c) a d) se umožňují vytvářet kopie pro osob-

ní potřebu i na objednávku, což pokrývá činnost různých copycenter apod. Ale hlavně jde o to, že technicky je kopírování na papír obtížnější než kopírování z elektronické podoby do jiné elektronické podoby, resp. do jiné elektronické databáze. Tomu odpovídá i ust. § 30a aut. zák. pod výčtem písm. a) až d), kde je výjimka z tohoto práva kopírovat u notového záznamu díla hudebního či hudebnědramatického. Tyto notové záznamy mají obvykle malý rozsah, někdy jde jen o jeden či dva listy, čili kopírování i na papír by bylo velice jednoduché a poměr mezi cenou notového záznamu a cenou kopie by byl neúměrně velký. Protože, opět technicky vzato, původní pořizování notového záznamu je obtížnější a pracnější než vytisknutí knihy, neboť se musí pracovat se speciální sazbou, někdy i s ručním zápisem, což výrobu značně zdražuje.

Řekl bych, že vzhledem k výše uvedenému lze logickým výkladem dospět ke stanovisku, že **elektronická rozmnoženina legální není, anebo alespoň že papírovou knihu si lze legálně pro vlastní potřebu rozmnožit opět jen na papír, nikoli ale vytvořit z „papírové“ knihy rozmnoženinu elektronickou.**

Podle Ivo Telce a Pavla Tůmy (cit. dílo, str. 353) se v případě § 30a „... nejedná o zvláštní omezení autorského práva, nýbrž je možné je podřadit pod rozsah ustanovení § 30, které stanoví obecnou právní úpravu volného užití díla pro osobní potřebu. Jeho vyčlenění je tak pouze důsledkem nového legislativně systematického utřídění.“ S tímto názorem souhlasím, neboť podporuje můj výše uvedený názor – jestliže zákonodárce totiž považoval za nutné zvláště pojednat papírovou rozmnoženinu, plyne z toho, že pro papír lze použít zase jen papír. Naopak z elektronického textu papírovou rozmnoženinu vytvořit legálně lze.

Argumentem zde je také okolnost, že **licenční nakladatelská smlouva musí jednoznačně vymezit, k jaké formě rozmnožování a šíření dává autor nakladateli souhlas. Může to být buď jen forma tzv. papírová, nebo jen elektronická, nebo konečně obě tyto formy.** Legálnost pořízení kopie pro vlastní potřebu je pak odvozena, podle mého názoru, od tohoto vymezení, ve smlouvě daném. Můžeme použít i analogii s kauzami týkajícími se výtvarných děl, které již řešil Soudní dvůr EU a kdy šlo o to, že určité výtvarné dílo původně vytisknuté jako plakát bylo přeneseno na plátno, čímž došlo ke změně nosiče rozmnoženiny (jde o rozsudek C-479/04 z 12. 6. 2006, žalovaná byla společnost Art et Allposters).

Samozřejmě nelze žádat po člověku, který má zájem si kopii díla (knihy) pro vlastní potřebu pořídit, aby se seznámil se smluvními podmínkami k tomuto dílu se vztahujícími. Taková smlouva není určena obvykle ke zveřejnění. Nicméně je zřejmé, jakou formu si nakladatel zvolil, z toho, jaká je k dispozici na trhu – jestli jen papírová nebo jen elektronická, nebo obě. To už pochopitelně obecně známo je. Takže **existuje-li na trhu elektronická verze knihy, mohu si z ní vytisknout kopii pro osobní potřebu. Těžko si ale mohu, vzhledem k různým zabezpečením proti kopírování, text zkopírovat opět v elektronické podobě.** (Toto tvrzení vyslovuji s rezervou, protože je mi jasné, že dnes už hodně mladých lidí včetně studentů právnických a jiných fakult je natolik pilným samostudiem vyučovaných, že prolomí zabezpečení elektronických verzí knih renomovaných nakladatelů celkem bez problémů.) Jenomže, jak vyplývá z uvedených paragrafů aut. zák., **zákon nepočítá s technickou nemožností pořídit si záznam, rozmnoženinu nebo**

napodobeninu. A je tedy otázka, jestli různá zabezpečení proti neoprávněnému kopírování e-knih a vůbec v elektronické podobě šířených knih nejsou nelegální? To je zajímavá otázka, která si ale zaslouží samostatné pojednání. Nicméně prakticky se ještě nevyskytla soudní kauza, kdy by se zájemce domáhal u soudu na nakladateli odstranění ochranných prvků znemožňujících kopírování jeho elektronického textu.

Proč tedy papírové vydání žádné ochranné prvky nemá a elektronické vydání ano? Jsou v tom dva čistě technické a praktické, nikoli právní důvody.

První je **jednoduchost versus pracnost kopírování**. Okopírovat papírovou knihu je sice pracné, nicméně technicky by bylo ještě pracnější vytvořit nějakou blokadu proti kopírování nebo skenování. Elektronické kopírování umožňuje vytvořit stovky kopií v krátkém časovém intervalu. Umožnit tedy kopírování by bylo pro nakladatele a autora nebezpečné, neboť by mohlo dojít k masivnímu rozmnožování, které by bylo daleko za hranicí legálního rozmnožení pro osobní potřebu.

Druhý argument je **zbytečnost**. Pokud někomu jde skuteč-

ně o rozmnožení pro osobní potřebu, může si bez problémů kopii z elektronické podoby na papír vytisknout. Nebo sice mít v této kopii možnost např. vyhledávání apod., ale na druhé straně, jestliže jsem si zakoupil knihu v elektronické podobě, znamená to možnost mít ji bez problémů k dispozici, ať už na nějakém nosiči lehkém a skladném (cédéčku, flešce), nebo online ke stažení z nějaké své osobní databáze. Takže argument, že potřebuji mít výtisk doma, v kanceláři a třeba na chalupě, odpadá, protože elektronickou podobu mohu mít bez problémů s sebou všude.

Tento článek jistě nevyčerpal všechny situace, které právně mohou nastat při pořizování kopie knihy pro osobní potřebu, pokusil se jen popsat ty situace, které se prakticky nejvíce vyskytují u nás. Např. ale služba Google Books otevřela mnohé další možnosti, jenomže pro firmu, jako je Google, je česky psaná literatura ekonomicky nezajímavá, a tak nemusíme u nás v podstatě nic řešit.

✦ Autor je ředitelem nakladatelství Leges, s. r. o.

Rozhodování v oblasti posuzování hendikepovaných osob

Mgr. ELENA POSPIŠILOVÁ

I. Úvod

Autorka v rámci své vědecké činnosti, při které se zabývá i postavením invalidních, resp. zdravotně postižených osob, narazila na zásadní problém. Ten se týká neposkytování dostatečné ochrany základních práv zdravotně postiženým osobám. Jak bylo již zmíněno v autorčině předešlém příspěvku,¹ **stát často nechápe zcela správně svoji funkci ochránáře práv jednotlivce, zejména pak jednotlivce, který je jakkoli zdravotně hendikepovaný. A to zejména v situacích, kdy dojde k umístění takové osoby do zdravotního nebo sociálního zařízení.**²

Je však třeba upozornit, že problém může nastat již dříve. A to již při posuzování zdravotního stavu takové osoby³ a dále při jmenování opatrovníka této osobě. Je třeba říci, že v tomto ohledu sice došlo k zásadnímu posunu, co se týká opatrovnictví,⁴ nicméně je otázkou, jak je tato ochrana aplikována v praxi.

II. Rozhodování obecných soudů ČR v oblasti posuzování hendikepovaných osob

V rámci autorčiny koncipientské praxe je řešen případ,⁵ ve kterém byla oslovena otcem zdravotně postiženého syna (trpícího schizofrenií). **Otec se marně snažil ubránit místním správním orgánům, které umístily syna do zdravotnického zařízení a dále do domova sociálních služeb (bez souhlasu hendikepované osoby a s výslovným nesouhlasem otce hendikepovaného).**

Zdravotnické zařízení podalo návrh na omezení svéprávnosti. V průběhu řízení ze znaleckých posudků posuzovatele vyplynulo, že není nebezpečný pro společnost. V řízení⁶ o omezení svéprávnosti bylo účastno i město, ve kterém posuzovaný bydlí. Město po celou dobu prezentovalo (prostřednictvím svého právního zástupce) názor, že pro posuzovaného je nejvhodnější dlouhodobé umístění v domově sociální péče. A to přesto, že jak otec, tak jeho sestra, teta (také účastnice řízení – navrhovaná opatrovnice) zdravotně hendikepovaného, je schopna (a ochotna) se o něj postarat. V průběhu řízení otec hendikepovaného upozorňoval na fakt, že v domácím prostředí je jeho syn částečně soběstačný. Je sice schopen obstarat se jen v malém okruhu záležitostí, přesto se jeho schopnosti dále rozvíjejí. Hendikepovaný má také, přes svoji nemoc, silné vazby na rodinu a prostředí, ve kterém žije. Sám posuzovaný před soudem vyjádřil, že chce mít

1 E. Pospíšilová: Faktická detence osob závislých na péči jiných osob, dostupné na <http://www.bulletin-advokacie.cz/fakticka-detence-osob-zavislych-na-peci-jinych-osob?browser=mobi>.

2 K tomu srov. též P. Podrazil: Detence člověka v zařízení sociálních služeb, Právní rozhledy č. 15-16/2014, str. 533.

3 Rozuměj zdravotně hendikepované osoby.

4 Ochrana pro tuto oblast je zakotvena v § 3 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který stanoví, že soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka i jeho přirozené právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým. Dle § 3 odst. 2 písm. a) pak soukromé právo spočívá i na zásadě, že každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí.

5 Rozsudek OS v Olomouci ze dne 20. 4. 2016, č. j. 40 Nc 1602/2014-223.

6 Procesně postupováno dle § 34 až 43 zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v platném znění.

za opatrovnici svoji tetu. Přes výše uvedené a přes výslovný projev vůle posuzovaného soud rozhodl tak, že za opatrovníka jmenoval posuzovanému město.⁷

S takovýmto rozhodnutím soudu se autorka neztotožňuje. Je totiž nasnadě, že takovéto rozhodnutí soudu je prvním krokem v zásadním omezení práv posuzované osoby. V takovéto aplikaci práva autorka nachází přímé porušení základních práv⁸ posuzované osoby a zákona.⁹

III. Rozhodování ESLP v oblasti posuzování hendikepovaných osob

Oporu výše uvedených tvrzení je možné nalézt i v rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. Konkrétně v rozhodnutí o stížnosti *Stanev v. Bulgarie*, č. 36760/06, ze dne 17. 1. 2012, která je svou podstatou shodná s případem uvedeným výše. V tomto případě trpěl stěžovatel schizofrenií. Byl příjemcem invalidního důchodu. V r. 2000 byla soudem omezena jeho svéprávnost. Stěžovateli byl ustanoven opatrovník – městská rada. V r. 2002 uzavřel opatrovník stěžovatele, bez jeho vědomí a souhlasu, s domovem sociální péče pro osoby duševně nemocné smlouvu o poskytování sociálních služeb. Obec, ve které se domov sociální péče nacházel, byla vzdálena od původního bydliště stěžovatele cca 420 kilometrů. Smlouva mezi opatrovníkem a domovem poskytujícím sociální služby nestanovila dobu trvání poskytování služeb.

Po částečné léčbě od r. 2002 do r. 2005 bylo dle odborných zpráv zjištěno, že stav stěžovatele byl stabilizovaný, a od r. 2006 neprošel stěžovatel žádnou psychiatrickou léčbou. U stěžovatele byly také posouzeny sociální dovednosti, kdy v posudku, vypracovaném psychiatrem, byl učiněn závěr, že stěžovatel je schopen znovuzачlenění do společnosti. Proto posudek stanovil za cíl zajistit, aby stěžovatel získal potřebné dovednosti a znalosti pro sociální přesídlení a opětovné začlenění do své rodiny (svého domácího prostředí). V řízení před ESLP však bylo zjištěno, že stěžovatel neměl během pobytu v domově pro poskytování sociální péče k dispozici žádnou terapii, která by sloužila k tomuto účelu.

Dle posudku psychiatra byl pobyt stěžovatele v domově sociální péče velmi škodlivý pro jeho zdraví. Lékař v posudku zdůraznil, že by bylo velmi žádoucí, aby stěžovatel opustil domov co nejdříve, a to z toho důvodu, že jinak se u stěžovatele zvyšuje riziko vzniku „syndromu institucionalizace“, a to tím více, čím déle stěžovatel v domově zůstane. Posudek dále uvedl, že by pro duševní zdraví a sociální rozvoj stěžovatele bylo vhodnější, aby byl začleněn do společenského života, a to s co nejmenším počtem omezení.

Na základě těchto odborných zpráv a posudků navrhl právní zástupce stěžovatele, aby bylo znovu rozhodováno o omezené svéprávnosti stěžovatele. Opatrovník však s tímto nesouhlasil z toho důvodu, že dle názoru lékařů, sociálních pracovníků a ředitele domova sociální péče byl stěžovatel neschopen zvládnout péči o sebe sama, a proto je pro něj nejvhodnější umístění v domově sociální péče. O svéprávnosti stěžovatele nebylo rozhodováno, a to přes námitky právního zástupce stěžovatele, který namítal, že stěžovatel by měl mít možnost posoudit sám, zda chce v domově sociální péče zůstat. Poukázal rovněž na to, že takto vynucené pokračování pobytu stěžovatele v domově sociální péče, pod záminkou, že je mu

poskytováno ošetření v jeho vlastním zájmu, je prakticky odnětím svobody, což je zcela nepřijatelné.

ESLP k tomuto správně dovedil, že člověk by neměl být umístěn do ústavu bez svého souhlasu, stejně tak má právo zvolit si místo svého bydliště. ESLP v tomto ohledu rovněž poukázal na Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením.¹⁰ Ta stanoví, že státy (smluvní strany) uznávají, že osoby se zdravotním postižením mají svéprávnost na rovnoprávném základě s ostatními ve všech oblastech života. Z této Úmluvy rovněž plyne, že státy jsou povinny zajistit vhodná a účinná ochranná opatření proti zneužití práv zdravotně postižených osob. Tyto záruky musí zajistit, aby opatření týkající se uplatňování práv těchto osob respektovala vůli a preference dané osoby, zabráňovala konfliktu zájmů a nepřípustného ovlivňování. Dále aby byla přiměřená a odpovídala situaci dané osoby. Měla by také být uplatňována po nejkratší možné dobu a podléhat pravidelnému přezkumu příslušným, nezávislým a nestranným orgánem nebo soudem, přičemž tyto záruky musí být úměrné stupni, jakým uvedená opatření ovlivňují práva a zájmy dané osoby.

Proto ESLP v tomto rozhodnutí **dovodil porušení čl. 14 Úmluvy** (týkající se svobody a osobní bezpečnosti), který mj. stanoví, že tyto osoby nemohou být zbavovány svobody nezákonným nebo svévolným způsobem a že každé zbavení svobody musí být v souladu se zákonem. ESLP také dodal, že **existence zdravotního postižení nebyla za žádných okolností důvodem ke zbavení svobody. Míra ochrany, jakou nabízí stát, by neměla automaticky zbavovat dotčnou osobu možnosti projevit svou vůli, souhlas nebo odmítnout souhlas s jakýmkoli zákrokem v oblasti zdraví, nebo učinit další rozhodnutí ve své osobnostní sféře, kdykoli je daná osoba schopna tak učinit.** ESLP dovedl, že stěžovatel byl v tomto případě zbaven svobody ve smyslu čl. 5 § 1. A to i s odkazem na přítomnost objektivních a subjektivních prvků¹¹ držení.¹² ESLP dále poznamenal, že umístění stěžovatele v domově trvalo více než osm let. Stěžovatel neměl v tomto období žádnou možnost domov sociální péče opustit.¹³ Úkony stěžovatele totiž musely být schváleny jeho

7 Což je v přímém rozporu se zákonnou úpravou obsaženou v § 62 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, která stanoví, že (ani) rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezabavuje člověka práva samostatně právně jednat v běžných záležitostech každodenního života.

8 K tomu srov. Úmluvu o lidských právech a biomedicině z r. 2001, která v čl. 9 říká, že je vždy třeba brát zřetel na konkrétní přání člověka. Stejně tak čl. 12 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, kterou je Česká republika vázána (ratifikována dne 28. 9. 2009).

9 Takovýmto postupem soudu bylo jednoznačně porušeno ust. § 62 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jelikož dle tohoto ustanovení má soud při výběru opatrovníka přihlídnout k přáním opatrovance, k jeho potřebě. Má také přihlídnout i k podnětům osob opatrovanci blízkých, sledují-li jeho prospěch, a dbát, aby výběrem opatrovníka nezaložil nedůvěru opatrovance k opatrovníkovi. Zákonu tak přímo odporuje i praxí sdílený názor, že opatrovníkem může být jmenována i fiktivní či veřejně známá osoba, která reálně opatrovnictví vykonávat nebude. Proto takovýto názor není možné reflektovat.

10 Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením přijatá Valným shromážděním OSN dne 13. 12. 2006 – rezoluce A/RES/61/106.

11 Pokud šlo o subjektivní prvek, stěžovatel tvrdil, že jeho situace se lišila od situace přezkoumávání ve stížnosti č. 39187/98, *H. M. v. Švýcarsko*, ze dne 2. 2. 2002. V tomto případě totiž sama stěžovatelka souhlasila s jejím umístěním v pečovatelském domě.

12 Obdobně *Storck v. Německo*, stížnost č. 61603/00, ze dne 16. 6. 2005.

13 K tomuto se v této věci vyslovili soudci Tulkens, Spielmann a Laffranque. Ve svém částečně odlišném stanovisku deklarovali, že samostatně měl být posouzen též rozsah pravidelného přezkoumání pobytu stěžovatele v domově sociální péče. Jelikož vnitrostátní právo stěžovatele nestanoví automatické periodické posouzení potřeby zachovat opatření omezující právní subjektivitu. Tito soudci se shodli na tom, že by nadále bylo užitečné zvážít,

opatrovníkem. ESLP vzal za prokázané, že pobyt v domově způsobil stěžovateli citelné zhoršení jeho blaha a započal nástup „syndromu institucionalizace“, jinými slovy neschopnosti začlenit se do společnosti a vést normální život.

Stěžovatel v tomto případě nikdy nedal se svým umístěním v domově s pečovatelskou péčí souhlas. Stěžovatel ve své stížnosti také vytýkal státu to, že s ním nedostatečně spolupracovaly orgány sociálního zabezpečení. Stěžovateli totiž nikdy nebyla nabídnuta, a nikdy tak neodmítl, alternativní sociální péči doma. ESLP k tomu uvedl, že stát (prostřednictvím svých orgánů) je povinen vynaložit přiměřené úsilí k tomu, aby zjistil skutečné přání posuzovaných osob, a to bez ohledu na jakékoli omezení svéprávnosti, které bylo u těchto osob stanoveno.

ESLP v tomto ohledu připomněl, že první věta čl. 5 § 1 musí být vykládána tak, že stanoví pozitivní povinnost státu chránit svobodu těchto osob. V opačném případě by totiž došlo ke značným rozdílům v ochraně před svévolným zadržováním, a to by bylo v rozporu s ochranou osobní svobody v demokratické společnosti. Stát je proto povinen přijmout opatření zajišťující účinnou ochranu zranitelných osob, včetně přiměřených kroků k zabránění zbavení svobody. ESLP vyslovil, že **každé zbavení osobní svobody by mělo být v souladu s účelem čl. 5, který poskytuje ochranu osob před libovůli.**¹⁴ A to proto, že zadržení jednotlivce je natolik závažné opatření, že je odůvodněné pouze tehdy, pokud bylo řádně posouzeno a bylo zjištěno, že pro zajištění jednotlivce nebo veřejný zájem neexistuje jiné, méně přísné opatření. To znamená, že nestačí, že zbavení svobody je v souladu s vnitrostátními právními předpisy, nýbrž musí být rovněž nutné za daných okolností.¹⁵

ESLP v tomto případě rovněž konstatoval **porušení čl. 8 Úmluvy** ve spojení s čl. 13, kdy čl. 8 Úmluvy stanoví, že není stanoven žádný zásah orgánu veřejné moci do výkonu práva na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence, kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti nebo hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod druhých. Což v tomto případě nebylo dovozeno.

zda mají státy pozitivní povinnost zřídit přezkumné řízení tohoto druhu, a to zejména v situacích, kdy jsou dotyčné osoby schopny pochopit následky pravidelné revize a samy nemožou zahájit toto přezkumné řízení. K tomu srov. novelizovanou právní úpravu v ČR – bližší viz O. Szalonnás: Řízení o vyslovení nepřipustnosti držení člověka v zařízení sociálních služeb, dostupné na http://www.epravo.cz/top/clanky/řízení-o-vyslovení-nepřipustnosti-držení-cloveka-v-zarizení-sociálních-sluzeb-103576.html?utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_campaign=novinky-epravo-cz-8-11-2016.

14 Bližší viz *Herczegfalvy v. Rakousko*, stížnost č. 10533/83, ze dne 24. 9. 1992.

15 Bližší viz *Witold Litwa v. Polsko*, stížnost č. 26629/95, ze dne 4. 4. 2000.

16 K tomu srov. obdobně náleží ÚS ze dne 7. 12. 2005, sp. zn. IV. ÚS 412/04, publikovaný pod č. 223/2005 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu: „Prostřednictvím způsobilosti k právním úkonům (jednáním) a procesní způsobilosti se uvádí v život ústavní garance právní subjektivity jednotlivce (čl. 5 Listiny). Práva či nároky, které by postrádaly prostředek k ochraně jejich zachování, by byly jen prázdnými proklamacemi.“

17 K tomu srov. J. Baroš in E. Wagnerová, V. Šimíček, T. Langášek, I. Pospíšil a kol.: Listina základních práv a svobod, Komentář, Wolters Kluwer, Praha 2012.

18 Rozsudek NS ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. 30 Cdo 520/2014.

19 K tomu srov. J. Kolba in J. Kolba, M. Šuláková: Nemajetková újma způsobená protiprávním výkonem veřejné moci, 1. vydání, Leges, Praha, str. 55.

20 Srov. náleží ÚS sp. zn. IV. ÚS 412/04 citovaný výše.

Pro doplnění je nutné zmínit, že rozhodnutí o stížnosti *Stanev v. Bulgaria* bylo opatřeno odlišným stanoviskem soudce Kaladjieva. Ve svém odlišném stanovisku soudce upozornil na to, že v tomto případě rovněž nebyly státem poskytnuty dostatečné standardy pro zajištění nezbytného respektu k přáním a preferencím stěžovatele, který byl sám schopen vyjádření. V tomto případě se jednalo o **střet zájmů mezi stěžovatelem a jeho opatrovníkem**, což mělo zásadní význam pro požadovanou ochranu zranitelných osob před možným zneužitím. Opatrovník totiž zablokoval jakýkoli pokus stěžovatele o projednání jeho věci, a tím mu odepřel přístup k soudu.

IV. Rozhodování NS ČR a názor ÚS ČR v oblasti posuzování hendikepovaných osob

Omezení svéprávnosti je zásadním zásahem do práv jednotlivce, a proto je třeba důsledně dbát ochrany osob omezených ve svéprávnosti.¹⁶ Omezením svéprávnosti je totiž člověk připraven o možnost sám účinně vykonávat velké množství svých práv i o možnost domáhat se sám ochrany svých práv soudní cestou. Proto je nezbytné, aby při rozhodování o omezení svéprávnosti byly naplněny vysoké standardy.¹⁷

Nejvyšší soud ČR řešil situaci osoby, která byla zbavena způsobilosti k právním úkonům, a současně jí nebyl ustanoven opatrovník. K tomuto Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí¹⁸ stanovil, že každá osoba, která by byla zbavena způsobilosti k právním úkonům, a současně by jí nebyl ustanoven opatrovník, jehož prostřednictvím by mohla nadále svá plná práva vykonávat, může důvodně pociťovat citelný zásah do svého práva na důstojnost. Potvrdil názor, že v takovémto případě se neproказuje, jak se poškozený cítí, ale jestli má důvod se cítit poškozeným.¹⁹ NS ČR určil, že při stanovení výše zado-stiučinění mají vzít soudy v úvahu rozsudek NS ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014.

Nejvyšší soud dovedl, že nelze tolerovat postup, kdy dojde k odnětí části právní osobnosti, aniž by byl člověku, o jehož právní osobnost se jednalo, ustanoven opatrovník, prostřednictvím kterého by daný jedinec mohl nadále svá práva vykonávat. Z člověka, subjektu práv, by tak byl formálně učiněn pouhý bezprávný objekt, věc. Takové zvěčnění člověka je pak nepochybně extrémním zásahem do jeho práva na důstojnost. K tomuto se rovněž vyjádřil i **Ústavní soud ČR, který k neustanovení opatrovníka osobě zbavené způsobilosti k právním úkonům uvedl, že takovýto zásah útočí na samotnou důstojnost stěžovatele, neboť takovým rozhodnutím je z člověka vytvořen předmět, který je bezprávný.** Takovým jednáním byla formálně nastolena právní situace, v níž bylo osobě zcela zabráněno vykonávat svá práva. Avšak čl. 5 Listiny stanoví, že každý je způsobilý mít práva, což zavazuje obecné soudy, aby v opatrovníckém řízení nevydaly rozhodnutí o omezení ve svéprávnosti dříve, než určí osobu, jejímž prostřednictvím bude omezo-vaný nadále vykonávat svá práva.²⁰

V. Závěr

Opatrovníkem by tedy měla být jmenována fyzická osoba, která se jmenováním opatrovníkem souhlasí a která i z objektivního hlediska splňuje všechny potřebné podmínky pro toto jmenování. Touto fyzickou osobou může být buď někdo z příbuzných opatrovance, anebo jiná vhodná osoba. Soud by tak měl hod-

notit nejen osoby navržené na opatrovníky, ale v případě, že má pochybnosti o schopnostech a možnostech navržených opatrovníků, také šetřit možnost jmenování jiných osob. Pokud soud zjistí, že (z jakéhokoli důvodu) nelze jako opatrovníka ustanovit žádného z příbuzných ani žádnou jinou vhodnou osobu, může výjimečně jmenovat veřejného opatrovníka. Veřejným opatrovníkem je v současné době jmenována obec (zde město). Jelikož jmenování veřejného opatrovníka má být zvoleno jen jako krajní možnost, musí soud v tomto směru své rozhodnutí vždy řádně zdůvodnit.²¹ Pokud však existuje opatrovník (jiný než veřejný), který se chce opatrovnictví ujmout, měl by soud velice pečlivě vážit skutečnosti, pro které tohoto opatrovníka nejmenovat.

Co se týká úplatnosti za opatrovnictví, **opatrovník od zastoupeného opatrovance nemůže požadovat odměnu za zastoupení.** Veřejný opatrovník by měl vykonávat tuto činnost způsobem odpovídajícím výkonu správní činnosti v rámci přenesené působnosti.²² Z toho vyplývá, že financování této agendy má být poskytováno ze státního rozpočtu. Stát však dosud obcím neposkytuje finanční prostředky na výkon této konkrétní agendy, neboť jde o výkon přenesené působnosti,²³ a tudíž jde o součást příspěvku na výkon státní správy územním samosprávným celkem.²⁴

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění, v ust. § 471 odst. 2²⁵ předpokládá existenci samostatného opatrovníckého zákona. Opatrovníkem by, dle tohoto zvláštního zákona, mohlo být větší množství subjektů, např. fyzické či právnické osoby s předmětem činnosti opatrovnictví. Ve zvláštním opatrovníckém zákoně by také měla být více rozpracována ochrana při omezování práv jednotlivce.²⁶ V současné době lze k tomuto částečně využít i institut podpůrce. Přičemž je nutno zdůraznit, že jak opatrovník, tak také podpůrce může za opatrovance (podporovanou osobu) jednat široce, tedy jak v oblasti soukromoprávní, tak také v oblasti veřejnoprávní.²⁷

Je však otázkou, zda opravdu dojde ke speciální úpravě opatrovnictví. Za současného stavu je tak třeba vycházet z možností, které nám poskytuje obecná úprava občanského zákoníku. Proto je třeba klást důraz na to, **aby již ve fázi rozhodování o omezení svéprávnosti soudy při jmenování opatrovníka dbaly na vůli projevenou posuzovanou osobou.** Vůle osoby omezované ve svéprávnosti musí být vždy respektována, a to jak vzhledem k osobě opatrovníka, tak také k dalšímu rozhodování, např. o umístění do ústavní péče. Vůle osoby omezované ve svéprávnosti by nikdy neměla být, jako ve výše uvedených případech, v přímém rozporu s vůlí opatrovníků. Není proto žádoucí, aby byl jmenován opatrovník, který bude následně jednat v zásadním rozporu s vůlí opatrovance.²⁸ Již při volbě opatrovníka se rozhoduje o tom, jak (hodnotně) bude posuzovaná osoba dále žít, zda např. v domácím, rodinném prostředí či v jiných zařízeních. Či zda se bude tato osoba nadále rozvíjet nebo bude stagnovat a její potenciál samostatnosti bude spíše degradovat.

Při zjišťování názoru posuzované osoby by vždy měl být soudu znám aktuální zdravotní stav a také možnosti neposkytovat dané posuzované osobě v době posuzování „tlumicí“ medikaci, jelikož zhlédnutí a výslech posuzované osoby soudem (ke kterému je soud povinen) lze relevantně provést pouze u osoby, která není současně pod vlivem silné tlumicí medikace.

Závěrem lze tedy shrnout, že z názorů ESLP jasně vyplývá, že každý má právo na zákonné rozhodnutí týkající se

jeho soukromého a rodinného života. Je tedy zřejmé, že zejména v situacích, do kterých se dostávají zdravotně hendikepované osoby, je namísto šetřit jejich práva a svobody o to více. A to proto, že právě tyto osoby jsou zranitelnější již z té podstaty, že se nemohou ve všech ohledech zaopatřit samy.

Při zpracování této tematiky se autorka často setkává s názorem, že toto téma je nevýznamné, jelikož se vztahuje jen na malý okruh adresátů. To však není pravda. Při současném životním stylu a výskytu patologických jevů ve společnosti²⁹ lze očekávat další nárůst zdravotně hendikepovaných osob. Jak vyplývá ze statistik, zdravotním hendikepem, či dokonce příčinou vzniku invalidity se stále častěji stává duševní porucha či duševní onemocnění.³⁰ Proto se do situace, kdy bude rozhodováno o další kvalitě života či o soukromém životě, může dostat každý z nás, a to bez ohledu na věk či genetické predispozice. Proto je autorka toho názoru, že právě v právní rovině je třeba toto téma neopouštět. Ba naopak tomuto tématu věnovat dostatek pozornosti a nastavit jak právní úpravu samotnou, tak docílit její správnou aplikaci v praxi.

❖ Autorka je advokátní koncipientkou v Olomouci a studentkou doktorandského studia na katedře správního práva a finančního práva PF Univerzity Palackého v Olomouci.

- 21 Blíže viz usnesení KS v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 27. 7. 2016, č. j. 70 Co 289/2016-264, ve kterém odvolací soud též správně dovodil, že skutkové a právní závěry soudu musí najít odraz v odůvodnění rozhodnutí, které budou plně odpovídat zásadám uvedeným v § 157 odst. 2 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.
- 22 K tomu rovněž srov. i náleze ÚS ze dne 10. 7. 2007, sp. zn. II. ÚS 995/07, ve kterém konstatoval, že výkon opatrovnícké funkce je považován za výkon přenesené, nikoli samostatné působnosti obce.
- 23 Dle § 149b zák. č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění.
- 24 K tomu blíže: www.mvcr.cz/.../metodické-doporučení-pro-obce-zakladní-informace-pro-obce-jako-veřejné-opatrovníky.
- 25 „Soud jmenuje opatrovníkem osobu, kterou navrhl opatrovanec. Není-li to možné, jmenuje soud opatrovníkem zpravidla příbuzného nebo jinou osobu opatrovanci blízkou, která osvědčí o opatrovance dlouhodobý a vážný zájem a schopnost projevat jej i do budoucna. Není-li možné ani to, jmenuje soud opatrovníkem jinou osobu, která splňuje podmínky pro to, aby se stala opatrovníkem, nebo veřejného opatrovníka podle jiného zákona.“
- 26 A to s ohledem na zahraniční zdroje a judikaturu ESLP. K dalším problémům blíže rovněž viz autorčiny příspěvky: E. Pospíšilová: Rozpornost právní úpravy ČR s názory ESLP v otázce ochrany základních práv při poskytování péče osobám závislým na péči, Kontroverzní názory v právu, Sborník, Leges, Praha 2015, str. 101-106 či E. Pospíšilová: Poskytování informací v oblasti péče o osoby závislé na péči jiných osob, Acta Iuridica Olomucensia č. 2/2016, str. 157-164.
- 27 K postavení odpůrce více in M. Škurek: Institut podpůrce ve správním řízení, Acta Iuridica Olomucensia č. 9/2014, Supplementum 5: Subjekty správního řízení, str. 77-85.
- 28 K tomu § 466 o. z. stanoví, že k povinnostem opatrovníka náleží udržovat s opatrovancem pravidelné spojení, projevat o opatrovance skutečný zájem, starat se o naplnění opatrovancových práv a chránit jeho zájmy. Čemuž zjevně nelze dostát při zásadním rozporu vůle opatrovance a opatrovníka. Je také nasnadě, že skutečný zájem bude spíše projevat příbuzná (ve výše uvedeném případě tetu) opatrovance než obec či město.
- 29 K tomu blíže viz O. Skopal, M. Dolejš, J. Suchá: Vybrané osobnostní rysy a rizikové formy chování u českých žáků a žákyň, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2014. Dostupné na <http://psych.upol.cz/wp-content/uploads/2015/01/Vybran%C3%A9-osobnostn%C3%AD-rysy-a-rizikov%C3%A9-formy-chov%C3%A1n%C3%AD-u-%C4%8Desk%C3%BDch-C5%BE%C3%A1k%C5%AF-a-%C5%BE%C3%A1ky%C5%88.pdf>.
- 30 Osobami majícími dlouhodobé postižení se v souladu s Mezinárodní klasifikací nemocí a přidružených zdravotních problémů, vydanou Světovou zdravotnickou organizací v r. 2008 pod názvem „International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, ICD-10, 2nd edition“ rozumí také osoby závislé, a to jak na psychotropních látkách – poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním psychoaktivních látek (F10-F19), tak také na hraní – tzv. patologické hráčství (F63.0.). Přičemž ve stejném rozsahu vnímá osoby se zdravotním postižením také občanský zákoník.

Odměna exekutora v insolvenčním řízení

Ust. § 46 odst. 7 exekučního řádu zajišťuje pohledávce exekutora výsadní postavení, podobně jako je zajišťuje ust. § 168 odst. 2 písm. a) pohledávce insolvenčního správce.

Obecné soudy jsou povinny v případech vydávání výtěžku exekuce do insolvenčního řízení postupovat podle § 46 odst. 7 ex. řádu tak, že insolvenčnímu správci exekutor vydá vymožené plnění po odpočtu nákladů exekuce; účelně vynaložené náklady exekuce, jejichž součástí je také odměna exekutora, se nestávají součástí majetkové podstaty v insolvenčním řízení.

**Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016,
sp. zn. IV. ÚS 378/2016**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před obecnými soudy

1. JUDr. T. V. vedl jako soudní exekutor (dále jen „exekutor“) exekuci na majetek povinných J. M. a B. M. (dále jen „úpadci“), kteří dne 25. 7. 2014, v průběhu exekučního řízení, podali dlužnický insolvenční návrh. V rámci následného insolvenčního řízení bylo vydáno dne 13. 8. 2014 usnesení o předběžném opatření, jímž insolvenční soud exekutorovi povolil provést již nařízenou dražbu nemovité věci s omezením, aby byl výtěžek dosažený zpeněžením zde specifikované bytové jednotky po celou dobu k dispozici v probíhajícím insolvenčním řízení. Exekutor provedl týž den dražbu a usnesením č. j. 103 Ex 33580/12-86 udělil příklep vydražiteli s nejvyšším podáním ve výši 360 000 Kč.

2. Dne 19. 11. 2014 byl insolvenčním soudem zjištěn úpadek. Dne 28. 11. 2014 vydal exekutor usnesení, tzv. malý rozvrh podle § 337 a násl. o. s. ř., č. j. 103 Ex 33580/12-96, kterým rozhodl o rozdělení výtěžku provedené exekuce – od vymožené částky 360 000 Kč podle § 46 odst. 7 ex. řádu odečetl náklady exekuce ve výši 75 356 Kč a zbývající částku 284 644 Kč určil k vydání insolvenčnímu správci úpadců.

3. Proti tomuto usnesení soudního exekutora se insolvenční správce odvolal a odvolací soud napadeným usnesením rozhodnutí změnil tak, že se insolvenčnímu správci vydává celá vymožená částka 360 000 Kč, tedy výtěžek dražby bez odpočtu nákladů exekuce.

4. Exekutor a oprávněný z exekuce podali proti usnesení odvolacího soudu dovolání, které dovolací soud odmítl, neboť dospěl k závěru, že odvolací soud rozhodl v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu [zejm. s usnesením ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 (R 32/2015)], a neshledal důvody, aby se od právního názoru plynoucího z uvedeného usnesení odchýlil.

II. Ústavní stížnost a vyjádření dalších účastníků

5. Proti usnesení odvolacího a dovolacího soudu podal exekutor ústavní stížnost, v níž uvádí, že bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo, zejména právo na majetek a na spravedlivý

proces. Obecné soudy se podle něj dopustily nepřípustného „normotvorného“ výkladu kogentního ust. § 46 odst. 7 ex. řádu, které aplikovaly v rozporu s jeho zněním, resp. rozhodly se jej neaplikovat v celém jeho znění. Jejich výklad uvedeného ustanovení byl pro stěžovatele nepředvídatelný, nezohledňující vůli zákonodárce, specifické postavení exekutora ani princip zásluhovosti, který by měl ovládat rozhodování o nákladech exekuce.

6. Odvolací soud ve svém vyjádření uvedl, že ve věci jde o konkurenci dvou ustanovení, a to § 46 odst. 7 ex. řádu a § 5 odst. 1 insolvenčního zákona; považuje soudního exekutora za „řadového věřitele“, který měl svoji pohledávku spočívající v odměně a nákladech exekuce řádně přihlásit v insolvenčním řízení. Opačný přístup považuje za zvýhodnění jednoho z věřitelů, což odporuje zásadám insolvenčního řízení. K tomu odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 (R 32/2015 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

7. Dovolací soud považuje své rozhodnutí o nepřípustnosti dovolání za správné, neboť napadené usnesení bylo v souladu s rozhodovací praxí dovolacího soudu a nebyl důvod, aby se v této věci od své praxe odchýlil.

8. Insolvenční správce se ke stížnosti nevyjádřil.

III. Podmínky řízení

9. Ústavní stížnost byla podána včas, exekutor byl v souladu s § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), v době podání stížnosti zastoupen advokátem (stejným advokátem je nyní zastoupen i jeho nástupce v exekutorském úřadu – JUDr. L. J.). Stížnost rovněž není nepřípustná ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, neboť exekutor, slovy zákona, „vyčerpal“ všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně práva poskytuje.

10. Ústavní stížnost podala fyzická osoba vykonávající pravomoci soudního exekutora, který jako takový činí ve věcech nuceného výkonu rozhodnutí úkony soudu prvního stupně. V rámci výkonu této funkce je exekutor považován jednak za orgán veřejné moci, který není způsobilý být nositelem základních práv a svobod, zároveň však také za fyzickou osobu – podnikatele, a tedy poživatele základních práv. **Exekutor tak vystupuje ve dvojím postavení a je nutné pečlivě zvážit, zda v právě projednávaném případě lze upřednostnit jeho postavení jako fyzické osoby** (k postavení exekutora srov. stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 9. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS-st. 9/99, a ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06).

11. Aktivní legitimaci k podání ústavní stížnosti má podle relevantní části § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu fyzická osoba, jestliže tvrdí, že: 1) pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem; 2) opatřením; 3) jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručená ústavním pořádkem. Aktivní legitimaci exekutora nelze v tomto případě dovodit podle první a druhé alternativy (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2013, sp. zn. II. ÚS 2690/13). Na druhou stranu je nepochybné, že napadenými rozhodnutími došlo k zásahu do oprávněných zájmů exekutora na odměnu a náhradu ná-

kladů, jež dosud „ze svého“ vynaložil k provedení exekuce, neboť jimi byly výrazně omezeny, ne-li zcela vyloučeny, jeho možnosti, jak se odměny domoci – průmět tohoto oprávněného zájmu do majetkové sféry exekutora je tedy zjevný. Z uvedeného lze dovodit, že **napadené rozhodnutí zasáhlo exekutora ve sféře jeho činnosti, v níž vystupuje jako „podnikatel“ se svými nároky na odměnu, a v tomto ohledu základních práv požívá.** Ústavní soud proto dospěl k závěru, že jde o aktivní legitimaci založenou podle třetí alternativy, tedy jde o jiný zásah orgánu veřejné moci, konkrétně pravomocným rozhodnutím v řízení, v němž sice exekutor nevystupoval jako účastník, ale jímž bylo zasaženo do jeho oprávněných zájmů, resp. základních práv, v podobné intenzitě, jako by jím byl.

12. O ústavní stížnosti rozhodl Ústavní soud bez nařízení ústního jednání, neboť v intencích § 44 věty první zákona o Ústavním soudu dospěl k závěru, že by při něm nebylo možné očekávat další objasnění věci.

IV. Posouzení ústavní stížnosti

13. Úvodem považuje Ústavní soud za nezbytné připomenout aktuální praxi soudů při rozhodování o vydání nákladů exekuce insolvenčnímu správci a zrekapitulovat znění relevantních zákonných ustanovení.

14. Nejvyšší soud zařadil do Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 32/2015 své usnesení, jímž odmítl dovolání soudního exekutora proti rozhodnutí odvolacího soudu, který změnil exekutorovo rozhodnutí, tzv. malý rozvrh výtěžku zpeněžení majetku povinného, a uložil mu, aby celý výtěžek exekuce poukázal insolvenčnímu správci úpadců, v exekučním řízení v postavení povinných. V rozhodnutí uvádí následující: „V této věci dochází ke konkurenci dvou zákonných ustanovení, a to shora citovaného ust. § 46 odst. 7 ex. řádu a ust. § 5 odst. 1 písm. a) a b) insolvenčního zákona. Jestliže insolvenční zákon říká, že *„věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti“ (zásada poměrného uspokojení věřitelů v rámci insolvenčního řízení), nelze než dovodit, že se toto ustanovení musí vztahovat na všechny věřitele úpadce. Tímto věřitelem je nutně i soudní exekutor, kterému v průběhu exekuce vznikají náklady uvedené v ust. § 87 odst. 1 ex. řádu. V okamžiku, kdy soudní exekutor vymohl při provádění exekuce pohledávku (její část), vzniká mu právo na náhradu nákladů řízení (jako v této věci). Jestliže má z tohoto titulu pohledávku vůči povinnému – úpadci (ať již vymahatelnou podle příkazu k úhradě nákladů exekuce, nebo ne), je povinen ji přihlásit v přihlašovací lhůtě do insolvenčního řízení k jejímu uspokojení z majetkové podstaty úpadce, jak správně dovozuje dovolatel, v řadě s ostatními věřiteli. V opačném případě (rozhodnutím podle ust. § 46 odst. 7 ex. řádu a vydáním vymoženého plnění po odečtení nákladů exekuce) by došlo k nepřipustnému zvýhodnění jednoho z věřitelů úpadce. Aplikovat ust. § 46 odst. 7 větu druhou ex. řádu v jeho doslovném znění proto nelze; jinak řečeno, soudní exekutor je povinen po zahájení insolvenčního řízení na majetek v exekuci povinného vydat do majetkové podstaty úpadce jím v exekuci vymožené plnění bez odpočtu nákladů exekuce a jako věřitel úpadce náklady exekuce (svoji pohledávku) přihlásit do insolvenčního řízení.“*

15. Ust. § 46 odst. 7 ex. řádu (v době vydání napadených rozhodnutí v § 46 odst. 6 ex. řádu) přitom zní: „*Je-li exekuční řízení podle zvláštního právního předpisu přerušeno nebo zvláštní právní předpis stanoví, že exekuci nelze provést, exekutor nečiní žádné úkony, jimiž se provádí exekuce, pokud zákon nestanoví jinak. Insolvenčnímu správci nebo v rámci likvidace dědictví do likvidační podstaty exekutor vydá vymožené plnění bezodkladně po právní moci usnesení, kterým rozhodne po odpočtu nákladů exekuce o vydání vymoženého plnění insolvenčnímu správci nebo do likvidační podstaty.“*

16. Citované ustanovení exekučního řádu do něj bylo začleněno novelou č. 286/2009 Sb., kterou byl s účinností od 1. 11. 2009 změněn zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. Důvodová zpráva k relevantní problematice uvádí následující: „*Navrhovaná úprava reaguje na nový zákon o insolvenčním řízení, případně na jiné případy, kdy jiný právní předpis stanoví, že exekuční řízení nelze provést. Nestanoví-li takový předpis jinak, platí, že exekutor nečiní žádné úkony k provedení exekuce.“*

17. Ust. § 5 insolvenčního zákona (účinného od 1. 1. 2008) zakotvuje zásady insolvenčního řízení a zní: „*Insolvenční řízení spočívá zejména na těchto zásadách:*

a) *insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů;*

b) *věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti;*

c) *nestanoví-li tento zákon jinak, nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce;*

d) *věřitelé jsou povinni zdržet se jednání, směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.“*

18. Z výše uvedeného vyplývá, že zákonodárce v návaznosti na přijetí insolvenčního zákona novelizoval exekuční řád, v němž zakotvením ust. § 46 odst. 7 (dříve § 46 odst. 6) stanovil určitý postup (nejen) pro případ souběhu insolvenčního a exekučního řízení. V tomto ustanovení je **explicitně uvedeno, že exekutor si smí z částky vymožené v rámci exekuce ponechat (odpočíst) náklady exekuce a do insolvenčního řízení vydat toliko tzv. čistý výtěžek exekuce. Tímto způsobem zákonodárce zohlednil zvláštní postavení soudního exekutora a vyloučil jej podle závěru Ústavního soudu jednoznačně z řad ostatních věřitelů, ergo se na něj v této části nevztahují obecné zásady insolvenčního řízení.**

19. Obecné soudy vycházely v napadených rozhodnutích z právního názoru a závěru vysloveného v citovaném usnesení Nejvyššího soudu, který však Ústavní soud považuje za nedostatečně odůvodněný. Je-li nosným argumentem napadených rozhodnutí odkaz na usnesení ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014, je nezbytné zkoumat především, zda toto odkazované rozhodnutí obsahuje ústavněprávně akceptovatelnou argumentaci. Ústavní soud však dospěl k závěru, že Nejvyšší soud provedl výklad dvou kolidujících právních norem jednoduchého práva nedostatečně důkladně a že odůvodnění jim vyslovených právních závěrů ústavněprávním požadavkům na obsah a kvalitu nevyhovuje. Pakliže soud posuzuje

dvě kolidující právní normy, je k naplnění těchto požadavků nezbytné, aby buď aplikoval obecně uznávaná výkladová pravidla, nebo přesvědčivě vyložil, proč je právě v tomto případě není možné použít. Nepostupoval-li soud tímto způsobem, jde o projev svévole; situace je o to závažnější, pokud se takové rozhodnutí publikuje v tzv. „zelené sbírce“, která je v soudní praxi obecně používána jako pramen závazných právních názorů, přestože tomu tak formálně není.

20. Provedením systematického výkladu za použití obecných pravidel *lex specialis derogat legi generali* a *lex posteriori derogat legi priori* (viz J. Harvánek et al.: Teorie práva, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2008, str. 376) se jeví jednoznačnou aplikační přednost ustanovení exekučního řádu přijatého „v reakci na nový insolvenční zákon“, a to tím spíše, že přímo upravuje řešenou situaci, a odlišný závěr by v podstatě obsah právní normy obsažené v § 46 odst. 7 ex. řádu vyprázdnil.

21. Ústavní soud v tomto směru přisvědčuje argumentu stěžovatele, že **obecné soudy, pokud záměrně neaplikovaly výslovné znění kogentní normy zákona stanovící určitý postup, dopouštějí se svévole, neboť jim nepřísluší právo „ignorovat“ text zákona.** Soudy jsou podle čl. 95 odst. 1 Ústavy zákonem vázány; není přípustné, aby se svévolně rozhodly určitý zákon nepoužít, aniž by pomoci výkladových pravidel ústavně konformním způsobem racionálně zhodnotily, které ustanovení má aplikační přednost. Ústavní soud k tomu ve svém nálezu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, uvedl, že „*soud není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, neboť se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je však nutné se přitom vyvarovat libovůle – rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci.*“ Právě taková racionální argumentace však napadeným rozhodnutím schází. Ústavní soud je navíc přesvědčen, že nelze najít argumenty, které by překonaly výše provedený systematický výklad dotčených právních norem, podpořený interpretací vůle zákonodárce při jejich přijímání, zásadou rovnosti v právech i zásluhovosti.

22. Projevem nepřipustné svévole je rovněž závěr Nejvyššího soudu v citovaném usnesení, že exekutora je nezbytné považovat za „řadového věřitele“, a vyžadovat, aby své nároky vymáhal v insolvenčním řízení spolu s ostatními věřiteli. Uvedený závěr totiž Nejvyšší soud dostatečně nevyvětlil, neboť argumentace v tomto směru představuje toliko obecný výklad základního principu insolvenčního práva – principu poměrného uspokojování věřitelů, přičemž v odůvodnění rozhodnutí zcela absentují úvahy, zda jiná právní norma případně nezakotvuje z této zásady výjimku a zda nelze považovat nároky exekutora za privilegované. Zákonodárce má k dispozici širokou škálu způsobů, jak realizovat svoji zákonodárnou pravomoc, a je limitován toliko pravidly zakotvenými v předpisech vyšší právní síly a pravidly legislativními. Nezařadil-li nároky exekutora explicitně do výčtu privilegovaných „zapořadkových“ pohledávek, neznamená to, že těmto nárokům nemohl přiznat privilegovaný status jinak, byť v jiném právním předpisu. Právě takovou úvahu však odůvodnění citovaného usnesení Nejvyššího soudu postrádá – mají-li závěry tohoto

soudu obstát, musí z nich být zřejmé, proč nelze dojít k závěrům uvedeným v bodě 18 tohoto nálezu; Ústavní soud je však přesvědčen, že takovou argumentaci nelze nalézt.

23. Jako *obiter dictum* uvádí Ústavní soud následující:

Východiskem pro posouzení oprávněnosti požadavku na zaručenou odměnu exekutora je úvaha, že **soudní exekutor a insolvenční správce vykonávají v zásadě obdobnou činnost; cílem obou je zajistit uspokojení přihlášených věřitelů prostřednictvím autoritativního nakládání s majetkem povinného (resp. úpadce), za což jim náleží odměna. Je však zjevně neopodstatněné, aby insolvenční správce měl za tuto svoji činnost odměnu v podstatě zajištěnu, zatímco exekutor se ocitá ve stavu nepředvídatelnosti a nejistoty, zda se své odměny (a rovněž hotových výdajů, které k uspokojení věřitele vynaložil) kdy dočká a v jaké výši.** Zákonodárce zařadil nárok insolvenčního správce na odměnu a náhradu nákladů na první místo kategorie pohledávek za majetkovou podstatou [§ 168 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona], tedy pohledávek, které se uspokojují v plné výši a kdykoliv po rozhodnutí o úpadku. Stejný nárok na odměnu a náhradu nákladů by měl mít i exekutor, který provádí obdobnou činnost. Insolvenční zákon exekutora sice považuje za řadového věřitele s běžnou pohledávkou, zákonodárce však zjevně k zajištění jeho odměny zvolil jiný postup, a to právě možnost ponechat si část výtěžku zpeněžení přímo při vydávání vymoženého plnění do insolvenčního řízení. Obecné soudy tento aspekt ovšem nijak nevážíly a bez vysvětlení považují nárok exekutora na odměnu a náhradu nákladů za nárok řadového věřitele.

24. Ústavní soud neshledává žádný podstatný rozdíl mezi situací, kdy je dražen majetek povinného exekutorem a kdy insolvenčním správcem, nevidí proto důvod, aby byla za tuto činnost insolvenčnímu správci odměna zajištěna formou prvořadě zapořadkové pohledávky, zatímco exekutor by odměnu za tuto činnost musel vymáhat jako řadový věřitel. Také z tohoto pohledu proto považuje argumenty obecných soudů za nesprávné, neboť právě ust. § 46 odst. 7, které nepoužily, zajišťuje pohledávce exekutora výsadní postavení podobně, jako je zajišťuje § 168 odst. 2 písm. a) pohledávce insolvenčního správce. Závěr, že v situaci, kdy exekutor a insolvenční správce činí tentýž úkon, oba jej činí v rámci úřední pravomoci, jeden z nich právo na odměnu zajištěno má a druhý nikoliv, není opodstatněný.

25. V projednávaném případě exekutor provedl nařízenou dražbu na základě souhlasu insolvenčního soudu uděleného předběžným opatřením. Stěžít by však exekutor návrh na toto předběžné opatření podal, byl-li by si vědom, že za provedení dražby nemá zajištěnu odměnu. V rámci hospodárnosti exekučního a insolvenčního řízení je namístě, aby již zorganizovanou dražbu provedl exekutor, místo aby ji znovu musel zorganizovat insolvenční správce. Exekutor nařízenou dražbu provedl s legitimním očekáváním, že za ni obdrží odměnu, kterou si bude moci v souladu s § 46 odst. 7 ex. řádu ponechat; byl-li by si vědom, že ji bude muset odevzdat do insolvenčního řízení a jejího uspokojování se domáhat spolu s řadovými věřiteli, sotva by žádal insolvenční soud o povolení, aby ji mohl provést.

26. V situaci, kdy by insolvenční soud exekutorovi nepovolil provést dražbu a provedl by ji posléze insolvenční správce

v rámci insolvenčního řízení, jeho odměna a náhrada nákladů by byla uspokojena přednostně, a to v obdobné výši, jakou by si za její provedení ponechal exekutor. Nelze proto ani přisvědčit argumentům obecných soudů, že přednostním uspokojením nároku exekutora na odměnu a náhradu nákladů by došlo ke znevýhodnění ostatních věřitelů, neboť ti by bývali byli stejným způsobem „zkráceni“ také v situaci, kdy by dražbu provedl insolvenční správce.

V. Závěr

27. Ústavní soud dospěl k závěru, že napadenými rozhodnutími bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces z následujících důvodů: Obecné soudy rozhodly (a v obdobných případech běžně rozhodují) v intencích výkladu zákona přijatém dovolacím soudem v odmítavém usnesení ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 (R 32/2015 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Tento výklad a závěr z něj plynoucí však považuje Ústavní soud za neodůvodněný, tedy svévolný, nerespektující obecná výkladová pravidla, aniž by pro to existoval dostatečný důvod, a nelze z něj proto vycházet. Nelze připustit, aby obecné soudy nerespektovaly zákon, jímž jsou podle čl. 95 Ústavy vázány, a neprovedly výklad kolidujících právních norem odpovídajícím způsobem. Soudy v tomto případě neaplikovaly kogentní normu regulující nastalou situaci jako *lex specialis posterior* a přiklonily se k výkladu prosazovanému Nejvyšším soudem, který však Ústavní soud nepovažuje ani za správný, ani za přesvědčivě odůvodněný. Rozhodnutí obecných soudů bylo navíc pro stěžovatele ve své době nepředvídatelné.

28. Obecné soudy jsou povinny v případech vydávání výměrky exekuce do insolvenčního řízení postupovat podle § 46 odst. 7 ex. řádu tak, že insolvenčnímu správci exekutor vydá vymožené plnění po odpočtu nákladů exekuce; účelně vynaložené náklady exekuce, jejichž součástí je také odměna exekutora, se nestávají součástí majetkové podstaty v insolvenčním řízení.

29. S ohledem na výše popsané porušení základních práv stěžovatele na spravedlivý proces zaručených čl. 36 odst. 1 Listiny, porušení zásady rovnosti práv ve smyslu čl. 1 Listiny a porušení principu vázanosti soudu zákony ve smyslu čl. 95 odst. 1 Ústavy Ústavní soud ústavní stížností napadené rozhodnutí obecných soudů podle ust. § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil. Takto rozhodl mimo ústní jednání, neboť od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Odlíšné stanovisko soudce Ústavního soudu Jana Musila

Nesouhlasím s výrokem a s odůvodněním nálezu sp. zn. IV. ÚS 378/16. Podle § 22 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, k nálezu zaujímám odlišné stanovisko, které odůvodňuji takto:

1. Jsem toho názoru, že ústavní stížnost, podaná bývalým soudním exekutorem JUDr. T. V., měla být odmítnuta, resp. zamítnuta. K tomuto závěru mě vede několik důvodů:

2. Nesdílím názor, že napadená rozhodnutí obecných soudů porušují právo stěžovatele na spravedlivý proces podle

čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a princip vázanosti soudů zákonem podle čl. 95 odst. 1 Ústavy. Porušení těchto ústavních norem spatřuje nálezev v tom, že obecné soudy ve svých rozhodnutích „*záměrně neaplikovaly výslovné znění kogentní normy zákona stanovující určitý postup*“, čímž se prý dopustily svévole.

3. Konkrétně prý obecné soudy nesprávně aplikovaly ust. § 5 insolvenčního zákona, ačkoliv měly správně aplikovat ust. § 46 odst. 7 ex. řádu, čímž prý porušily uznávaná interpretační kolizní pravidla *lex specialis derogat generali* a *lex posterior derogat priori*. Navíc nálezev obecným soudům vytýká, že svůj odklon od interpretačních pravidel přesvědčivě nezdůvodnily.

4. Tyto výtky na adresu obecných soudů nepokládám za oprávněné.

5. Domnívám se totiž, že obecné soudy v posuzované věci provedly správnou interpretaci zákonných ustanovení, která stojí ve vzájemné kolizi. Soudy přitom použily obecně uznávanou metodu systematického výkladu, při níž interpretovaly sporné ust. § 46 odst. 7 ex. řádu v souvislosti s ust. § 5 insolvenčního zákona. Taková interpretace zákonné normy, bohužel zákonodárcem nepřesně formulované, je nepochybně záležitostí obecných soudů a při dodržení potřebných interpretačních pravidel a při dosažení ústavně konformního výsledku proti ní nelze nic namítat.

6. Interpretace aplikovaného ust. § 46 odst. 7 ex. řádu byla nutná proto, že zákonodárcem použitá formulace [„*Insolvenčnímu správci ... do likvidační podstaty exekutor vydá vymožené plnění bezodkladně po právní moci usnesení, kterým rozhodne po odpočtu nákladů exekuce o vydání vymoženého plnění insolvenčnímu správci nebo do likvidační podstaty.*“] je jazykově neobratná, nepřesná, tím i nejasná. Tato formulace nelogicky spojuje do jedné věty dvě různé povinnosti exekutora:

a) povinnost vydat vymožené plnění insolvenčnímu správci (přičemž zákonný text v tomto případě rozsah vydání explicitně nestanoví ani neomezuje, což připouští i interpretaci, že exekutor má vydat celé vymožené plnění, tj. bez odpočtu nákladů exekuce);

b) povinnost rozhodnout o vydání vymoženého plnění (zákonný text v tomto případě nepřesně mluví o povinnosti exekutora vydat „*usnesení, kterým rozhodne po odpočtu nákladů exekuce o vydání vymoženého plnění insolvenčnímu správci*“, aniž by text uváděl, kým a v jakém rozsahu má být tento odpočet proveden).

7. Obecné soudy, včetně Nejvyššího soudu ČR (který jako vrcholný soudní orgán má rozhodováním o mimořádných opravných prostředcích zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování – viz ust. § 14 odst. 1 zákona o soudech a soudcích), v posuzované věci při interpretaci aplikovaných zákonných norem respektovaly názor, vyslovený již dříve v judikátu Nejvyššího soudu, zveřejněném ve Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 32/2015, v němž se praví, že „*soudní exekutor je povinen po zahájení insolvenčního řízení na majetek v exekuci povinného vydat do majetkové podstaty úpadce jím v exekuci vymožené plnění bez odpočtu nákladů exekuce a jako věřitel úpadce náklady exekuce (svoji pohledávku) přihlásit do insolvenčního řízení*“.

8. Obecné soudy svůj závěr odůvodnily úvahou, že odpočtem nákladů exekuce z výtěžku provedené dražby, vydáva-

ného do majetkové podstaty v insolvenčním řízení, by došlo ke zvýhodnění jednoho z věřitelů (soudního exekutora), což by odporovalo zásadám insolvenčního řízení.

9. Na takovém závěru obecných soudů neshledávám nic protiústavního, lze jej dokonce argumentačně podepřít nejen rozporem se zásadami insolvenčního řízení, ale i ústavněprávním principem rovnosti v právech (čl. 1 Listiny) a principem rovnosti zákonného obsahu a ochrany vlastnického práva všech vlastníků (čl. 11 odst. 1 Listiny).

10. Neztotožňuji se s názorem obsaženým v bodě 22 odůvodnění nálezu, že ust. § 46 odst. 7 ex. řádu (které nález pokládá za *lex specialis*) zákonodárce zakotvil „privilegovaný status“ pohledávek soudního exekutora. Je logické předpokládat, že pokud by zákonodárce takový záměr privilegiovat pohledávky exekutora měl, zakotvil by takovou úpravu výslovně buď do ust. § 168 insolvenčního zákona (tím, že by pohledávku exekutora na úhradu nákladů exekuce zařadil mezi pohledávky za majetkovou podstatou), nebo do ust. § 337 a násl. o. s. ř., pojednávajících o rozvrhu rozdělované podstaty. Žádnou takovou výslovnou speciální úpravu však zákonodárce nepřijal.

11. Nevidím ostatně žádný racionální důvod, proč by zákonodárce měl takový „privilegovaný status“ pro uspokojení pohledávky soudního exekutora vytvářet a proč by takový status měl Ústavní soud na ústavněprávní úrovni chránit.

12. V této souvislosti poukazují zejména na stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006 sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 (dále jen „stanovisko“), v němž se mj. v bodě 5 připomíná základní premisa, vyslovená již v usnesení sp. zn. II. ÚS 150/04, totiž že „*exekutor vystupuje při své činnosti v postavení podnikatele podle obchodního zákoníku*“, z čehož pojmově vyplývá to, že musí snášet i určitá rizika. Dále se v bodě 6 stanoviska uvádí, že exekutor, jako nositel přiznané pohledávky na náhradu nákladů „*není již v postavení vykonavatele veřejné moci, ale v postavení běžného věřitele*“. V bodě 7 stanoviska se dále uvádí: „*Exekutor má totiž v průběhu exekuce dvojí postavení a jeho charakter se mění. Je totiž třeba odlišovat vlastní exekuční činnost při vymáhání pravomocného rozhodnutí, kdy vystupuje jako veřejný činitel, od jeho postavení při rozhodování soudu o nákladech řízení, kdy je v postavení účastníka řízení.*“

13. V bodě 8 stanoviska se uvádí: „*Závěry o postavení exekutora a jeho nárocích na odměnu jsou ve shodě i s právním názorem vysloveným Evropským soudem pro lidská práva ve věci Van der Musselle proti Belgii (rozsudek ze dne 23. 11. 1983), jež jsou dle názoru pléna plně použitelné na daný případ. Osoba zapsaná do seznamu exekutorů svým návrhem na zápis a provedením zápisu do seznamu dala souhlas s prováděním činnosti exekutora a s tím spojenými riziky, k nimž náleží i riziko, že ne ve všech případech dosáhne exekutor uspokojení svých zákonných nároků.*“

14. Přihlédnout je třeba rovněž k tomu, že ústavní stížnosti napadená rozhodnutí obecných soudů neodpírají exekutorovi náhradu nákladů exekuce (což by ve svém důsledku mohlo znamenat zmenšení majetku exekutora, a tedy porušení čl. 11 Listiny). Tato rozhodnutí řeší toliko dílčí problém časového okamžiku, kdy má být uspokojen nárok soudního exekutora na úhradu nákladů dražby. Konkrétně jde o otázku, zda si soudní exekutor může náklady dražby sám sobě ihned inkasovat z výnosu dražby, nebo zda má náklady, vynaložené na dražbu, uplatnit jako svou pohledávku u insol-

venčního správce v řadě ostatních věřitelů úpadce a vyčkat na rozhodnutí insolvenčního správce o poměrném uspokojení všech věřitelů úpadce.

15. Námitky proti přijatým rozhodnutím nelze vybudovat na námitce, že výtěžek insolvenčního řízení možná neumožní uspokojit exekutorův nárok na náhradu nákladů exekuce. V daném stadiu řízení, kdy dochází teprve k vydávání výtěžku dražby do majetkové podstaty úpadce, je taková námitka pouhou domněnkou či spekulací. Skutečný výsledek insolvenčního řízení může být i jiný, tj. takový, že dojde k uspokojení pohledávky soudního exekutora v celém rozsahu.

16. Za nepřiléhavou pokládám také argumentaci nálezu, srovnávající postavení soudního exekutora a insolvenčního správce při uspokojování jejich pohledávek v insolvenčním řízení, a vycházející z teze, že oba „*vykonávají v zásadě obdobnou činnost*“ (bod 23 odůvodnění nálezu). Taková argumentace je ústavněprávně irelevantní již proto, že Listina v čl. 28 zakotvuje právo na spravedlivou odměnu za práci toliko pro zaměstnance; ani soudní exekutor, ani insolvenční správce takový status nemají. Ústavním principem není ani stejnost uspokojení nároku na náhradu nákladů řízení.

17. Dodávám, že předchozími úvahami nechci nikterak snižovat či zpochybňovat postavení soudních exekutorů. Jejich role je nepochybně prospěšná a významná, což je zřejmé z právní úpravy jejich statusu v exekučním řádu nebo z toho, že jim trestní zákon v § 127 odst. 1 písm. f) poskytuje trestněprávní ochranu úřední osoby. Z tohoto postavení však nelze dovozovat privilegovaný způsob uspokojování pohledávek soudního exekutora v insolvenčním řízení.

18. Spíše jen na okraj svého disentu bych chtěl dodat několik obecných poznámek:

19. Po obsahové stránce se rozhodování obecných soudů ve věci týkalo nákladů exekučního řízení.

20. Chci zdůraznit, že Ústavní soud by měl být zásadně při posuzování otázek nákladů řízení nanejvýše zdrženlivý, jak sám opakovaně deklaroval ve své judikatuře. Jako příklad lze uvést názor vyslovený v nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2257/08, v němž se praví, že problematika nákladů řízení „... zpravidla nemůže být předmětem ústavní ochrany, neboť samotný spor o náhradu nákladů řízení, i když se může citelně dotknout některého z účastníků řízení, obvykle nedosahuje intenzity zakládající porušení jejich základních práv a svobod (srov. např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 10/98, sp. zn. II. ÚS 130/98, sp. zn. I. ÚS 30/02, sp. zn. IV. ÚS 303/02, sp. zn. III. ÚS 255/05 a další dostupná na <http://nalus.usoud.cz>). Rozhodování o nákladech řízení před obecnými soudy je zásadně jejich doménou, neboť se zde zobrazují aspekty nezávislého soudního rozhodování...“.

21. Ačkoliv Ústavní soud obecně deklaruje ve věcech nákladů řízení svou zdrženlivost, ve skutečnosti tuto zásadu příliš nerespektuje a k věcnému přezkumu napadených rozhodnutí obecných soudů o nákladech řízení nezřídka až příliš horlivě přistupuje, což nepochybně povzbuzuje potenciální stěžovatele k podávání takových ústavních stížností. To vede k tomu, že agenda, týkající se nákladů řízení, představuje značný podíl nápadu Ústavního soudu. Aniz bych měl k dispozici dlouhodobé statistické řady o předmětové skladbě nápadu Ústavního soudu, uvedu alespoň ilustrativně několik dat o počtu ústavních stížností, jejichž předmětem byly náklady řízení (někdy

společně s jinými námitkami): Takových ústavních stížností bylo podáno v roce 2011 – 567, v roce 2012 – 1 250, v roce 2013 – 537, v roce 2014 – 484, v roce 2015 – 326, v prvním pololetí 2016 – 158.

22. Lze dodat, že u nemalé části těchto ústavních stížností jako navrhovatelé figurují advokáti, soudní exekutoři a insolvenční správci.

23. Pokládám tento úkaz za velmi povážlivý a degradující roli Ústavního soudu. Má-li Ústavní soud plnit své základní poslání orgánu ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), musí při vědomí svých kapacitních možností, daných počtem 15 soudců, využívat zákonné nástroje, jak zabránit svému zahlcení. Ústavní soud ČR by měl mít v tomto směru před očima varovný příklad štrasburského Evropského soudu pro lidská práva, který si dlouho nedokázal vytvořit účinné filtrační mechanismy, kterými by se bránil proti přetížení, což vedlo k neúnosně dlouhým průtahům řízení.

K otázce přípustnosti odvolání v bagatelních věcech, resp. dělení peněžitého plnění odvolacím soudem

Je pouze věcí žalobce, čeho se svou žalobou domáhá; pokud žalobce v jedné žalobě spojí několik i samostatně projednatelných nároků a nalézací soud rozhodne o peněžitém plnění, není v pravomoci odvolacího soudu tuto částku následně členit na dílčí položky, které, každá samostatně, nedosahují hranice bagatelní částky pro odvolací řízení (§ 202 odst. 2 o. s. ř.). Opačný přístup soudu by znamenal zásah do práva na projednání věci nestranným soudem.

Nález Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3153/15

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátil stěžovatel, který se ústavní stížností domáhal zrušení usnesení městského soudu, kterým bylo odmítnuto jeho odvolání jako nepřipustné. Stěžovatel namítal, že napadeným usnesením byla porušena jeho ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), jakož i v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

V souzené věci byla rozsudkem obvodního soudu stěžovatelem, který v řízení před obecnými soudy vystupoval jako žalovaný, uložena povinnost zaplatit žalobci částku 10 600 Kč s příslušenstvím a náklady řízení. Rozsudek soudu prvního stupně napadl stěžovatel odvoláním, které městský soud odmítl jako nepřipustné a uložil stěžovateli povinnost nahradit žalobci náklady odvolacího řízení.

Stěžovatel v ústavní stížnosti uvedl, že proti rozsudku, kterým soud prvního stupně žalobě žalobce v plném rozsahu

24. V historickém vývoji si právní nauka byla vědoma potřeby chránit vrcholné státní orgány před takovým osudem, a proto např. vzniklo prastaré latinské pravidlo *minima non curat praetor*.

25. Nechci tím tvrdit, že nyní projednávaná věc má *prima facie* bagatelní charakter (i když částka 75 356 Kč jistě nepředstavuje pro Exekutorský úřad v Přerově, který zaměstnával zhruba 200 lidí a prováděl až 70 tisíc exekucí ročně, žádnou významnou sumu). Domnívám se však, že řádné posouzení sporů o náklady řízení má být zásadně ponecháno obecným soudům bez ohledu na výši sporné peněžní sumy a že Ústavní soud nemá být pokud možno do řešení takových sporů vtahován.

26. Též z tohoto důvodu se domnívám, že podané ústavní stížnosti nemělo být vyhověno.

✦ Právní věta redakce.

vyhověl, podal odvolání. Městský soud nejprve nařídil odvolací jednání, poté však jednání odročil na neurčito s tím, že ve věci bude rozhodnuto bez jednání. Následně vydal odvolací soud usnesení, kterým odvolání stěžovatele jako nepřipustné odmítl, neboť soud prvního stupně podle odvolacího soudu sice rozhodl celkem o částce 10 600 Kč, ta se však skládá ze dvou samostatných nároků uplatněných žalobcem v jedné žalobě, a jde tedy o dva nároky na zaplacení bagatelních částek (2x 5 300 Kč). Stěžovatel byl přesvědčen, že rozdělení žaloby na dvě samostatné bagatelní věci odvolacím soudem není správné a z povahy věci neplyne. Žalobní tvrzení bylo u obou nároků shodné, lišilo se pouze časovým obdobím pojištění a datem urgencye, což je patrné i z návrhu platebního rozkazu, k oběma nárokům bylo vedeno stejné dokazování; v případě žalované částky jde o jeden nárok plynoucí z jednoho závazkového vztahu. V replice stěžovatel odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2163/11 (N 97/69 SbNU 641), který považoval za aplikovatelný i v jeho věci; rozhodnutí odvolacího soudu považoval stěžovatel za nepředvídané, nepřijatelné a matoucí.

Ústavní soud v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že je oprávněn zasáhnout v případě takových pochybení obecných soudů při aplikaci procesních předpisů, která u stěžovatele vyvolávají negativní dopady na jeho ústavně zaručená základní práva. V nyní projednávané věci dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je důvodná, neboť **rozhodnutím odvolacího soudu bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces**. Rozhodnutí městského soudu vychází z předpokladu, že je primárně věcí soudu, jak posoudí žalobní návrh z hlediska výše žalované částky, resp. co do tzv. bagatelní hranice rozhodné pro přípustnost odvolání (§ 202 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“). Ústavní soud byl naopak toho názoru, že je **primárně věcí žalobce, jakým způsobem v duchu dispoziční zásady ovládající sporné řízení nakumuluje své nároky do jedné žaloby, tedy jakého „peněžitého plnění“ se v jednom řízení domáhá, a pokud „sečte“ více nároků do jedné žaloby, pak to zásadně nemůže mít vliv na přípustnost odvolání, i kdyby jednotlivé „dílní nároky“ hranici bagatelního spo-**

ru nepřesahovaly. Rozhodne-li se žalobce na základě sobě jasných a srozumitelných důvodů podat žalobu, kterou se domáhá zaplacení opakovaného plnění založeného na jednom skutkovém základě, není podle Ústavního soudu možné, aby obecný soud pro zjednodušení či zpřehlednění takto projevenou vůli měnil, bez ohledu na to, který z účastníků je takovou změnou dotčen, resp. zda je taková změna fakticky ve prospěch žalobce, jako tomu bylo právě v nyní projednávané věci.

Ústavní soud v této souvislosti poukázal na usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. Ncp 962/2011, ve kterém se uvádí: „Občanské soudní řízení spočívá na několika základních zásadách, promítajících se do jednotlivých ustanovení občanského soudního řádu. Nejvýznamnější ze zásad uplatňujících se ve sporném řízení je zásada dispoziční. Spočívá v možnosti procesních stran (především žalobce) disponovat řízením, a tím procesní iniciativu svěřuje jim, a nikoli soudu. Žalobce tedy podáním žaloby rozhodne o tom, že je řízení zahájeno, v průběhu řízení disponuje předmětem řízení, který může měnit... V souladu s touto zásadou je to žalobce, kdo ve sporném řízení jako jeho pán (*dominus litis*) prostřednictvím procesních úkonů určuje, co bude jeho předmětem. Toto právo uplatňuje již samotným podáním žaloby, v němž svými skutkovými tvrzeními a formulací žalobního petitu předmět řízení vymezí. Občanský soudní řád nestanoví, že by snad předmětem řízení musel být jediný nárok [§ 80 písm. b) o. s. ř.], a není sporu, že žalobce je oprávněn do jedné žaloby zahrnout i více nároků (v tom případě se jedná o tzv. objektivní kumulaci). Povinností soudu pak je rozhodnout o celém předmětu.“ Ústavní soud se s uvedeným názorem Vrchního soudu v Olomouci (obdobně též usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 9. 2010, sp. zn. Ncp 945/2010) ztotožnil a považoval jej za určující i pro posouzení přípustnosti odvolání v nyní projednávané věci (viz též usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2013, sp. zn. IV. ÚS 3288/13, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).

Ústavní soud zdůraznil, že v pochybnostech musí být použit pro účastníka řízení příznivější výklad aplikované právní normy. V daném případě byl podle názoru Ústavního soudu příznivější výklad vedoucí k meritornímu projednání odvolání jediný možný. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že výklad provedený odvolacím soudem je proti smyslu zákona a v rozporu s právem na spravedlivý proces. Ústavní soud konstatoval, že je zcela věci žalobce, čeho se domáhá, a je-li rozhodnuto o žalobě a výsledné peněžitě plnění převyšuje limitní hranici danou v ust. § 202 odst. 2 o. s. ř., není v pravomoci (odvolacího) soudu tuto částku následně dělit na „díličí plnění“, která, každé samostatně, limit 10 000 Kč nepřesáhne. Zákon v naposledy citovaném ustanovení hovoří o „peněžitě plnění“, nikoliv o „díličích nárocích“. Postup zvolený odvolacím soudem podle názoru Ústavního soudu nepřipustně omezuje stěžovatele jako žalovaného v právu na spravedlivý proces, na projednání jeho věci nestranným a nezávislým soudem, jak je zakotveno v čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť mu fakticky „odnímá odvolací instanci“. Uvedený postup je podle názoru Ústavního soudu o to absurdnější, mají-li obě požadovaná peněžitá plnění (2x 5 300 Kč) společný skutkový základ – jde o žalobní nárok uplatněný na totožném závazkovém základě a pouze za dvě různá období, navíc na sebe bezprostředně navazující, přičemž rozdělení na dva samostatné nároky bylo možné dovozovat výhradně z toho, že žalobce sám a na základě svých vlastních pohnutek rozdělení nárok do dvou samostatných období, před podáním žaloby jej na stěžovateli za každé období vymáhal zvlášť, následně však nárok zažaloval vcelku za obě období.

S ohledem na výše uvedené Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadené usnesení městského soudu zrušil, neboť v odvolacím řízení bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces, zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

❖ Rozhodnutí zaslala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D.,
asistentka soudce Ústavního soudu.

Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia NS k problematice rozhodování o výživném pro nezletilé děti

Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu schválilo stanovisko ke zjišťování možností, schopností a majetkových poměrů povinného v řízení o výživném pro nezletilé děti.

Jednou ze základních povinností Nejvyššího soudu je sledovat a vyhodnocovat pravomocná rozhodnutí soudů (§ 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích,

přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Občanskoprávní a obchodní kolegium tak přijatým stanoviskem, vedle samotného rozhodnutí o dovolání, přispívá ke sjednocování rozhodovací činnosti obecných soudů v oblasti rodinného práva.

Stanovisko, schválené kolegiem dne 19. 10. 2016 pod sp. zn. Cpjn 204/2012, vychází z vyhodnocení rozhodovací činnosti přibližně 400 rozhodnutí soudů prvního stupně a odvolacích soudů jednak v období před přijetím nového občanského zákoníku, rovněž tak i po 1. 1. 2014, se zaměřením na to, které judikaturní závěry ob stojí i za nové právní úpravy a jak se do rozhodovací činnosti soudů v oblasti rodinného práva promítá nová právní úprava rodinného práva, systematicky zařazená do občanského zákoníku.

Tematicky se stanovisko zabývá vyživovací povinností prarodičů a dalších předků vůči dítěti, náležitostmi odůvodnění rozhodnutí o schválení dohody rodičů o výživném, vyživovací povinností osob, které mají příjem z jiné než

závislé činnosti, či otázkou, zda lze po 1. 1. 2014 spolu s dlužným výživným přiznat oprávněnému i zákonné úroky z prodlení.

Na posledně uvedenou otázku odpovídá záporně s odkazem na specifickou povahu výživného, které, vedle majetkové stránky, vykazuje i bezprostřední vázanost na vztahy osobní. Podrobně se stanovisko zabývá i otázkou tzv. potenciálního příjmu, z hlediska podmínek jeho užití na zjištěný skutkový stav, vztahu k trestnímu řízení, podmínek trhu práce, dohod o rozvázání pracovního poměru, jakož i potenciálního příjmu rodiče žijícího v zahraničí.

Ze stanoviska sp. zn. Cpjn 204/2012:

I. Vyživovací povinnost prarodičů a dalších předků vůči dítěti nastupuje tehdy, jestliže rodič nemůže své vyživovací povinnosti být i částečně – do 31. 12. 2013 tehdy, neplnil-li rodič vyživovací povinnost v rozsahu uspokojujícím nutné potřeby dítěte – dostát z objektivních důvodů nebo je-li vyloučeno, aby plnění vyživovací povinnosti mohlo být na rodičích vymáháno. Výživné prarodičům a dalším předkům vůči dítěti po 1. 1. 2014 soudy stanoví v rozsahu odpovídajícím odůvodněným potřebám oprávněného a jeho majetkovým poměrům, jakož i schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům povinného (povinných); **zákon však nestanoví kritérium shodné životní úrovně dítěte s životní úrovní prarodičů a dalších předků.** Řízení o vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků k nezletilému dítěti soud zahájí, nebo tyto osoby do probíhajícího řízení o vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti přibere, z úřední povinnosti, a to v okamžiku, kdy vyjde najevo, že rodiče dítěte nemohou své vyživovací povinnosti dostát.

II. V odůvodnění rozhodnutí o schválení dohody rodičů o výživném soud uvede, jaká zjištění učinil o oprávněných potřebách dítěte na straně jedné, a schopnostech, možnostech a majetkových poměrech povinných a jejich životní úrovni na straně druhé, s přihlédnutím k tomu, kdo a v jakém rozsahu o dítě osobně pečuje, a to alespoň v takovém rozsahu, aby bylo zřejmé, že dohoda rodičů není ve zjevném rozporu se zájmy dítěte.

III. Rozhoduje-li soud po 1. 1. 2014 o dlužném výživném pro děti, **nelze oprávněnému společně s dlužným výživným přiznat i zákonné úroky z prodlení.**

IV.A. Při určení výše potenciálního příjmu soud nevychází z vyššího příjmu, kterého povinný dříve dosahoval, ale z příjmu, kterého by s ohledem na své skutečné schopnosti a možnosti (popř. i majetkové), dané mimo jiné jeho fyzickým stavem, nadáním, vzděláním, pracovními zkušenostmi a nabídkou a poptávkou na rozumně regionálně určeném trhu práce mohl dosahovat.

IV.B. Na splnění podmínek uvedených v ust. § 913 odst. 2 o. z. (dříve ust. § 96 odst. 1 zákona o rodině) lze usuzovat zejména tam, kde povinný dlouhodobě vykazuje účetní ztrátu, jestliže byl opakovaně sankčně vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání, vyhýbá se nabízené práci odpovídající jeho věku, zdravotnímu stavu a vzdělání, zavinil, že mu nevznikl nárok na invalidní důchod pro nesplnění doby pojištění, vzdal se bezúplatně či za zjevně nepřiměřeně nízkou úplatu nemo-

vitosti či jiné věci vyšší majetkové hodnoty, z níž mohl mít majetkový prospěch, či podílu na ní apod.

IV.C. Výkon vazby nebo trestu odnětí svobody, jde-li o trestný čin zanedbání povinné výživy ve smyslu ust. § 196 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, či úmyslný trestný čin, odůvodňuje závěr o potencialitě příjmu povinného, který po dobu trvání vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody nemá žádné příjmy. Povinnost hradit výživné ve výši odpovídající potenciálnímu příjmu povinného však soud nestanoví, bylo-li by to v rozporu s nejlepším zájmem dítěte.

IV.D. Za potenciální příjem je možné považovat jen takový příjem, který odpovídá jak schopnostem a možnostem povinného, tak zejména nabídce a poptávce na rozumně regionálně určeném trhu práce, která je schopnostem a možnostem povinného adekvátní.

IV.E. Potenciální příjem se vztahuje k pracovní činnosti, kterou povinný rodič s ohledem na své schopnosti a možnosti může vykonávat, jakož i k nabídce a poptávce na rozumně regionálně určeném trhu práce, nikoliv k potenciálním náhradám (nemocenským dávkám), které by (hypoteticky) bylo možné odvodit z potenciálního příjmu.

IV.F. U pracovních poměrů rozvázaných po 1. 1. 2012 dohodou podle ust. § 49 zákoníku práce nelze bez dalšího dovodit splnění podmínek uvedených v ust. § 913 odst. 2 o. z. (§ 96 odst. 1 zákona o rodině).

IV.G. Potenciálním příjmem povinného rodiče žijícího v zahraničí je příjem, kterého by mohl dosahovat s ohledem na jeho schopnosti a možnosti a nabídku a poptávku na rozumně regionálně určeném trhu práce.

V. U povinných k plnění vyživovací povinnosti, kteří mají příjem z jiné než závislé činnosti, soudy nehodnotí pouze evidenční údaje o hospodaření, ale jejich celkovou životní úroveň, na které děti mají právo se podílet (§ 915 odst. 1 o. z.).

Celé stanovisko Cpjn 204/2012, včetně rozsáhlého odůvodnění, je k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, ve vyhledávací rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu.

NOVINKA C. H. BECK

Svejkovský/Vojtek/Arnoštová a kol.

Zdravotnictví a právo

2016, vázané, 488 stran
cena 1 290 Kč, obj. číslo VP2

Objednávejte na www.beck.cz

inzerce

Odměna advokáta – dobré mravy

Snížení odměny podle § 5 vyhl. č. 177/1996 Sb. nevyklučuje uplatnění korektivu dobrých mravů podle § 3 odst. 1 o. z.

**Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2016,
sp. zn. 33 Cdo 1590/2016**

Odůvodnění:

Okresní soud Praha-západ rozsudkem ze dne 17. 4. 2015, č. j. 8 C 131/2014-128, uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 400 000 Kč se specifikovanými úroky z prodlení, žalobu co do 476 998,16 Kč s příslušenstvím zamítl a rozhodl o nákladech řízení.

Rozsudkem ze dne 15. 10. 2015, č. j. 27 Co 337/2015-168, Krajský soud v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně v obou výrocích o věci samé a ve výroku o nákladech řízení potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud uzavřel, že přiznání odměny za právní služby ve sjednané výši (876 998,16 Kč) by bylo nepřiměřené, protože „*právní pomoc musela být při daném způsobu sjednání odměny jako podílové v době uzavření smlouvy ... nepochybně očekávána ve větším rozsahu, než ve skutečnosti nakonec poskytnuta byla*“. Vzhledem k okolnostem zjištěným v řízení před soudem prvního stupně má tedy žalobkyně nárok jen na část smluvní odměny (400 000 Kč) a – pokud jde o částku 476 998,16 Kč – nedovoluje její přisouzení ust. § 3 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (viz § 3028 zákona č. 89/2012 Sb., dále jen „o. z.“); výkon jejího práva vyplývajícího z platné smlouvy o poskytování právní pomoci je totiž v rozporu s dobrými mravy.

Žalobkyně v dovolání, jímž podle obsahu podání napadla rozsudek ve výroku, kterým odvolací soud potvrdil zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, namítla, že skutkové okolnosti, z nichž odvolací soud vycházel, vylučují aplikaci § 3 odst. 1 o. z. Vzájemnou provázanost § 5 vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), dále jen „vyhl. č. 177/1996 Sb.“, a § 3 odst. 1 o. z. vysvětluje tak, že není-li důvod pro snížení odměny podle § 5 vyhl. č. 177/1996 Sb., neměl by být („*vyjma zcela excesivních případů*“) prostor pro uplatnění korektivu dobrých mravů. Vnitřně rozpornou shledává argumentaci, podle níž právní pomoc poskytla v intencích toho, co bylo sjednáno („*ve zcela očekávatelném rozsahu*“), se závěrem odvolacího soudu o očekávaném „*větším rozsahu*“ právních služeb. Upozorňuje, že právní služby žalovanému poskytla v rozsahu, který odpovídal tomu, co bylo sjednáno, a že žalovaný žádné další požadavky ve smyslu čl. 1.3 smlouvy nevnesl.

Žalovaný v dovolání – podle svého obsahu jen proti výroku, jímž odvolací soud potvrdil žalobě vyhovující rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé – v první řadě polemizuje se skutkovým stavem, z něhož odvolací soud vycházel při právním posouzení žalobou uplatněného nároku, a své právní závěry následně formuloval na základě jiného než odvolacím soudem zjištěného skutku (že žalobkyně neposkytla za celou

dobu trvání právního vztahu s žalovaným žádné právní služby a nevykonala pro něho žádnou činnost).

Nejvyšší soud věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srov. čl. II bod 1, 7 zák. č. 404/2012 Sb., čl. II bod 2 zák. č. 293/2013 Sb., dále jen „o. s. ř.“).

Dovolání žalovaného není přípustné.

Podle ust. § 237 o. s. ř. je dovolání – není-li stanoveno jinak – přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (srov. § 239 o. s. ř.).

Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení (§ 241a odst. 3 o. s. ř.).

Dovolání žalovaného je založeno na námitkách týkajících se skutkového stavu zjištěného v řízení před soudem prvního stupně a převzatého odvolacím soudem. Platí však, že uplatněním dovolacího důvodu podle § 241a odst. 1 a 2 o. s. ř. není zpochybnění právního posouzení, vychází-li z jiného skutkového stavu, než z jakého vyšel při posouzení věci odvolací soud. I když žalovaný odkázal na dvě rozhodnutí Nejvyššího soudu, od nichž se měl odvolací soud při řešení otázky použití § 3 odst. 1 o. z. odchýlit (rozsudky ze dne 19. 6. 2003, sp. zn. 33 Odo 506/2001, ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2126/2009), zpochybňoval v jejich kontextu pouze skutkové závěry týkající se obsahu a rozsahu poskytnutých právních služeb; žádnou otázku hmotného nebo procesního práva, jež by byla s to založit přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř., nepředložil.

Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného odmítl (§ 243c odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání žalobkyně je přípustné, protože rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu; předpoklady použitelnosti § 3 odst. 1 o. z. na výkon práva na odměnu vyplývajícího z platné smlouvy o poskytování právních služeb posoudil v rozporu s tím, co je uvedeno níže.

Právní posouzení je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. je smluvní odměna ujednáním mezi advokátem a klientem o částce, za niž bude právní služba poskytnuta, anebo o způsobu jejího určení. Neposkytuje-li advokát právní služby ve sjednaném rozsahu, přísluší mu poměrná část smluvní odměny, není-li dohodnuto jinak (§ 5 vyhl. č. 177/1996 Sb.).

Podle § 3 odst. 1 o. z. výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.

Odvolační soud vyšel z toho, že smlouvou o poskytování právní pomoci z 15. 7. 2010 se žalobkyně zavázala poskytovat žalovanému právní služby ve věci vedené u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky pod sp. zn. Rsp 353/09 proti ATLANTIK finanční trhy, a. s., a žalovaný se zavázal zaplatit žalobkyni odměnu. Odměnu za právní služby sjednali účastníci jako podílovou [z vymožené (nebo zachráněné) částky (jistiny bez příslušenství) ve třech pásmech, a to z částky do 70 000 000 Kč 3 % + DPH, z částky převyšující 70 000 000 Kč do 100 000 000 Kč 6 % + DPH a z částky nad 100 000 000 Kč 10 % + DPH]. V odměně byly zahrnuty hotové výdaje (vnitrostátní poštovné, telekomunikační a faxové poplatky, místní přepravné na území hl. m. Prahy a cestovné na území České republiky). Rozsah právních služeb byl dohodnut tak, že agenda zahrnuje zejména a) telefonické konzultace při řešení právních problémů nesporné a sporné agendy zadané klientem, sepsání doporučení a návrhů na řešení kauzy, účast na dohodnutém jednání v souvisejících záležitostech, b) sepsání právních rozborů, smluv a příprava dokumentů a další právní služby na požádání klienta, účast na ostatních dohodnutých jednáních neuvedených v písmenu a), c) příprava a sepisování podání souvisejících s kauzou, jednání se státními a jinými orgány, zastupování při jednáních před státními a jinými orgány a další právní služby na požádání klienta (čl. 1.2). Podle čl. 1.3 věty první měla žalobkyně právní službu poskytovat „na základě požadavků a instrukcí klienta ve formě předepsané právními předpisy“. Žalobkyně na základě uvedené smlouvy poskytla žalovanému právní služby spočívající v převzetí věci a přípravě zastoupení, v účasti na jednání v rozsahu 30 až 60 minut a ve třech až čtyřech telefonických konzultacích. Dále bylo zjištěno, že v době před uzavřením smlouvy s žalovaným poskytovala žalobkyně žalovanému právní pomoc v dané věci prostřednictvím smlouvy o poskytování právní pomoci, již – s vědomím a souhlasem žalovaného – uzavřela 30. 10. 2009 s Profidebt, s. r. o., která spor žalovaného s ATLANTIK finanční trhy, a. s., financovala. Po ukončení spolupráce žalovaného s Profidebt, s. r. o., dohodou z 22. 4. 2010, poskytovala právní služby žalovanému, jehož tehdy zastupovala na základě smlouvy z 1. 9. 2007 advokátní kancelář Hartmann, Jelinek, Fráňa a partneři, s. r. o., žalobkyně podle smlouvy z 15. 7. 2010. Právní služby poskytované žalobkyni měly „převážně“ konzultační charakter, žalobkyně byla ke spolupráci přibrána jako expertka na rozhodčí řízení, přímo žádné listiny nepřipravovala, ale podílela se na výběru rozhodce a konzultovala zásadní dokumenty.

Ust. § 3 odst. 1 o. z. dává soudu možnost posoudit, zda výkon subjektivního práva je v souladu s dobrými mravy, a v případě, že tomu tak není, umožňuje mu odepřít ochranu výkonu práva, které sice je v mezích zákona, avšak v konkrétní situaci může jeho realizace znamenat nepřiměřenou tvrdost. Pod pojmem dobré mravy je třeba rozumět souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních

(srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2001, sp. zn. 29 Cdo 228/2000, ze dne 29. 7. 2002, sp. zn. 33 Odo 115/2001, ze dne 25. 10. 2004, sp. zn. 33 Odo 538/2003, ze dne 7. 12. 2004, sp. zn. 33 Odo 1244/2004, ze dne 16. 3. 2005, sp. zn. 33 Odo 29/2005, ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 25 Cdo 722/2005, ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1406/2007, a ze dne 24. 7. 2009, sp. zn. 33 Cdo 4398/2007).

Nejvyšší soud již v mnoha svých rozhodnutích (srov. např. rozsudky ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/96, ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. 33 Cdo 754/2007) vyložil, že rozhodnutí o tom, zda jsou splněny podmínky pro použití § 3 odst. 1 o. z., je třeba učinit vždy po pečlivé úvaze, v jejímž rámci musí být zváženy všechny rozhodné okolnosti případu, tj. jak okolnosti, které uplatňuje ten, kdo se uvedeného ustanovení dožaduje (v projednávaném případě žalovaný), tak všechny okolnosti na straně toho, kdo se výkonu práva domáhá (v projednávaném případě žalobkyně). Odpovídající úsudek soudu musí být podložen konkrétními skutkovými zjištěními a musí současně přesvědčivě dokládat, že tato zjištění dovolují přijmout závěr, že výkon práva je či není v rozporu s dobrými mravy.

Nelze souhlasit s názorem žalobkyně, že pokud není důvod pro snížení odměny podle § 5 vyhl. č. 177/1996 Sb., neměl by být – vyjma zcela excesivních případů – prostor ani pro uplatnění korektivu dobrých mravů podle § 3 odst. 1 o. z. Dobré mravy jsou institutem, který prolíná více či méně celý právní řád a korekce výkonu subjektivních práv jejich prostřednictvím může být použita (odůvodňují-li to okolnosti dané věcí) primárně kdykoliv, tedy bez ohledu na další možné zákonem dovolené korektivy, jak to předpokládá např. § 5 vyhl. č. 177/1996 Sb. **Soulad obsahu právního úkonu – stejně jako soulad výkonu subjektivního práva s dobrými mravy – musí být posuzován vždy, bez ohledu na to, že právní úkon byl výsledkem svobodného ujednání mezi účastníky** (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1583/2000).

Není pochyb o tom (a ani účastníci tento závěr nenapadli), že obecná možnost sjednání smluvní odměny advokáta jako podílové je dovolena (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2126/2009). **V projednávané věci je – jak správně dovedl odvolací soud – podílová odměna v rozpětí 3% až 10% podle výše vymožené částky přiměřená charakteru sjednané právní služby** (konzultace ve vztahu k rozhodčímu řízení), okolnosti zastoupení žalovaného další advokátní kanceláří (z níž plyne „objektivně omezený možný rozsah uvažované právní pomoci při sjednání smlouvy mezi účastníky“), uzavření smlouvy s žalobkyní v závěrečné fázi rozhodčího řízení, tomu, že žalovaný žádné další právní služby podle čl. 1.3 věty první smlouvy nevyžadoval, hodnotě a složitosti kauzy (ve sporu o pohledávku ve výši přesahující 146 000 000 Kč bylo žalovanému přiznáno 24 361 072 Kč) a okolnosti, že odměna byla závislá na výsledku, tj. výši peněžitého plnění vymoženého pro žalovaného, nikoliv na počtu poskytnutých úkonů právní služby či počtu hodin nebo jiných časových jednotek. **Závěr odvolacího soudu (i soudu prvního stupně), že částečné nepřiznání sjednané odměny odůvodňuje ust. § 3 odst. 1 o. z., není správný. S ohledem na výše uvedenou konstantní judikaturu dovolacího soudu není možné uvažovat o snížení podílové odměny za použití institutu dobrých mravů.** Jestliže soudy obou stupňů po skutkové stránce zjistily, že některé úkony právní

služby, jejichž rozsah byl demonstrativním způsobem vymezen v čl. 1.2.1 smlouvy, byly žalobkyní poskytnuty, **nelze pro rozpor s dobrými mravy sjednanou odměnu snížit (a zčásti nepřiznat) s ohledem na rozsah poskytnutých služeb; ten lze brát v potaz jen při hodnocení přiměřenosti odměny ve smyslu § 5 vyhl. č. 177/1996 Sb.** Princip dobrých mravů je natolik specifickým institutem, že jeho případné použití je možné v pouze odůvodněných případech tak, aby nedocházelo k nedůvodnému narušování právní jistoty při plnění povinností z platných smluv. Soukromé právo obecně je založeno na stěžejní zásadě autonomie vůle a na zásadě „*pacta sunt servanda*“. To, že smlouvy mají být dodržovány, bývá považováno za nejvyšší zásadu právní, resp. za nejvyšší přirozenoprávní normu, od které je odvozeno veškeré objektivní právo (bližší např. V. Knapp: Teorie práva, I. vydání, C. H. Beck, Praha 1995, str. 84). Ne-ní-li proto zákonný důvod omezovat zásady autonomie vůle a „*pacta sunt servanda*“, pak je třeba primárně vykládat zákonná ustanovení ve prospěch těchto zásad; opačný výklad by byl v rozporu s čl. 2 odst. 4 Ústavy a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2010, sp. zn. II. ÚS 3292/09).

Z judikatury Soudního dvora EU

Provozovatel obchodu, který nabízí zdarma přístup k wifi síti, není odpovědný za porušení autorských práv, jehož se dopustil uživatel. Takovému provozovateli však může být za účelem ukončení či předejití tohoto protiprávního jednání uloženo, aby svou síť zabezpečil heslem.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. 9. 2016 ve věci C-484/14

Tobias Mc Fadden je vedoucí obchodu se světelnou a zvukovou technikou, v němž veřejnosti nabízí přístup k wifi síti zdarma, aby ke svému zboží a službám přilákal potenciální zákazníky. V roce 2010 bylo prostřednictvím této sítě veřejnosti protiprávně nabídnuto ke stažení hudební dílo, k němuž má autorská práva společnost Sony. Zemský soud Mnichov I., rozhodující ve sporu mezi společností Sony a T. Mc Faddenem, měl za to, že T. Mc Fadden neporušil dotčená autorská práva osobně. Zvažoval však jeho nepřímou odpovědnost za toto protiprávní jednání z důvodu nezabezpečení jeho wifi sítě. Vzhledem k pochybnostem, zda takové nepřímé odpovědnosti nebrání směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu předložil Soudnímu dvoru EU několik otázek. Směrnice 2000/31/ES vylučuje odpovědnost zprostředkujícího poskytovatele za protiprávní činnost třetí osoby, pokud poskytování spočívá v „prostém přenosu“ informací. Toto vyloučení odpovědnosti je vázáno na splnění tří kumulativních podmínek: 1) poskytovatel není původcem přenosu, 2) nevolí příjemce přenášené informace a 3) nevolí ani nezmění obsah přenášené informace.

V rozsudku Soudní dvůr EU nejprve konstatoval, že bezplatné zpřístupnění wifi sítě veřejnosti za účelem přilákání potenciálních zákazníků ke zboží nebo službám obchodu představuje „službu informační společnosti“ ve smyslu směrnice. Soudní

Jelikož rozhodnutí je v řešení dovoláním otevřené otázky v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn důvodně, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v dovoláním napadeném rozsahu (včetně akcesorických nákladových výroků) podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil; zrušeno bylo i rozhodnutí soudu prvního stupně v části, již byla žaloba zamítnuta, neboť kasační důvody se vztahují i na něj (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Soudy nižších stupňů jsou vázány právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 věta první, § 226 odst. 1 o. s. ř.).

V dalším řízení soudy zváží, zda rozsah právních služeb skutečně na základě předmětné smlouvy poskytnutých odůvodňuje poměrné snížení sjednané smluvní odměny.

O nákladech řízení rozhodne soud v novém rozhodnutí (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

❖ Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil
Mgr. VLADIMÍR JANOŠEK, advokát v Brně.

dvůr EU dále potvrdil, že v případě splnění všech tří uvedených podmínek nenese poskytovatel, který, jako T. Mc Fadden, zprostředkovává přístup ke komunikační síti, odpovědnost. Z toho vyplývá, že se nositel autorských práv nemůže vůči tomuto poskytovateli domáhat náhrady škody na základě toho, že tato síť byla použita třetími osobami k porušení jeho práv. Jelikož takový návrh nemůže obstát, je rovněž vyloučeno, aby se nositel práv mohl domáhat náhrady výdajů spojených s výzvou nebo náhradou nákladů řízení vynaložených v souvislosti s touto žalobou.

Směrnice 2000/31/ES však nebrání tomu, aby se nositel práv u vnitrostátního soudního nebo správního orgánu domáhal toho, aby bylo takovému poskytovateli nařízeno ukončit veškeré porušování autorských práv, jehož se dopouští jeho zákazníci, nebo takovému porušení předcházet.

Soudní dvůr EU konstatoval, že příkaz k zabezpečení internetového připojení heslem může zajistit rovnováhu mezi právy duševního vlastnictví nositelů autorských práv na jedné straně a právy na svobodu podnikání poskytovatelů přístupu a svobodu informací uživatelů sítě na straně druhé. Soudní dvůr EU zejména uvedl, že takové opatření je s to odradit uživatele sítě od porušování práv duševního vlastnictví. Soudní dvůr EU však v tomto ohledu zdůraznil, že je k zajištění tohoto odrazujícího účinku nezbytné, aby byli uživatelé povinni uvést svou totožnost k získání hesla z důvodu zamezení jejich anonymního jednání.

Směrnice 2000/31/ES na druhou stranu výslovně vylučuje přijetí opatření týkající se dohledu nad informacemi přenášenými přes danou síť. Stejně tak není s to uvést do rovnováhy vzájemně si konkurující výše uvedená práva opatření spočívající v úplném přerušení internetového připojení, aniž by bylo zváženo přijetí opatření méně zasahujících do svobody podnikání provozovatele tohoto připojení.

❖ Zpracovala JUDr. HANA RÝDLOVÁ.

Celé znění rozsudku v češtině naleznete na <http://curia.europa.eu>.

**Petr Liška, Karel Dřevínek,
Stefan Elek, Petr Koták
a Tomáš Rydl:**

Zákon o bankách. Komentář

Wolters Kluwer, Praha 2016,
668 stran, 1195 Kč.

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“) je základní normou pro oblast bankovníctví, upravující právní postavení a podnikání bankovních subjektů v České republice. Jedná se o zákon, který byl přijat v závěru roku 1991 a nabyl účinnosti dnem 1. 2. 1992. Touto právní úpravou byl poprvé po roce 1989 určen právní rámec pro fungování bank v tržním prostředí, která od té doby provází již po čtvrtinu století tuzemské bankovníctví jako jeho základní právní úprava a která v sobě odráží vývoj právního prostředí tuzemského bankovníctví za tuto uplynulou dobu.

Na měnící se podobě zákona o bankách tak lze sledovat vývoj právní regulace v bankovníctví od poměrně skromných počátků, které umožnily velký rozmach tuzemského bankovního sektoru a vznik soukromých bank na straně jedné, ale i četné problémy bank v letech devadesátých, přes narůstající sofistikovanost a aproximaci českého bankovního práva s právem evropským na přelomu století, další nárůst komplexnosti a plnou harmonizaci s komunitárním právem v letech minulých až po současný stav vyznačující se značnou složitostí (a s tím spojenou malou přehledností), reflektující reakci Evropské unie a České republiky jako jejího členského státu na finanční a hospodářskou krizi z konce minulých dekád tohoto století.

Zákon o bankách za uplynulé čtvrtstoletí nabyt na objemu více než desetkrát (z původních 4 439 slov v roce 1992 na současných 49 539 slov) a byl dotčen více než šedesáti novelizacemi. Těžiště právní úpravy bankovního sektoru se vlivem vytvářející se bankovní unie v rámci EU přesunulo z ryze tuzemských právních pramenů směrem k pramenům evropského práva unijního, a k dokonalému poznání právního rámce bankovní regulace v České republice je tak nutné číst zákon o bankách v souvislosti s re-

levantními evropskými právními předpisy¹ [jakým je zejména např. tzv. nařízení CRR, tedy nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. 6. 2013 o omezitelných požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012] i dalšími českými právními předpisy, vycházejícími z evropského bankovního práva.²

V narůstající složitosti českého bankovního práva tak stále aktuálněji vyvstává potřeba kvalitního průvodce touto oblastí, odborného díla, jež zájemci pomůže vidět pravidla daná ustanoveními zákona o bankách v jejich souvislostech a interpretační šíři. Recenzovaný komentář vychází vstříc uvedené potřebě a předkládá odborné čtenářské veřejnosti vítaný zdroj informací o interpretaci a aplikaci zákona o bankách, jaký zde již několik dlouhých let chyběl.

Autoři recenzovaného díla v něm podávají zaslíbený výklad o ustanoveních komentovaného zákona i dalších právních předpisů, určujících pravidla pro podnikání v bankovníctví. Z textu předkládaného komentáře zřetelně vystupují zkušenosti autorů s právními vztahy, vyskytujícími se v bankovním sektoru, jakož i jejich hluboká teoretická fundovanost a praktická obeznamenost s problematikou bank, jejich právního postavení, organizace a činnosti.

Recenzovaný komentář je čtivý, srozumitelný a z hlediska systematického vhodně a ústrojně členěný. Přínosné jsou odkazy na související ustanovení zákona, související předpisy a související literaturu, uváděné za jednotlivými komentovanými paragrafy. Za obzvláště přínosné pak považují uvádění související judikatury s relevant-

ními úryvky, resp. právními větami judikátů za některými komentovanými ustanoveními zákona o bankách.

V této souvislosti však nemohu nevyjádřit určité politování nad tím, že taková související judikatura je uvedena jen u relativně malého počtu paragrafů komentovaného zákona. Z pohledu uživatele prezentovaného komentáře je totiž judikatura velmi cenným zdrojem informací o způsobu aplikace a interpretace komentovaného zákona. Přítomnost judikatury posunuje komentář každého zákona na vyšší úroveň, obohacujíc vlastní text zákona nejen o – mnohdy akademický – názor autorů, nýbrž také o názor potvrzený v aplikační praxi soudní autoritou. I když jsem si vědoma, že zdaleka nikoli ke každému ustanovení zákona o bankách relevantní judikatura existuje, domnívám se, že předkládaný komentář by mohl být ještě hodnotnější, kdyby obsahoval větší množství souvisejících judikátů, včetně např. judikatury Soudního dvora Evropské unie, jehož právní názory na pravidla uplatňovaná v bankovním sektoru jsou pro Českou republiku významné i tehdy, pokud se daný judikát přímo netýká žádné z bank působících v tuzemsku, s ohledem na to, že velká část právních pravidel upravujících bankovní sektor, včetně zákona o bankách, je výsledkem unijní harmonizace či unifikace.

I přes výše uvedenou drobnou výtka považuji recenzovaný komentář za velmi kvalitní dílo, které je původní a odpovídá obvyklým parametrům vědeckého díla. Komentář je vybaven poznámkovým aparátem a ke komentovaným paragrafům jsou doplněny odkazy zmiňované výše, což vše přináší čtenáři textu vítanou

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. 5. 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. 6. 2013 o omezitelných požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012. Čl. 51 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o omezitelném dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky.

² Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu.

přidanou hodnotu a rozšiřuje odborné i laické využití komentáře.

Významným a vysoce kladně hodnoceným přínosem posuzovaného komentáře je, že reaguje na nejnovější vývoj pozitivního bankovního práva a přináší první odborný právní výklad k novým institutům a právním vztahům, vyplývajícím např. ze zřízení Garančního systému finančního trhu a s tím spojených změn v pojištění pohledávek z vkladů, ze zavedení evropsky unifikovaných ozdravných postupů a řešení krizí v bankách atd.

Jsem přesvědčena, že recenzovaný komentář se stane vítanou pomůckou nejen pro pracovníky bank a další uživatele v sektoru bankovníctví a v oblasti bankovního dohledu, ale též ceněným zdrojem informací pro sféru vědeckou, akademickou a v neposlední řadě najde své uplatnění rovněž při aplikaci a interpretaci práva justičními orgány.

prof. JUDr. MARIE KARFIKOVÁ, CSc.,
vedoucí katedry finančního práva a finanční
vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy

Trestní právo. Soubor zákonů

Vydavatelství a nakladatelství
Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2016,
574 stran, 300 Kč.

Na trhu právnícké literatury se objevují výběry právních předpisů ze zvoleného oboru práva ve znění účinném k určitému dni. Které konkrétní předpisy do výběru zařadit, je vždy otázkou, na niž mohou být různé odpovědi. Nově si tuto otázku položilo i Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. Odpověď hledalo v předpisech, které jsou uvedeny v seznamu zákonných předpisů k postupové zkoušce a klauzurní práci z oboru trestního práva. Konkrétně do výběru s názvem Soubor zákonů (SZ) zařadilo:

1. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
2. zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád,
3. zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže,
4. zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim,
5. zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů,

6. zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů,

7. zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

Tímto výběrem se do jisté míry předjímá okruh zájemců. Budou jimi především studenti, kteří se připravují na zkoušku (postupovou i státní) a na klauzurní práce. Výhodou pro ně je nepochybně, že nemusejí nákladně kupovat výběry právních předpisů jiných nakladatelství, které byly sestaveny podle jiného klíče, a tudíž potřebují pořídit několik výběrů. Např. zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, nebývá obvykle součástí výběru trestních předpisů.

Tento soubor předpisů byl doplněn o některé další:

8. Úmluva Rady Evropy o ochraně lidských práv a základních svobod včetně dodatkových protokolů,
9. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
10. zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství,
11. vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli,
12. zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věci v trestním řízení a o změně některých zákonů.

Doplněním výběru se *Soubor zákonů* stává atraktivním i pro obhájce. Kromě základních předpisů budou mít na jednom místě i ty předpisy, které častěji používají při výkonu obhajovací praxe. Např.

obhájci poměrně často doprovázejí klienta na podání vysvětlení podle zákona o Policii České republiky. Podle zákona o státním zastupitelství budou podávat podnět k výkonu dohledu. Z jednacího řádu státního zastupitelství budou zjišťovat, které státní zastupitelství je věcně a místně příslušné pro dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení.

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., je zárukou toho, že vždy bude k dispozici aktuální znění předpisů v čtenářsky příznivém grafickém zpracování, a jak pevně doufám, i za velmi příznivou cenu.

Předpokládám, že by *Soubor zákonů* mohl dobře posloužit stejně tak i další odborné a laické veřejnosti. Vždyť některé kriminologické výzkumy ukazují, že se téměř každý stane alespoň jednou za život obětí trestného činu. Dokonce se uvádí, že většina lidí se ve svém životě dopustí trestného činu, byť jejich čin zůstane neodhalen či nepotrestán.

❖ doc. JUDr. Bc. TOMÁŠ GRŮVNA, Ph.D.,
katedra trestního práva Právnické fakulty
Univerzity Karlovy v Praze

Lenka Pítrová a kol.:

Aktuální právní aspekty migrace

Nakladatelství Leges, s. r. o.,
Praha 2016, 176 stran, 280 Kč.

V současné době není palčivějšího problému v rámci Evropské unie, resp. celého evropského kontinentu, než otázka migrace. Toto téma je tak předmětem vášnivých diskusí nejen na půdě orgánů Evropské unie (Evropského parlamentu, Komise, Evropské rady, Rady EU, přičemž je velmi pravděpodobné, že se dostane i před Soudní dvůr EU, a to v souvislosti se žalobami proti „kvótám“, které podaly vlády Slovenska a Maďarska), ale i na půdě akademické. O tom svědčí mj. i konference *Právní aspekty migrace – legislativní výzvy*, kterou uspořádala Právnická fakulta Univerzity Karlovy v únoru roku 2016 a jejímž výstupem je publikace s názvem „Aktuální právní aspekty migrace“.

Čtenáři této publikace jsou tak zprostředkováni referáty, které přednesli účastníci uvedené konference na téma migrace.

Je asi nesporné, že o otázce migrace a jejich nejen právních souvislostech by bylo možné popsat mnoho stran textu. Lze proto vysledovat snahy autorů o parciální zpracování této problematiky. Téma přímo vybízí k interdisciplinárnímu přístupu k této problematice. Z tohoto důvodu lze každou publikaci na téma migrace jen a jen přivítat, přičemž uvedené platí bezvýjimečně i pro tuto publikaci, kterou připravil kolektiv pod vedením doc. JUDr. Lenky Pítrové, CSc.

Z formálního hlediska publikace obsahuje celkem patnáct kvalitních příspěvků (kapitol), které se věnují problematice migrace, migračního a azylového práva z různých perspektiv. Nadto je publikace uvozena zajímavou předmluvou od prof. JUDr. PhDr. Michala Tomáška, DrSc., proděkana pro vědu, výzkum a edici Právnické fakulty Univerzity Karlovy, který je zároveň vedoucím katedry evropského práva. Z hlediska obsahového se jedná o příspěvky od odborníků, kteří se této problematice věnují již mnoho let. Za všechny mohou jmenovat doc. Dr. iur. Harald Christiana Scheue, Mag. phil., Ph.D., jehož doménou je právě migrační právo (srov. monografii *Migrace a kulturní konflikty*, Karolinum, Praha 2011), který se v této posuzované kolektivní monografii (sborníku) věnoval dichotomii migračního a azylového práva.

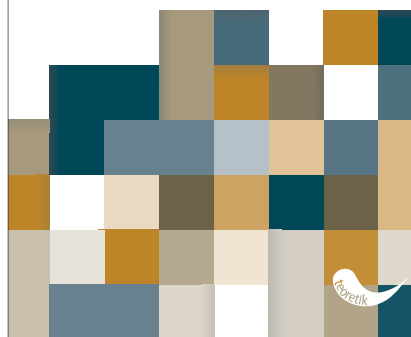
V kolektivní monografii se čtenáři dostane odpovědi z různých úhlů pohledu této problematiky. Konkrétně autoři pojednávají o legalitě cizinecké legislativy (prof. Pomahač), schengenských pravidlech (prof. Šlosarčík), otázce slučování rodin příslušníků třetích zemí (doc. Pítrová), stálém přerozdělovacím mechanismu (Dr. Svobodová), analýze migrační krize z perspektivy demokratické legitimacy (Dr. Grinc), směrnici o dočasné ochraně (Dr. Chmelíčková), evropském správním soudnictví (Dr. Kryška, Mgr. Navrátil), azylovém řízení (Dr. Svoboda), správním a trestněprávním postihu za nelegální migraci (doc. Prášková, doc. Gřivna), otázce ochrany státních hranic (Dr. Staša), omezování práv cizinců v současném migračním právu (Eva Holá) nebo ze zahraniční perspektivy o správních aspektech na příkladu Slovenska (prof. Vrabko, doc. Srebalová, Dr. Šrobák).

Všechny příspěvky lze označit za kvalitní a zdařile provedené, přičemž v souhrnu

Lenka Pítrová (ed.) a kolektiv

leges

Aktuální právní aspekty migrace

dávají čtenáři dobrou představu o právních souvislostech tohoto aktuálního problému. Publikaci, která právě vyšla, lze doporučit nejširší právnické (odborné) veřejnosti, ale i dalším zájemcům o tuto problematiku; může být zároveň cenným zdrojem informací pro legislativu při úvahách *de lege ferenda* i pro aplikační praxi.

✦ JUDr. MONIKA FOREJTOVÁ, Ph.D.,
vedoucí katedry ústavního a evropského práva
Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni

Vojtěch Stejskal:

Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář

Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha
2016, 576 stran, 990 Kč.

Nakladatelství Wolters Kluwer se již delší dobu systematicky snaží – jím vydávanou odbornou literaturou – zaplnovat „bílé místa“ z různých oblastí práva, právo životního prostředí přitom nevyjímá.

V roce 2016 vydalo uvedené nakladatelství komentář k jednomu ze základních pramenů a současně i stavebních prvků českého práva životního prostředí, kterým je bezpochyby zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“). Tento zákon tvoří – spolu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, a se zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (sta-

vební zákon), pomyslnou trojici patrně nejdůležitějších zákonů pro oblast teorie i praxe v oblasti ochrany, péče a tvorby životního prostředí v České republice.

Komentovaný zákon zastává do jisté míry specifické místo mezi právními předpisy ochrany životního prostředí. Přináší totiž nejen speciální územní a druhovou ochranu, ale rovněž ochranu obecnou, kdy jsou plošně chráněny ekosystémy a krajinné celky, rozmanitost forem života, volně žijící živočichové, planě rostoucí rostliny i prvky neživé přírody. Kromě toho logicky plní zastřešovací funkci nad některými dalšími složkovými zákony a svým velkým rozsahem se blíží kodexové úpravě. Právní úprava ochrany přírody a krajiny, včetně ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, je přitom jednou z nejtradičnějších a nejstarších v oblasti současného českého systému práva životního prostředí.

Po několika letech jde o další příspěvek do nevelké množiny komentářů zákona o ochraně přírody a krajiny.¹ Od vydání posledního z nich uběhlo již více než šest let. Během nich došlo k celé řadě zásadních změn nejen právního řádu jako takového (v čele s rekodifikací soukromého práva, která se pochopitelně promítla i do právní regulace ochrany přírody a krajiny), ale též k přijetí řady novelizací komentovaného zákona a pokračujícího vývoje judikaturního náhledu na řadu jeho institutů (a to jak na úrovni práva vnitrostátního, tak také na úrovni práva unijního). Recenzovaný komentář proto reaguje na všechny změny legislativy i judikatury, ke kterým v posledních letech v této oblasti došlo.

Autorem komentáře je doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D., který je nejen zkušeným pedagogem (v současné době působícím na katedře správního práva Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni a na katedře práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze), autorem či spoluautorem mnoha odborných článků a publikací

1 M. Pekárek, I. Průchová, J. Dudová: Zákon o ochraně přírody a krajiny – komentář, *luridica brunensia*, 1995, právo a současnost; sv. 7; J. Prchalová: Zákon o ochraně přírody a krajiny a natura 2000 s komentářem a prováděcími předpisy, 2. vydání, Linde, Praha 2010; L. Miko, H. Borovičková a kol.: Zákon o ochraně přírody a krajiny, Komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2007.

zaměřených na právo životního prostředí a ochranu přírody a krajiny zvláště,² ale též vášnivým ornitologem a člověkem celoživotně doslova „zapáleným“ pro ochranu přírody. Vojtěch Stejskal, který má takřkajíc ochranu přírody „v rodině“ (zakladatelem moderní ochrany přírody v Československu byl jeho praděd Rudolf Maximovič³), stál mj. v roce 2001 u zrodu České společnosti pro právo životního prostředí⁴ a především jeho zásluhou celé ty roky vychází ča-

- 2 Příkladmo lze z těch nejpodstatnějších uvést jeho autorské publikace *Trestněprávní odpovědnost na úseku ochrany životního prostředí*, Ediční středisko PF UK, Praha 2002; *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*, Linde, a. s., Praha 2006; *Prosazování právní odpovědnosti v ochraně biodiverzity*, Nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC, Praha 2006; nebo *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*, 1. vydání, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha 2012. Z publikací, kde byl Vojtěch Stejskal spoluautorem, lze opět pouze příkladmo uvést např. V. Stejskal, V. Vilímková: *Zákon o obchodování s ohroženými druhy s komentářem*, Linde, Praha 2005; V. Stejskal, O. Vícha: *Zákon o předcházení ekologické újme a o její nápravě s komentářem*, Leges, Praha 2009; nebo V. Stejskal, H. Müllerová: *Ochrana zvířat v právu*, Academia, Praha 2013.
- 3 K jeho osobě blíže srov. V. Stejskal: *Sto dvacet let od narození Rudolfa Maximoviče, zakladatele moderní ochrany přírody v Československu*, *Ochrana přírody* 61, 2006, str. 170–172.
- 4 Blíže informace o této společnosti lze nalézt na jejích webových stránkách <http://www.cspzp.com>.
- 5 Zajímavý právník podle Filipa Dienstbiera. *Právní rádce* č. 5/2016, str. 74.
- 6 V. Stejskal, J. Zicha: *Judikatura Soudního dvora Evropské unie v oblasti ochrany přírody*, Ministerstvo životního prostředí, Praha 2011.
- 7 Srov. např. sněmovní tisky č. 501 a 739, oba dostupné na <http://www.psp.cz>. K prvnímu z nich srov. V. Mana: *Novela zákona o ochraně přírody a krajiny: lepší postavení pro obce*, *Veřejná správa* č. 18/2015, str. 8–10.

sopis České právo životního prostředí. Osobě autora recenzovaného komentáře a jeho odborné činnosti byl věnován prostor též v časopise *Právní rádce*.⁵

Jádrem publikace je po teoretickém a historickém úvodu do problematiky komentář k jednotlivým paragrafům zákona. Jsou zde uvedeny i vstupní informace o jednotlivých částech zákona, dále seznamy relevantních souvisejících ustanovení a souvisejících právních předpisů. Příloha publikace obsahuje též celý aktuální text vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny. Vzhledem ke skutečnosti, že tento zákon představuje v řadě částí i transpozici unijního práva, jsou na příslušných místech rozebrány i relevantní prameny unijního práva, především směrnice 92/43/EHS ze dne 21. 5. 1992 o ochraně přírod-

ních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a směrnice 2009/147/ES ze dne 30. 11. 2009 o ochraně volně žijících ptáků.

Za velmi důležité – z hlediska účelů komentáře a pro potřeby čtenáře – považují, že k jednotlivým komentovaným ustanovením jsou připojeny výňatky ze soudní judikatury. Její stěžejní prvky tvoří zejména citovaná rozhodnutí Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Soudního dvora EU. Odkazy na závěry posledně jmenovaného soudu, které vycházejí z důkladné analýzy judikatury této unijní soudní instance (publikované Ministerstvem životního prostředí již v roce 2011⁶), jsou v mnohém poučné jak pro všechny uživatele zákona o ochraně přírody a krajiny, tak i pro zákonodárce, jehož čeká schvalování některých dílčích změn komentovaného zákona.⁷ V textu je průběžně odkazováno i na relevantní odbornou literaturu a metodické dokumenty (zejména z oblasti Ministerstva životního prostředí). Tím se tento komentář významně odlišuje od předchozích (výše citovaných) komentářů zákona o ochraně přírody a krajiny.

Nezbývá než shrnout, že autor v tomto prakticky zaměřeném komentáři zhodnotil výsledky své dlouhodobé pedagogické a publikační činnosti. Lze jej proto doporučit pro rozmanitý okruh čtenářů a uživatelů.

✦ JUDr. ONDŘEJ VÍCHA, Ph.D., katedra správního práva a finančního práva Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 9/2016

JUDr. Michal Rampášek: Možnosti obhajoby právnicej osoby (1. časť)

Príspevek se zabývá analýzou vybraných ustanovení nově přijatého zákona o trestní odpovědnosti právnických osob ve Slovenské republice z pohledu obhájce obviněné právnické osoby, a to v komparaci se zahraniční právní úpravou a praxí, především České republiky, Španělska, Velké Británie a Spojených států amerických. Cílem článku je poukázat na mož-

nosti a omezení obhajoby právnické osoby a nové výzvy, které nová právní úprava přináší pro naplňování úlohy obhájce právnické osoby v trestním řízení.

JUDr. Jakub Mandelík, Ph.D.: Náhrada nemajetkovej ujmy. Analýza rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Autor článku podrobuje kritice rozsudek Nejvyššího soudu SR ze dne 31. 3. 2016, sp. zn. 3 Cdo 301/2012, z hlediska kvality jeho odůvodnění, zda se vypořádal se všemi právními aspekty projednávané věci, zejména ve vztahu k závěrům rozsudku Soudního dvora EU ve věci *Haasová* ze dne 24. 10. 2013, C-22/12. Předmět-

ným rozsudkem podal SD EU v předběžném řízení, které inicioval Krajský soud v Prešově, závazný výklad rozhodujících článků tzv. motorových směrnic, který měly obecné soudy následovat při aplikaci zákona č. 381/2001 Z. z., o povinném smluvním pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, ve znění pozdějších předpisů, v řízení ve věci samé. Závěry analyzovaného rozsudku jsou konfrontovány se základními pravidly aplikace komunitárního práva, a to zejména ve vztahu k otázkám, do jaké míry je možné považovat výklad podaný v rozsudku SD EU za závazný pro obecné soudy členských států EU, a co v případě, pokud je výklad nejednoznačný?

Retrogenerační blouznění a Trumpova éra v Čechách

Čím jsme starší, tím více si potrpíme na zaběhané pořádky. Četné retropořady vykazují proto stále vysokou sledovanost. Diváci, posluchači i čtenáři se nepřestávají dojímat vzpomínkami na brigády socialistické práce, rekreace ROH, mezinárodní dny žen i na předvánoční fronty na pomeranče a banány. Některé soudružky si dodnes živě vybavují, co měly při těchto různých příležitostech na sobě, jak jim slušely trenýrky na spartakiádě a jak po nich mužští bláznili.

Odchov nových retrogenerací je za těchto okolností spojen s nealými potížemi, jak ukázaly americké prezidentské volby. Tábor starých hillarionistů se těšil na další nekonečné bitky o regulaci a deregulaci a Zeman na další nekonečné sprostáčení.

Nová generace donaldistů si nemyslela nic. Jenom chtěla už konečně nastoupit. Měla dost Hillary, Lewinské, Billa, Barracka, Friedmana, Klause, Zemana i Sobotky a vůbec všelijakých mudrlantů a chytráků. Nastoupíme, a pak se uvidí. Zaběhané pořádky nás už nebaví.

Celé čtvrtstoletí přežívala u nás představa o možnosti dosažení globální jednoty pohledu na to, co lidstvu prospívá. Globalizace se nakonec vydefinovala jako volnost pohybu zboží, služeb, kapitálu a pracovní síly. Jenomže zboží jsou i drogy a jaderné materiály, služby jsou i šarlatánství ve všech možných oborech od biotechnologií až po právo. Kapitál jsou i špinavé peníze vším tím šarlatánstvím získané, a i ta pracovní síla při svém volném pohybu nakonec zahrnuje i různé vyžírky, nájemné vrahy a hybridní militantní profese. Málo pomohlo, že jsme si je nazvali ekonomickými migranty, extremisty, teroristy či islamisty. Pouhým pojmenováním podstatu jevu nezměníš.

Podstata globalizace se v konečné fázi projevila jako svobodný pohyb lži, tedy svobodný pohyb malých individuálních, všedních, konkrétních lidí. Lži putinovských, asádovských, krejčířovských, rathovských, ovčáckovských, forejtovských a zemanovských. Lež je vždy možností svobodné vůle, není to však nárok nebo právo lháře. Nejvíce lidí lžou při průzkumech veřejného mínění. Z toho je vidět, že volný pohyb lži je stejně nebezpečný jako volný pohyb jaderného materiálu. Brexit zahýbal jen volným pohybem pracovní síly, Trump volným pohybem všeho.

A tak tu teď příslušníci končící globalizační generace smutně stojí a nevědí, kudy kam. Dojímají se vzpomínkami na doby, kdy se nosily na hlavě dredy, v uších sluchátka, na bradě strnisko, na zadku roztrhané džíny a tetování, v rukou smartphony a na nohou oranžové tenisky. Ó jak nám to tehdy slušelo a jak na nás při Pride Parade mohly všechny gender aktivistky oči nechat! A co teprve při koncertu Lady Gaga v Outú aréně! Ó jak jsme tam všichni svobodně bláznili!

Vedle zmíněných retroaktivit si naše končící generace budou ovšem muset zvykat také na nová paradigmatata.

Ekonomické paradigma o globálně svobodném pohybu všeho bude nově definováno jako svoboda pohybu od plotu k plotu, ode zdi ke zdi a v krajních případech i od mříže k mříži. Ani tato svoboda však nebude pro všechny komodity a pro každou osobu stejná, ale bude se měnit od případu k případu podle národních zájmů. U nás půjde především o národní zájmy čínské, takže dovoz rýže bude bezcelní a dovoz Číňanů bezvízový. Němce včetně jejich medáků a bavoráků si sem ale jen tak nepustíme. Ti budou škemrat o migrační doložku v táborech podél plotu na hranicích a o udělení doložky budou rozhodovat společně čínsko-české policejní jednotky. Italové se zase budou koncentrovat na opuštěném vltavském ostrově Císařská louka, kde budou pracovat jako převozníci, a nahrazovat nám tak škody, které způsobily Grandi Stazioni na Hlavním nádraží.

Také paradigma liberální zastupitelské demokracie bude nahrazeno paradigmatickým spravedlivé oligarchie. Podle majetku bude obyvatelstvo roztríděno do pěti majetkových tříd, což budou 1. boháči, 2. zámožní, 3. majetní, 4. solventní a 5. žebráci. Přístup k úřadům, funkcím, sinekurám, školám a k zubarům bude přísně odstupňován podle příslušnosti k majetkové třídě. Úřad prezidenta republiky bude přístupný jen Kellnerovi, Babišovi a Rittigovi. Ti se v něm budou střídát po měsíci, takže jakákoliv volba, ať přímá, nebo nepřímá, bude zbytečná. Zbytečný bude i užívaný parlament a hlavně soudy, včetně ústavního. Jejich zrušením se hodně ušetří. Spory a zločiny, budou-li nějaké, vyřeší na místě policajti v čele s Chovancem, a to za pomoci pendreků. Vláda zůstane, ale ministři se budou rekrutovat výhradně z majetkové třídy zámožných. Tím se Sobotka elegantně zbaví žebráka Hermana, kvůli kterému nemůže vydržet se Zemanem a čínskou velvyslankyní.

Lidská práva zůstanou zachována, ale jejich rozsah se bude řídit příslušností k majetkové třídě. Zbaven jich po zásluze bude dalajlama i pražská kavárna včetně Kocába, Horáčka a toho lháře Bradyho. Zeman a Klaus budou jmenováni čestnými boháči s povinností účasti na hradních recepcích. Jiných pravomocí a výhod požívat nebudou.

Hlavu vzhůru, právníci! Vaše nastupující generace bude muset všechna ta nová paradigmatata vymakat. Tak koukejte, ať jste aspoň solventní.

Zbývajícím retročtenářům přeje autor v rámci retroblouznění veselé Vánoce.

Listopad 2016

✿ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát, jako obhájce, na výzvu k přednesu závěrečné řeči, byť subjektivně neočekávanou, reaguje žádostí o odročení a opustí jednací síň.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 18. 12. 2015, sp. zn. K 101/2015

Kárně obviněný JUDr. D. M., advokát, se dopustil kárného proviněním

tím, že

jako obhájce vazebně stíhaného obž. L. N., jemuž byl opatřením okresního soudu ustanoven obhájcem v jeho trestní věci vedené u tohoto soudu, při hlavním líčení konaném u tohoto soudu dne 12. 12. 2014, kterému byli mj. přítomni státní zástupkyně, obž. L. N. a další spoluobžalovaní a jejich obhájci, po skončení důkazního řízení na výzvu soudu k přednesení závěrečného návrhu sdělil soudu, že na závěrečnou řeč není připraven, a z toho důvodu žádá o odročení jednání, a poté, co jeho žádosti soud nevyhověl, opětovně žádal o odročení hlavního líčení za účelem kvalitní přípravy závěrečné řeči s návrhem, aby o tom rozhodl senát, a poté, co bylo rozhodnuto, že návrh na odročení hlavního líčení za účelem přípravy závěrečné řeči se zamítá, opustil jednací síň,

tedy

- nechránil práva a oprávněné zájmy klienta,
- při výkonu advokacie nejednal svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedorušoval pravidla profesionální etiky ukládající mu
 - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
 - povinnost plnit převzaté závazky,
 - povinnost ve věcech, v nichž byl soudem ustanoven, postupovat se stejnou svědomitostí a péčí jako ve věcech ostatních klientů,
 - povinnost vůči soudům, rozhodčím orgánům, orgánům veřejné správy a jiným orgánům, které rozhodují v právních věcech, jakož i vůči osobám, které plní jejich úkoly, zachovávat náležitou úctu a zdvořilost,
 - povinnost v řízení jednat poctivě, respektovat zákonná práva ostatních účastníků řízení a chovat se k nim i k ostatním osobám zúčastněným na řízení tak, aby nebyla snižována jejich důstojnost ani důstojnost advokátního stavu,

čímž porušil

- ust. § 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii,
- ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, čl. 6 odst. 2 a čl. 17 odst. 1, 3 etického kodexu.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 30 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 8 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Pokuta a náhrada nákladů řízení jsou splatné ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Po provedeném dokazování má kárný senát, co se skutkového stavu týče, za prokázané mimo pochybnost, že kárně obviněný byl opatřením okresního soudu ze dne 20. 3. 2014 ustanoven obhájcem obžalovaného L. N. a bezprostředně poté se zúčastnil jednání odvolacího soudu o odvolání, při němž došlo ke zrušení rozsudku a vrácení věci soudu prvního stupně k novému projednání. V dalším období se zúčastnil nejméně čtyř hlavních líčení, předcházejících hlavnímu líčení dne 12. 12. 2014, které v jeho průběhu za okolností, popsanych v kárné žalobě, opustil. Poté se ještě zúčastnil hlavního líčení dne 17. 12. 2014, při němž byl vyhlášen rozsudek, proti kterému podle své vlastní výpovědi na pokyn obžalovaného L. N. podal odvolání, o němž odvolací soud dosud nerozhodl. Skutkový stav tak byl provedeným dokazováním spolehlivě zjištěn.

Po právní stránce tak jde o to, zda skutek, který se nepochybně stal, je porušením povinností kárně obviněného advokáta jako obhájce v předmětné trestní věci či nikoliv, a to zejména ve vztahu k jeho obhajobě proti kárné žalobě a právní argumentaci, obsažené v jeho písemných vyjádřeních a protokolovaném přednesu před kárným senátem. Je pravdou, že na hlavním líčení dne 12. 12. 2014 mělo být pokračováno v dokazování, avšak nestalo se tak, v dokazování pokračováno nebylo a kárně obviněný byl vyzván, stejně jako další dva obhájci v tomto řízení činní, k přednesení závěrečné řeči. Ti ji na rozdíl od něho přednesli, kárně obviněný se pak domáhal odročení za účelem řádné přípravy své závěrečné řeči, v čemž mu soud nevyhověl, a proto kárně obviněný hlavní líčení opustil v přesvědčení, že soud v jeho nepřítomnosti v hlavním líčení pokračovat nebude, což se však nestalo.

Kárně obviněný se subjektivně postupem soudu mohl cítit zaskočen, z objektivního hlediska se však kárný senát s jeho konáním ztotožnit nemohl. Šlo o případ nutně obhajoby jeho klienta z důvodu vazebního stíhání a kárně obviněný z hlediska zájmů obžalovaného L. N. opuštěním hlavního líčení zvolil postup, který byl pro obžalovaného nejméně příznivý. V úmyslu vynutit odročení hlavního líčení za účelem přípravy své závěrečné řeči opustil jednací síň v přesvědčení, že v jeho nepřítomnosti soud jednat dále nebude. Postup soudu, který po tom následoval, pak přísluší posoudit výlučně odvolacímu soudu.

Kárný senát však zastává jednoznačně názor, že z hlediska zájmů vazebně stíhaného obžalovaného bylo povinností kárně obviněného přednést závěrečnou řeč a v ní právě akcentovat veškerou právní argumentaci v jeho prospěch, kterou posléze uvedl a uvádí na svou obhajobu ve svých vyjádřeních ke kárné žalobě. Nelze totiž usuzovat jinak než tak, že po své účasti na jednání odvolacího soudu, kde došlo ke zrušení rozsudku prvoinstančního soudu, a na několika následujících hlavních líčeních, měl vědět a mohl vědět, že bude dříve či později vyzván k přednesu závěrečné řeči, a měl a musel k tomu v daném čase mít nepochybně dostatek poznatků. Místo toho se bez rozumného důvodu spolehl na to, že při hlavním líčení

dne 12. 12. 2014 bude pokračováno v dokazování, byť soud sám pak pro toto hlavní líčení avizovaný procesní postup nedodržel a brzy po jeho zahájení dokazování skončil. Jak již výše uvedeno, posouzení tohoto postupu náleží výlučně odvolacímu soudu; kárnému senátu však přísluší zdůraznit, že i kdyby soud v dokazování pokračoval, kárně obviněný opět měl a musel předvídat, že o rozsahu dokazování a jeho ukončení rozhoduje vždy výlučně soud a nikdo jiný a v obdobném stadiu trestního řízení může být obhájce vyzván k přednesu závěrečné řeči **kdykoliv** a musí řeč přednést, jak ostatně učinili i další dva v této trestní věci činní obhájci.

K poměrně obsáhlé části obhajoby kárně obviněného, spočívající v polemikách o rozdílech v právní úpravě rozhodování o podjatosti v trestním a civilním řízení, návrzích k osobě soudce a jiným, kárný senát souhrnně uvádí, že ty vnímal pouze tak, že sice mohou mít význam pro trestní řízení, v němž je kárně obviněný činný jako obhájce, nikoliv však pro řízení kárné, neboť nejsou předmětem kárné žaloby, a proto od jejich hodnocení abstrahoval zcela. Na druhé straně **opuštění jednací síně kárně obviněným v případě nutné obhajoby při absenci jiného velmi závažného důvodu, tedy v daném případě pro rozdílný právní názor kárně obviněného a soudu na různé otázky, považuje kárný senát jednoznačně a bez dalšího za zaviněné a závažné porušení povinností advokáta**, stanovených mu zákonem a stavovskými předpisy, tedy za kárné provinění podle § 32 odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, a proto byl kárně obviněný uznán kárně vinným v celém rozsahu podané kárné žaloby. Jen pro úplnost se podává, že na tomto závěru nemohlo nic změnit ani tvrzení kárně obviněného, že jednací síň opustil v souladu s pokynem svého klienta, neboť takový pokyn byl povinen nerespektovat pro rozpor se zákonem.

Při zvažování ukládaného kárného opatření kárný senát usoudil, že kárným žalobcem navrhované kárné opatření pokuta, kterou lze dle zákona uložit až do výše stonásobku minimální mzdy stanovené zvláštním právním předpisem, je s ohledem na charakter kárného provinění, spočívajícího v závažném porušení právních předpisů o nutné obhajobě v trestním řízení, zcela namístě. Neakceptoval však návrh kárného žalobce na uložení pokuty ve výši 50 000 Kč, byť byla navržena při samé dolní hranici. Kárný senát důkladně uvážil osobní a majetkové poměry kárně obviněného, jež mu sdělil sám kárně obviněný a o jejichž věrohodnosti neměl v době rozhodování pochybnosti, a dospěl tak k závěru, že kárným žalobcem navrženou pokutu ve výši 50 000 Kč považuje nikoliv obecně, ale ve věci právě projednávané za kárné opatření nepřiměřeně přísné, a proto uložil kárné opatření pokutu ve výši 30 000 Kč.

Proti tomuto kárnému rozhodnutí podal kárně obviněný odvolání, které odvolací kárný senát podle § 32 písm. c) vyhlášky č. 244/96 Sb. zamítl a napadené kárné rozhodnutí potvrdil.

Z odůvodnění odvolacího rozhodnutí:

V podaném odvolání kárně obviněný zpochybňuje odůvodnění kárného rozhodnutí, zejm. že v kárném rozhodnutí absentuje dostatečné vypořádání se s důkazem ohledně souhlasu klienta, obžalovaného L. N., s jednáním kárně obviněného; že nebylo dostatečně odůvodněno, jakou formou zavinění spáchal kárně obviněný skutek, který mu je kladen za vinu; že chybí vypořádání se s dalšími právními i faktickými argumen-

ty, které kárně obviněný učinil jak ve svých podáních, tak při jednání; že absentuje odůvodnění co do výše udělené pokuty; a dále, že nebyly provedeny některé další důkazy navrhované kárně obviněným. Kárně obviněný má za to, že bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces.

Z tohoto důvodu navrhuje kárně obviněný, aby odvolací kárná komise rozhodnutí zrušila a řízení zastavila. Pokud by v krajním případě v nějaké části byla i odvolacím orgánem uznána jeho vina, pak žádá, aby mu bylo uděleno napomenutí ve formě toho, že mu bude vysvětleno, jak se měl správně zachovat a proč.

Kárně obviněný doplnil své dovolání přípisem ze dne 21. 3. 2016, a to písemným potvrzením klienta, obžalovaného L. N., že svým postupem chránil jeho práva a zájmy. Současně navrhuje výslech obžalovaného L. N., neboť má za to, že jeho názor na věc je rozhodný pro posouzení, zda jeho zájmy chránil či nikoliv. Také navrhuje výslech spoluobžalovaného v předmětné trestní kauze, neboť má za to, že v jeho očích došlo jednáním kárně obviněného ke zvýšení důstojnosti advokacie. Současně kárně obviněný navrhuje, aby bylo vyčkáno rozhodnutí odvolacího soudu ve věci obž. L. N., neboť má za to, že se ukáže, že jeho jednání přispělo k obhajobě klienta, obž. L. N., a proto by se nemohl v případě úspěchu dopustit nechránění zájmu klienta, obž. L. N.

Odvolací kárný senát přezkoumal napadené kárné rozhodnutí podle revizního principu a došel k názoru, že odvolání není důvodné.

Odvolací senát má za to, že kárně obviněný se dopustil kárného provinění tak, jak je mu kladeno za vinu v rozhodnutí kárného senátu, když nebyl na hlavním líčení konaném dne 12. 12. 2014 připraven přednést závěrečnou řeč, a v důsledku nepřipravenosti (a následného zamítnutí návrhu na odročení jednání) opustil během jednání jednací síň. Samotnou touto skutečností nejednal kárně obviněný svědomitě a nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu. Odvolací kárný senát považuje za podstatné, že předmětné hlavní líčení bylo již několikáté v řadě, kdy se všech předchozích kárně obviněný zúčastnil. Z tohoto důvodu měl mít již kárně obviněný závěrečnou řeč připravenou, resp. opravdu musel nebo měl vědět, že může být vyzván soudem k přednesení závěrečné řeči, a to i přesto, že část hlavního líčení měla být věnována dalšímu dokazování.

Naopak za zcela irelevantní považuje odvolací kárný senát, že k případnému jednání kárně obviněného měl pokyn (resp. souhlas) od klienta, obž. L. N., neboť takovým pokynem neměl být, jak správně uvedl kárný senát, vázán z důvodu jeho rozporu se zákonem a stavovským předpisem.

Odvolací kárný senát se plně ztotožňuje se závěry kárného senátu, který spatřuje pochybení kárně obviněného v tom, že kárně obviněný porušil povinnosti advokáta vyplývající z ust. § 16 odst. 1, 2 a ust. § 17 zák. o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, čl. 6 odst. 2 a čl. 17 odst. 1, 3 Pravidel profesionální etiky.

Odvolací kárný senát má za to, že kárný senát při zachování všech procesních pravidel pro rozhodování správně vyhodnotil závažnost skutků, kterých se kárně obviněný dopustil. Při hodnocení zvoleného kárného opatření, resp. výše uložené pokuty, se odvolací senát vzhledem k výše uvedenému ztotožňuje se závěry kárného senátu a považuje uloženou

pokutu ve výši 30 000 Kč za přiměřenou a plně odpovídající závažnosti kárného provinění kárně obviněného. V rámci kárného řízení byly provedeny relevantní důkazy, jejich hodnocení kárným senátem je podrobné a jednotlivě i ve vzájemných souvislostech přesvědčivé, včetně odůvodnění výše uložené pokuty jakožto kárného opatření. V otázce posouzení osobních poměrů kárně obviněného, kdy kárně obviněný přiznává hrubý příjem ve výši cca 100 000 Kč ročně, nelze považovat výši uložené pokuty za likvidační, byť může být pro kárně obviněného citelná.

Odvolací kárný senát dospěl k závěru, že v kárném řízení byla zachována všechna procesní pravidla, aby mohl konstatovat, že v řízení nebyly shledány procesní vady.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti tedy odvolací senát dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro to, aby odvolání kárně obviněného zamítl a kárné rozhodnutí potvrdil.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Pojištění odpovědnosti statutárních orgánů advokátních kanceláří S. r. o. a v. o. s.

Problematika rizika odpovědnosti statutárních a dozorčích členů orgánů společnosti vyplývající z výkonu jejich funkce a možnost pojištění tohoto rizika se v posledních měsících opět dostává do popředí zájmu jak velkého počtu firem, tak i mnoha osob, které uvedené funkce vykonávají.

V návaznosti na legislativní změny spojené s novým občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích došlo k dalšímu zpřísnění odpovědnosti členů statutárních a dozorčích orgánů společnosti a kvalitní zajištění tohoto rizika tudíž nabylo ještě většího významu.

Proto společnost WI-ASS ČR zajistila pro advokátní kanceláře s. r. o. a v. o. s. speciální produkt – pojištění odpovědnosti statutárních orgánů.

Po analýze nabídky hlavních D&O pojistitelů trhu v České republice byl zajištěn produkt pojišťovny CHUBB (dříve ACE) European Group Ltd, organizační složka, která nabízí D&O krytí vysoké kvality nabízené pod obchodním označením ELITE.

Tento pojistitel byl vybrán také proto, že nabízí nejkvalitnější pojištění krytí, současně s dlouhou historií úpisu a zkušeností s likvidací D&O pojistných událostí.

U této pojišťovny byla zajištěna komplexní, velice konkurenceschopná možnost sjednání pojistného krytí, kde nejnižší roční pojištění pro pojistný limit 5 milionů Kč začíná již na necelých 15 000 Kč.

Toto pojištění (Director's & Officer's Liability, zkráceně D&O) cílí na společnosti, v nichž členové statutárních orgá-

nů pověřeni obchodním vedením společnosti a zastupováním společnosti navenek a rovněž členové dozorčích orgánů odpovídají celým svým osobním majetkem a bez ohledu na zavinění za škodu, kterou společností nebo třetím osobám způsobí porušením svých zákonných nebo smluvně (např. stanov, zakladatelské dokumenty) převzatých povinností.

Jakákoliv smlouva mezi společností a členem jejího orgánu, která by tuto jejich odpovědnost předem omezovala nebo vylučovala, je ze zákona neplatná.

Nárok na odškodnění (přímo či nepřímo) vůči členu orgánu nebo vůči všem členům orgánů může vznést např. akcionář, společník, zaměstnanec, dodavatel/odběratel, správní nebo dozorový/regulační orgán, sama společnost atd.

Existence D&O pojištění usnadňuje pojištěným osobám výkon jejich funkce, když za případnou škodu odpovídají do její plné výše celým svým osobním majetkem a to po dobu, než je jejich pochybení promlčeno.

Uzavřít D&O pojištění je ale výhodné i pro samotnou společnost, když umožňuje snížit riziko zhoršení ekonomické situace společnosti v důsledku pochybení člena orgánu, pokud je nárok na odškodnění v prvním kole vznesen vůči společnosti a následně přenesen na člena orgánu („viníka“).

Současně sama společnost může (a poměrně často se tak děje) vznést nárok vůči pojištěným osobám (vlastnímu managementu) a požadovat odškodnění.

Pojištění je výhodné také pro akcionáře, obchodní partnery, společníky, věřitele atd., kteří těží ze snazší vymahatelnosti svých nároků.

Oblastmi, ve kterých dochází nejčastěji k pochybením a jsou s nimi spojovány nároky, jsou:

- uzavírání obchodních smluv;
- změny struktury společnosti (fúze, splynutí, rozdělení);

- pracovněprávní vztahy;
- předlužení, insolvence, úpadek;
- investice s negativním finančním dopadem;
- správa majetku klientů;
- činnosti kontrolované/dozorované správními a regulatorními orgány.

Pojištěné osoby

D&O pojištění kryje minulé, současné a budoucí:

- členy statutárního orgánu, členy dozorčí rady, prokuristy nebo členy jiných výkonných, kontrolních nebo obdobných orgánů ve společnosti;
- zaměstnance společnosti, který jedná v řídicí (manažerské) nebo kontrolní funkci (pouze obchodněprávní odpovědnost, nikoliv pracovněprávní dle zákoníku práce);
- manžele, registrované partnery, dědice, právní nástupce;
- společnost v případě, že nahradí škodu za pojištěnou osobu (tzv. „company reimbursement“), za členy statutárních orgánů a/nebo dozorčí rady společností mimo skupinu.

Pojištěné náklady

Vedle samotné finanční škody způsobené členem orgánu v důsledku porušení jeho povinností při výkonu funkce **pojistitel poskytne plnění pojištěné osobě nebo za pojištěnou osobu rovněž za náklady na právní zastoupení** vynaložené na obranu proti vznesenému nároku.

V závislosti na rozsahu krytí poskytovaného daným pojistitelem **jsou kryty také různé další náklady související se vzneseným nárokem, např.:**

- náklady na oficiální šetření ze strany orgánu veřejné správy;
- náklady na zachování dobré pověsti, PR pojištěné osoby;
- pokuty a penále uložené pojištěné osobě (kromě smluvních pokut, pokut vyplývajících z daňových povinností, trestněprávních sankcí);
- náklady v souvislosti se zásahem regulatorního orgánu;

- náklady právního zastoupení v neodkladných případech i bez předchozího souhlasu pojistitele;
- náklady v souvislosti s extradičním (vydávacím) řízením;
- náklady na kauci;
- náklady na obranu v případě škody na zdraví a/nebo škody na majetku;
- náklady na obranu v řízení proti majetku nebo osobní svobodě pojištěné osoby;
- náklady na poradce;
- náklady na osobní potřebu při zabavení majetku.

Územní rozsah

Dnes již většina pojistných podmínek automaticky poskytuje krytí pro vznesení nároku na odškodnění v územním rozsahu pro celý svět (standardně vyjma plně či částečně nároků v USA, Kanadě nebo dle jejich jurisdikce).

Spoluúčast

Pro pojištěné členy orgánů je standardně nulová spoluúčast.

Dále jsme vyjednali řadu vylepšujících smluvních ujednání, již tak nadstandardního rozsahu pojistného krytí. V rámci D&O pojištění tak mohou být advokáti (rovněž koncipienti) pojištěni i pro případy:

- působení ve funkci člena orgánu v nových firmách, které zakládají pro své klienty;
- vznesení nároku v souvislosti s narušením soukromí;
- účasti pojištěné osoby v soudním řízení souvisejícím s uplatněným nárokem, kde jim kromě nákladů na právní obhajobu bude poskytováno i denní odškodnění.

Pracovníci WI-ASS ČR jsou připraveni zajistit pro vaši advokátní kancelář konkrétní kalkulaci D&O pojištění za dojednaných výhodných podmínek a sjednat pojistné krytí.

<http://www.wiass.cz>

✿ Mgr. ZDENĚK TUREK, jednatel WI-ASS

V případě jakýchkoliv dotazů k pojištění D&O a zájmu o zajištění pojistného krytí, prosím, kontaktujte:

Region Čechy – pobočka Praha		Region Morava – pobočka Olomouc	
Ing. Pavla Bednářová	Zdeněk Chovanec	Ivo Drábek	Libor Karný
T: 222 390 843	T: 274 812 921	T: 585 225 324	T: 585 230 256
M: 739 544 412	M: 605 298 336	M: 736 628 108	M: 730 522 520
bednarova@wiass.cz	chovanec@wiass.cz	drabek@wiass.cz	karny@wiass.cz

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 15. A 16. LISTOPADU 2016 SEŠLO NA SVÉ 33. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, V KAŇKOVÉ PALÁCI V PRAZE. JAKO VŽDY PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň informoval představenstvo o jednání, které vedl s předsedou KS v Ústí nad Labem, s nímž projednával možnosti praxe advokátních koncipientů u okresních soudů a praxe justičních čekatelů u advokátů – pilotní projekt by měl proběhnout v severních Čechách. Předmětem jednání byly především: druh pracovního poměru, délka trvání praxe – 3 až 6 měsíců (shoda ovšem panovala na praxi delší), druh praxe – civilní a trestní, stupeň soudní soustavy – praxe by probíhaly u okresních či obvodních soudů, a další problematika (předčasné skončení, pojištění odpovědnosti, výše mzdy, speciální prohlášení o mlčenlivosti atd.). Bylo rozhodnuto, že ČAK připraví návrh právního posouzení výše uvedeného, včetně možnosti hradit část nákladů školitelům ze sociálního fondu ČAK, a bude zjištěno, zda se v tomto případě může jednat o tzv. pedagogickou a výchovnou činnost soudce.

Tajemník ČAK JUDr. Ladislav Krym informoval o jednání s pojišťovacím makléřem ve věci pojištění v mimosoudních řešeních spotřebitelských sporů. Po projednání bylo shodně konstatováno, že v těchto typech sporů nevystupuje ČAK jako mocenský orgán, nerozhoduje, a tudíž není zřejmé, jaký druh škody a komu by mohl vzniknout. ČAK z tohoto důvodu zatím pojistnou smlouvu v této věci uzavírat nebude.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň dále informoval o postupu prací na komplexním informačním systému ČAK. ČAK získala všechna potřebná povolení a souhlasy, v současné době jsou položeny optické kabely do všech objektů a jsou hotovy všechny datové rozvody. Byly pořízeny nové rackové skříně a dokončena většina staveních prací spojených s instalací systému. Byla vyřešena problematika migrace dat. Dojde ke komplexní změně telefonních čísel ČAK – více podrobností na str. 4 tohoto BA a na úvodní straně webu ČAK.

Vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK JUDr. Johan Justoň seznámil představenstvo s věcným záměrem úpravy etického kodexu ve věci nepřiměřeně nízkých nabídkových cen v zadávacích řízeních. Předseda kárné komise JUDr. Petr Čáp informoval o stanovisku komise, která se kloní spíše k přijetí odpovídajícího stanoviska představenstva a publikaci odborného článku v BA, než přímo ke změně etického kodexu. Tento postoj za odvolací kárnou komisí prezentoval i její předseda JUDr. Bohuslav Sedlatý a přiklonil se k němu i člen představenstva JUDr. Radim Míketa. Po další diskusi převážil názor, že by představenstvo ČAK mělo vydat stanovisko k ust. čl. 10 odst. 2 etického kodexu. Návrh stanoviska bude předložen na prosincové zasedání představenstva.

JUDr. Justoň dále informoval o jednání LRV ČR. Představenstvo doporučilo, aby návrh zákona, jímž se mění zákon o pobytu cizinců na území ČR, byl po schválení vládou předložen k posouzení sekci pro veřejné právo ČAK.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň a JUDr. Jiří Novák informovali představenstvo o setkání se zástupci IT oddělení Francouzské národní rady advokátních komor (CNB). Prezentovali webový portál CNB se službami pro advokáty i pro veřejnost s tím, že advokátní komora poskytuje pro advokáty cloudové služby a prostřednictvím portálu poskytují advokáti služby klientské veřejnosti, která se do systému přihlašuje a identifikuje prostřednictvím platební karty. Prezentoval dále konkrétní ukázkovou nabídku advokáta ve Štrasburku s popisem rozsahu práce a cenou. Portál nabízí služby srovnání cen (maximální, minimální, střed). Po diskusi byl materiál postoupen pracovní skupině pro posouzení problematiky výkonu advokacie prostřednictvím internetu a problematiky online platform a bylo předsedovi uloženo projednat materiál s tím, aby skupina doporučila vhodnou filozofii projektu, doporučené směry dalšího rozvoje a vymezila problematické otázky spojené s provozováním podobného serveru ČAK.

Podrobný zápis z 33. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/ Představenstvo/Zápis z jednání.

✿ icha

Odešli do nebeské síně

V srpnu až říjnu 2016 navždy opustili svoji praxi i blízké tito tři advokáti:

JUDr. Vladimír Mach, advokát na Velehradu	*25. 6. 1949	† 22. 8. 2016
JUDr. Andrej Koščák, advokát v Opavě	*18. 9. 1934	† 29. 9. 2016
JUDr. Karel Stečinský, advokát v Psárech	*13. 9. 1952	† 13. 10. 2016

Čest jejich památce!

BUDOUCNOST ADVOKÁTNÍCH SLUŽEB již potřetí a nadále jako téma č. 1 v Evropě i ve světě

JUDr. ANTONÍN MOKRÝ,
JUDr. EVA INDRUCHOVÁ, LL.M., Ph.D.

„Ty z druhů, které přežijí, nebudou ani ty, které jsou nejsilnější, ani ty, kdo jsou nejinteligentnější, nýbrž ty, které se nejlépe přizpůsobí změnám.“

(připisováno Charlesi Darwinovi)

Již potřetí v tomto roce se pokoušíme nahlédnout do budoucnosti advokátních služeb, po každé z poněkud jiného úhlu pohledu. V dubnovém článku jsme rozebrali nutnost regulace advokacie, což je problematika, která úzce souvisí s probíhajícím zprostředkováním právních služeb v kyberprostoru nebo přímo tzv. „nelicencovanými“ subjekty. V článku „Nové téma dne (i zítrka) – budoucnost advokátních služeb“ (BA č. 7-8/2016) jsme provedli stručný průzkum, k jakým aktuálním změnám v prostředí právních služeb dochází v souvislosti s inovacemi na internetu a v oblasti informačních technologií.

Průběžně však dochází k řadě důležitých a z našeho pohledu inspirativních událostí. Jednou z nich byla např. **první konference Rady evropských advokátních komor (dále jen „CCBE“) v Paříži na téma „Inovace a budoucnost advokátní profese“, zveřejnění zprávy Americké advokátní komory o budoucnosti právních služeb v USA, zřízení oficiální online platformy pro advokáty a jejich klienty francouzskou Národní radou advokátních komor (Conseil National des Barreaux – dále jen „CNB“) či spuštění mobilní aplikace španělskou národní advokátní komorou.**

Ta v září 2016 představila svou novou aplikaci s názvem „European Lawyering, with You“. Cílem aplikace, kterou si lze stáhnout do mobilu (jak v rámci systému Android, tak Apple), je poskytnout

advokátům a dalším zájemcům přístup k nejužitečnějším zdrojům, jako jsou např. novinky ze světa práva EU, zprávy z CCBE, vyhledávač evropského advokáta „Find a Lawyer“, kanál YouTube španělské advokacie, standardizované formuláře apod.¹

Zasazení do souvislostí – aktivita EU

Rozvoj platform na internetu, jak všichni již nyní zažíváme, se dotýká poměrně velkého okruhu služeb, včetně těch, o nichž jsme si dříve vůbec nedokázali představit, že by mohly být nabízeny. Pro tento fenomén se nyní již vžil označení „**collaborative economy**“ nebo „**shared economy**“. V naprosté většině případů jde o propojení tří činitelů – 1) poskytovatelů služby, tedy těch, kdo disponují nějakým majetkem, zdroji, časem, znalostmi nebo dovednostmi, bez ohledu na to, zda je poskytují příležitostně (*ad hoc*), nebo jako součást své profesionální praxe, 2) příjemců služby a 3) zprostředkovatelů služby, kteří propojují (např. formou online platform) poskytovatele a příjemce tak, aby mezi nimi došlo k transakci poskytnutí služby. Ne vždy se musí jednat o služby za účelem dosažení zisku.

Z důvodu potřeby rozumným způsobem naložit s tímto rychle se rozvíjejícím a v zásadě nijak neregulovaným fenoménem publikovala Evropská komise již v červnu tohoto roku Zprávu pro Radu, Parlament a pro výbory (Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů) označenou jako „**Evropská agenda pro ekonomiku sdílení**“, v níž analyzuje danou problematiku a předkládá podněty, případně určitá doporučení pro další postup.²

Podotýká se zde např., že pokud by členské státy hodlaly stanovit nějaká pravidla pro přístup do sféry sdílených slu-

žeb, eventuálně stanovit pravidla samotného jejich poskytování, měly by vždy brát zřetel na specifické znaky těchto tržních modelů tak, aby činitele daných procesů nezatěžovaly nadbytečnou regulatorní zátěží, mj. i proto, aby nedocházelo k fragmentaci jednotného trhu EU. Na druhé straně však Komise uvádí, že v souladu se spotřebitelskou a marketingovou politikou EU hodlá podporovat úsilí členských zemí o zajištění vysokého stupně ochrany zejména před nekalými obchodními praktikami. Opatření takto zavedená členskými státy by však neměla představovat nepřiměřenou administrativní zátěž či informační povinnosti zejména pro příležitostné poskytovatele. Podpora by se měla věnovat (dle Komise) zejména tzv. online mechanismům důvěry (známky kvality).

Ve jmenované zprávě dále rozebírá **problematiku postavení aktérů ve sféře sdílené ekonomiky**, jako potenciálních zaměstnanců ve smyslu pracovního práva, a závěrem se též dotýká problematiky **daní**, když připomíná, že tak jako jiní ekonomičtí operátoři, i účastníci sdílené ekonomiky by měli podléhat daňové povinnosti a sdílené platformy by měly hrát proaktivní roli ve spolupráci s národními daňovými orgány na nalezení rozumných parametrů pro stanovení jejich daňové povinnosti. Komise zdůrazňuje, že „*členské státy by také měly přehodnotit svá daňová pravidla tak, aby bylo vytvořeno vyvážené a férové prostředí pro ty podnikatele, kteří poskytují stejné nebo srovnatelné služby*“.

Souběžně s agendou sdílené ekonomiky zahájila Evropská komise v polovině toho-

1 Aplikace je prozatím dostupná pouze ve španělském jazyce.

2 Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropský program pro ekonomiku sdílení [COM (2016) 356 final] viz <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881/attachments/2/translations/cs/renditions/native>.

to roku též agendu související s regulovanými profesemi. Ta se dotýká advokátů, stejně jako šesti dalších regulovaných profesí, přičemž z mnoha aspektů jsou právní služby pro Komisi nejzajímavější. Komise hodlá provést ve spolupráci s příslušnými národními orgány **zhodnocení přiměřenosti některých profesních regulací** se zaměřením na to, do jaké míry tyto regulace ovlivňují kvalitu služeb, eventuelně jejich dostupnost. **Za hlavní indikátory kvality služeb komise považuje:**

- spokojenost spotřebitele,
- nakládání se stížnostmi,
- kárné procedury,
- žaloby z odpovědnosti za vadně poskytnutou službu,
- nápravu nedbalého provedení služby,
- úroveň zákonného pojištění odpovědnosti.

CCBE v tomto směru úzce s Komisí spolupracuje, vědoma si svého postavení reprezentanta evropských advokátů i toho, že pravidla dotýkající se základních principů advokacie musejí zůstat nadále nedotknutelná, když diskuse může být vedena o proporcionalitě některých speciálních regulací, jakými je např. propagace a inzercie právních služeb, která stále zůstává v některých zemích EU nepřiměřeně striktní nebo téměř vyloučená.

Vedení České advokátní komory aktuální dění pečlivě monitoruje, včetně veškerých aktivit, které na tomto poli aktivně činí CCBE ve vztahu k evropským orgánům a institucím. S ohledem na mimořádnou rychlost a závažnost změn tržního prostředí, ke kterým dochází mj. právě v souvislosti se vzestupem platform na internetu a možnostem, které přinášejí nové high-tech softwarové systémy (včetně tzv. umělé inteligence), **zřídilo představenstvo ČAK zvláštní pracovní skupinu, která se zabývá problematikou výkonu advokacie prostřednictvím internetu a zaváděním online platform.**

Francouzská online platforma pro advokáty

Jelikož dochází k pravidelným kontaktům s představiteli zahraničních ad-

vokátních komor, např. na úrovni prezidentství CCBE, bylo možné získat unikátní kontakt na organizátory francouzské IT iniciativy, o níž blíže pojednává následující článek JUDr. Jiřího Nováka *Online právní služby ve Francii* v tomto Bulletinu na str. 71-72.

Česká delegace vedená předsedou ČAK JUDr. Martinem Vychopněm se setkala v uvedené souvislosti s představiteli Výboru francouzské CNB (Conseil National des Barreaux) pro právo IT. Tématem jednání bylo především představení nové online platformy, kterou CNB spustila v červnu tohoto roku pro své advokáty. **ČAK by se ráda tímto modelem inspirovala, a umožnil-li to poměry v ČR a případná odezva samotných advokátů, považovala by za velmi vhodné a potřebné takový či podobný systém implementovat také v podmínkách české advokacie.**

Konference CCBE o inovaci a budoucnosti advokátní profese

Celodenní konference CCBE věnovaná problematice inovace a budoucnosti advokátní profese se uskutečnila 21. 10. 2016 v Paříži. Konferenci společně zahájili **předseda CCBE Michel Benichou, francouzský ministr spravedlnosti Jean-Jacques Urvoas a bývalá prezidentka Mezinárodní asociace mladých právníků (AIJA) Orsolya Görgényi.** Bývalá prezidentka AIJA zmínila i společnou anketu AIJA a CCBE, která byla zaměřena na téma budoucnost advokátní profese (podrobněji o výsledcích studie viz níže).

Samotné jednání konference bylo rozděleno do **čtyř panelů.** První byl **zaměřen na budoucnost justice** a zastoupena v něm byla i Evropská komise prostřednictvím **Tiny Astolyové,** generální ředitelky Evropské komise pro justici a spotřebitele. **Účastníci panelu připomněli dlouhodobý problém přístupu občanů k justici a stále přetrvávající přetížení soudů.** Jako na možný příklad řešení však bylo zároveň poukázáno na první kanadský online tribunál „Civil Resolution Tribunal“,³ který od července 2016 řeší v Britské Kolumbii majetkové spory v souvislosti se společnou správou (kondominium). Od roku 2017 by měl být tento portál zprovozněn i pro spory o drobné pohledávky.

Druhý panel konference byl věnován **budoucnosti právních služeb.** Panelu se zúčastnila např. předsedkyně výboru

Americké advokátní komory (ABA) pro budoucnost advokátní profese paní **Judy Perry Martinez,** která představila novou zprávu výboru ABA, věnovanou budoucnosti právních služeb v USA, o které bude podrobněji pojednáno níže. Na panelu vystoupil i generální manažer známé platformy Rocket Lawyer, **Mark Edwards,** která nově expanduje do Evropy (konkrétně do Velké Británie, Španělska, Francie a Nizozemska). K publiku promluvil i **Pierre Aidan,** ředitel francouzské platformy Legal Start⁴ a **Andrew Arruda,** spoluzakladatel Ross Intelligence, „prvního advokáta umělé inteligence“.⁵

Během panelu také francouzská CNB představila svůj nový projekt s názvem „24 hodin právních inovací“. Cílem tohoto projektu bylo prezentovat inovace v advokátní profesi, analyzovat současnou situaci s ohledem na inovativní platformy, současnou praxi apod. V rámci projektu probíhaly akce jak v Paříži, tak online, neboť pro tyto účely byla zřízena speciální webová stránka,⁶ která v průběhu 24 hodin (ve dnech od 13. do 14. 10. 2016) živě webstreamovala rozhovory, webináře, videa, online příspěvky odborníků, dále byla k dispozici diskusní fóra, možnost přímé výměny informací a názorů, webové stránky dále obsahovaly články, odkazy apod. Stránku během této krátké doby navštívilo přes 6 000 uživatelů.

Třetí panel konference se zabýval **budoucností advokátních kanceláří.** Zazněly zde velmi protichůdné názory, např. autora knihy „Smrt advokátní kanceláře“ **Jaapa Bosmana** na jedné straně a prezidenta Law Society of England and Wales **Roberta Bournse** na straně druhé, který naopak prezentoval optimističtější vizi budoucnosti advokátních kanceláří. V diskusi padly i návrhy na nutnost změn a transformace v rámci fungování advokátní kanceláře a pravděpodobné upuštění od tradičního modelu, kdy seniorní partneři diktují postupy mladším kolegům. Naopak zazněl názor, že je vhodné mladší generaci naslouchat a vytvořit takovou pracovní atmosféru, která umožní výměnu názorů a rozvoj inovativních nápadů. Partner AK Clifford Chance a její globální šéf pro inovaci **Bas Boris Visser** též zmínil praxi outsourcingu, která je v jejich advokátní kanceláři zcela transparentní. Též

3 Viz <https://www.civilresolutionbc.ca/>.

4 Viz <https://www.legalstart.fr/>.

5 Viz <http://www.rossintelligence.com/>.

6 Viz www.24innovationjuridique.fr.

zazněla doporučení na nutnost více integrovat ženy advokátky (ale i muže advokáty) a jejich rodinný život, umožnit jim částečné úvazky a větší pracovní flexibilitu.

Zástupce z Německa a současně místopředseda komise CCBE pro budoucnost advokátních služeb, **Christian Lemke**, přednesl rychlý až skokový přehled horkých témat a nabízejících se otázek s nimi souvisejících, např. „*Jsou IT-řešení schopna vysvětlit, proč nabízejí ty či ony výsledky, návrhy nebo rozhodnutí, aniž by odkázaly jenom na svůj algoritmus?*“ nebo „*Jsou IT-řešení schopna sloužit k rozvíjení práva, např. tím, že nám řeknou, zda jimi predikovaný výsledek právního sporu je spravedlivý či nikoli?*“ Christian Lemke ve svém sedmiminutovém příspěvku vtipně poukázal na dva zásadní aspekty: na prostou nezbytnost advokátů přizpůsobit se měnícímu se prostředí, vedle vědomí, že lidský faktor v právní službě přetrvává, protože jej nebude tak lehké a pravděpodobně ani možné zcela nahradit.

Poslední panel konference byl zaměřen na **budoucnost advokátních komor**. Účastníci se shodli, že **advokátní komory by měly do budoucna zastávat ještě významnější roli jako strážci hodnot advokacie**. Advokátní komory by měly být aktivní a stát se součástí řešení problémů advokátní profese.

skupinu a navrhnout minimální standardy pro advokáty. Martin Šolc připomněl, že inovace není jen o technologii. Jsou zde např. nové způsoby, jak chtějí klienti komunikovat; práce z domova; specializace; nutnost pochopit jádro podnikání klienta před poskytnutím právního poradenství; nutnost zaměřit se na potenciální klienty. Martin Šolc dále poukázal na určitou zhýčkanost až rozmařilost, kterou bylo možné sledovat ve „velkém advokátním podnikání“, zejména pro korporátní klientelu v dobách před krizí z let 2009-2013. Advokáti si podle něho zvykli na prostředí, v němž se jim dostávalo velmi štědré odměny za jejich práci. Tato doba však pominula a advokáti se budou muset v současných podmínkách uskrovnit a hlavně změnit formy a akcenty své práce. Martin Šolc také zmínil, že roli advokátních komor v budoucnosti vidí nadále jako velmi potřebnou, s tím, že je však nutné očekávat silný tlak ze strany výkonné moci, zejména pak dle jeho názoru na ty komory, které v sobě soustřeďují jak činnost regulatorní, tak reprezentativní, když ty, jež tyto kompetence oddělily, budou mít v budoucnu snazší úlohu. Francie navíc upozornila na povinnost advokátních komor přicházet s dodatečnými službami pro své členy a být lídrem v ino-

ce rozhodně nezapomnělo na výsadní postavení advokáta a na základní hodnoty naší profese. Většina diskutujících ve všech třech panelech se však v zásadě shodla na tom, že ve společenské poptávce po právních službách stále existuje velký prostor, kde se nedostává nabídky, a jde jen o to, jak existující mezery identifikovat a zaplnit.

V průběhu konference byl též **vyhlášen vítěz prvního ročníku Ceny CCBE za inovaci**. Toto významné ocenění pro rok 2016 **obdržel belgický advokát Jean-François Henrotte** s ohledem na jeho kontinuální zaměření na inovaci a rozvoj advokátní profese. Např. v rámci advokátní komory Liège vytvořil modul online klientských konzultací, přístupný všem advokátům, který následně převzaly i některé další regionální belgické advokátní komory.

Společný dotazník CCBE a AIJA na téma budoucnosti advokátní profese

CCBE a AIJA připravily poprvé **společný dotazník**, který následně zaslaly svým členům k vyplnění. Z provedeného výzkumu mj. vyplývá, že většina respondentů je toho názoru, že se do budoucna zvýší využívání poskytování právních služeb prostřednictvím online platform.

Na otázku, jak advokátní kanceláře respondentů integrují nové technologie do svých činností, nejčastěji zaznělo: přes webové stránky kanceláří, prostřednictvím sociálních médií, pomocí větších investic do marketingu a komunikace či využíváním vyhledávačů (*legal search engines*).

Co však dle převažujícího názoru dostatečně nereaguje a neodpovídá současným změnám právních služeb a novým potřebám advokátů, je právě jejich vzdělávání. Toto zjištění též v rámci konference CCBE několikrát zaznělo i v souvislosti s novými požadavky na advokáty. Advokáti dále identifikovali jako své nejpotřebnější neprávní dovednosti: orientaci v podnikání, inovativnost, flexibilitu a strategické myšlení.

Podle výsledků studie dále mladí advokáti do budoucna nesměřují do velkých advokátních kanceláří, ale raději by pracovali pro menší AK nebo jako samostatní advokáti.

Druhý zprava Martin Šolc, viceprezident IBA, vedle něj uprostřed předseda CCBE Michel Benichou.

Martin Šolc, současný viceprezident (a od ledna 2017 prezident) IBA, doporučil komorám zaměřit se mj. i na **bezpečnost komunikace advokátů s klienty** (typicky klientské e-maily, které jsou zasilány v kavárnách přes wifi, klientské dokumenty, jež jsou posílány přes Gmail a stahovány přes Dropbox apod.). IBA plánuje ustavit zvláštní pracovní

vaci. Též zaznělo doporučení, aby komory zhodnotily, jak jsou veřejností a hlavně svými vlastními členy vnímány (je žádoucí zlepšit PR, vysvětlovat významnou a nenahraditelnou činnost advokátních komor apod.).

Jako pověstná zlatá nit však celou konferenci provázela myšlenka, aby se i v rámci nezbytné budoucí transforma-

Otázky byly věnovány i představám advokátů o advokátních komorách. Většina respondentů uvedla, že je přesvědčena o tom, že advokátní komory nejlépe zabezpečují profesní hodnoty, a komory tak hrají hlavní roli v zabezpečení nezávislosti, integrity advokátů a kvality jimi poskytovaných služeb. 95 % dotázaných odpovídá, že by měly komory existovat i v budoucnu.

Konečně na otázku, jakou advokáti vidí největší hrozbu pro advokátní profesi, byla nejčastější odpověď „rezistence advokátů k inovaci“.

Zpráva Americké advokátní komory o budoucnosti právních služeb

Americká advokátní komora (dále jen „ABA“) v nedávné době publikovala svou téměř stostránkovou zprávu, která je věnována budoucnosti právních služeb v USA.⁷ Práce na studii započaly před dvěma lety, kdy se v srpnu 2014 komise ABA pro budoucnost právních služeb rozhodla provést analýzu poskytování právních služeb a přístup k nim v USA. Závěry a doporučení tohoto dvouletého projektu jsou obsaženy ve zprávě, která je kolektivním dílem a výsledkem práce všech členů komise, včetně speciálních poradců, osob zprostředkovávajících vnější vztahy, zpravodajů a zaměstnanců ABA. Dokument je tak výsledkem expertní činnosti celé komise, která usilovala o součinnost veřejnosti i odborníků – závěry publikace tak vycházejí i z praktických poznatků – v potaz byly vzaty písemné připomínky veřejnosti a odborníků, svědectví u veřejných slyšení a setkání, akce pro běžné občany, které se konaly v celé zemi (včetně národního summitu k inovacím v právních službách), webináře a desítky prezentací k práci komise.

Zpráva zahrnuje široké spektrum doporučení, jak zlepšit poskytování a přístup k právním službám. Komise je přesvědčena, že ve 21. století bude zapotřebí udělat razantní změny pro uspokojení potřeb veřejnosti týkajících se právních služeb.

⁷ Zpráva je dostupná v anglickém jazyce na internetových stránkách: <http://abafuturesreport.com/>.

⁸ Legal Services Corporation je federální agenturou, která financuje a monitoruje bezplatnou právní pomoc v občanských věcech v USA.

Zjištění Komise:

A. Navzdory snahám o rozšiřování přístupu veřejnosti k právním službám značná část potřeb veřejnosti není uspokojena.

1. Mnoho lidí žije v chudobě a většina lidí s nízkým příjmem na právní pomoc nedosáhne.

- Financování Legal Services Corporation⁸ a dalších poskytovatelů právní pomoci zůstává nedostatečné a do budoucna to nebude jinak.
- Pro bono* právní pomoc sama o sobě není schopna zajistit chudým dostatečnou právní pomoc.
- Snahy o poskytování právní pomoci lidem s nízkými příjmy zatím neuspokojují potřebu.

2. Veřejnost často nedostává efektivní právní pomoc buď vzhledem k nedostatečným finančním zdrojům, nebo proto, že nevědí, kdy řešení právního problému skutečně vyžaduje odborníka.

3. Značné množství stran nezastoupených u soudu nepříznivě ovlivňuje všechny strany sporu, včetně těch, které zastoupení mají.

4. Mnoho právníků, zejména čerstvě dostudovaných, je nezaměstnaných nebo nevytížených, a to navzdory značné poptávce po právních službách.

5. Tradiční model advokátních kanceláří je nepříznivý k inovacím, které by znamenaly větší přístup k poskytování právní pomoci.

6. Rezistence advokátních kanceláří vůči změnám brání dalším inovacím.

7. Omezené informace brání snahám identifikovat a stanovit nejefektivnější inovace v poskytování právní pomoci.

B. Technologický pokrok a další inovace ovlivňují způsob, jak mohou být právní služby poskytovány.

1. Soudy, advokátní komory, právníké fakulty a advokáti experimentují s inovativními metodami, jak zajistit poskytování právních služeb široké veřejnosti.

a) Soudy

- Technologie vzdáleného přístupu:** soudy používají technologie, které umožňují některé služby využívat ze vzdáleného přístupu, jako např. vyplňování dokumentů, vyhledávání spisů, přípravu dokumentů apod. Dále např. fungují tzv. soudní kiosky se vzdáleným přístupem – např. v Arizoně byl instalován takový kiosek severně od Grand Canyonu, což místním obyvatelům umožní vzdálený přístup, namísto nutnosti jet sedm hodin k soudu vozem.
- Svépomocná centra, míváno centra uvnitř soudních budov,** která nabízejí různé služby, jako např. *pro bono* pomoc, pomoc s vyplňováním dokumentů, informace na webu, telefonní pomoc. Takových center je v USA již cca 500.
- Řešení sporů online (Online dispute resolution – ODR):** je využíváno v soukromoprávních sporech bez nutnosti řešit spor soudní cestou. Je snahou přidružit ODR k soudům. Mimo USA již tento systém běží např. v Nizozemí (program Rechtwijzer 2.0, Online Problem-Solving Dispute Resolution for Divorce), dále v Kanadě (Online Solution Explorer for Small Claims and Condominium Disputes), v Anglii a Walesu byl nedávno navržen online soud. Někteří odborníci předpovídají, že časem bude většina sporů řešena online.
- Soudně autorizovaní a regulovaní poskytovatelé právních služeb:** stále více jurisdikcí v USA autorizuje poskytovatele právních služeb (*Legal Services Providers – LSPs*), kteří nejsou advokáty, nicméně poskytují právní služby tam, kde chybí. V současné době funguje šest typů těchto poskytovatelů právních služeb (*Federally-Authorized LSPs, Courthouse Navigators, Courthouse Facilitators, Limited Practice Officers, Document Preparers, Limited Licence Legal Technicians*).

b) Advokátní komory

- Online centra pro vyhledávání právních služeb/zdrojů a inovace týkající se vyhledávání a odkazů na advokáty:** Advokátní komory zajišťují pomoc s vyhledáním vhodného advokáta, často se tak děje online. Další online inovací je např. vytvoření veřejných seznamů a tzv. tržiště, kde advokátní komory na

bízejí „*modest-means panels*“. Jejich prostřednictvím pak těm lidem, kteří splňují určité příjmové požadavky (např. může jít o lidi, jejichž příjem není tak nízký, aby dosáhli na *pro bono* právní pomoc, nicméně ani tak vysoký, aby si mohli právní služby dovolit), advokátní komora zajistí advokáta, který je ochoten službu za dohodnutou sníženou sazbu poskytnout.

• Přístup ke spravedlnosti a budoucí poskytovatelé právních služeb:

Mnoho států a advokátních komor vytvořilo v minulosti pracovní skupiny a komise, které se zabývají přístupem ke spravedlnosti a studii potřeb advokacie v budoucnosti. Dnes fungují ve 39 státech USA, a buď byly vytvořeny nejvyššími soudy jednotlivých států, nebo díky úsilí advokátních komor. Komise pouze sdružují soudy, advokátní komory, poskytovatele právní pomoci a další zainteresované subjekty, jejichž cílem je odstranit bariéry pro přístup ke spravedlnosti pro lidi s nízkými příjmy či jinak znevýhodněné osoby. Snahy těchto komisi přinesly mnoho užitečných reforem – např. zdroje pro programy právní pomoci v soukromoprávních věcech, zlepšení služeb pro strany sporu, které nemají zastoupení, atp.

c) Právní fakulty: Curricula a Inkubátory

Curricula – vysoké školy nabízejí stále více předmětů týkajících se projektového managementu advokátní kanceláře, zlepšování procesů, automatizace dokumentů, výuku založenou na zkušenostech z praxe apod. Inkubátory – graduanti či čerství absolventi vysokých škol poskytují právní služby lidem s nízkými příjmy, čímž získávají i zkušenosti.

d) Advokáti, advokátní kanceláře a právníci obecně

- **Alternativní fakturace:** od r. 1960 byla cena advokátních služeb stanovována zejména na základě počtu fakturovaných hodin. V posledních letech však zákazníci začínají požadovat alternativní způsoby výpočtu cen (*AFA - alternative fee arrangement*); AFA zahrnuje např. fixní cenu za diskretní služby, paušální poplatky, množstevní ceny apod.

- **Shromažďování dokumentů a jejich automatizace:** jde o používání softwarů, které pomáhají shromažďovat a tvořit dokumenty, které jsou často používány, což šetří čas advokáta. V některých případech je umožněna tvorba dokumentů úplně bez pomoci advokáta.
- **Outsourcing právních služeb** neboli využívání levnějších právních služeb jiných subjektů: poskytovatelé těchto služeb často sídlí mimo USA nebo na místních lacinějších trzích. Odhaduje se, že výnosy z tohoto businessu činí v USA cca 1 000 mil. USD ročně.
- **Právní startupy (*Legal Startups*):** koncept je definován jako „nově založená společnost poskytující inovativní produkty nebo služby určené ke zlepšení poskytování právních služeb“. V roce 2009 bylo takových společností cca 15, zatímco v roce 2016 jich existuje již zhruba 1 000.
- **Medicínsko-právní partnerství (*Medical-Legal Partnerships*):** jde o spolupráci mezi nemocnicemi či zdravotními centry a advokáty s cílem řešení zdravotně či sociálně-právních problémů klientů či právních problémů nemocnic, školení personálu apod. Takovéto partnerství funguje již ve 276 nemocnicích ve 38 státech USA.
- **Umělá inteligence** (technologické možnosti ovlivňující způsob poskytování právních služeb).
- **Mobilní aplikace:** mohou pomáhat jak advokátům, tak veřejnosti. Dnes fungující aplikace např. pomáhají hledat advokátům jiného advokáta v případě nutnosti zastoupení, provádět právní průzkum apod. Aplikace mohou pomáhat např. i imigrantům, těm, kterým hrozí vazba, obecně pak pomáhají lidem řešit jejich právní problémy, čímž je *de facto* vzdělávají. Rovněž je používají ti, kteří hledají flexibilní, efektivnější a dostupnou právní pomoc.
- **Neziskové firmy:** jsou zaměřeny na nízkopříjmové klienty, např. „DC Affordable Law Firm“ byla založena v r. 2015 Univerzitním právním centrem Georgetownské univerzity a dvou velkými advokátními firmami (DLA Piper a Argent Fox) jako dobročinná organizace osvobozená od daní, jejímž účelem je zajišťovat obyvatelům hl. m. Washington, jejichž příjmy jsou vyšší, než aby dosáhli na bezplatnou právní pomoc, nic-

méně nízké na to, aby si mohli dovolit právní služby za tržní ceny, právní pomoc. Podobně např. pomáhá i nezisková advokátní firma Open Legal Services, která nabízí právní zastoupení ve věcech rodinných a trestních.

- **Procurement Efficiencies to Lower Costs:** společnosti, které mají velké výdaje na právní služby, využívají odborníky (tzv. „*procurement professionals*“), kteří přispívají ke snížení takových nákladů – např. dělají zásadní obchodní rozhodnutí, řídí práci mimo firemních poskytovatelů služeb (často se těmito odborníky stávají podnikoví právníci).
- **Projektový management a zlepšování procesů** (pro zvyšování efektivity poskytování právních služeb).
- **Předplacené soubory právních služeb a pojištění:** předplacené soubory fungují *de facto* jako zdravotní pojištění, ale plnění je ve formě právních služeb. Klient platí měsíčně paušální částku.
- **Členění právních služeb (*Unbundling of legal services*):** jde o rozčlenění právního zastupování na dílčí problémy, aby se omezil rozsah poskytovaných služeb. Služby mohou být členěny např. na porady, průzkum, návrh smluv, vyjednávání, zastupování u soudu apod. Klienti mají snahu redukovat služby, aby neplatili za nepotřebné či nechtěné právní služby.

2. Rozšiřují se noví poskytovatelé právních služeb, kteří nabízejí další možnosti volby zákazníkům i advokátům.

C. Víra a důvěra veřejnosti v přístup k právním službám a ve spravedlnost je kompromitována předsudky, diskriminací, složitostí a nedostatkem zdrojů.

1. Advokátní profese nereflexuje rozmanitost veřejnosti.
2. Předsudky – vědomé či nevědomé – brání spravedlnosti a víře ve férovost a spravedlnost právního systému.
3. Složitost soudního systému a neznalost veřejnosti, jak funguje, podlamuje důvěru a víru veřejnosti.
4. Trestní soudní systém je zahlcen masovým vězněním a trestnou činností, to vše je násobeno nedostatečnými finančními zdroji.

5. Federální a státní vlády nefinancovaly a nepodporovaly soudní systém adekvátně, čímž právní stát vystavily riziku.

Doporučení komise

Doporučení 1.

Advokacie by se měla snažit podporovat nějakou formou efektivní pomoc při poskytování právních služeb všem, kteří by si jinak právní pomoc dovolit nemohli.

Doporučení 2.

Soudy (*míněno celý soudní systém*) by měly vzít v úvahu regulační inovace v oblasti poskytování právních služeb.

2.1 Soudy by měly uvažovat o přijetí modelu ABA stanovícího regulační cíle (*ABA Model Regulatory Objectives*) pro poskytování právní pomoci.

2.2 Soudy by měly zkoumat, zda by nebylo přínosné, aby byl poskytnut větší prostor poskytovatelům právních služeb, a pokud ano, stanovit pravidla a postupy pro soudně autorizované a regulované poskytovatele právních služeb.

2.3 Státy by měly sledovat, jak jsou právní služby poskytovány těmi, kteří používají nové technologie a internetové platformy, a poté vyhodnotit přínosy a rizika.

2.4 Státy by měly sledovat alternativní obchodní struktury (ABS) a tam, kde jsou povoleny, by měly získávat taková data týkající se přínosů a rizik souvisejících s těmito entitami.

Doporučení 3.

Všichni advokáti by měli držet krok s relevantními technologiemi.

Doporučení 4.

Občané by měli absolvovat pravidelné „právní prohlídky“ (*legal checkups*) a ABA by měla vytvořit pro advokáty, advokátní komory a další návod, jak takové prohlídky uskutečňovat a administrovat. (Termín „právní prohlídka“ je založen na teorii, že mnoho lidí se soukromoprávními problémy nerozpozná, že jejich problém vyžaduje právní řešení. Stejně jako každý jedinec běžně podstupuje pravidelné zdravotní preventivní prohlídky, měl by tedy mít možnost absolvovat i pravidelné „právní prohlídky“.)

Doporučení 5.

Soudy by měly být přístupné všem stranám sporu a měly by garantovat spravedlnost, nestrannost a spravedlivý proces.

5.1 Měl by být umožněn fyzický i virtuální přístup k soudům.

5.2 Soudy by měly zvažovat a směřovat k zavedení efektivnějších a rychlejších soudních řízení skrze jednotné a laicky jazykově srozumitelné formy řízení, a kde je to vhodné, zavést zrychlená soudní řízení.

5.3 Soudy by měly přijímat i vícejazyčné dokumenty a k dispozici by mělo být více kvalifikovaných překladatelů a tlumočnicků.

5.4 Měly by být vyvinuty a rozšířeny systémy pro soudně přidružená online řešení sporů.

Doporučení 6.

ABA by měla zřídit Centrum pro inovace.

Doporučení 7.

Advokacie by měla být partnerem jiných oborů i veřejnosti pro poznání inovací v poskytování právních služeb.

7.1 Zvýšená spolupráce s ostatními obory může zlepšit přístup k právním službám.

7.2 Právnícké fakulty a advokátní komory, včetně ABA, by měly nabízet více vzdělávání v oblastech inovací, podnikání, obchodních a ekonomických stránek právní praxe a podobných disciplínách.

Doporučení 8.

Advokacie by měla přijmout metody, standardy, doporučení k podpoře inovací a rozmanitosti.

Doporučení 9.

Měl by být reformován trestní soudní systém.

9.1 Komise podporuje reformy navržené Komisí ABA Justice Kennedy⁹ a dalšími.

9.2 Správní pokuty a poplatky by měly být upraveny tak, aby omezily nepřiměřený dopad na chudé a nedocházelo k trestu odnětí svobody pro jejich neplacení.

9.3 Soudní instituce by měly podporovat programy pro školení a odborné vedení těch, kdo jsou ve vězení, s cí-

lem usnadnit jim vstup do společnosti jako produktivním a zákony dodržujícím občanům.

9.4 Mírné přestupky by měly být dekriminlizovány, aby se zmenšily rasové rozpory a nadměrné věznění.

9.5 Na různých stupních je třeba založit kanceláře veřejných ochránců práv, kteří zajistí rozdělování počtu případů.

Doporučení 10.

V oblasti poskytování právních služeb tam, kde je poptávka veřejnosti nespokojená, musí být zdroje na podporu dlouhodobých snah, které se ukazují jako efektivní, značně posíleny.

10.1 Právní pomoc a *pro bono* snahy musí být rozšířeny, plně financovány a lépe propagovány.

10.2 ABA, advokátní komory, soudy, advokáti, poskytovatelé právních služeb i právnícké fakulty by měly vzdělávat veřejnost o možnostech přístupu k právní pomoci.

Doporučení 11.

Výsledky získané z již zavedených nebo nových modelů poskytování právních služeb musí být zpracovány, aby se vyhodnotila efektivita plnění regulačních záměrů.

Doporučení 12.

ABA a další advokátní komory by měly zahrnout výzkum budoucnosti právních služeb do svých strategických dlouhodobých plánů.

Možná strategie České advokátní komory v procesu inovace právních služeb

Autoři poznamenávají, že dále uvedené cíle nepředstavují oficiální seznam priorit ČAK pro nejbližší období, nicméně jsou zde vyjmenovány okruhy, které se stále častěji zmiňují na nejrůznějších diskusních fórech či na jednáních představenstva. Autoři se domnívají, že představenstvo, případně následný sněm České advokátní komory, který proběhne v příštím roce, převezme některá z těchto témat za součást svého oficiálního programu pro další léta, když každé z nich menší či větší měrou může usnadnit advokátům cestu k nalezení optimálního místa na trhu právních služeb:

9 Viz <http://www.americanbar.org/groups/leadership/initiative4.html>.

- podpora širší elektronizace a digitalizace justice (včetně přístupu advokátů do soudního spisu online);
- zkvalitnění vzdělávání advokátů a koncipientů (včetně využití systémů online vzdělávání) a postupné zavedení systému specializací;
- podpora rozšiřování ADR a ODR metod a aplikací;
- průběžné monitorování poskytování právních služeb neadvokátními subjekty (na internetu a mimo něj) a boj proti nekalým praktikám, zejména tzv. vinklářství;

- potírání nekalých praktik v oblasti veřejného zadávání zakázek na právní služby;
- zavedení advokátního procesu;
- podpora co nejširšího zapojení advokátů ve sféře poskytování bezplatné právní pomoci;
- podpora šíření právní osvěty prostřednictvím samotných advokátů (včetně poskytování drobné právní pomoci pro nejširší veřejnost za dostupných cenových podmínek, případně *pro bono*);
- podpora zabezpečení bezpečné ko-

- munikace advokátů s klienty (včetně budování systémů takové komunikace pro celou profesi);
- výchova a zvyšování povědomí advokátů o marketingu a vysokého stupně znalosti tržního prostředí.

✦ První autor je místopředsedou ČAK a druhým viceprezidentem Rady evropských advokátních komor (CCBE), druhá autorka je vedoucí mezinárodního odboru ČAK a vedoucí reprezentace ČAK v Bruselu.

Online právní služby ve Francii

PRÁVNÍ SLUŽBY JIŽ ZDALEKA NENALEZNEME JEN V „REÁLNÉM“ SVĚTĚ, ALE VÍC A VÍC VE SVĚTĚ „VIRTUÁLNÍM“, ONLINE NEBO, CHCEME-LI, VE SVĚTĚ INTERNETU. NEJDE PŘITOM JIŽ JEN O VYHLEDÁNÍ ADVOKÁTA, ALE O SKUTEČNÉ POSKYTOVÁNÍ PRÁVNÍCH SLUŽEB SKRZE INTERNET. NÁSLEDUJÍCÍ TEXT POJEDNÁVÁ O TOM, JAK FRANCOUZSKÁ ADVOKACIE UMOŽNUJE SVÝM ADVOKÁTŮM POSKYTOVAT SVÉ SLUŽBY ONLINE A VYUŽÍVAT ONLINE SLUŽBY PŘI SVÉ KAŽDODENNÍ ADVOKÁTNÍ ČINNOSTI.

1. V nedávné době francouzská Národní rada advokátních komor (CNB - Le Conseil National des Barreaux) zprovoznila novou webovou službu, která umožňuje advokátům nabízet právní služby online.¹

Ve své veřejné části určené široké veřejnosti je místem, kde si zájemci o právní službu mohou vyhledat advokáta ve zvoleném místě a podle zadaných kritérií, seznámit se s právní službou, kterou nabízí, a případně jej oslovit se žádostí o právní službu.

Rozsah služeb, které advokát prostřednictvím služby nabídne, záleží na jeho volbě. Systém v současné době pracuje s možností požádat o zpracování jednoduché odpovědi na právní otázku (do 1 000 znaků) nebo složitějšího právního rozboru (s možností připojení souvisejících dokumentů). Systém také umožňuje objednání telefonické konzultace s advokátem (zpravidla desetiminutové) nebo schůzky přímo v advokátní kanceláři (třicetiminutové).

Vyšší požadované odměny za poskytnutou právní službu si zvolí sám advokát a klient ji vidí ještě před objednáním právní služby, a může tedy celkem jednoduše porovnat odměny různých advokátů. Odměny advokátů se pohybují od částky okolo 30 eur za krátkou telefonickou nebo písemnou konzultaci až po několik stovek eur za detailnější konzultaci či osobní schůzku s advokátem v kanceláři. Odměnu za zvolenou právní službu klient zaplatí skrze platební bránu CNB, která ji následně poskytne advokátovi. Advokáti mohou své služby nabízet zdarma.

Důvodem, proč CNB vytvořila tuto online platformu pro právní služby, je, aby advokátům umožnila poskytovat právní služby online při zachování pravidel výkonu advokacie, aniž by museli využívat služby různých neadvokátních online platforem, kterým by v rozporu se stavovskými povinnostmi platili za zprostředkování klienta.²

Online platforma nabízející služby advokátů je v provozu teprve několik měsíců, za tuto dobu je do ní registrováno přibližně 5 000 advokátů a podle informace ze CNB je zřejmé, že o službu je zájem i mezi veřejností, která hledá právní pomoc.

2. Nová webová služba umožňující online poskytování právních služeb ale není jedinou online platformou, kterou Národní rada advokátních komor poskytuje francouzským advokátům.³

Zřejmě nejzákladnější službou určenou pro advokáty je služba „e-Barreaux“ umožňující elektronickou komunikaci mezi advokáty a soudy. Jedná se tedy o jakousi obdobu českého informačního systému datových schránek s tím rozdílem (mimo jiné), že její užívání při komunikaci se soudy je povinné a že jejím provozovatelem na straně advokátů není státní orgán, ale Národní rada advokátních komor. Z uživatelského pohledu systém připomíná web mailovou službu, kterou advokát odesílá písemnosti soudům (do soudního informačního systému) a také je přijímá.

1 Služba je dostupná na adrese <https://consultation.avocat.fr/>.

2 Viz čl. 3.6.1. Etického kodexu advokátů Evropské unie a srov. čl. 32 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), v platném znění.

3 Služba je po přihlášení dostupná na adrese <https://connexion.avocat.fr/>.

Kromě dalších služeb specifických pro francouzské prostředí (iCarpa, e-Acte) není bez zajímavosti také služba vzdáleného úložiště o velikosti 50 GB (lze zvětšit za poplatek), e-mailová služba a kalendář, které jsou advokátům k dispozici. Uživatelský přístup k systému je založen na webovém rozhraní, nicméně umožňuje přístup skrze aplikace, včetně mobilních aplikací, které CNB pro tyto účely vyvinula. V neposlední řadě online

platforma obsahuje také chatovací službu a videokonferenční aplikaci pro komunikaci mezi advokáty navzájem a také mezi advokáty a klienty.

Z technického pohledu stojí za zmínku, že Národní rada advokátních komor platformu provozuje na hardwarových prostředcích společnosti SFR (francouzský telekomunikační operátor) a uložená data jsou šifrována. Systém také umožňuje šifrování dat přímo ze strany uživatele, tj. advokáta. Tato služba nepochybně u mnoha advokátů zvyšuje zabezpečení klientských dat v porovnání s různými

volně přístupnými e-mailovými službami,⁴ které stále využívá mnoho advokátů i v České republice.

3. Francouzská advokacie není jedinou evropskou advokacií, která provozuje online služby pro své advokáty. Svým rozsahem obdobnou platformu provozuje také španělská advokacie a další budou (snad) následovat.

✿ JUDr. JIŘÍ NOVÁK,

advokát, člen delegace ČAK při CCBE, zástupce ČAK v komisi CCBE pro IT právo

4 Např. email.cz, centrum.cz, apod.

Význam compliance v právních službách vzrůstá

human power
compliance officer services

ZAVÁDĚNÍ COMPLIANCE A JEHO SYSTÉMŮ A METODIK PRO ZAJIŠTĚNÍ JEDNÁNÍ FIREM V SOULADU S PRAVIDLY JE NA PRUDKÉM VZESTUPU. S TÍM SOUVISÍ NEJENOM AGENDA PODNIKOVÝCH PRÁVNÍKŮ, ALE SAMOZŘEJMĚ I ADVOKÁTŮ A SPOLUPRACUJÍCÍCH SPECIALISTŮ. TÍM JE I GEORGE J. GRÜNE, JEDNATEL SPOLEČNOSTI HUMAN POWER, KTERÁ SE ZAMĚŘUJE NA VŠE SPOJENÉ S COMPLIANCE. A PŘESTOŽE JE PRO MNOŽSTVÍ ADVOKÁTŮ POJEM COMPLIANCE JIŽ SOUČÁSTÍ JEJICH PROFESNÍHO SLOVNÍKU, JE ZDE PRO PRÁVNÍ A SOUVISEJÍCÍ SLUŽBY STÁLE OBROVSKÝ POTENCIÁL.

Pro ty, co ještě „nejsou v obraze“: co se má vybavit majiteli firmy a co managementu v České republice, když dojde na compliance?

Compliance znamená dodržování pravidel. Znamená to dodržovat mezinárodní, evropské a národní zákony. Každý společník, každé vedení firmy by si mělo uvědomovat, že fungující systém managementu compliance by měl být ve firmě absolutní nutností.

Co je v této oblasti nového v naší legislativě? Jaké úkoly a výzvy z toho plynou pro advokátní kanceláře ve službách pro korporátní klientelu?

Počátkem prosince 2016 nabyla účinnosti novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Ta přináší pro společnosti nový důvod pro vyvinutí: trestní odpovědnost může zaniknout, pokud právnická osoba vynaloží veškerou snahu, aby zabránila trestnému činu. Obzvláště to může být právě zřízením odpovídajícího systému managementu compliance ve společnosti. Otázkou, jak takovýto systém bude muset vypadat a co bude muset obsahovat, aby vedl k legálnímu vyhnutí se trestu, zodpoví však až judikatura.

Jste společností specializujících se na compliance, spolupracujete s řadou advokátních kanceláří u nás i v zahraničí, vidíte nějaké rozdíly, co se týče agendy compliance?

Oproti například právu v německých mluvících zemích zakotvila česká zákonodárna moc většinu skutkových podstat trestných činů právnických osob v novele zákona č. 418/2011 Sb. To znamená trestněprávní odpovědnost vedení firmy a popřípadě společníků. Hlavní rozdíl dosud vidím především ve stupni zavedení compliance do právních služeb advokátních kanceláří: tam, kde se této problematice věnují dé-

le, mají prostě náskok i v advokátních službách. Věřím však, že české právní prostředí zareaguje profesionálně a rychle.

Můžete, samozřejmě bez konkrétních údajů o firmách a osobách, uvést nějaké kauzy, které vznikly právě díky selhání agendy compliance?

Jeden případ z naší oblasti – „compliance chrání lidské životy“: v jedné sklárně byl za účelem jednoduššího osazování z jednoho ze strojů odstraněn bezpečnostní kryt. Kvůli tomu spadl jeden učeň do stroje a na místě zemřel. Tři jednatelé, vedoucí výroby a vedoucí údržby byli uznáni vinnými z manipulace s bezpečnostním a ochranným zařízením, nebo z toho, že o ní věděli. Všichni zúčastnění byli odsouzeni k odnětí svobody anebo jim byl uložen peněžitý trest do výše 100 000 eur. O jakou částku zažalovali následně jednatelé společnosti, nám není známo. Lze jen doufat, že měli dobré Directors & Officers pojištění. To je prožitá compliance: „Odpovědnost (ručení) v compliance je odpovědnost (ručení) za porušení (provinění) druhých.“

Co nejzávažnějšího mohou, podle Vašich zkušeností, řešit advokáti při selhání compliance v našem podnikatelském prostředí?

Samozřejmě ztrátu na lidských životech, jak jsem zde uvedl na příkladu. Za největší podnikatelské riziko lze považovat korupci ze strany společnosti směrem ke státním úřadům. To může znamenat, že autority uzavřou obchodní provoz a stáhnou všechna aktiva.

Jaké specifické služby nabízí firmám a právníkům kancelářím přímo Vaše společnost?

Firmám, které nechtějí zřizovat vlastní oddělení compliance, se nabízí společnost HUMAN POWER jako externí Compliance Officer. Argumentací pro naleznete na našich internetových stránkách a rádi a s úspěchem ji samozřejmě právníkům a právníkům týmům prezentujeme. To znamená, že realizujeme kompletní výstavbu systému managementu compliance včetně certifikace dle ISO 19600, pořádáme semináře a udržujeme procesy vždy aktuální dle nejnovější judikatury. Je však třeba uvést, že bez podpory právníků to ale pro nás samotné není možné. V nejlepším případě pak intenzivně spolupracujeme s externími nebo interními firemními právníky a jsem rád, že taková odborná spolupráce je pro všechny zúčastněné přínosem. Nejvíce pak samozřejmě pro naše klienty.

HUMAN POWER s. r. o.

tel.: +420 251 613 237, +420 602 285 126

info@humanpower-cos.com

www.humanpower-cos.com

informace a zajímavosti

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 12. ledna 2017

Civilní proces a jeho ústavněprávní aspekty

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, soudce Ústavního soudu

ve čtvrtek 19. ledna 2017

Antidiskriminační právo

Lektoři: doc. JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., LL.M., S. J. D., soudce Nejvyššího správního soudu
JUDr. Pavla Boučková, Ph.D., advokátka

ve čtvrtek 26. ledna 2017

Ekonomické a daňové minimum pro opatrovnické spory

Lektorka: Ing. Veronika Mindlová, daňový poradce se zaměřením na finanční a daňové poradenství a se specializací na rodinné právo

ve čtvrtek 2. února 2017

Náhrada škody a nemajetkové újmy z provozu dopravních prostředků

Lektor: JUDr. Petr Vojtek, předseda senátu Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 9. února 2017

Insolvenční zákon a úpadek korporací

Lektor: JUDr. Michal Žižlavský, advokát a insolvenční správce, člen představenstva ČAK, předseda odborné sekce pro insolvenční právo a předseda Rady expertů Asociace insolvenčních správců

od 13. února 2017 do 26. června 2017

Právnícká angličtina pro pokročilé

Lektorka: Mgr. Vladimíra Kvasničková, právnička a vysokoškolská pedagožka (PF UK v Praze)
Pololetní kurz – 13 lekcí, vždy v pondělí, jedna lekce v délce 90 minut.

v úterý 14. února 2017

Nový registr smluv v praxi – vybrané aplikační zkušenosti a problémy, novela

Lektor: Mgr. František Korbel, Ph.D., advokát

ve středu 22. února 2017

Wolters Kluwer, a. s., U Nákladového nádraží 6, Praha 3

ASPI – práce s judikaturou

Lektor: Ing. Jiří Effler, Wolters Kluwer, a. s.

ve čtvrtek 23. února 2017

Novela zákoníku práce a aktuální pracovněprávní judikatura

Lektoři: advokáti a členové spolku advokátů specializujících se na pracovní právo CzELA - Mgr. Ondřej Chlada, JUDr. Dominik Brůha, Ph.D., Mgr. Marie Janšová, Mgr. Ing. Jan Procházka, LL.M., eur., Mgr. Veronika Odrobinová, Mgr. Michal Vrajík

ve čtvrtek 2. března 2017

Závazkové právo pohledem judikatury

Lektorka: JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., advokátka, rozhodce Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, odborná asistentka na katedře obchodního práva Právníké fakulty MU v Brně

ve čtvrtek 9. března 2017

Katastr nemovitostí prakticky a v souvislostech

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, ředitelka kanceláře ředitele Katastrálního úřadu hl. m. Prahy

ve čtvrtek 23. března 2017

Ústavně konformní výklad dopravních deliktů

Lektor: Mgr. et Mgr. Ing. Josef Nekvapil, absolvent Právnické fakulty MU v Brně a FBP Policejní akademie ČR v Praze s dlouholetou praxí v oblasti řešení dopravních deliktů

ve čtvrtek 6. dubna 2017

Zápisy do obchodních rejstříků

Lektor: JUDr. Petr Šuk, předseda senátu Nejvyššího soudu

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

ve čtvrtek 12. ledna 2017

Zadávání veřejných zakázek podle nové právní úpravy

Lektor: JUDr. Michal Krenk, Ph.D., předseda senátu Vrchního soudu v Praze, externí člen katedry občanského práva Právnické fakulty UK v Praze

v úterý 14. února 2017

Sousedská práva, nezbytná cesta a určování hranic pozemků v novém občanském zákoníku s přihlédnutím k judikatuře Nejvyššího soudu

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve středu 22. února 2017

SJM a jeho postih v rámci exekuce

Lektor: JUDr. Vladimír Plášil, LL.M., viceprezident Exekutorské komory

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace: 542 514 401 – pí Karolína Župková.

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář:

„Aktuální otázky insolvenčního řízení“

Přihlašujte se na www.asis.cz nebo e-mailem na seminare@asis.cz.

Účastnický poplatek za seminář:
1 590 Kč členové ASIS,
2 790 Kč ostatní účastníci

Přednáší: JUDr. Jolana Maršíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Hradci Králové
Datum konání: 20. ledna 2017 od 9 do 16 hodin
Místo konání: Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1

Přístup ke spravedlnosti – téma letošního Evropského dne advokátů

JUDr. EVA ROPKOVÁ

RADA EVROPSKÝCH ADVOKÁTNÍCH KOMOR (CCBE) POKRAČOVALA I V LETOŠNÍM ROCE V NASTOLENÉ TRADICI A JIŽ POTŘETÍ ZORGANOZOVALA EVROPSKÝ DEN ADVOKÁTŮ, KTERÝ Z JEJÍ INICIATIVY PŘÍPADÁ NA 10. PROSINEC. NENÍ NÁHODOU, ŽE SE KRYJE S DATEM DNE LIDSKÝCH PRÁV, VYHLÁŠENÉHO OSN V ROCE 1950. CCBE VOLÍ PŘI TÉTO PŘÍLEŽITOSTI VŽDY NOVÉ TÉMA, KTERÝM CHCE UPOZORNIT NA JEHO AKTUÁLNOST A ZÁSADNÍ VÝZNAM NEJEN PRO ADVOKÁTNÍ STAV, NÝBRŽ PRO CELOU SPOLEČNOST.

Nabízí se mnoho oblastí, které by zasluhovaly pozornost, neboť jde o téma zahrnující nespočet otázek bez odpovědi, mnoho rovin právních i filozofických a jeho komplexní uchopitelnost se v rámci jednoho pojednání jeví jako veskrze nemožná.

Mimo jiné by bylo možné např. soustředit se detailně na způsob rozhodování o ustanovení advokáta *ex offio*, či se koncentrovat na systematizaci bezplatné právní pomoci či přístup ke spravedlnosti cizinců a azylantů, na otázku přístupu k právní pomoci při únosu dětí, právní pomoc advokátů *pro bono* a její zařazení do systému justice, na jednot-

livé překážky na cestě ke spravedlnosti (nekorektní formalismus, finance, nedůvěra v justiční orgány) nebo na přístup k alternativním způsobům řešení sporů atd. Pojmout veškeré otázky a problémy spojené s přístupem ke spravedlnosti lze vskutku jen stěží.

Další řádky jsou proto věnovány poznámkám k úzké výseči z nich – konkrétně k současnému přístupu ke spravedlnosti prostřednictvím práva na advokáta z pohledu jedné z nejzranitelnějších sociálních skupin, jejíž zájmy, a to včetně otázky přístupu ke spravedlnosti, si naše společnost klade za cíl chránit,¹ a kterou představují nezletilé děti.

Jako jeden z příkladů významných počínů probíhajících aktuálně na legislativním poli v otázce práva nezletilých na advokáta lze jmenovat vydání **směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48** o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkáčského rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci se třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody, jejíž implementace² je v současné době předmětem legislativních změn příslušných trestněprávních předpisů.³ **Jedním z cílů uvedené směrnice je zajistit reálnou možnost zvolit si obhájce ve vyžadujícím státě v případech trestního řízení s přeshraničním dosahem.** Zmíněná směrnice dále vymezuje společná minimální pravidla pro právo na přístup k obhájci, která mají společně se stanovením dalších minimálních procesních práv podezřelých a obviněných vést k posílení důvěry v trestní soudnic-

Témata prvních ročníků, kterými byla ochrana osobních údajů, hromadného sledování občanů a profesní zásady mlčenlivosti a v loňském roce pak svoboda projevu, tentokrát vystřídal téma s názvem „přístup ke spravedlnosti“.

Lze bezesporu konstatovat, že málokterá profese stojí při člověku, který se chce domoci spravedlnosti, blíže než právě profese advokátní. Zároveň platí, že jen málokterý člověk se nikdy neocítl v situaci, kdy se domáhal zpřístupnění cesty ke spravedlnosti. Daná problematika je tak v právním světě i ve světě neprávnicků nevyčerpatelným tématem, které se prolíná životem advokáta i občana téměř bez ustání. S těmito úvahami se otevírají mnohá možná pojetí tohoto tématu v jeho různých hloubkách a významech. Zjednodušíme-li právní pohled na toto poměrně obsažné téma, můžeme jej chápat ve dvou základních rovinách. Ta první se vztahuje na **primární umožnění získat právní pomoc**, na rychlost přístupu k advokátovi, a v případě překážky tkvící ve výši nákladů, pak i navíc v přístupu k bezplatné právní pomoci.

Jako **druhou dimenzi** lze vnímat odpověď na otázku, **zda proces v rámci daného justičního systému a procesní právní pravidla vedou po spravedlivé cestě** a zda míří ke spravedlnosti (tj. zejména ke spravedlivému rozhodnutí nezávislého a nestranného soudu).

Obě dimenze fungují jako propojené nádoby a jedna bez druhé pozbývá na významu. V právním státě by měly být obě stále plné a zaručovat fungování obojího – tedy přístup k právní pomoci na jedné straně a efektivních pravidel, která vedou ke kýžené spravedlnosti, zhmotnělé nejčastěji v rozhodnutí orgánu veřejné moci, na straně druhé.

1 Viz např. v čl. 40 odst. 2 písm. b) ii) Úmluvy o právech dítěte („... dítě má právo být okamžitě a přímo, v nutných případech prostřednictvím svých rodičů nebo zákonného zástupce, informováno o obviněních, proti němu vznášených, a mít při přípravě a při uplatnění své obhajoby právní nebo jinou potřebnou pomoc“).

2 Implementační lhůta byla do 27. 11. 2016.

3 Zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.

tví jiných členských států,⁴ a tím i ke zlepšení mezinárodní justiční spolupráce.

Ve vztahu k právům dítěte v rámci trestního řízení směrnice členským státům ukládá konkrétní povinnosti k zajištění informování třetí osoby po zbavení osobní svobody nezletilého podezřelého nebo obviněného.⁵ Směrnice však současně umožňuje, aby se členské státy od těchto povinností za určitých podmínek odchýlily.⁶ V takovém případě však musejí zajistit, aby byl o tom, že bylo zbaveno osobní svobody dítěte, informován bez zbytečného prodlení orgán odpovědný za ochranu nebo zájmy dítěte.⁷ V reakci na jmenovaný požadavek vyjádřený ve směrnici **obsahuje návrh novely zákona o soudnictví ve věcech mládeže doplnění ustanovení upravujícího informační povinnost v případě zadržení, zatčení nebo vzetí do vazby mladistvého.**⁸

Dále na českého zákonodárce čekají další legislativní práce na implementaci nejnovější směrnice v této oblasti, kterou je **směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/800** ze dne 11. 5. 2016 o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení.⁹ Tato směrnice vstoupila v platnost dnem 10. 6. 2016. Implementační lhůta byla stanovena do 11. 6. 2019.

Cílem této směrnice je zavést procesní záruky, které zajistí, že děti, tedy osoby mladší 18 let, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, budou schopny toto řízení chápat a sledovat a uplatňovat své právo na spravedlivý proces. V čl. 6 směrnice podrobně popsané ustanovení o pomoci obhájce se však nebude v českých podmínkách s ohledem

na vymezený účel směrnice v její preambuli vztahovat na děti mladší 15 let. Směrnice se má vztahovat pouze na trestní řízení, a nikoliv na jiné druhy řízení, zejména na řízení, která jsou speciálně určena pro děti a která by mohla vést k uložení ochranných, nápravných nebo výchovných opatření.¹⁰ Vztahuje se však na děti, které nebyly původně podezřelými nebo obviněnými osobami, ale které se stanou podezřelými nebo obviněnými osobami v průběhu výslechu orgánu činného v trestním řízení.¹¹

Obě výše jmenované směrnice tak mívají se svými požadavky na zajištění práva na obhájce výlučně do trestního řízení.

V této souvislosti se nabízí poukázat na to, že v českém justičním systému stále¹² přetrvává významná nevyrovnanost v právu na advokáta mezi dětmi mladšími 15let a mladistvými,¹³ jak vychází z příslušné úpravy obsažené v zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). Zatímco mladistvý má zákonem garantované právo na nutnou obhajobu od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže nebo provedeny úkony podle trestního řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit,¹⁴ dítě mladší 15 let má sice teoreticky právo na to, zvolit si kdykoliv advokáta, ale obligatorně je mu ustanoven opatrovník – advokát až pro řízení před soudem pro mládež.¹⁵

Z hlediska legitimního požadavku na přístup ke spravedlnosti, resp. na odbornou právní pomoc, není rozhodné, že děti mladší 15 let nejsou trestně odpovědné, a tudíž nemohou být účastníky trestního řízení. Je jisté nepochybné, že osoba mladší 15 let je vzhledem ke svému věku významně zranitelná, a to zejména z hlediska psychické odolnosti, životních zkušeností i obecného právního povědomí. Faktická potřeba advokátní služby začíná již při prvním kontaktu dítěte s orgánem veřejné moci, nikoliv až v průběhu soudního řízení. Odbornou právní pomoc nemůže zásadně nahradit pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dítěte, který v drtivé většině nemá právní vzdělání, není nezávislý na státu a nemá další výsady a kvality, které jsou spojeny s výkonem advokátní profese.

Přístup ke spravedlnosti spojený s právem na advokáta hraje významnou roli nejen v trestním řízení, ale i v řízení civilním. V souvislosti s případnými adresáty právní pomoci, kterými by měli být nezletilí, se typicky jedná o řízení o úpravě poměrů a péči nezletilého ve smyslu zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Ačkoliv se tato řízení bezprostředně týkají práv nezletilého, nezletilí jsou v nich zastoupeni (zpravidla) orgánem sociálně-právní ochrany dětí, a nikoliv advokátem.¹⁶

Právní pomoc dítěti, které může mít v uvedených řízeních bezpochyby zcela jiné zájmy než jeho rodiče, je tak skrze rozhodnutí soudu o ustanovení opatrovníka *de facto* omezena. Jako o řešení by bylo možné uvažovat o institutu bezplatného právního zastoupení nezletilých. V českém prostředí momentálně neexistuje systém (bezplatné) právní pomoci určený výlučně dětem. V řízeních je dítě, které nemá plnou procesní způsobilost, zastoupeno opatrovníkem (v drtivé většině orgánem sociálně-právní ochrany dětí), a proto si v praxi nelze dost dobře představit, že by dítě požádalo o ustanovení advo-

4 Zejména čl. 3 a 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48.

5 Čl. 5 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48: „Je-li podezřelou nebo obviněnou osobou dítě, členské státy zajistí, aby osoba, která má za dítě rodičovskou zodpovědnost, byla co nejdříve informována o zbavení osobní svobody a o příslušných důvodech, ledaže je to v rozporu s nejlepším zájmem dítěte; přičemž v takovém případě je informována jiná vhodná dospělá osoba. Pro účely tohoto odstavce se za dítě považuje osoba mladší 18 let.“

6 Čl. 5 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48.

7 Čl. 5 odst. 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48.

8 Je navrhováno pouze doplnění ust. § 46 odst. 2 zák. č. 218/2003 Sb. o větu: Namísto zákonného zástupce nebo opatrovníka, kteří nemohou mladistvého zastupovat pro střet zájmů, se vyrozumí, je-li to v zájmu mladistvého, opatrovník ustanovený podle § 43 odst. 2. Zaměstnavatel mladistvého se vyrozumí pouze, prohlásí-li mladistvý, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, že s takovým vyrozuměním souhlasí.

9 Byla publikována 21. 5. 2016 v Úředním věstníku EU, řada L, č. 132, str. 1 a násl.

10 Bod (17) preambule směrnice 2016/800.

11 Čl. 2 odst. 4 směrnice 2016/800.

12 Tento nežádoucí stav byl již v minulosti kritizován Výborem OSN pro práva dítěte.

13 Dle § 2 odst. 1 písm. c) zák. č. 218/2003 Sb. je mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

14 Ust. § 42 odst. 2 písm. a) zák. č. 218/2003 Sb.

15 Ust. § 91 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže: „Opatrovníkem dítěte pro řízení ustanoví soud pro mládež advokáta. Advokát tu vykonává svá oprávnění i po dosažení zletilosti dítěte až do skončení řízení ve věci dítěte mladšího patnácti let.“

16 Dle § 455 odst. 1 zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v řízení o předběžném opatření upravujícím poměry dítěte platí, že: „Nezletilý nemusí být zastoupen; nemá-li nezletilý zákonného zástupce nebo nemůže-li jej zákonný zástupce zastupovat, jmenuje mu soud příslušný podle § 467 opatrovníka bezodkladně po předání věci. Opatrovníkem soud jmenuje zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí.“ V řízeních ve věcech péče soudou o nezletilé dítě dle § 469 odst. 1: „Dítě je v řízení zastoupeno opatrovníkem, kterého soud jmenuje zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí.“

káta, jak účastníkům řízení umožňuje občanský soudní řád.¹⁷

Jako jeden z příkladů, kde se absence advokátního zastoupení dítěte obzvláště projevuje, je zjišťování názoru dítěte prováděné soudcem v řízení o úpravu péče o nezletilého.¹⁸ V praxi takový výsledek dítěte probíhá zpravidla bez účasti rodičů, tudíž i jejich právních zástupců. Jelikož v zákoně není zakotvena povinnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí jako opatrovníka nezletilého účastnit se všech soudních jednání, může takový výsledek v praxi proběhnout dokonce i bez účasti opatrovníka. Vztah dítěte vůči soudům a ostatním účastníkům řízení je tak ohledně dosažitelnosti právní pomoci velice nevyrovnaný.

Kromě toho, že je obsah činnosti advokáta a orgánu sociálně-právní ochrany dítěte odlišný, je třeba rovněž zdůraznit, že zatímco mezi advokátem a klientem je navázán zákonem přísně upravený vztah (založený na principech, jako je povinnost mlčenlivosti, profesní odpovědnost, nezávislost advokáta na státu), dítě svého opatrovníka ve většině případů nezná a ani není poučeno, jakou funkci má opatrovník ve vztahu k ochraně jeho zájmů plnit. Dítě je tak v řízení v jeho věci z pohledu přístupu ke spravedlnosti, tedy ve smyslu zastoupení advokátem, zcela „bezprizorní“. Lze učinit závěr, že přístup dětí ke spravedlnosti je v tomto směru velmi omezený. Právní pomoc dítěti nemůže přicházet ani skrze advokáta rodiče. Advokát rodiče již ze své podstaty není advokátem dítěte. V důsledku této skutečnosti tak mnohdy nedochází k naplnění práva dětí na vyjádření svého názoru a práva účastnit se rozhodování o svých záležitostech.¹⁹

Částečným řešením této problematiky může být **zřízení úřadu ombudsmana pro děti**, který již ve většině států Evropy²⁰ funguje a o kterém dnes na české politické úrovni také probíhá diskuse.

Efektivnost²¹ tohoto řešení bude závislá na vymezení pravomoci²² takového úřadu.

Ze shora uvedených úvah lze uzavřít, že **ačkoliv je naše společnost schopna identifikovat osoby, jejichž přístup ke spravedlnosti je nutné obzvláště bedlivě střežit, při prosazování deklarovaných práv je stále co zlepšovat. Tento nesnadný úkol leží z velké části na bedrech advokátního stavu a lze si jen přát, aby advokacie i nadále zůstala profesí, která se nebojí čelit**

mnohdy převaze bezpráví a zachová si v širokém pojetí justičního systému místo, které jí náleží.

✿ Autorka je advokátka a zapsaná mediátorka.

- 17 Čl. 12 Úmluvy o právech dítěte: „1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují dítěti, které je schopno formulovat své vlastní názory, právo tyto názory svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, přičemž se názorům dítěte musí věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni.
2. Za tímto účelem se dítěti zejména poskytuje možnost, aby bylo vyslyšeno v každém soudním nebo správním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo, anebo prostřednictvím zástupce nebo příslušného orgánu, přičemž způsob slyšení musí být v souladu s procedurálními pravidly vnitrostátního zákonodárství.“
- 18 Ust. § 30 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
- 19 Ust. § 100 odst. 4 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
- 20 J. Beqiraj, L. McNamara: Children and Access to Justice: National Practices, International Challenges, Bingham Centre for the Rule of Law Report, October 2016.
- 21 K tomu blíže: R. Hodgkin, P. Newell: European Network of Ombudspersons for Children (ENOC), 2010 survey, The role and mandate of children's ombudspersons in Europe: Safeguarding and promoting children's rights and ensuring children's views are taken seriously.
- 22 Např. na Slovensku nemá možnost zasahovat do sporů o svěření dítěte do péče v případě rozvodu. Otázka je upravena zák. č. 176/2015 Z. z., o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

inzerce

POZVÁNKA NA

XII. ročník právního plesu,

který se koná 20. 1. 2017 od 19 hodin
v hotelu Imperial v Ostravě.

Vystoupí ILONA CSÁKOVÁ a Taneční studio Ostrava, hraje Proxima Orchestra, moderuje Izabela Kapiasová.
Objednávky vstupenek na tel. 731 883 016 u pana Motlocha, nebo na e-mailu motlochj@seznam.cz

Cena vstupenky: 412 Kč

V ceně vstupenky je i welcome drink a servírovaná večeře.

Ubytování: v případě zájmu o ubytování v hotelu Imperial kontaktujte přímo hotel e-mailem
na adrese reservation.iho@cpihotels.com

Cena pokoje obsazeného jednou nebo dvěma osobami je 1 299 Kč/pokoj/noc, včetně bufetové snídaně a připojení k internetu, vstupu do wellness a fitness centra, místní daně a 15% DPH. Parkování bude účtováno samostatně 100 Kč/noc/auto.

Německo-česko-slovenské advokátní fórum 2016 v Plzni

VE DNECH 4. A 5. 11. 2016 SE KONAL JIŽ 14. ROČNÍK NĚMECKO-ČESKO-SLOVENSKÉHO ADVOKÁTNÍHO FÓRA. JEDNÁ SE O TRADIČNÍ DVOUDENNÍ UDÁLOST POD ZÁŠTITOU ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY, SLOVENSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY, BAMBERSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY, A SASKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY OTEVŘENOU VŠEM ZÁJEMCŮM Z ŘAD ČLENŮ TĚCHTO KOMOR. KOMORY SE PRAVIDELNĚ STŘÍDAJÍ V POŘÁDÁNÍ TOHOTO FÓRA, V LOŇSKÉM ROCE SE KONFERENCE USKUTEČNILA V NĚMECKÉM HOFU.

Organizace letošního Fóra se po čtyřech letech opět ujala Česká advokátní komora, a to prostřednictvím svého odboru mezinárodních vztahů. Fórum se konalo tentokrát v Plzni a se svými 80 účastníky se zařadilo k historicky nejvíce navštíveným. Nejedná se však o jediné prvenství tohoto setkání, neboť zcela poprvé se konal v rámci Fóra tzv. profesní speed-dating a na programu byl i poprvé fakultativní minikurz česko-slovensko-německé právní terminologie pro začátečníky, který vedla JUDr. Eva Ropková, LL.M., samostatná advokátka.

Po neformální společenské části programu Fóra v pátek dne 4. 11., který mj. zahrnoval i komentovanou prohlídku Plzeňského pivovaru, následovala tradiční celodenní odborná konference v sobotu 5. 11. 2016. Tématem letošního Fóra byla **problematika přeshraniční spolupráce mezi advokáty**.

Po úvodních projevech zástupců jednotlivých advokátních komor následoval **profesní speed-dating** pod vedením JUDr. Evy Indruchové, který měl velmi pozitivní ohlas. Profesní speed-dating byl do programu zařazen jako praktická část, neboť spolupráce mezi advokáty není možná bez navazování pracovních i osobních kontaktů. Konference, semináře i advokátní fórum představují pro tyto účely ideální platformu a možnost seznámení s ostatními účastníky. Často však potenciál obdobných akcí nebývá plně využit (ať už je důvodem ostych účastníků, či nedostatečné příležitosti). Profesní 45minutový speed-dating, který spočíval v postupném vzá-

jemném představení skupin čtyř účastníků během pěti minut, umožnil efektivní seznámení nenásilnou a zábavnou formou.

Po profesním speed-datingu následovaly jednotlivé přednášky. Za Českou advokátní komoru vystoupili hned tři přednášející. Kolegyně JUDr. Eva Ropková, LL.M., se ve své přednášce zaměřila na *přeshraniční spolupráci jako součást advokátní praxe*. Dr. Erwin Hanslik z AK Taylor Wessing přednesl příspěvek na téma „*Od samostatné advokátní kanceláře k členství v mezinárodní síti - výhody a nevýhody mezinárodní exkluzivní sítě*“ a Dr. Ernst Giese z AK Giese & Partner vystoupil na téma „*20 let budování mezinárodní sítě kontaktů mimo zavedené právní sítě*“.

Za SAK příspěvek společně přednesli JUDr. Juraj Veverka, místopředseda SAK z AK Heringeš & Veverka, a Mgr. Viktória Hellenbart, místopředsedkyně SAK, samostatná advokátka, a to na téma „*Přeshraniční poskytování právních služeb - praktický pohled na spolupráci advokátů a zastupování před soudy*“. Konečně za Bavorskou advokátní komoru představila téma „*Směrnice 98/5 ES Evropského parlamentu a Rady o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, a zákon o aktivitách evropských advokátů v Německu (EuRAG) - význam v praxi po 15 letech aplikace*“ prof. JUDr. Daniela A. Heid, Ph.D., vedoucí katedry veřejného práva a evropského práva na univerzitě v Kolině (Brühl) a bývalá předsedkyně Německo-českého spolku právníků. Poslední příspěvek zazněl za Saskou advokátní komoru od advokáta se specializací na obchodní a podnikové právo, Dr. Denise Riedigera z AK Riediger Legal tax, na téma „*Přeshraniční spolupráce v době nedostatku odborníků*“.

Fórum se setkalo s velkým zájmem a následným velmi kladným hodnocením jak ze strany účastníků, tak přednášejících.

Texty všech vystoupení, jež zazněla na Fóru, budou zájemcům k dispozici na webových stránkách České advokátní komory www.cak.cz pod rubrikou „Mezinárodní vztahy“.

Příští fórum v roce 2017 se bude konat na Slovensku v obdobnou dobu.

✿ JUDr. EVA INDRUCHOVÁ, LL.M., Ph.D.,
vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK

XIII. konference o historii advokacie

DNE 11. 11. 2016 SE V ČESKÉM KRUMLOVĚ KONAL JIŽ XIII. ROČNÍK KONFERENCE O HISTORII ADVOKACIE. TRADIČNĚ JI POŘÁDÁ VÝBOR PRO HISTORII ADVOKACIE ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY, LETOŠNÍM SPOLUPOŘADATELEM BYLA VYSOKÁ ŠKOLA CEVRO INSTITUT, V JEJÍCHŽ PROSTORECH SE TAKÉ KONFERENCE KONALA. MODERÁTOREM KONFERENCE BYL JAKO VŽDY PRÁVNÍ HISTORIK, ADVOKÁT A EMERITNÍ ÚSTAVNÍ SOUDCE STANISLAV BALÍK.

Úvodem účastníky konference na „svě“ půdě (prostory si institut pronajímá od Základní školy Linecká a na zdejší pobožce studuje na sto padesát studentů) srdečně **přivítal rektor CEVRO Institutu, profesor Josef Šíma**, který se zároveň pochlubil výsledky již desetiletého fungování školy i plány do budoucna, především plány na výuku nových mezioborových doktorských a postgraduálních programů (PPE, LPPE, MPA).

Přítomné dále uvítal jménem hlavního pořadatele i **místopředseda ČAK a předseda výboru pro historii advokacie Petr Poledník**. Za pozvání na konferenci poděkovala jménem „slovenské delegace“ **místopředsedkyně Slovenské advokátní komory Viktória Hellenbart**, která zároveň přivezla pro zájemce dvě knížky z dějin slovenské advokacie – studii „Prvé ženy v slovenskej advokácii“ Petera Kerecmana a Martiny Gajdošové a knížku vzpomínek na „nekorunovaného krále bratislavského Justičního paláce“, advokáta Jána Eugena Kováče, jejímž editorem byl rovněž dr. Kerecman (společně s dr. Jánem Havlátem).

Prvním příspěvkem bylo již tradičně očekávané a všemi oblíbené vystoupení **brněnského advokáta Lubomíra Činky** (viz foto), majitele rozsáhlé sbírky starých pohlednic soudních budov z Česka, Slovenska a bývalé Podkarpatské Rusi, jenž se i tentokrát věnoval „místu konference příslušným“ **historickým soudním budovám na území města České Budějovice a na území soudních okresů v působnosti Krajského soudu v Českých Budějovicích v období 1850-1949 s přihlédnutím k současné dislokaci**. Jako vždy byla nejzajímavější konfrontace historických pohledů s dnešní podobou soudních budov, kterou doktor Činka obětavě osobně dokumentuje.

Jako další vystoupila **Viktória Hellenbart**, jež si opět vybrala zajímavé **pasáže z díla budapeštského advokáta Lajose Králika „Maďarská advokacie – advokátský stav“ z roku 1903**, které postupně překládá z maďarštiny do slovenštiny. Pro letošní ročník konference dr. Hellenbart přeložila pasáž, ve které Králik rozebírá Ciceronovu definici advokáta jako „*vir bonus, dicendi peritus, qui in causis publicis et privatis plena et perfecta utitur eloquentia*“, tedy „dobrého člověka, obratného řečníka, který vyniká v úplně a dokonalé rétorice jak v soukromých, tak ve veřejných záležitostech“. Lajosovo dílo je opravdu stále aktuální; např. k otázce advokátní odměny Lajos říká, že advokát má mít v první řadě na zřeteli zájem klienta a ostatní zájmy zatlačit do pozadí, včetně svého zájmu na odměně. Neznamená to ale, že má pracovat zadarmo. „... (K)dyž advokát vnímá případ klienta jako oprávněný a namáhá se v jeho zájmu, potom se i požadavek na honorář stane věcí spravedlivou. Kde advokát odvedl poctivou práci, ani uznání klienta obvykle nechybí.“

Na závěr dopoledního programu pak představil **předseda redakční rady Bulletinu advokacie Petr Toman** knihu *Nestoři české advokacie*, kterou napsal společně s Ondřejem Šebestou a jejímž je ČAK vydavatelem (o křtu knihy během oslav 60 výročí Bulletinu advokacie jsme informovali v BA č. 11/20116, obsahly rozhovor s dr. Tomanem o knize přinesl BA č. 10/2016).

Odpolední program zahájila velmi zajímavá (a inspirativní) informace **košického advokáta Petera Kerecmana o dokončené digitalizaci historické matriky Slovenské advokátní komory**; příspěvek přinášíme na následující straně BA.

Následoval příspěvek **docentky Martiny Gajdošové z katedry teorie práva a ústavního práva Právnické fakulty Trnavské univerzity**, který se snažil zmapovat **historii Advokátní komory v Bratislavě**. Ta fungovala v letech 1874-1921 a pak znovu v letech 1936-1948.

Rodačka z České Lípy **Karolina Truhlářová** navázala na svoji diplomovou práci z roku 2013, kterou věnovala vývoji notářství a jeho významným představitelům na Českolipsku v letech 1848-1938, a pohovořila **o advokacii a jejich čtyřech představitelích na Českolipsku v témže období**.

Neúnavný **doktor Kerecman** ve svém druhém konferenčním příspěvku pokračoval ve svém mapování advokátů-davistů, členů levicové literární skupiny DAV, když letos pohovořil o **Danielu Okálim** (1903-1987), literárním kritikovi, publicistovi a komunistickém politikovi, v 50. letech ovšem odsouzeném v procesu s tzv. slovenskými buržoazními nacionalisty.

Po něm vystoupil **kutnohorský soudce** a čerstvý nositel bronzové Randovy medaile (viz článek Boženy Burdychové na str. 82-83) **Milan Závurka**, který se věnoval **advokátnímu působení moravského politika a právníka, vůdčího představitele moravského katolického politického tábora a předsedy Katolické strany národní na Moravě JUDr. Mořice Hrubana (1862-1945)**.

Košický advokát **Rudolf Manik** se ve svém příspěvku **Vodca svetového proletariátu a advokácia** věnoval osobnosti zcela jiného kalibru – jistému Vladimíru Iljiči Uljanovovi, zvanému Lenin.

Konferenci uzavřelo vystoupení **Stanislava Balíka** nazvané **Z dějin českého advokátského časopisectví v letech 1899-2007**, které shrnulo autorovy poznatky, publikované v jeho letošním cyklu příspěvků pro Bulletin advokacie. Důležitým závěrem z této jeho práce je podle Balíka to, že je nutno urychleně digitalizovat zejména starší právnické časopisy, nejlépe po dohodě s Národní knihovnou, která má na svých stránkách monumentální systém digitalizovaných dokumentů Kramerius.

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

✦ Foto JUDr. JAN SYKA

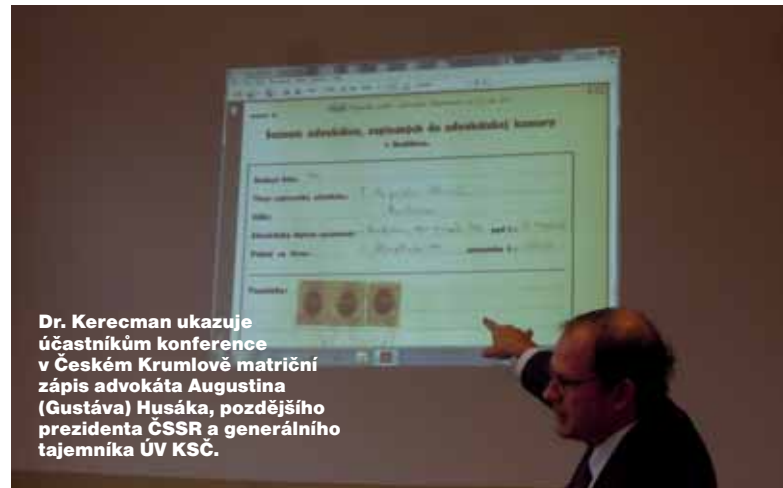
Digitalizácia matričných kníh historickej matriky SAK

HISTORICKÁ MATRIKA SLOVENSKEJ ADVOKÁTSKEJ KOMORY (SAK) POZOSTÁVA Z MATRIČNÝCH KNÍH ADVOKÁTOV A ADVOKÁTSKÝCH OSNOVNÍKOV (= KONCIPIENTŮ – POZN. RED.), KTORÉ BOLI ZALOŽENÉ V ROKU 1921 PO VZNIKU ZLÚČENEJ ADVOKÁTSKEJ KOMORY PRE SLOVENSKO V TURČIANSKOM SV. MARTINE A V ROVNAKOM ČASE ZALOŽENÝCH OSOBNÝCH SPISOV ADVOKÁTOV A ADVOKÁTSKÝCH OSNOVNÍKOV. V TOM ČASE BOLI DO MATRIČNÝCH KNÍH ZAPÍSANÍ VŠETCI ADVOKÁTI A ADVOKÁTSKI OSNOVNÍCI, KTORÍ SPĽŇALI ZÁKONNÉ PREDPOKLADY VÝKONU PRAXE. HISTORICKÁ MATRIKA BOLA VEDENÁ DO ZÁNIKU ADVOKÁTSKÝCH KOMÔR KU KONCU ROKU 1948.

Matričné knihy sú vedené tak, že každý advokát, resp. advokátsky osnovník, je zapísaný na samostatnej matričnej strane. Dnes sú knihy historickej matriky významným a jedinečným zdrojom informácií o advokácii tých čias.

Predsedsníctvo Slovenskej advokátskej komory rozhodlo o digitalizácii týchto matričných kníh v záujme ich ochrany pred poškodením alebo zničením, s doplnením systému vyhľadávania v nich. Digitalizáciu realizoval externý dodávateľ v roku 2016, digitalizovaných takto bolo takmer 7 000 strán matričných kníh.

Systém vyhľadávania umožňuje v matrike advokátov nájsť všetky zápisy advokátov v danom období, tj. najmä zistiť presný údaj o zápise a vymazať advokáta. V matrike advokátskych osnovníkov možno zistiť všetky zápisy o výkone praxe osnov-

Dr. Kerecman ukazuje účastníkom konferencie v Českém Krumlově matriční zápis advokáta Augustina (Gustáva) Husáka, pozdějšího prezidenta ČSSR a generálního tajemníka ÚV KSČ.

níka po zadání jeho priezviska (doba výkonu osnovníckej praxe a údaj o princípálovi) a rovnako tak aj údaj o tom, koho prípadne neskôr už ako advokát zamestnával. Vznikla tak pomôcka pre prácu s matričnými knihami.

Digitálna matrika je uložená na Slovenskej advokátskej komore, na odbore vnútorných vecí advokácie. Údaje z historickej matriky poskytuje Komora na základe individuálnych písomných žiadostí, ktoré je potrebné adresovať JUDr. Dominike Skurákovéj, poverenej vedením oddelenie matriky, na e-mailovú adresu: skurakova@sak.sk.

✦ JUDr. PETER KERECCMAN, advokát v Košiciach

Príspevek byl přednesen na XIII. konferenci o historii advokacie v Českém Krumlově dne 11. 11. 2016.

Zpravodaj Jednoty českých právníků

OBJEDNÁVÁM PŘEDPLATNÉ 2017

Cena 380 Kč vč. DPH a poštovného (ČR), 4 čísla ročně. Jednota českých právníků nově nabízí širší právnícké veřejnosti možnost distribuce odborného časopisu Zpravodaj JČP, který doposud byl určen pouze pro členy Jednoty. Časopis se zaměřuje především na aktuální, nové nebo jinak zajímavé právní úpravy a jejich aplikaci v praxi, a to pro právníky všech oborů.

Jméno a příjmení

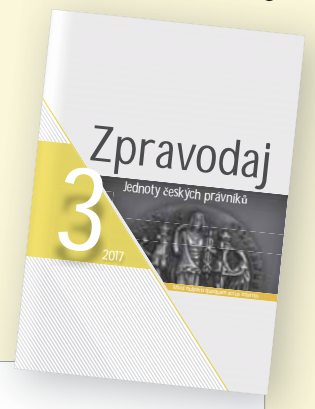
Fakturační adresa

Adresa dodání

Tel. a e-mail (volitelně)

Podpis

Objednávejte případně elektronicky na www.jcp.cz

„Perspektivy lidských práv“ – téma Právníckého salonu 2016

DNE 24. LISTOPADU 2016 SE V KRÁSNÉ REZIDENCI PRIMÁTORA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY V BUDOVĚ MĚSTSKÉ KNIHOVNY KONAL V RÁMCI JIŽ PÁTÉHO ROČNÍKU PRAŽSKÉHO PRÁVNICKÉHO PODZIMU PRÁVNICKÝ SALON, JEHOŽ LETOŠNÍMI TÉMATEM BYLY „PERSPEKTIVY LIDSKÝCH PRÁV“. POŘADATELEM AKCE JE NAKLADATELSTVÍ HAVLÍČEK BRAIN TEAM, JEDNÍM Z PARTNERŮ SALONU BYLA I ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA.

Záštitu nad Salonem převzala primátorka Adriana Krnáčová a prezidentka Soudcovské unie Daniela Zemanová, moderovala jej advokátka a šéfredaktorka Rodinných listů Daniela Kovářová. Úvodní vystoupení patřilo **Daniele Zemanové** a řediteli nakladatelství Havlíček Brain Team **Karlu Havlíčkovi**, z jehož přemýšlení o svobodě jako základu lidských práv mě zaujaly tyto závěry: za prvé, čím víc na Zemi přibývá lidí, tím méně je svobody, protože svoboda každého končí na hranicích svobody jiného; za druhé, svoboda není klonovatelná a nemohou donekonečna přibývat různé druhy svobod; za třetí, bez bezpečí není svobody.

Perspektivy lidských práv následně zkoumalo z různých stran dvanáct řečníků – advokáti, soudci, akademici, jeden bývalý politik a jeden politolog; z příspěvků mne nejvíce zaujaly čtyři.

Ústavní soudce a bývalý místopředseda ČAK David Uhlíř poukázal na to, že **právo na spravedlivý proces kupodivu není právem na spravedlivý výsledek**, i když by tomu tak mělo být, a apeloval na soudce i s odkazem na § 2 odst. 3 občanského zákoníku, který říká: „*Výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské citění.*“

Z vystoupení **zástupce veřejné ochránčyně práv Stanislava Křečka** mě zaujal jeho komentář k rozhodnutím Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu, které prominuly pokutu rodičům, kteří pro své dítě odmítli povinné očkování. Poukázal na to, že oba soudy jejich postoj tolerovaly jako postoj menšinový, jako jejich *osobní požadavek. Co ale, kdyby tento názor zaujala většina rodičů?* ptá se.

Předseda městského soudu v Praze a trestní soudce Libor Vávra poukázal na **nadužívání lidských práv** na příkladu masového vraha Andrease Breivika, který si pro sebe vysoudil „humánní podmínky“ ve vězení, či těch několika málo kverulantů, kteří ročně zasypou městský soud osmi stovkami žádostí o informace, přičemž smyslem tohoto jejich počínání, jimž se ani netají, je pouze „podnikatelský záměr“, te-

dy snaha vysoudit na státu peníze. Politické elity však nejeví snahu toto zneužívání lidských práv zastavit, přičemž stát je ale tím jediným, který může dodržování lidských práv garantovat. Jedinou nadějí na obranu takto rozvráceného státu tak podle Vávry zůstává článek 23 Listiny základních práv a svobod, podle něhož *„občané mají právo postavit se na odpor proti každému, kdo by odstraňoval demokratický řád lidských práv a základních svobod, založený Listinou, jestliže činnost ústavních orgánů a účinné použití zákonných prostředků jsou znemožněny.“*

Advokát a předseda Unie obhájců Tomáš Sokol ve svém vystoupení nazvaném **Svoboda obhájce jako základní právo klienta** zdůraznil, že svoboda slova pro obhájce by měla být co nejširší a měl by v ní být velký prostor i pro vystoupení hraniční, zraňující, šokující či urážející, a to právě proto, že tato obhájcovská svoboda je zároveň svobodou projevu pro jeho klienta, proto němuž stojí celý státní aparát.

- ✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ
- ✦ Foto JÚLIUS MURÁNSKY

POJIŠTOVNICTVÍ

- zásadně novelizovaný zákon o pojišťovnictví
- 3 nové vyhlášky
- změny v zákoně o pojišťovacích zprostředkovatelích
- celkem 9 aktuálních předpisů

Sagit více informací na www.poj.sagit.cz

Slavnostní předání medailí Antonína Randy za rok 2016

STALO SE JIŽ TRADICÍ V ČINNOSTI JEDNOTY ČESKÝCH PRÁVNÍKŮ USPOŘÁDAT V ZÁVĚRU ROKU SLAVNOSTNÍ PŘEDÁNÍ MEDAILÍ ANTONÍNA RYTÍŘE RANDY, KTERÉ V SOULADU SE STATUTEM ZE DNE 17. 10. 1991 UDĚLUJE RADA JČP KAŽDOROČNĚ VÝZNAMNÝM ČESKÝM I ZAHRANIČNÍM PRÁVNÍKŮM JAKO VÝRAZ UZNÁNÍ ZÁSLUH NA ROZVOJI PRÁVNÍ VĚDY, ZÁKONODÁRSTVÍ, PRÁVNÍ PRAXE, ORGANIZOVÁNÍ PRÁVNÍHO ŽIVOTA V ZEMI A UPEVNĚNÍ PŘÁTELSKÝCH VZTAHŮ. PŘEDÁNÍ TĚCHTO ČESTNÝCH VYZNAMENÁNÍ SE USKUTEČNILO DNE 31. 10. 2016 V MALÉ AULE STAROSLAVNÉHO KAROLINA UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE, COŽ DOKRESLUJE SLAVNOSTNOST TOHOTO AKTU.

Slavnostní akt zahájil první místopředseda Jednoty českých právníků JUDr. Pavel Tůma a mezi přítomnými hosty přivítal zástupce Univerzity Karlovy v Praze, prorektora prof. JUDr. Aleše Gerlocha.

Úvodní slovo přednesl JUDr. Pavel Rychetský, předseda Jednoty českých právníků a předseda Ústavního soudu. Slavnostní shromáždění pak pozdravil JUDr. Roman Fiala, místopředseda Nejvyššího soudu, který ve svém vystoupení přednesl úvahu o rovnosti v právech v prostředí naší současné civilizace, v níž rovnost v právech, rovnost v příležitostech, vycházející ze základních lidských práv, již není vnímána jako rovnost v šancích, ale rovnost ve výsledku. K tomuto vývoji dochází pozvolna, ale postupně zpochybňuje vnitřní struktury evropské společnosti a dotýká se základů naší společnosti, ústavnosti, suverenity státu. Svůj příspěvek uzavřel otázkou, zda stavíme právo jako katedrálu, u níž roli svorníku klenby hrají základní lidská práva, nebo zda stavíme supermarket. Poté následovalo předání Randových medailí za rok 2016 navrženým právníkem osobnostem.

Z rukou předsedy Jednoty českých právníků JUDr. Pavla Rychetského převzali čtyři ocenění bronzovou medailí Antonína rytíře Randy, čtyřem osobnostem byla udělena medaile stříbrná.

STŘÍBRNOU MEDAILI OBDŘĚLI:

JUDr. Richard Mořic Belcredi in memoriam, který jako příslušník šlechtického rodu, jenž v měnicích se dobách vždy stál pevně při českém národu, byl nucen opustit v roce 1949 republiku těsně před ukončením studia práv na brněnské Masarykově univerzitě.

Ocenění stříbrnou medailí Antonína Randy, které převzal jeho syn, mu bylo uděleno za jeho významnou práci v rádiu Svobodná Evropa, práci diplomata a zástupce organizace Opus Bonum a spolupráci s Jednotou českých právníků.

JUDr. Ivana Janů, nedávno jmenovaná předsedkyně Úřadu pro ochranu osobních údajů, emeritní soudkyně Ústavního soudu a Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, výrazná osobnost české právnické obce, která v průběhu své bohaté profesní dráhy ukázala, jak je možné čestně spojit role právníka, politika a občana.

Stříbrnou Randovu medaili obdržela za celoživotní konzistentní postoje při ochraně ústavnosti, demokracie a právního státu.

JUDr. Miloslav Jindřich, notář se sídlem v Benešově, po mnoho let řádný a od roku 2015 čestný viceprezident Notářské komory ČR, spoluautor všech komentářů k notářskému řádu, příklad skromného, čestného a charakterního člověka a vzor pro nastupující generaci právníků svým přístupem k výkonu právnického povolání.

Stříbrná medaile Antonína Randy mu byla udělena za jeho přínos pro právní teorii a praxi mající celospolečenský význam.

JUDr. Jiří Nykodým, vyhledávaný advokát, emeritní ústavní soudce, který dlouhodobě působil v Legislativní radě vlády a v pracovní skupině Ministerstva spravedlnosti pro obecnou část nového občanského zákoníku a v pracovní skupině pro rodinné právo.

Stříbrnou medaili Antonína rytíře Randy obdržel za svůj podíl na obnovení nezávislé české advokacie a za své nezávislé postoje při ochraně ústavnosti, demokracie a právního státu.

BRONZOVOU MEDAILI OBRŽELI:

JUDr. Jiří Ondroušek, advokát, dlouholetý člen Česko-slovenské společnosti pro mezinárodní právo při Akademii věd ČR a Společnosti pro kriminalistiku, a také dlouholetý aktivní člen Pražského sdružení Jednoty českých právníků, kde působí v kontrolní komisi a svými připomínkami a vhodnými náměty významně přispívá i k jednání výboru tohoto sdružení.

Bronzová Randova medaile mu byla udělena za jeho příkladnou aktivní činnost, vzácnou ochotu, kterou projevuje při práci pro Jednotu českých právníků.

JUDr. Daniela Sezemská, dříve podniková a firemní právnička, která od roku 2001 pracuje na Ministerstvu průmyslu a obchodu, dlouholetá aktivní členka Pražského sdružení Jednoty českých právníků, v němž od roku 2006 působí jako člen kontrolní komise.

Bronzovou medaili Antonína Randy obdržela za příkladnou práci pro Jednotu českých právníků.

JUDr. Danuše Spáčilová, pedagožka Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, od poloviny 90. let se věnuje problematice právní informatiky a práva informačních a komunikačních technologií, dlouholetá aktivní členka Městského sdružení Jednoty českých právníků v Brně.

Bronzová medaile jí byla udělena za dlouholetou organizační práci při působení na Právnické fakultě MU a v Jednotě českých právníků, spoluzakladatelství Ústavu práva a technologií, lektorskou činnost a organizování významných právnických konferencí.

JUDr. Milan Závurka, Ph.D., soudce (a po dvacet let i místopředseda) Okresního soudu v Kutné Hoře, ale rovněž advokát – právní poradce u Diecézního církevního soudu Hradec Králové a mnohaletý aktivní účastník konferencí o historii advokacie (viz příspěvek o letošním ročníku konference na str. 79 – pozn. red.), a v neposlední řadě aktivní člen Místního sdružení JČP Kutná Hora a Kolín od jeho založení, na jehož činnosti se významně podílí na podkladě svých všestranných odborných znalostí a zkušeností.

Bronzová Randova medaile mu byla udělena za jeho významnou aktivní činnost pro Jednotu českých právníků při naplňování veškeré činnosti uvedeného sdružení.

Za vyznamenané vyslovila poděkování svým jménem a jménem ostatních laureátů **JUDr. Ivana Janů**. Připomněla, že Jednota českých právníků, která navazuje na Jednotu právníkovou založenou 1864, ve své činnosti udílením medailí Antonína Randy nastavuje zrcadlo a konfrontuje se vzorem – osobností JUDr. Antonína rytíře Randy, s jeho kritickým právním myšlením, etikou. Udělení Randových medailí je poctou, ale i závazkem dostát myšlenkám a odkazu tohoto nadprůměrného muže, který svou pedagogickou, vědeckou činností v oblasti práva občanského, obchodního, směnečného, jehož díla byla publikována v několika jazycích, i svou politickou činností získal mezinárodní věhlas. Svůj příspěvek uzavřela odkazem na to, že bychom se měli řídit takovými příklady.

Slavnostní shromáždění při této významné příležitosti také pozdravil v zastoupení rektora Univerzity Karlovy, prof. MUDr. Tomáše Zímy, DrSc., prorektor univerzity, **prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.**, který upřímně blahopřál všem oceněným.

❖ JUDr. BOŽENA BURDYCHOVÁ,
členka výboru Pražského sdružení Jednoty českých právníků

❖ Foto MICHAL TVRDÍK

Z právníkova zápisníku

Připravoval jsem se na kurs práva proti nekalé soutěži, který budu přednášet v příštím semestru. Listoval jsem ve francouzské knížce, kterou napsal Gil H. Garibal a nazval „Cette publicité qui nous dérange“ (přibližně přeloženo to znamená „Reklama, která nás rozrušuje či obtěžuje, popřípadě uvádí ve zmatek“). Knižku vydalo pařížské nakladatelství ÉDITIONS ENTENTE. Zaujal mne i název ediční řady Vivre demain (Žítí zítra), jejíž označení dominovalo na obálce. Toto nevšední i reklamně působivé označení jsem si v myšlenkách spojil s datem vydání knihy, to je rokem 1982. Zprvu jsem si říkal, jak byl autor zvláště předvídativý, když jedné z kapitol předeslal motto: „*Dříve jsme četli noviny, abychom se něco dozvěděli, abychom se poučili; dnes je čtete proto, abychom se rozčilovali.*“ Jenže... autorem onoho citátu byl Émile Faguet, který žil v letech 1847-1916. Takže nic nového pod sluncem; dokonce se potvrdilo, že příští bývá někdy jen dobře zapomenuté dřívější. Současné české noviny (dokonce i ty bulvární) totiž v hojně míře usilují o zdravotnickou osvětu a zejména o poučení ohledně rodinných, dědických a jiných majetkových vztahů, upravených novým občanským zákoníkem. Tyto obsahové priority bývají sdělovány v upoutávkách na první straně periodik. Usilují tak o přízeň čtenářstva v soutěži s elektronickými médii. Snad se žurnalisté i vydavatelé snaží, aby nás nové právní úpravy nerozrušovaly, neobtěžovaly, popřípadě neuváděly ve zmatek.

I zdroje poučení mohou někoho obtěžovat a rozrušovat a vyvolávat právní úvahy i spory. Před lety jsem navštívil Deutsche Hygiene-Museum v Drážďanech a do dnešních dnů uchovávám jeden z jeho prospektů s popisy a fotografiemi „skleněné ženy“, „skleněného koně“ i „skleněné krávy“ – průhledných modelů z plastů, jejichž prostřednictvím lze poznávat vnitřní orgány těchto tvorů i jejich vzájemné fungování. Právník muzea mne tenkrát informoval, že svého času byl model „skleněné ženy“ vystaven v Holandsku a prý proti němu protestovalo zájmové sdružení holandských prostitutek. Tvrdilo, že tento model vytváří falešnou představu o ženské kráse. (Něco na takové výtce mohlo být. Prospekt uváděl, že „skleněná žena umožňuje nahlédnout do vnitřních ženských orgánů. Skelet sestává z alumina. Orgány z průhledného plastu jsou zevnitř osvětlovány 40 lampičkami. K demonstraci důležitých cév a nervových drah bylo zpracováno přibližně 12 kilometrů drátu o průměru 0,2 mm.“) Fotografie různých částí modelu skutečně mohly vyvolávat pravý opak erotického puzení. Protest proto uváděl, že model ohrožuje obchod s prodejním sexem a mohl by být kvalifikován jako nekalá soutěž. Vedení muzea zdvořile odpovědělo, že o nekalou soutěž se jednat nemůže, neboť model skleněné ženy byl vystaven výlučně ke vzdělávacím účelům. Nicméně ve snaze předejít konfliktům muzeum vyměnilo model skleněné ženy za model „skleněné krávy“. I o něm prospekt referuje obrazem a slovem,

když v něm čtete: „Senzací na světové hospodářské výstavě v Neu-Delhi 1959 byla Heidi, skleněná kráva, kterou vystavovalo Deutsche Hygiene-Museum. Šlo o model oplodněného kusu hovězího dobytka v životní velikosti, v němž bylo patrné telátko v 5. měsíci svého vývoje.“

V tomto textu mne v současnosti zvláště zaujalo půvabné a v Německu poměrně rozšířené ženské křestní jméno Heidi, jež bylo použito pro exponát „skleněná kráva“. Připomnělo mi to rozhodnutí naší arbitrážní komise Rady pro reklamu z 22. 3. 2010, č. j. 012/2010/STÍŽ, v němž se posuzoval reklamní spot propagující jogurt a operující s krávou jménem Jolana. Arbitrážní komise dospěla k závěru, že majitelé si svá hospodářská zvířata pojmenovávají dle svého uvážení, a nedochází tak k urážce nositelky stejného jména.

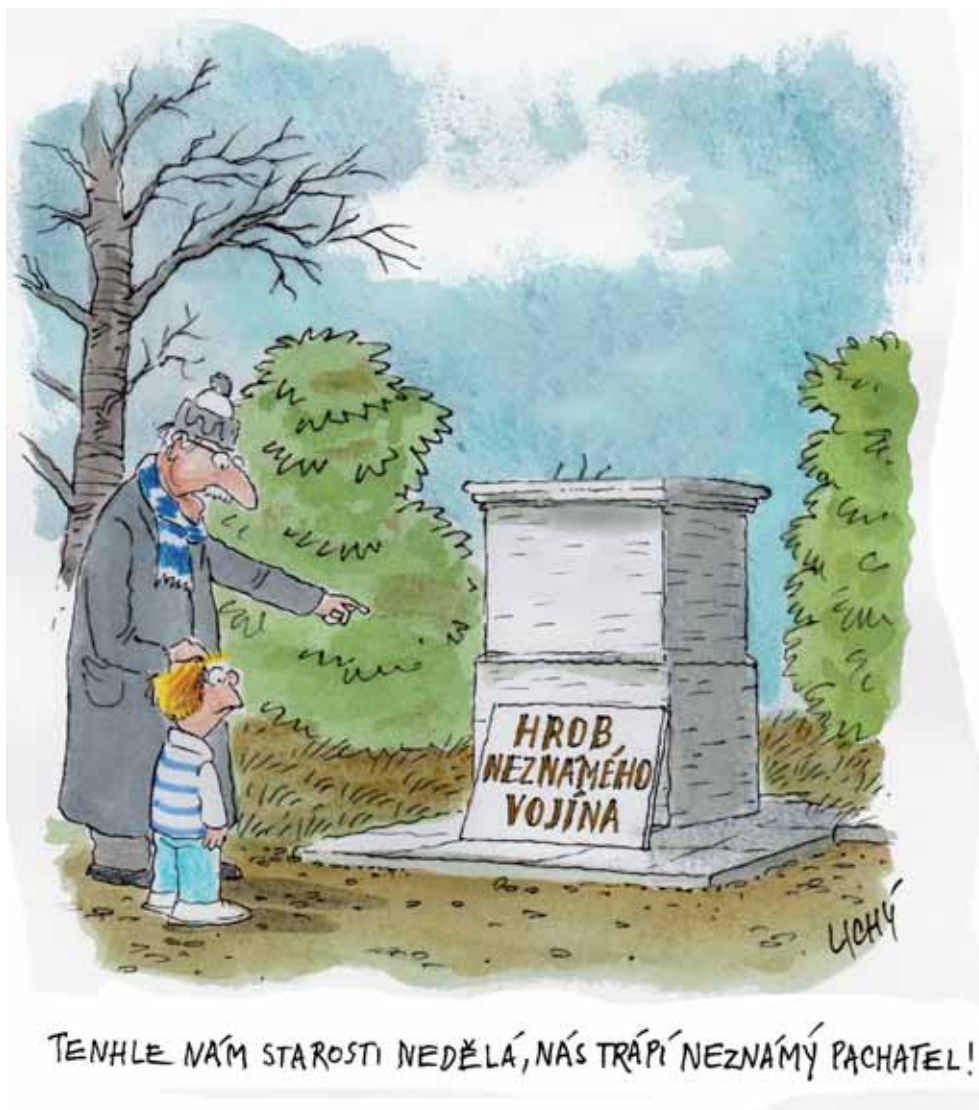

Nicméně jsem zvědav, zda a jaké právní spory vyvolá ust. § 77 odst. 1 občanského zákoníku, v němž se mj. uvádí, že každý člověk má právo na ochranu svého jména a – nověji – i právo na úctu k němu (to je úctu k osobnímu jménu a příjmení). I ptám se: Budou nyní dovoleny takové hrátky se jmény, jaké použilo před mnoha lety silvestrovské číslo denního listu, když nacházelo výrazný nesoulad mezi příjmením a pracovním či podnikatelským uplatněním jeho nositele? (Vzpomínám si na jediný příklad – cestovní kancelář nesoucí jméno jejího vlastníka ZABLOUDIL. Neuvědomuji si, že by z toho byl spor, a cestovní kancelář v Brně stále funguje pod tímto jménem, výrazně umístěným na provozní budově.) Měl být „popotahován“ konferenciér, který za mých studentských let uváděl ve Slovanském domě koncert nových pěveckých talentů? Když představoval obecnstvu jednu z účinkujících, paní Neradovou, zdůraznil její půvab s dodatkem: „A to se, prosím, její manžel jmenuje Nerad!“ Dá se právo na satiru uplatňované v souvislosti s autorskými díly vztáhnout i na humoristické traktování osobního jména těch jedinců, kteří jsou veřejně činní? (Abych se vyhnul některému ze současných příkladů, uvádím, že spisovatel a právník Václav Lacina musel snést a také snesl, když některé z jeho epigramů byly shledány hodnými autorova jména – byly prý také laciné.) Obecnější otázku si kladl Marek Eben v televizním pořadu Na plovárně. Posteskl si: „Dnes jsou všichni posedlí politickou korektností. Není to konec humoru?“

A ještě jeden zahraniční příklad, na kterém se dá předvést posedlost politickou korektností. Česká rodačka, dobře osobně i pracovně etablovaná v Holandsku, mi říkala, jak tam dříve bez problémů rozlišovali jedince podle toho, zda byl autochton (rodilý Holanďan) či allochton. Nyní musí být označována za „spoluobčanku migračního původu“. Ona krajanka uvažuje o návratu do původní vlasti. Jen si není jista, jak zde bude povinně označována.

✿ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- na domě v Olomouci, čp. 637, Třída Svobody 18, je umístěna deska na paměť tamějšího významného advokáta a komunálního politika? „V tomto domě žil a pracoval JUDr. Richard Fischer (*1872 +1954) advokát, národní buditel a v letech 1920-1939 starosta města Olomouce,“ uvádí nápis. Jako starosta se Fischer zasazoval za projekt *Velká Olomouc - město hospodářsky silné, kulturně vynikající a sociálně vyspělé*. Richard Fischer byl i jinak politicky činný, již v roce 1906 byl zvolen do Moravského zemského sněmu, v roce 1918 pak byl krátce poslancem Revolučního národního shromáždění. Další pamětní deska Richarda Fischera je instalována na jeho rodném domě v Lošticích.

- na počátku 20. století působila v Petrohradě řada polských advokátů? Vznikl zde i Kroužek polských advokátů (*Koło Adwokatów Polskich*), který měl okolo 70 členů. Jeho předsedy byli střídavě Franczisek Osiecki a Konrad Niedźwiecki. Nejslavnějším polským advokátem v Petrohradě před 1. světovou válkou byl Włodzimierz Spasowicz, označovaný v Rusku za „krále advokátů“. Levicový polský

advokát Mieszyslaw Kozlowski se přidal k bolševikům, zastupoval dokonce Lenina před stranickým soudem. Po říjnové revoluci zůstal v Rusku a stal se členem kolegia Lidového komisariátu spravedlnosti.

- v březnu roku 1932 interpelovala skupina většinou maďarských a německých poslanců z iniciativy poslance a advokáta v Rimavskej Sobotě Józsefa Törkölyho (1878-1938) ministra spravedlnosti ve věci obnovení autonomie advokátních komor na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, penzijního pojištění advokátů a zrovnoprávnění advokátů maďarské národnosti? Ministr spravedlnosti Alfréd Meissner mimo jiné odpověděl, že „porady o osnově unifikovaného advokátního řádu, konané od r. 1931 v ministerstvu spravedlnosti za účasti Stálé delegace advokátních komor, značně pokročily, takže je naděje, že v brzké době bude osnova dána do meziministerského projednání. Touto osnovou bude také řešena otázka autonomie advokátních komor v zemích Slovenské a Podkarpatoruské.“

❁ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Antonín Mokry: Adventbetrachtung über das nächste Jahr.....	3

Aktuelles

Achtung! Ab dem 2. Januar 2017 hat die Tschechische Rechtsanwaltskammer neue Telefonnummern	4
Der Präsident der Tschechischen Rechtsanwaltskammer hat das neu installierte Denkmal der Ereignisse vom 17. 11. 1989 enthüllt Hana Rýdlová	6
Die Konferenz „Neues Privatrecht“ zum fünften Mal in Prag Hana Rýdlová, Ivana Cihlářová.....	8
Die Juristenfirma des Jahres 2016 Hana Rýdlová.....	14
Die Tschechische Rechtsanwaltskammer diskutierte mit den Berufskammern über den Plan der legislativen Arbeiten für das Jahr 2017 Hana Rýdlová.....	18
Galaabend des Juristen des Jahres 2016 Icha	19
Informationen über die Pflichtgebühren der Rechtsanwälte für das Jahr 2017	20
Aktuell im Rechtswesen Hana Rýdlová	24

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Einige Bereiche des Gesetzes über die Verantwortung für Ordnungswidrigkeiten und diesbezügliche Verfahren Pavel Mates	25
Ersetzt die einfache elektronische Signatur die traditionelle eigenhändige Unterschrift? Vojtěch Kment.....	31
Wie könnte man die Angaben im Katasteramt verbessern Daniela Šustrová	36
Legale Kopie im Urheberrecht Jan Tuláček	38
Entscheidungen im Bereich der Beurteilung der behinderten Personen Elena Pospíšilová	40

Aus der Judikatur

Honorar des Gerichtsvollziehers im Insolvenzverfahren	44
Über die Frage der Zulässigkeit der Berufung in Bagatellsachen bzw. Aufteilung der Geldleistung durch das Berufungsgericht	49
Stellungnahme des zivilrechtlichen und handelsrechtlichen Kollegiums des Obersten Gerichts zur Problematik der Entscheidungen über die Unterhaltsbeiträge für unmündige Kinder	50
Honorar des Rechtsanwalts – gute Sitten	52
Aus der Rechtsprechung des EU-Gerichtshofes	54

Aus der Fachliteratur

Petr Liška, Karel Dřevínek, Štefan Elek, Petr Koták und Tomáš Rydl: Gesetz über Banken. Kommentar (Marie Karfiková)	55
Strafrecht. Komplex der Gesetze (Tomáš Grřivna)	56
Lenka Pítrová und Koll.: Aktuelle Rechtsaspekte der Migration (Monika Forejtová)	56
Vojtěch Stejskal: Gesetz über den Schutz der Natur und der Landschaft. Kommentar. (Ondřej Vicha).....	57
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt.....	58

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Schwärmen der Retro-Generation und Trumps Ära in Tschechien	59

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka.....	60
Haftpflichtversicherung der statutarischen Organe der Anwaltskanzleien „s. r. o.“ und „v. o. s.“ Zdeněk Turek	62
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Icha	64
Sie sind in die Himmelshalle gegangen	64

Aus Europa

Zukunft der Rechtsanwaltsdienstleistungen schon zum dritten Mal und weiterhin als Thema Nr. 1 in Europa und in der Welt Antonín Mokry, Eva Indruchová	65
Online-Rechtsdienstleistungen in Frankreich Jiří Novák.....	71

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	73
Einladung zum Seminar „Aktuelle Fragen des Insolvenzverfahrens“	74
Behandlung der Gerechtigkeit – das Thema des diesjährigen Europäischen Tags der Rechtsanwälte Eva Ropková	75
Einladung zum XII. Jahrgang des Juristen-Balls in Ostrava	77
Deutsch-tschechisch-slowakisches Rechtsanwaltsforum 2016 in Pilsen Eva Indruchová.....	78
XIII. Konferenz über die Geschichte der Rechtsanwaltschaft Ivana Cihlářová	79
Digitalisierung der Matrikelbücher des historischen Standesamts SAK Peter Kerecman	80
Juristen-Salon 2016 über das Thema „Perspektiven der Menschenrechte“ Ivana Cihlářová	81

Aus der Juristen-Gesellschaft

Feierliche Übergabe der Antonin-Randa-Medaillen für das Jahr 2016 Božena Burdychová	82

Zum Schluss

Notizen eines Juristen Petr Hajn	84
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	85
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík.....	85

Inhaltsverzeichnis	81
Zusammenfassung/Summary.....	82
Table of Contents	83

Pavel Mates: Einige Bereiche des Gesetzes über die Verantwortung für Ordnungswidrigkeiten und diesbezügliche Verfahren

Das Gesetz Nr. 250/2016 Sb. über Ordnungswidrigkeiten und diesbezügliche Verfahren stellt das Resultat der Bemühungen einiger Generationen der Juristen, nach Annahme des Kodexes des Verwaltungsstrafrechts, dar. Es kommt dadurch zur Vereinheitlichung der Rechtsregelung der Verwaltungsdelikte, konkret der bestehenden Ordnungswidrigkeiten, der sogenannten anderen Verwaltungsdelikte der physischen Personen, der juristischen Personen und der unternehmenden physischen Personen in dem Sinne, dass der allgemeine Teil des materiellen und formellen Rechts in diesem Bereich kodifiziert ist. Das Gesetz geht in vielem von den beiden Strafkodexen aus und passt genau in die Prinzipieneinheit der öffentlich-rechtlichen Strafen.

Vojtěch Kment: Ersetzt die einfache elektronische Signatur die traditionelle eigenhändige Unterschrift?

Für das tschechische Privatrecht ist neu die einfache elektronische Signatur aus der frisch wirksam gewordenen europäischen Verordnung EU Nr. 910/2014 (bekannt unter der Abkürzung „eIDAS“) zugelassen, die in der tschechischen Rechtsordnung angewendet werden kann. Ihre Anwendung ist darüber hinaus im Gesetz Nr. 297/2016 Sb., wirksam seit September 2016, ausdrücklich gestattet. Obwohl sie nur einen Bruchteil der Funktionen der eigenhändigen Unterschrift realisiert, kann damit auch die Bedingung der unabdingbaren schriftlichen Form einer privatrechtlichen Handlung erfüllt werden. Die Definition der einfachen elektronischen Signatur wurde dabei im europäischen Recht geändert. Der Artikel widmet sich der Bedeutung der grundsätzlich neuen Definition. Die Analyse gewährt sieben Funktionen der eigenhändigen Unterschrift, mit denen verschiedene rechtliche Definitionen der elektronischen Unterschriften sowie praktische Technologien beurteilt werden können, die im Artikel durch neun in der Welt üblich verwendeten Techniken vorgestellt sind. Die Bedeutung des Begriffs wird dann analysiert und im Hinblick auf die Zusammenhänge im tschechischen, europäischen, deutschen Recht sowie im Recht der Vereinigten Staaten ausgelegt. Der Artikel macht auf zahlreiche strittige Punkte der neuen Auffassung aufmerksam, insbesondere auf das Bedürfnis einer zusätzlichen Beweisfunktion. In der vollen Version des Artikels auf der Webseite (ca. 170 % Umfang) wird zudem insbesondere die Auslegung der elektronischen Rechtshandlung in schriftlicher Form nach dem Bürgerlichen Gesetzbuch, in Kombination mit der einfachen elektronischen Signatur, behandelt.

Daniela Šustrová: Wie könnte man die Angaben im Katasteramt verbessern

Der Beitrag wird einigen bedeutenden Aufgaben gewidmet, welche die Katasterämter nicht nur im Zusammenhang mit der Digitalisierung der Grundbücher erfüllt haben, und es wird hier behandelt, in welche Richtung die Tätigkeit der Katasterämter nach der Digitalisierung der Katasterkarten gehen wird.

Jan Tuláček: Legale Kopie im Urheberrecht

Der Artikel behandelt, ob und unter welchen Bedingungen Kopien eines Autorenwerkes angefertigt werden können, ohne dass der

Anfertiger die Rechte des Autors ggf. des Lizenzinhabers verletzen würde. Was muss also der Anfertiger der Kopie, welcher laut Urhebergesetz das Recht auf deren legale Anfertigung für seinen persönlichen Bedarf hat, beachten, dass er dabei die Gesetzzentren nicht überschreitet. Ferner konzentriert sich der Artikel darauf, in welcher Rechtslage sich der Verleger oder Herausgeber von nichtperiodischen Druckschriften befindet, im Zusammenhang mit der freien Verwendung des Werks, so wie es durch das Urhebergesetz geregelt wird.

Die Grundfrage lautet, aus welchem und auf welche Art und Weise beschaffenen Original eine Kopie für den persönlichen Bedarf angefertigt werden kann. Unser Recht, und zwar weder das Bürgerliche Gesetzbuch noch das Urhebergesetz, hat in diesem Hinblick keine explizite Regelung und die relevante Rechtsprechung ist minimal. Im deutschen Recht hingegen wird z. B. der Begriff der „Quellenfrage“ bezüglich der Kopie verwendet, was die Antwort auf die Frage gibt, ob die Kopie legal ist, oder nicht. Der Artikel weist darauf hin, dass eine Reihe von verschiedenen Situationen in der Praxis vorkommen kann, die dann im Artikel beschrieben werden.

Elena Pospíšilová: Entscheidungen im Bereich der Beurteilung der behinderten Personen

Dieser Artikel gewährt einen kurzen Einblick in die Problematik der Entscheidungen der Organe in Verfahren über Ansprüche der Personen, die an die Pflege/Betreuung durch andere Personen angewiesen sind. Konkret wurde ein Bereich ausgewählt, wo die entscheidenden Organe verpflichtet sind, den Gesundheitszustand und andere Bedingungen (Umstände) bei der Beschränkung der Mündigkeit und der Bestimmung des Vormunds für eine pflegebedürftige Person zu prüfen. Und zwar insbesondere im Hinblick auf die Anwendung des gesetzlichen Schutzes, der diesen Personen gewährt wird.

Pavel Mates: On some areas of the new law on liability for administrative infractions and related proceedings

Act No. 250/2016 Sb., on Administrative Infractions and Related Proceedings is a culmination of efforts of several generations of lawyers for adoption of a code of administrative criminal law. The Act unifies legal regulation of administrative delicts, specifically of existing administrative infractions, so-called other administrative delicts of natural persons, legal entities and natural persons-entrepreneurs, by codifying the general part of substantive and procedural law in this area of administrative law. The law is in many aspects based on both criminal codes and therefore fits in the concept of unity of principles of public-law punishment.

Vojtěch Kment: Will the simple electronic signature replace the traditional handwritten one?

A simple electronic signature from the newly effective Regulation (EU) No 910/2014 (known by the acronym eIDAS), directly applicable in the legal order of the Czech Republic, is now admitted in Czech private law. Moreover, its use was explicitly permitted in Act No. 297/2016 Sb., effective from

September 2016. Although it fulfils only a fraction of functions of a handwritten signature, it is sufficient to meet the prerequisite of a mandatory written form of private-law legal actions. However, the definition of a simple electronic signature in EU law has changed. The article aims to explain the meaning of this fundamentally new definition. The analysis provides seven functions of a handwritten signature which may be compared against various legal definitions of electronic signatures as well as practical technologies, which are presented in the article through nine techniques commonly used in the world. The meaning of the term is subsequently analysed and interpreted with regard to the context in Czech, EU, German and U.S. law. The article points out numerous pitfalls of the new concept, in particular the need for an additional evidentiary function.

In addition, the full online version of the article (approx. 170% of the length) discusses mainly the interpretation of electronic legal acts in written form under the Civil Code, in combination with a simple electronic signature.

Daniela Šustrová: How to improve information in the Land Register

The article deals with several major tasks carried out by Land Registries not only in connection with digitalisation of the Land Register, and it states in which direction the activities of Land Registries will develop after the digitalisation of cadastral maps.

Jan Tuláček: Legal copy in copyright law

The article is about whether and under what conditions copies of a copyright work may be made without the acquirer infringing the rights of the author or the license holder. In other words, what has to be respected by the copy maker who has, under the copyright law, right for legal making of a copy for personal needs so as to stay within the statutory limits. Moreover, the article focuses on what the legal situation of a publishing or printing house of non-periodical printed matter in connection with free use of works as provided for by the Copyright Act.

The fundamental question is from what original, how obtained, may a legal copy for personal use be made? Czech law, i.e. neither the Civil Code nor the Copyright Act, does not contain explicit regulation in this respect, and relevant case-law is scarce. This is not the case in, for example, German law, which uses the term Quellenfrage, i.e. the question of source or origin of a copy, which then answers the question whether a copy is legal or not. The article points out that there may be a number of various situations in practice, and describes them.

Elena Pospíšilová: Decision-making in the area of assessment of people with disabilities

The article provides a brief insight into the issue of decision-making of authorities in proceeding for claims of persons dependent on care of other persons. Specifically, an area is selected in which the decision-making authorities are to examine the state of health and other conditions (circumstances) in restricting legal capacity and appointing a guardian for a person dependent on the care of another person, in particular with regard to the application of statutory protection provided to these persons.

Leading Article

Antonín Mokry: **Advent contemplation of the coming year** 3

Current News

Note! The CBA has new phone number starting from 2 January 2017 4
 The President of the CBA unveiled a newly placed memorial of events of 17 November 1989 Hana Rýdlová 6
 The „New Private Law” conference for the fifth time in Prague Hana Rýdlová, Ivana Cihlářová 8
 Law Firm of the Year 2016 Hana Rýdlová 14
 The CBA discussed the plan of legislative work for 2017 with professional chambers Hana Rýdlová 18
 Lawyer of the Year 2016 gala evening icha 19
 Information about lawyers’ mandatory payments for 2017 20
 Currently in law Hana Rýdlová 24

Legal Theory and Practice

Articles

On some areas of the new law on liability for administrative infractions and related proceedings Pavel Mates 25
 Will the simple electronic signature replace the traditional handwritten one? Vojtěch Kment 31
 How to improve information in the Land Register Daniela Šustrová 36
 Legal copy in copyright law Jan Tuláček 38
 Decision-making in the area of assessment of people with disabilities Elena Pospíšilová 40

Judicial Decisions

Remuneration of the debt collector in insolvency proceedings 44
 On the issue of admissibility of appeal in petty cases, or the division of monetary consideration by the court of appeal 49
 An opinion of the Civil and Commercial Division of the Supreme Court on the issue of decision-making on maintenance for minor children 50
 Lawyer’s remuneration – good morals 52
 Case law of the Court of Justice of the EU 54

Professional Literature

Petr Liška, Karel Dřevínek, Štefan Elek, Petr Koták and Tomáš Rýdl: **The Law on Banks. Commentary** (Marie Karfíková) 55
Criminal law. Collection of laws (Tomáš Gřivna) 56
 Lenka Pitrová et al.: **Current Legal Aspects of Migration** (Monika Forejťová) 56
 Vojtěch Stejskal: **The Act on Nature and Landscape Protection. Commentary** (Ondřej Vicha) 57
Bulletin of the Slovak Bar Association brings... 58

Legal Profession

Karel Čermák’s Column

Retrogeneration ravings and Trump’s era in the Czech Republic 59

Czech Legal Profession

Disciplinary Practice Jan Syka 60
 Liability insurance of governing bodies of law firms in the form of limited and unlimited companies Zdeněk Turek 62
 Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha 64
 Gone to the celestial hall 64

Europe

Future of legal services already for the third time and still as No. 1 topic in Europe and in the world 65
 Antonín Mokry, Eva Indruchová 65
 Online legal services in France Jiří Novák 71

Information and Points of Interest

You should know

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association 73
 Invitation to a seminar „Current issues in insolvency proceedings” 74
 Access to justice – the topic of this year’s European Lawyers Day Eva Ropková 75
 Invitation to the XIIth year of lawyers’ ball in Ostrava 77
 German-Czech-Slovak 2016 lawyers forum in Pilsen Eva Indruchová 78
 XIIIth conference on history of the Legal Profession Ivana Cihlářová 79
 Digitalisation of registers of the SBA historical register Peter Kerecman 80
 2016 Lawyer’s salon on „Perspectives of human rights” Ivana Cihlářová 81

Legal Society

2016 Antonín Randa medal ceremony Božena Burdychová 82

Finally

Lawyer’s Diary Petr Hajn 84
 Drawing by Lubomír Lichý 85
 Did you know that... Stanislav Balík 85

Inhaltsverzeichnis 81
 Zusammenfassung/Summary 82
 Table of Contents 83

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

	Kandidát by měl splňovat následující požadavky: ■ velmi dobrá znalost platného práva■ motivace k vysokému pracovnímu nasazení■ výborná znalost anglického jazyka■ předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou			
	Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce. Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu: WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář k rukám Martiny Machkové a Kláry Koppové Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310 e-mail: martina.machkova@weil.com, klara.koppova@weil.com			
	PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2016 v kategoriích: ■ Fúze a akvizice■ Řešení sporů a arbitráže■ Kapitálové trhy			
	CHAMBERS EUROPE 2016 – nejvyšší hodnocení v kategoriích: ■ Corporate/M&A■ Dispute Resolution■ Projects & Energy■ Competition/Antitrust			

Pomáhejme společně.

WEIL, GOTSHAL – nadační fond
www.weil-nadacni-fond.cz

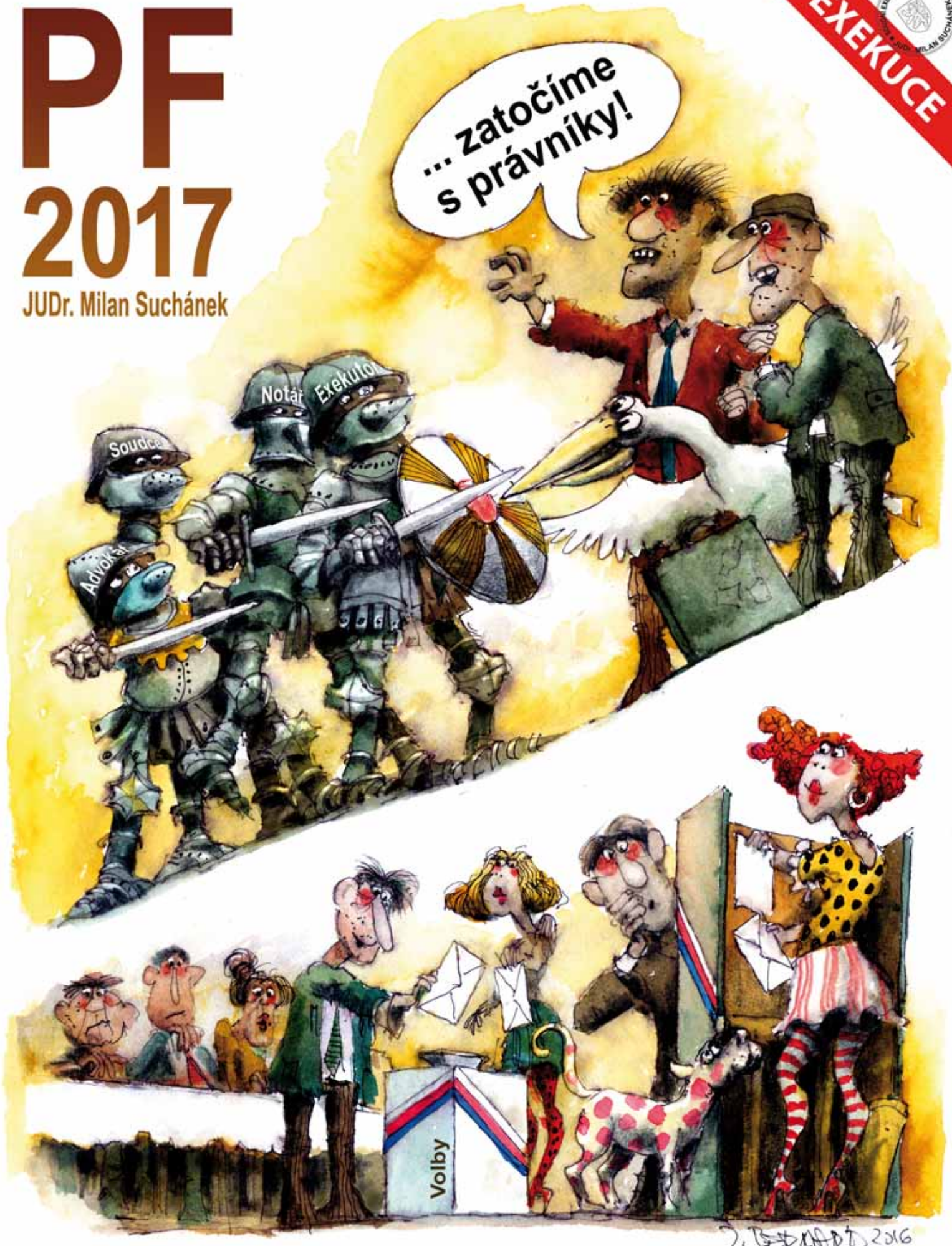
PF 2017

JUDr. Milan Suchánek

EXEKUCE

... zatočíme
s právníky!

Z. ŠTEJNÁR 2016

Lepší realitu, hodně zdraví a pohody.